

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

Ali ASLAN

ÂŞIK ŞEREF TAŞLIOVA'NIN ŞİİRLERİNDEKİ DEĞER
EĞİTİMİ UNSURLARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Akif ARSLAN

AĞRI
Haziran-2016

...../...../2016

DOĞRULUK BEYANI

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Âşık Şeref Taşlıova'nın Şiirlerindeki Değer Eğitimi Unsurlarının İncelenmesi” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Δ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Δ Tezim sadece Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Δ Tezimin .....yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

[Tarih ve İmza]

Ali ASLAN

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Akif ARSLAN danışmanlığında, Ali ASLAN tarafından hazırlanan “Âşık Şeref Taşlıova'nın Şiirlerindeki Değer Eğitimi Unsurlarının İncelenmesi” başlıklı bu çalışma ...../...../..... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : ..... **İmza:** .....

Jüri Üyesi : ..... **İmza:** .....

Jüri Üyesi : ..... **İmza:** .....

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir.

...../...../.....

.....
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Kültürel değerler bir toplumun birlikteliğini ve devamlılığını sağlayan en kuvvetli araçtır. Toplumların en büyük amacı ise kültürel değerleri özümsemiş bireyler yetiştirmektir. Bundan dolayı toplumlar kültürel değerleri davranış hâline getirmiş bireyler yetiştirmek için uğraşırlar. Bunun için de çeşitli materyallerden faydalanırlar. Bunların en etkili olanlarından bir tanesi de geçmişten bugüne duygu ve düşüncelerimize ayna tutan edebî eserlerdir.

İçinde birçok eğitsel unsur barındıran edebî eserler insanlara değişik açılardan rehberlik eder. Aynı zamanda bireylerin eğitilmesinde ve bazı değerlerin etkili bir şekilde aktarılmasında eğitime kaynaklık yapar. Edebî eserler bazen insanların duygu ve düşüncelerine tercümanlık yaparken bazen de iyiyi, güzeli, doğruyu ifade etme gayesi taşımaktadır. Şiirler de bu edebî eserlerin en etkililerinden biridir. Şiirler bireylerin eğitilmesi ve değer aktarımında da önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda 1000'in üzerinde şiiri bulunan, UNESCO'nun âşıklık dalında 'Türkiye'nin Yaşayan İnsan Hazinesi' ilan ettiği Âşık Şeref Taşlıova da dikkat çeken isimlerden biridir. Taşlıova'nın kaleme aldığı şiirler, toplum eğitimi ve değer aktarımı açısından oldukça zengindir.

Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirlerindeki değer eğitimi unsurlarını incelemek amacıyla hazırlanan bu çalışma yedi bölümden ibarettir. Birinci bölümde, problem durumu ve araştırmanın amacı, önemi ve sınırlılıkları ele alınmıştır. İkinci bölümde; eğitim ve değer kavramı, değer eğitimi, değer eğitiminde yaklaşımlar, değerlerin sınıflandırılması, değer eğitiminde ailenin ve öğretmenin rolü, şiir yolu ile değer eğitimi, Türk Millî eğitim sisteminde değer eğitimi ve değer eğitimiyle ilgili araştırmalar açıklanmıştır. Üçüncü bölümde, âşıklık ve âşık edebiyatı ile Âşık Şeref Taşlıova'nın hayatı, şairliği, eserleri üzerinde durulmuştur. Dördüncü bölümde, araştırmanın yöntemi belirtilmiştir. Beşinci bölümde Şeref Taşlıova'nın 8'li hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerdeki değer eğitimi unsurları 10 ana başlık altında değerlendirilmiştir. Altıncı bölümde, âşık edebiyatı etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Yedinci bölüm ise sonuçlar ve önerilere ayrılmıştır.

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde büyük emeği geçen ve eleştirileriyle beni olumlu yöne sevk eden danışmanım, değerli hocam Doç. Dr. Akif Arslan'a, âşığın

şiiirlerine ulaşma hususunda yardımlarını esirgemeyen Âşık Şeref Taşlıova'nın oğlu Doç. Dr. Muammer Mete Taşlıova'ya ve araştırmam esnasında manevi desteklerini esirgemeyen aileme ve kıymetli meslektaşlarıma teşekkürü bir borç biliyor, konunun belirlenme aşamasında vefat ederek bizleri derin üzüntülere boğan Şeref Taşlıova'yı rahmet ve minnetle anıyorum.

Ağrı-2016

Ali ASLAN

KISALTMALAR DİZİNİ

akt.	: Aktaran
Ed.	: Editör
E.T.	: Erişim Tarihi
IMF	: Uluslararası Para Fonu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TİKA	: Türk İşbirliği Koordinasyon Ajansı
RTÜK	: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
TÜRKSOY	: Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı
t.y.	: tarih yok
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
YBO	: Yatılı Bölge Okulu

İÇİNDEKİLER

DOĞRULUK BEYANI	ii
TEZ KABUL TUTANAĞI	iii
ÖN SÖZ	iv
KISALTMALAR DİZİNİ	vi
ÖZET	xi
ABSTRACT	xii

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	2

İKİNCİ BÖLÜM

2. DEĞER EĞİTİMİ	4
2.1 Eğitim ve Değer Kavramı	4
2.2. Neden Değer Eğitimi	5
2.3. Değer Eğitiminde Yaklaşımlar	5
2.4. Değerlerin Sınıflandırılması	6
2.5. Değer Eğitiminde Ailenin Rolü	8
2.6. Değer Eğitiminde Öğretmenin Rolü	8
2.7. Şiirlerin Değer Eğitimindeki Yeri ve Şiir Yolu ile Değer Eğitimi	9
2.8. Türk Millî Eğitim Sisteminde Değer Eğitimi	10
2.9. Değer Eğitimiyle İlgili Araştırmalar	11

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ÂŞIKLIK VE ÂŞIK EDEBİYATI	15
3.1. Âşık Edebiyatı ve Özellikleri	15
3.2. Âşıklık Geleneği ve Âşık Kavramı	16
3.3. Türk Halk Edebiyatında Âşıklık Geleneğinin Tarihsel Gelişimi	18
3.4. Âşık Şeref Taşlıova'nın Hayatı	21
3.5. Âşık Şeref Taşlıova'nın Şairliği	23
3.6. Âşık Şeref Taşlıova'nın Eserleri	24
3.6.1.Şiirleri	24
3.6.2. Hikâyeleri	25
3.6.3. Derlediği Türküler	26
3.6.4. Karşılaşmaları	26
3.6.5. Kitapları	26
3.6.6. Plak, Kaset ve CD Çalışmaları	27

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM	28
4.1. Araştırmanın Yöntemi	28
4.2. Evren ve Örneklem	28
4.3. Verileri Toplanması ve Çözümlemesi	28

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE YORUMLAR	30
5.1. Âşık Şeref Taşlıova'nın Şiirlerinde Yer Alan Değer Eğitimi Unsurları	30
5.1.1.Davranış	30
5.1.1.1.Doğruluk	30
5.1.1.2.Hoşgörü	36
5.1.1.3. Huzur	38
5.1.1.4.Çalışkanlık	40
5.1.1.5.Kişilik	41
5.1.1.6. Tatlı Dilli ve Güler Yüzlü Olma	45
5.1.2.Dil ve Eğitim	48
5.1.2.1. Nasihat	48
5.1.2.2.Öğretmen ve Okul	73
5.1.2.3.Türkçe	75
5.1.2.4. İlim	77
5.1.3.Dinî Eğitim	78
5.1.3.1. Allah ve Peygamber	79
5.1.3.2.Dünyanın Geçiciliği/Ölüm	82

5.1.3.3.Kader	101
5.1.3.4.Ahret	105
5.1.3.5.Maneviyat	107
5.1.4.Doğa ve Evren	108
5.1.4.1.Doğa	109
5.1.4.2.Mevsimler	119
5.1.4.3.Doğal afetler	121
5.1.5.Zaman ve Mekân	123
5.1.5.1.Zaman	123
5.1.5.2.Tarihî Mekânlar	125
5.1.5.3.Kültürel Mekânlar	127
5.1.6.Toplum Hayatı	147
5.1.6.1.Arkadaşlık ve Dostluk	147
5.1.6.2.Toplumsal Yozaşma	149
5.1.6.3.Birlik ve Beraberlik	167
5.1.6.4.Akrabalık	174
5.1.6.5.Kadın	178
5.1.6.6.İş Ehlina Verme	181
5.1.7.Millî Kültür	183
5.1.7.1.Türk Büyükleri	183
5.1.7.2.Edebî Şahsiyetler	188
5.1.7.3.Dinî/Millî Bayramlar	196
5.1.7.3.1.Dinî Bayramlar	196
5.1.7.3.2.Millî Bayramlar	201
5.1.7.4.Âşıklık Geleneği	208
5.1.7.5.Beddua	215
5.1.7.6.Şölenler/Özel Günler	218
5.1.8.Vatan Sevgisi ve Tarih	225
5.1.8.1.Kahramanlık	225
5.1.8.2.Atatürk	229
5.1.8.3.Cumhuriyet	238
5.1.8.4.Vatan ve Millet Sevgisi	242
5.1.8.5.Şehitlik	249
5.1.9.Yaşayış	251
5.1.9.1.Toprak-Köy Hayatı	251
5.1.9.2.Hastalık	260
5.1.9.3.Dünya Meşgalesi	263
5.1.10.Beşerî Duygular	267
5.1.10.1.Aşk	267
5.1.10.2.Sevgi	310
5.1.10.3.Ayrılık/Gurbet	315
5.1.10.4.Üzüntü/Dert	334
5.1.10.5.Pişmanlık/Özlem	338
5.1.10.6.Yalnızlık	340

ALTINCI BÖLÜM

6. ÂŞIK EDEBİYATI ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	342
---	------------

YEDİNCİ BÖLÜM

7. SONUÇ VE ÖNERİLER	358
-----------------------------------	------------

7.1. Sonuç	358
7.2. Öneriler	361
KAYNAKÇA	363
ÖZGEÇMİŞ	372

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

“ÂŞIK ŞEREF TAŞLIOVA’NIN ŞİİRLERİNKİ DEĞER EĞİTİMİ UNSURLARININ İNCELENMESİ”

Ali ASLAN

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Akif ARSLAN

2016, 382 sayfa

Jüri: Doç. Dr. Lokman TURAN

Doç. Dr. Akif ARSLAN

Yard. Doç. Müzahir KILIÇ

Bu çalışma, âşıklık geleneğinde önemli bir yere sahip olan Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirlerinde yer alan değer eğitimi unsurlarını tespit ederek bir kültür kurumu olan âşıklık geleneğinin toplumun eğitilmesindeki rolünü göstermek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada metin incelemesine dayalı nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Araştırma yapılırken âşığın sekiz heceli 203 şiiri incelenmiş ve şiirlerindeki değer eğitimi unsurları tespit edilmiş, tespit edilen bu unsurlar sınıflandırılarak çeşitli konu başlıkları oluşturulmuştur. Bu başlıklar davranış, dil ve eğitim, dinî eğitim, doğa ve evren, zaman ve mekân, toplum hayatı, millî kültür, vatan sevgisi ve tarih, yaşayış, beşerî duygulardır. Oluşturulan başlıklar da kapsadıkları konular bakımından alt başlıklara ayrılmıştır.

Tespit edilen değer eğitimi unsurlarından hareketle âşıklık geleneğinin eğitim işlevinin, Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirleri yolu ile de gerçekleştirdiği, şairin nesillerin bilinçlenmesine ve çeşitli değerleri öğrenmesine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada, ayrıca, âşık edebiyatı ve Şeref Taşlıova'dan hareketle çeşitli etkinlik önerilerine de yer verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Âşıklık, Âşık Şeref Taşlıova, Değer, Eğitim

ABSTRACT

MASTER THESIS

“EXAMINATION OF THE VALUE EDUCATION ELEMENTS IN POEMS
OF ÂŞIK ŞEREF TAŞLIOVA”

Ali ASLAN

Thesis Advisor: Doç. Dr. Akif ARSLAN

2016, Page: 383

Jury: Doç. Dr. Lokman TURAN

Doç. Dr. Akif ARSLAN

Yard. Doç. Müzahir KILIÇ

This study was performed to show the role educating the society of minstrelsy tradition which is cultural institutions by identifying value education elements, which has an important role minstrelsy traditional, which is located poems of Âşık Şeref Taşlıova. For this purpose, in this research qualitative research method was used analyze the document based on tex analysis. In this process Lover’s 203 poems which is the eight-syllable had been examined and value education elements had been identified in those poems. This identified elements have been classified and various subject headings have been created. These titles are behavior, language and education, religious education, nature and the universe, space and time, social life, national culture, patriotism and history, life, human feelings. Created topics are divided into sub-headings in terms of the topics covered.

It had been concluded that educational function of the minstrelsy tradition happened by the poems of Âşık Şeref Taşlıova wherefore detected from motion of the value education elements, the poet contributed raising awarenes and learning different values of generation.

In this study, besides, it is included various activity proposals based on minster literature and Şeref Taşlıova.

Keywords: Minstrel, Âşık Şeref Taşlıova, Value, Education

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Âşık geleneğinin kökleri İslamiyet öncesi Türk kültür hayatına kadar uzamaktadır. Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan âşık tarzı şiir geleneğinin ilk temsilcileri ise ozan, baksı, kam ve şaman adı verilen şairlerdir (Köprülü, 1989: 57). Bunlar çeşitli törenlerde kopuz denilen bir tür saz eşliğinde şiirler söyleyerek insanların acılarına, sevinçlerine ortak olmuşlar, yerine göre bilgilenmelerini sağlamış, yerine göre de insanları eğlendirmişlerdir. Çok eski tarihlerden günümüze kadar gelen bu gelenek aynı zamanda halkın kültürel birikimlerini yansıtan eserlerdir. Günümüze kadar gelen âşık şiirlerine bakılarak bir toplumun özellikleri, kültürel değerleri, duygu ve düşünce biçimleri, sevinçleri, üzüntüleri belirlenebilir. Âşıklık geleneğinin vazgeçilmez bir unsuru olan âşık şiirleri millî kültürümüzün önemli bir parçası olduğu için toplum tarafından kolayca benimsenmektedir. Âşıklar tarafından oluşturulan bu şiirlerin hem toplumun eğitimde hem de topluma belirli değerleri aktarmada etkili olacağı değerlendirilmektedir.

Şiirlerin diğer yazı türlerine göre insanlar üzerinde çoğu zaman daha etkili olduğu söylenebilir. Âşıklık geleneğinde ise şiirin müzikle bütünleşmesi sonucunda bu etki gücünün daha da arttığı değerlendirilebilir. Şiirlerin eğitici ve öğretici özellikleri de düşünüldüğünde eğitsel olarak kullanılabilir yazı türleri/materyaller arasında önemi daha da anlaşılacaktır.

Toplumların eğitimdeki temel hedefleri arasında toplumsal, kültürel, millî, manevi değerlerin kazandırılması en önde yer alır. Millî kültürümüzün önemli bir yapı taşı olan şiirlerin eğitimde kullanılmasının, temel değerlerin nesillere aktarılmasında etkili olacağı düşünülmektedir. Şiirlerin bu hususiyetlerinden hareketle âşık tarzı şiirlerin değer eğitimi unsurları çalışma konusu olarak belirlenmiştir. Örneklem olarak da UNESCO'nun âşıklık dalında Türkiye'nin yaşayan kültür hazinesi olarak seçtiği Âşık Şeref Taşlıova'nın 8'li hece ölçüsüyle yazdığı 203 şiir seçilmiştir.

Âşık Şeref Taşlıova, köklü bir geçmişe sahip olan âşık tarzı Türk şiir geleneğini tüm yönleriyle devam ettirmiş âşıklarından birisidir. Mütedeyyin

kişiliğiyle bilinen Taşlıova, millî ve manevî değerlere çok önem vermiş ve bunu şiirleri yoluyla da göstermiştir. Şiirlerinde; Allah, peygamber, Kur'an, vatan, bayrak, millet, Atatürk, tabiat temalarını sıkça işlemiştir (Tan, Taşlıova ve Türkmen 2008: 16-17).

Toplumlar iyi vatandaşlar yetiştirmek için uğraşır. Bu da ancak eğitimle mümkün olur. Eğitim ise çeşitli kaynaklardan faydalanarak bu amacı gerçekleştirmeye çalışır. Şiirlerin ise etkili ifade gücüyle eğitime kaynaklık yapabileceği düşünüldüğünden, bu çalışmada Âşık Şeref Taşlıova'nın 8'li hece ölçüsüyle yazdığı 203 şiiri değer eğitimi unsurları bakımından incelenmiştir.

1.1. Problem Durumu

Bu çalışmada Âşık Şeref Taşlıova'ya ait 8 heceli 203 şiir incelenmiş ve şiirlerde bulunan değer eğitimi unsurları belirlenmiştir. Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirleriyle ilgili herhangi bir tez çalışması şu ana kadar yapılmamıştır.

“Âşık Şeref Taşlıova'nın 8'li hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerinde değer eğitimi unsurları nelerdir, bu değer eğitimi unsurlarının değer aktarımı üzerindeki etkileri neler olabilir?” sorusu araştırmanın problemi oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirlerinde yer alan değer eğitimi unsurlarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

“Âşık Şeref Taşlıova'nın Şiirlerindeki Değer Eğitimi Unsurlarının İncelenmesi” başlıklı bu çalışma değer eğitimi unsurlarıyla halk edebiyatının ilişkisini ortaya koymak adına önem taşımaktadır. Bunun yanında toplumsal eğitim ve değerlerin nesillere aktarımında şiirlerin kullanılabilirliğinin ortaya konması adına da bir önem teşkil etmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, Âşık Şeref Taşlıova'nın 8'li hece ölçüsüyle yazdığı şiirleriyle sınırlandırılmıştır. Şeref Taşlıova'nın şiirleriyle ilgili daha önce benzer hiçbir

Çalışmanın olmaması ve diğer âşıkların şiirleriyle ilgili benzer çalışmaların azlığı inceleme ve araştırma açısından olumsuzluk yaratmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. DEĞER EĞİTİMİ

Bu bölümde, eğitim ve değer kavramı, değer eğitimi, değerlerin sınıflandırılması, değer eğitiminde yaklaşımlar, değer eğitiminde ailenin ve öğretmenin rolü, şiirlerin değer eğitimindeki yeri ve şiir yolu ile değer eğitimi, Türk Milli Eğitim sisteminde değer eğitimi, değer eğitimiyle ilgili araştırmalar ele almıştır.

2.1 Eğitim ve Değer Kavramı

Eğitimin farklı bakış açılarıyla ifade edilen ama gerçekte birbirine yakın birçok tanımı yapılmıştır. En genel tanımıyla eğitim, bireylerde istendik davranışlar oluşturmanın adıdır. Eğitimi, Sönmez (2011: 5) kültürel değerleri bireye kazandırma, Ertürk (1972: 12) bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme, Fidan (2012: 4) insanları belli amaçlarına göre yetiştirme, Demirel (1999: 6) bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürleme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme süreci olarak tanımlamıştır. Bu tanımlar ışığında eğitimin, bir kısım yaşantılarla bireyin davranışının değişmesi ve yeni yaşantılar kazanmasını sağlayan planlı bir süreç olduğunu söyleyebiliriz.

Değer kavramı hakkında da birçok tanım yapılmıştır. Değeri, Türk (2009: 16) toplum içinde yaşayan, tüm bireylerce doğruluğu kabul edilen standartlar ve toplumun yapılmasını istediği davranışlar, Kızılcılık ve Erjem (1994: 99) bir toplumun kendi varlığını, birliğini, işleyişini ve devamını sağlamak için gerekli olduğu kabul edilen, onların ortak amaç, menfaat, duygu ve düşüncesini yansıtan genelleştirilmiş temel ahlaki ilkeler ve uygulamalar, Doğanay (2009: 258), yaşamı etkileyen, yaşamda önem verilen düşünceler biçimi, Aydın (2005: 17), tutumların işlenmiş ve gelişmiş bir organizasyonu, Bolay (2007) irrasyonel inanca dayanan metafizik temelli, insan davranışlarına hâkim ve yönlendirici, sadece insana özgü bir inanç, Köknel (2007: 17) ise somut ya da soyut kavramların önemini belirtmeye yarayan soyut ölçü birimi, canlı ve cansız varlıkların, olayların, olguların durumunu önemini anlatan bir sözcük olarak tanımlamıştır.

2.2. Neden Değer Eğitimi

İnsanın belirli değerleri fark etmesi, o değerlerden yeni değerler ortaya çıkartması, ortaya çıkarttığı değerleri benimsemesi ve kendi kişiliğini bu değerlere göre şekillendirip bir davranışa dönüştürmesi ancak eğitim ile gerçekleşir. Bu eğitime ise “değer eğitimi” ismi verilmektedir (Yeşil ve Aydın, 2007: 65-84).

Temel insani değerleri özümsemiş insanlar yetiştirmek; ailenin, toplumun ve okulun en önemli görevlerinden biridir (Yazıcı, 2006: 499-522). Bu bağlamda değer eğitiminin gerekliliği bir kez daha anlaşılmaktadır.

Değer eğitimi, toplumsal yaşam içinde evrensel, yerel ve kültürel doğruları belirleyip, onları davranışa dönüştürme çabasıdır. Bu çaba, iyi bir insan, iyi bir yaşam ve sağlıklı bir toplum için mutlaka planlı bir şekilde uygulanmalıdır.

Değer eğitimi kavramı, uygulamada yurttaşlık ve ahlak değerlerinde eğitimi vurgularken; günümüzde bu kavrama yakın anlamda kullanılan kültürel, sosyal, ruhsal ve ahlaki gelişimini içeren karakter eğitimi kavramı, erdemler, tutumlar ve kişisel niteliklerin gelişimi üzerine eğitimi vurgulamaktadır (Halstead ve Taylor, 2000'den akt.; Demirel, 2009: 36-49).

2.3. Değer Eğitiminde Yaklaşımlar

Değer eğitimi, sadece okul sınırları içinde öğrenciye aktarılacak bir yapıya sahip değildir. Ayrıca tek bir yöntemle de bu eğitimin verilmesi mümkün değildir. Yukay'a (2006: 78-89) göre bu eğitim ancak aile, okul ve toplumun işbirliği içinde çalışmasıyla başarıya ulaşabilecektir. Bunun için de program geliştirme ve değerlendirme çalışmalarıyla birlikte, birçok yaklaşım ve aktivite, belli bir plan, program, müfredat ve sistem dâhilinde uygulanmalıdır.

Değer eğitiminde farklı yaklaşımlar vardır. Bu yaklaşımlar araştırmacılar tarafından farklı bakış açılarına göre sınıflandırılmaktadır. Değer eğitiminde yaklaşımlar:

- a) İnsanın doğasını ve insan-çevre/toplum ilişkilerini tanımlamaları,
- b) Değer kazanma süreçlerini açıklamaları,
- c) Değerlerin kaynağı üzerine görüşleri,

d) Değerler eğitiminde belirledikleri temel ve ileri amaçları,

e) Uyguladıkları metotlar bakımından birbirlerinden farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklara bağlı olarak da sınıflandırmalar yapılmaktadır (Meydan, 2014: 93-108).

Değer eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, bu alanda farklı yaklaşımlar bulunduğu görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı da hazırladığı ilköğretim programında değer eğitimiyle ilgili bazı yaklaşımlara değinmiştir. Bu yaklaşımlar; değer açıklamak, ahlaki muhakeme, değer analizi ve gözlem yoluyla öğretimdir. Bu yaklaşımlardan değer açıklamak, bireyin sahip olduğu değerlerin farkında olması, zayıf ve güçlü yönlerini bilmesi amacıyla yapılan bilgilendirme çalışmalarıdır. Ahlaki muhakeme yaklaşımı, bireye farklı ahlaki ikilemlerin bulunduğu örnekler sunarak bu ikilemler arasında muhakeme yapmasına ve bireyin bu konuda çözüm üretmesine dönük yapılan çalışmalardır. Değer analizi yaklaşımı, bireyin gerçek veya yapay bir problemle karşılaştığı zaman uygulanan ve akılcı yaklaşımlar sergileyerek çıkarımlarda bulunmalarını amaçlayan bir yaklaşımdır. Gözlem yoluyla değer öğretimi yaklaşımı ise bireye, doğal bir öğrenme metodu olan gözlem yaptırarak çeşitli değerleri ve bu değerlerin yaşama yansımalarını kavratmayı amaç edinen bir yaklaşımdır (MEB, 2006, 55-58).

2.4. Değerlerin Sınıflandırılması

Değerler konusunda birçok sınıflama bulunmaktadır. Bu sınıflamalardan birçok araştırmacı tarafından kabul gören sınıflamalardan biri Rokeach (1973) tarafından geliştirilmiş olan sınıflamadır. Bu sınıflamaya göre değerler, amaç değerler ve bu amaçlara ulaşmak için kullanılacak araç değerler olarak iki kategoriye ayrılmıştır. Bu sınıflamadaki değerler Tablo 1’de gösterilmiştir (Rokeach, 1973: 28’den akt.; Yiğittir ve Öcal, 2010: 407-416):

Tablo 1: Rokeach (1973)’a Göre Değerlerin Sınıflaması

Amaç Değerler	Araç Değerler
----------------------	----------------------

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rahat bir hayat ✓ Heyecan verici bir hayat ✓ Başarma duygusu ✓ Barış içinde bir dünya ✓ Güzellikler dünyası ✓ Eşitlik ✓ Aile güvenliği ✓ Özgürlük, ✓ Mutluluk ✓ İç huzuru ✓ Gerçek sevgi ✓ Ulusal güvenlik ✓ Zevk ✓ Kurtuluş ✓ Öz saygı ✓ Sosyal tanınma ✓ Gerçek dostluk ✓ Belgelik/hikmet	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Hırslı/istekli ✓ Ufku geniş olma ✓ Kabiliyetli ✓ Neşeli ✓ Temiz ✓ Cesaretli ✓ Affedici ✓ Yardımsever ✓ Dürüst ✓ Hayal gücü geniş ✓ Bağımsız olma ✓ Entelektüel ✓ Mantıklı ✓ Sevgi dolu/sevecen ✓ İtaatkâr ✓ Kibar ✓ Sorumlu ✓ Öz kontrol
---	--

Schwartz (1992) ise değerleri başarı, güç, uyarılım, hazcılık, öz yönelim, geleneksellik, evrenselcilik, güvenlik, uyma, iyilikseverlik olmak üzere on farklı grupta incelemektedir. Bu on farklı grupta toplam 56 değer yer almaktadır (Akbaş, 2004: 58). Nelson'a göre değerler; sosyal değerler, bireysel değerler ve grup değerleri olarak üçe ayrılmaktadır (Koca, 2009: 63).

2.5. Değer Eğitiminde Ailenin Rolü

Eğitim ilk olarak aileden başlar. Bu bağlamda değerlerin aktarımı konusunda aile önemli bir rol oynar. Oktay (1999: 147) anne ve babasından aldığı kalıtsal özelliklerle doğan çocukların, toplum yaşamına uyum sağlamasına yardım edecek temel davranış örneklerini ailede kazandığını ifade etmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde bir ailenin çocuğa karşı tutumu, çocuğu yaşamı boyunca etkileyeceği ve çocukta olumlu/olumsuz izler bırakacağı söylenebilir.

Okul öncesi dönemde çocuklar genelde model alarak öğrenirler. Değerler konusunda ailenin çocuklara olumlu birer model olması önemlidir. Bu nedenle ailelerin değerleri özümsemiş ve iyi uygulayabilen bireyler olmaları gerekir (Balat ve Beceren, 2010).

Yılmaz'a göre (2007) değer eğitiminde, çocuk için en önemli kurum ailedir. Aile, ahlaki duyguların uyandırılması, uygulanması ve ahlaki bilgilerin kazandırılması yoluyla değer eğitimi görevini yerine getirir. Eğitimin mekânı her yerdir (aile, okul, toplum), fakat bütün eğitimin temelinde aile kurumu vardır

2.6. Değer Eğitiminde Öğretmenin Rolü

Öğretmenler değerlerin aktarılması konusunda en etkili kişilerdendir. Değerlerin bir kazanım olarak çocuklara verilmesi ve bunun özümşenerek bir davranışa dönüştürülmesinde öğretmenlere büyük işler düşmektedir. Bundan dolayı öğretmenler değer eğitiminin vazgeçilmez en önemli parçasıdır.

Akbaş'a (2004: 93) göre etkili bir değer eğitiminin temel konularından birisi de öğretmenin rolüdür. Tüm öğretmenler, denetimleri altındaki öğrenci davranışlarını kontrol etmekle görevlidir. Öğretmen sınıf içerisinde neyin iyi neyin kötü olduğunu öğrenciye anlatmalı ve göstermelidir. Bunların yapılması sürecinde örnekler verme, öğrencilerin davranışlarını onaylayıp onaylamadığını işaret etme ve sebeplerini göstererek açıklama yapma, öğretmenlerin sorumluluklarındandır.

Öğretmenlerin, öğrencileri olumlu bir şekilde yönlendirebilecek ortamlar oluşturması gerekmektedir. Aynı zamanda onlara her yönüyle model olabilecek davranışlar sergilemelidir. Öğretmenlerin öğrencileri için önemli gördüğü değerlere odaklanması yeterli değildir, öğretmen bu değerleri öğrenci ile etkileşim içinde ve

devamlı ifade edebilmelidir (Veugelers, 2000: 38-39'dan akt.: Erkuş, 2012: 30). Öğretmenlerin sorumluluğu, öğrencilerin yeni değerler kazanmasına yardımcı olmak ve iyi bir insan olarak yetişmesine olanak sağlamaktır.

Erkuş'a (2012: 32-33) göre değer eğitiminde en büyük görev öğretmenlere düşmektedir. Eğitim sisteminde öğretmenin görevi sadece bilgi aktarmak değil aynı zamanda öğrencilere iyi bir rol model olmaktır. Değer eğitiminde aile, okul ve öğretmen üç önemli bileşeni oluşturmaktadır. Değer eğitiminin başarıya ulaşması için bu üç bileşenin birbiriyle uyum ve işbirliği içinde olması gerekmektedir. Günümüzde eğitim, vaktin kısıtlılığı sebebiyle değerlendirmeye ve temel konulara odaklanmaktadır. Ancak bunlarla birlikte değerler de dikkate alınmalı ve aktarılmalıdır. Bir toplumun geleceği iyi ve karakter sahibi insanların yetişmesine bağlıdır. Böyle insanların yetiştirilmesinde öğretmenler kritik bir öneme sahiptir.

2.7. Şiirlerin Değer Eğitimindeki Yeri ve Şiir Yolu ile Değer Eğitimi

Aileden başlayan değer aktarımı, çocuğun okula başlamasıyla okulda da devam eder. Çocuğun okul yaşantısı, değer eğitimi açısından da kritik bir dönemdir. Okulda değer eğitiminin en rahat uygulanacağı derslerden biri ise Türkçe dersidir. Çünkü Türkçe dersi hem ders saati olarak diğer derslerden daha fazladır hem de içerik olarak değerlerin aktarılmasına daha müsaittir. Bunun yanında bütün edebî türleri içinde barındırdığı için materyal olarak da oldukça elverişlidir. Bu materyallerden birisi de hiç şüphesiz şiirlerdir. Şiirler genel olarak toplumun duygu, düşünce, his, sezgi ve ilhamlarını dile getirdiği için yapı itibarıyla değerlere daha yakındır. Çünkü değerler daha çok kalbî, vicdani ve iradi boyutları olan bir alandır. Bu sebeple, şiirler değer eğitiminde etkili bir materyaldir.

Bir toplum içinde insanların uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kurallar olarak tanımlanan değerleri masallarda, menkıbelerde, hikâyelerde ve tarihsel kimliği olan şairlerin yazdığı şiirlerinde buluruz (Şener, 2013: 2522). Bunların içinde şiirler ayrı bir yer tutar. Şiirle ilgili yapılan tanımlara bakıldığında şiirin ahenkli ve uyumlu ses dizelerinden oluştuğu görülmektedir. Sadece çocuklar için değil büyükler için de şiir, diğer yazı türlerine göre oldukça etkili olabilmektedir (Çapoğlu, 2014: 52).

Geçmişten günümüze değerlerin sözlü veyahut yazılı olarak aktarılması ya düz bir anlatımla ya da şiirsel bir anlatımla yapılır. Şiirsel bir dille aktarılan değerlerin düz anlatıma göre daha etkili olabileceği değerlendirilmektedir. Verilmek istenen bir mesaj şiir yoluyla verildiğinde, ulaşılmaya istenen yere daha iyi ulaşacağı söylenebilir. Şiirin bu yönünden dolayı değerlerin çocuklara öğretiminde kullanılmasının etkili sonuçlar doğurabileceği düşünülmektedir.

Çocukların hayal dünyalarına seslenmek, onlara ulusal-evrensel değerler kazandırmak için şiirin kullanılması oldukça mantıklı bir iştir. Şiir yoluyla, istenen değer öğrencilere daha iyi bir şekilde aktarılabilir. Çünkü değerler aktarılırken bilişsel olmanın yanı sıra duygusal bir etkiye de ihtiyaç bulunmaktadır. Yani bir davranışın doğru veya yanlış olduğu bilgisi verilirken bu bilginin bir duyguyla ilişkilendirilmesi çok önemlidir (Şener, 2013: 2522).

Değerlerin etkili bir dille aktarılması çok önemlidir. Çocuklar birçok değeri aileden ve çevreden devamlı duymaktadır. Bu yüzden birçok çocuk neyin doğru neyin yanlış olduğunu zaten bilmektedir. Bu nedenle değer eğitimindeki problem, çocuklara neyin doğru, neyin yanlış olduğunu tekrar edip durmak değil, bu değerleri etkili bir şekilde anlatmaktır. Tam bu noktada şiirlerle değer aktarımı ön plana çıkmaktadır. Şiirin değerleri aktarmadaki etkisinden dolayı Türk Edebiyatında geçmişten günümüze Ahmet Yesevi, Yusuf Has Hacı, Yahya Bey, Nâbî, Mehmet Akif, Necip Fazıl gibi birçok şair ve yazar şiiri eğitimsel bir araç olarak kullanmışlardır.

2.8. Türk Millî Eğitim Sisteminde Değer Eğitimi

Bir ülkenin eğitim sistemi o ülkenin önem verdiği ve eğitim sistemine de yansımış olan değerlerle başlar. Bu değerler, eğitimin çerçevesini, sınırlarını genel manada çizgilerini belirler (Doğan, 1997: 18). Eğitim, bünyesinde barındırdığı kişilerin iyi bir donanıma sahip olmasını beklemekle beraber onların sağlam bir bilince ve karaktere sahip olmasını da ister.

Dünyanın hemen hemen her yerindeki eğitim sistemleri, kişilerin doğup büyüdükleri, mensubu oldukları toplumun değer yargılarını ve birikimlerini benimsemelerini istemektedir. Türk millî eğitim politikalarında da hedef olarak belirtilen, toplumun ihtiyacı olan bilinçli, sağlam, kültürlü, değerlerine sahip bireyleri

yetiştirme konusunda Türk millî eğitiminin amaçlarında çeşitli hedeflerin vurgulandığı görülmektedir (Ulusoy, 2007: 6). Türk millî eğitiminin genel amaçları arasında "millî, manevi, kültürel değerlere bağlılık, vatan ve milletini sevmek, insan hakları ve demokrasi kültürünü benimseme, sorumluluk, bilimsel ve yaratıcı bir düşünceye sahip olma, hayata hazırlanma, toplumun mutluluğuna katkıda bulunma" gibi değerler bulunmaktadır.

MEB, 2010 yılında değer eğitiminin okullarda ne şekilde yürütüleceğiyle ilgili olarak bir genelge yayımlamıştır. Yayımlanan bu genelge ile MEB eğitimcilerine değer eğitimi konusunda rehberlik etmiştir. 2010 yılında yayımlanan genelgede şu hususlara değinilmiştir: “Günümüzde küreselleşme; siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda pek çok gelişmeye imkân sağlarken bir taraftan da toplumsal yaşamı tehdit eden risk ve sorunların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bireyi, aileyi, yaşadığımız toplumu ve dünyayı tehdit eden risk ve sorunların çözümünde, toplumsal yaşantımızın temel yapısını oluşturan millî, manevi, sosyal, ahlaki ve kültürel değerlerimizden olan yardımlaşma, dayanışma, hoşgörü, misafirperverlik, vatanseverlik, doğruluk, iyilik, temizlik, çalışkanlık, dürüstlük, sevgi, saygı, duyarlı olma, adil olma, paylaşımcı olma gibi kazanımlarımız en önemli referans kaynağımızdır. Eğitim sistemimiz öğrencilerimize; bilgi, beceri, tutum kazandırmanın yanında onların dengeli, sağlıklı, gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip, temel ve insani değerleri kazanmış iyi insan, iyi vatandaş olarak yetişmelerini sağlamak görevini üstlenmiştir. Toplumsal hayatı oluşturan, insanları birbirine bağlayan, gelişmeyi, mutluluğu ve huzuru sağlayan, risk ve tehditlerden koruyan ahlaki, insani, sosyal, manevi değerlerimizin tüm bireylere kazandırılmasında en önemli etken eğitimidir. Bu kazanımların öğrencilerimize aktarılması da değerler eğitimi oluşturmaktadır.” MEB (2010) yayınladığı ‘ilk ders’ konulu bu genelgenin ekinde yer alan bir yazıda ise, değer eğitimiyle ilgili etkinlik önerileri listesi oluşturmuştur ([http:// www.egitimmezuar.com /index.php /201009091422/2010/ilk-ders- 201053-genelge.html](http://www.egitimmezuar.com/index.php/201009091422/2010/ilk-ders-201053-genelge.html)).

2.9. Değer Eğitimiyle İlgili Araştırmalar

Beldağ (2012: iii) çalışmasında, öğrencilerin değerleri kazanma düzeylerini ve bunlara etki eden faktörleri belirlemeyi amaçlamıştır. Betimsel bir çalışma olan bu

araştırmada, verileri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen değerler eğitimi ölçeği ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın nicel sonuçları, izledikleri program türüne göre bilimsellik, barış ve dürüstlük değerlerine; anne öğrenim durumu değişkenine göre farklılıklara saygı değerine; baba meslek türü değişkenine göre barış değerine; özel ilgi alanı değişkenine göre bilimsellik değerine; cinsiyet değişkenine göre adil olma, barış ve dürüstlük değerlerine yönelik anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmanın nitel sonuçlarına göre ise; veli ve öğretmenlerin çoğu Sosyal Bilgiler dersinde bulunan vatanseverlik, farklılıklara saygı, adil olma, estetik, barış ve dürüstlük değerlerinin, öğrenciler tarafından kazanıldığı görüşünde oldukları da ortaya çıkmıştır. Beldağ (2012: iii) bunun yanı sıra, değerlerin kazandırılmasında ailenin rolünün çok büyük olduğunu, öğretmenlerin ve ailelerin öğrencilere model olması gerektiğini, kitle iletişim araçlarının kontrolsüz kullanılmasının değer kazanımını olumsuz etkilediğini, değer kazanımında Sosyal Bilgiler ve Türkçe derslerinin öne çıktığını ifade etmiştir.

Yiğittir ve Kaymakçı (2012: 49-73) çalışmalarında, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Uygulama Kılavuzu'nda bulunan etkinliklerin değer eğitimi yaklaşımları açısından durumunu ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmada, Sosyal Bilgiler Dersi (4-7. sınıflar) Öğretim Programı Uygulama Kılavuzları kullanılarak nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizinden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi aracılığıyla çözümlenmiştir. Araştırmanın sonunda, 98 etkinlikte değer eğitimi yaklaşımlarının bulunduğu görülmüştür. Etkinliklerde en çok değer açıklaması yaklaşımının kullanıldığı ve en çok değer etkinliğinin de yedinci sınıf düzeyinde bulunduğu tespit edilmiştir.

Tahiroğlu (2011: iv) çalışmasında, değer öğretimi yöntemlerine uygun hazırlanan etkinliklerin, ilköğretim dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersinde “temizlik, sağlıklı olmaya önem verme ve doğa sevgisi” değerlerinin öğretimi ve bu değerlerin öğrenci tutumları üzerine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda, değer öğretimi yöntemlerine uygun olarak oluşturulan etkinliklerin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin temizlik, sağlıklı olmaya önem verme ve doğa sevgisi değerlerine ilişkin tutum puanlarının yükseldiği belirlenmiştir. Deney grubundaki öğrencilerin tutum puanları arasında temizlik boyutunda kız öğrencilerin lehine anlamlı bir fark olduğu görülürken; ailenin gelir düzeyi değişkenine göre deney ve

kontrol grubu öğrencilerinin tutum puanları arasında fark olmadığı görülmüştür. Öğrencilerin görüşlerinden ve uygulama sürecinde elde edilen bulgulara göre değer eğitimi etkinliklerinin, öğrencinin temizlik, sağlıklı olmaya önem verme ve doğa sevgisi değerlerine yönelik davranışlarını ve kazanım düzeylerini olumlu yönde etkilediği ortaya konulmuştur.

Çengelci (2010: ii) çalışmasında, ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde değer eğitiminin nasıl gerçekleştiğini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Yapılandırılmamış gözleme dayalı betimsel durum çalışması biçiminde desenlenen araştırma sonucunda, ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde değer eğitiminde kullanılan yaklaşımların soru-cevap, telkin, değer belirginleştirme ve örtük program olduğu belirlenmiştir. Çengelci'nin (2010: iii) çalışmasında; model olma, örnekler verme, empati, örnek öğrencileri model gösterme, drama, belirli gün ve haftalardan yararlanma, atasözleri ve deyimlerden yararlanma, benzetim, güncel olaylardan yararlanma, diğer derslerle ilişkilendirmelerin yapılması, sivil toplum kuruluşları, internet, aileden destek alma, sınıf dışı etkinlikler yoluyla değerlerin kazandırılmaya çalışıldığı görülmüştür. Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin yardımlaşma, dayanışma ve sorumluluk değerlerini kazandıkları belirtilmiştir. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak, Sosyal Bilgiler dersinde değer eğitiminin daha etkili bir şekilde gerçekleşmesi için aile, çevre, okul ve öğretmenin işbirliğinde çıkabilecek sorunların giderilmesine yönelik çalışmalar yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Yiğittir (2009: iii) çalışmasında, ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan değerlerden random yöntemiyle seçilen değerlerin kazanılma düzeyini ve farklı değişkenlerin değerlerin kazanılmasındaki etkisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanan ölçek ve görüşme sorularıyla toplanmıştır. Araştırma bulgularına göre dördüncü ve beşinci sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'ndaki değerlerin kazanılma düzeyi ile cinsiyetleri arasında "temizlik, doğa sevgisi, misafirpervercilik, çalışkanlık, sağlıklı olmaya önem verme, yardımseverlik, tarihsel mirasa duyarlılık, estetik ve akademik dürüstlük" değerlerinde kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yiğittir (2009: iv) ayrıca; anne ile babanın mesleki durumu, annenin öğrenim durumu, ailedeki kişi sayısı ile dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'ndaki değerlerin kazanılma

düzeyi arasında ve ailedeki kişi sayısı ile annenin mesleki durumuyla, beşinci sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'ndaki değerlerin kazanılma düzeyi arasında anlamlı bir farklılık tespit edememiştir. Görüşmelerin içerik analizinde ise, öğretmenlerin değer eğitime Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer verilmesini olumlu karşıladıkları; değer öğretiminde telkin, tartışma, görsel materyal kullanımı, eleştirel yaklaşım ve anlatım tekniklerini kullandıkları tespit edilmiştir.

Gökdere ve Çepni (2003: 93-107) çalışmalarında, üstün yetenekli çocukların özelliklerinin değerler açısından önemi, bu özellikteki çocuklara değer eğitiminin niçin, nasıl ve hangi özelliklere sahip öğretmenlerce verilmesi hususlarını incelemiştir. Bu doğrultuda, üstün yetenekli çocukların eğitiminde değerler, programın bir bileşeni olarak kabul edilerek, değer eğitiminin hedeflerinin, konular içerisine yayılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, oluşturmacılığın esas alındığı ortamlarda öğretmenlerin seçiminde uluslararası uygulamaların dikkate alınmasına vurgu yapılmıştır.

Dilmaç (1999: 84) ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerine insani değerler eğitimi vermeyi ve ahlaki olgunluk ölçeği ile bu programın etkililiğini belirlemeyi amaçladığı çalışmada, bir "ahlaki olgunluk ölçeği" geliştirmiştir. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nda gerçekleştirilen çalışmada, deney ve kontrol grupları oluşturularak deney gruplarına insani değerler eğitimi verilmiştir. Deney ve kontrol grubunun son test ölçüm sonuçlarına göre, deney grubu lehine anlamlı bir farklılık görülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ÂŞIKLIK VE ÂŞIK EDEBİYATI

Bu bölümde, âşık edebiyatı ve özellikleri, âşıklık geleneği, âşık kavramı, âşık edebiyatının tarihsel gelişimi, Âşık Şeref Taşlıova'nın hayatı, şairliği ve eserleri ele alınarak incelenmiştir.

3.1. Âşık Edebiyatı ve Özellikleri

Kültür çevrelerinde “âşık” adı ile anılan sanatçıların halk diliyle ve hece ölçüsüyle meydana getirdikleri edebî ürünlerin bütününe âşık edebiyatı adı verilir. Bu geleneği icra eden, koruyan ve yaşatanlara âşık dendiği için bu edebiyata âşık edebiyatı denmiştir (Uslu, 2011: 1). “Âşık edebiyatı ozan-baksı edebiyatı geleneğinin İslamiyet'ten sonra tasavvufi düşünce ve Osmanlı yaşama biçimi ve kabulleriyle birleşmesinden doğmuştur. Önceleri dini-tasavvufi halk edebiyatı olarak gelişen millî Türk edebiyatı XV. yüzyılın sonlarından sonra sosyal ve siyasi nedenlerden dolayı yeni bir oluşum içine girerek âşık edebiyatı olarak şekillenmeye başlamıştır. Bunda üç süreç etken olmuştur. Bunlar: Kutsallıktan arınma, kültürel farklılaşma ve halkın yeni coğrafyada yerleşik düzenle bireyselleşmesidir.” (Artun, 2005: 29).

Kaya (2003) âşık edebiyatının özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- ✓ Âşık edebiyatı, kendilerine âşık, ozan, saz şairi denilen sanatçılar tarafından meydana getirilmiş edebiyattır.
- ✓ Âşık edebiyatı, beş yüz yılı aşan bir zamandan günümüze kadar gelen ve Anadolu, Rumeli, Azerbaycan ve İran'da gelişen bir edebiyattır.
- ✓ Âşık edebiyatı, geniş halk kitlelerinin derdine, inancına, heyecanına, ümitlerine dil ve duygu inceliğine cevap veren, birbirinden farklı çevrelere, çeşitli tarikat ve meslek mensuplarına, farklı beğeniye sahip insanlara seslenen, çeşitli zümreler arasındaki ortak bir edebiyattır.
- ✓ Âşıklar, koşma, destan ve semai adı verilen şiirlerle şiirlerini hece ölçüsüyle vücuda getirmişlerdir. Ancak XVII. yüzyıldan itibaren bazı âşıklar, divan şairleri gibi aruz ölçüsüyle de şiirler yazmışlardır.

- ✓ Birim olarak dörtlük kullanılmıştır. Ancak zaman zaman ikiliklerle yahut bentler hâlinde de ürünler ortaya konulmuştur.
- ✓ Kullanılan dil oldukça sade ve halk Türkçesidir. Tasvirler, mecazlar yapmacıktan uzaktır ve halkın gnlk hayatta kullandığı benzetme, yakıştırma, deyim, atasözü, yemin, tekrar sözleri vs. gibi kalıp ifadelerle sağlanmıştır.
- ✓ Halkın durumu, beklentisi, sevinci, acısı, yaşadığı olayları, kişiler ve diğer canlılar, tabiat, aşk hülasa halka ait bütün özellikler şiirlere konu edilmiştir.
- ✓ Âşıklar, geleneğin gereği, şiirlerinin sonunda mutlaka mahlas kullanmışlardır.
- ✓ şiirler, saz eşliğinde terennüm edilmekle beraber, bazıları saz almamışlardır.
- ✓ Âşıkların pek çoğu şiirlerini irticalen söylemiştir.
- ✓ Pek çok âşık doğup büyüdüğü yerde kalmamış, sanatlarını ülkenin birçok yerini dolaşarak icra etmişlerdir.
- ✓ Kimi âşıklar hikâyeler gerek ustalarından öğrendiği, gerekse kendisinin tasnif ettiği hikâyeleri anlatarak halkı eğlendirme ve eğitme yoluna girmişlerdir.
- ✓ Kişiler, birçok sebeplerle âşıklığa başlamışlardır. Bunların başında da gördükleri ve etkisinde kaldıkları rüyanın, bir usta yanında yetişmenin, sazlı-sözlü ortamın ve anlatılan halk hikâyelerinin önemli ölçüde rolü olmuştur (s. 7-8).

3.2. Âşıklık Geleneği ve Âşık Kavramı

Bütün edebî gelenekler, belli bir kültür birikimi, inanç sistemi, dünya görüşü ve yaşam şeklinin sanatçılar tarafından zmsenip yorumlanmasıyla özgün bir anlatıma kavuşur. Anadolu halk edebiyatı da ozan-baksı geleneğinin geniş anlamda değişen zemin, zaman, dünya görüşü, inanç sistemi ve yaşam şeklinin değişmesiyle meydana çıkmıştır (Günay, 1992: 177).

Âşıklık geleneği, Türk kültür varlığının önemli bir bölümünü kapsamaktadır. Aynı zamanda, geleneksel kültür mirasımızın içinde önemli bir yeri vardır. Halk

şiiirlerinin ve hikâyelerinin geçmişten geleceğe taşınmasında çok etkin bir konumu bulunmaktadır. Âşıklık geleneği, çağlar süren deneyimlerden geçerek biçimlenmiş, belirli kuralları olan, şiirin kalıcı ve etkileyici özelliğinden faydalanarak nesilden nesile aktarılan bir değerler bütünüdür (Artun, 2008: 7). Âşıklık geleneğini Tanrıkulu (1997: 5) halkın gönül duygularının, saz şairlerinin müzik terennümleri ile halkın belleğine nakledilerek kuşaktan kuşağa ulaştırılması, Yardımcı (2008: 175) diğer kültür değerlerinde olduğu gibi, belirli bir işlevi yerine getirmek, bir ihtiyacı karşılamak üzere geleneksel kültürün yarattığı bir kültür değeri olarak tanımlamıştır.

Âşıklık geleneğinin temsilcileri ise âşıklardır. Âşık sözcüğünün değişik kaynaklarda birbirine benzeyen birçok tanımı bulunmaktadır. Âşığı, Albayrak (2004: 23) kendisinin veya başkalarının şiirlerini saz eşliğinde çalıp söyleyen ve halk hikâyelerini anlatan saz şairi, Kaya (2010: 72) daha çok kırsal kesimlerde yetişen, şiirlerini saz eşliğinde ve hece vezni ile vücuda getiren, halk hikâyesi tasnif edebilen ve anlatabilen sanatçı, Yelten ve Özkan (2002: 49) diyar diyar dolaşıp, saz çalarak şiir söyleyen halk şairi, Püsküllüoğlu (2012: 75) halk içinde yetişen, deyişlerini genellikle saz eşliğinde söyleyen, sazlı sözlü koşuk geleneğine bağlı halk ozanı, Heziyeva (2010: 81-89) arzuhalini kalemsiz yazan, gönül kitabından dilleriyle aracısız şiir üreten sanatkar ve içinde yaşadığı toplumun, siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel olaylar karşısındaki duygu ve düşüncelerini aktaran kişi, Ozanoğlu (1940: 21) muayyen bir musiki aletiyle teğanni ederek halk edebiyatı vasıflarını haiz olmak üzere muhtelif mevzularda şiir ibda ve inşad edebilen kimse olarak tanımlamıştır.

“Âşıklar, sazlı (telden), sazsız (dilden), doğaçlama yoluyla, kaleme (yazarak) veya birkaç özelliği birden taşıyan, geleneğe bağlı olarak şiir söyleyenlere ‘âşık’, bu söyleme biçimine ‘âşıklık-âşıklama’, âşıkları yönlendiren kurallar bütününe de ‘âşıklık geleneği’ adı verilmektedir.” (Artun, 2008: 7).

Halk edebiyatı temsilcileri olan sanatçılarımız, gelenek içerisinde farklı adlarla adlandırılmıştır. “Âşık, badeli âşık, halk âşığı, ozan, halk ozanı, sazlı ozan, çöğür şairi, kalem şairi, meydan şairi, halk şairi, Hak şairi (Hak âşığı)” bunlar arasında yer almaktadır. Saz çalanlara “saz şairi”, hem saz çalamayan hem de

doğaçlama şiir söyleyemeyenlere “kalem şairi”, dinî konuları işleyenlere ise “Hak âşığı” denilebilir (Sakaoğlu, 1986: 250).

Şiirlerinde geniş bir halk kitlesine seslenen âşıklar, seslendiği halkın sevincini, hüznünü, yaşam şeklini, duygu ve düşüncesini de dile getirmektedir. Kendileri de halkın içinde çıkmış olan âşıkların kullandıkları dil ise herkesin rahatlıkla anlayabileceği sade bir dildir. Âşıklık geleneğinde hem sözlü hem yazılı kaynaklar vardır. Sözlü kaynaklar bizzat âşıkların kendileridir. Yazılı kaynaklar ise halk arasında meraklıları tarafında oluşturulan cönklerdir. Âşıklar dile getirdikleri şiirlerini saz eşliğinde okudukları için âşıklık geleneğinde musikin de önemli bir etkisi vardır (Albayrak, 2004: 26).

Âşıklık geleneğinin en önemli parçalarından birisi ise sazdır. Âşık sazla sözü bütünleştiren kişidir. “Âşıklık geleneklerini oluşturan doğmaca söyleme/atışma, bade içme/rüya motifi, usta-çırak ilişkisi, âşık tarzı halk hikâyeciliği, muamma ve deyiştirme/atıştırmada da sazın yaygın olarak kullanıldığı, bu geleneklerin içinde benzer ve farklı işlevler yüklendiği görülmektedir.” (Durbilmez, 2010: 148-158).

Pek çok âşık, âşıklık geleneğini geleceğe taşımak için yanında çırak gezdirir. Usta âşık, saza ve söze kabiliyeti olan bir genci kendisine çırak edindir, onu yanında gezdirir, saz ve söz meclislerine sokar, ona sazın ve sözün inceliklerini öğretir, günü gelince de mahlasını verir. Çırak da zamanı gelince ustasının izniyle şiirlerini çalıp söylemeye başlar. Ustanın ölümünden sonra saz ve söz meclislerinde onun şiirleriyle söze başlar, adını yaşatır, izinden gider (Kaya, 2010: 72-73).

Âşıklık geleneğinde bir diğer unsur ise mahlas kullanmadır. Âşıklar mahlaslarına şiirin son dördlüğünde yer verir. Âşıklık geleneğinde buna tapşırma, kendini tanıtmaya, denir.

3.3. Türk Halk Edebiyatında Âşıklık Geleneğinin Tarihsel Gelişimi

Âşık tarzı şiir geleneğimizin kökleri İslamiyet öncesi Türk kültür hayatına kadar uzamaktadır. Başlangıçta dinî daha sonra sihrî-dinî şiirler terennüm eden ve “Tonguzların şaman, Moğolların bo, Yakutların oyun, Altay Türklerinin kam, Kırgızların baksı-bakşı, Oğuzların ozan” adını verdikleri şairler, âşık tarzı şiir geleneğimizin ilk temsilcileridir (Köprülü, 1989: 57).

İlk Türk boyları atlı göçebe bir yaşam tarzı ile avlanarak hayatını idame ettirirlerdi. Kazandıkları zaferlerden sonra toplu olarak eğlenir, bu eğlenceler sırasında ve matem ayinlerinde dinî bir hüviyete sahip şairler (ozan, baksı, kam) tarafından eğlenceler, merasimler düzenlenirdi. Bu şairlerin söyledikleri şiirler, Türk sözlü gelenek şiir sanatının oluşmasını ve bir gelenek hâlini almasını sağlamıştır (Gözütok Şahin, 2012: 6).

Yapılan araştırmalar, âşıklık geleneğinin eski ozanlık geleneğinin bir devamı olduğunu göstermektedir. Köprülü (1989: 144) “Ozan” kelimesinin etimolojik gelişimi anlatırken eski Oğuz kabileleri arasında, İslamiyet’in kabulünden önce ve sonra görülen “Ozan” adlı saz şairi tipinin XV. asırdan sonra Azerî ve Anadolu sahalarında “Âşık”, Türkmen sahasında da “Baksı” tipine dönüştüğünü ifade etmektedir.

Oğuz’a (1994: 19) göre ise “Ozan” terimi XV. yüzyıla kadar varlığını devam ettirmiştir. XIII. yüzyıldan başlayarak yavaş yavaş “Ozan” kelimesinin yerini “Âşık” kelimesi almaya başlamıştır. XVI. yüzyılda iyice belirginleşen “Âşık” terimi, bu yüzyıldan itibaren belli özelliklere sahip şairlerin genel adı hâline gelmiştir.

İslamiyet öncesinde ozan-baksılarla yaşatılan destan anlatma geleneği, İslamiyet’in ve yavaş yavaş daha yerleşik hayata geçmenin etkisiyle âşıklık geleneğine dönüşmüştür. XVII. yüzyılda Anadolu’da artık tam anlamıyla teşekkül ederek Karacaoğlan, Âşık Ömer, Gevherî gibi büyük temsilcilerini yetiştirmiştir (Öksüz, 2013: 41).

“XVII. yüzyıl âşık edebiyatının en parlak örneklerinin verildiği yüzyıl olarak bilinmektedir. Sade dilleriyle ünlü Kayıkçı Kul Mustafa, Ercişli Emrah gibi şairlerin yanı sıra, halk şiirini divân şiiriyle ölçüşür hâle getirmeye çalışan ve aruzlu örnekler veren Âşık Ömer, Gevheri gibi âşıklar bu dönemde yetişmiştir. Ancak bu çağın en önemli aşığı şüphesiz Karacaoğlan’dır. Şiirlerinin birçoğu günümüze kadar türkü olarak gelen ve hâlâ geniş halk kitleleri tarafından sevilen ve benimsenmiş bir halk âşığıdır. Göçebe bir yaşam sürmüş; aşk, ayrılık, ölüm, doğa gibi konularda koşma, semaî ve varsağı tarzında birçok eser bırakmıştır. Dili divân eğitimi alan Gevheri’ye ve Âşık Ömer’e göre oldukça sadedir. Dinî ve tasavvufî konularda hiç şiir yazmamıştır.” (Gözütok, 2011: 29)

XVIII. yüzyılda âşık edebiyatına ilgi devam etmiştir ama XVII. yüzyıldaki gibi güçlü isimler yetişmemiştir. Bu yüzyılda diyar diyar dolaşarak halkın şiir zevkine hitap eden âşıklar arasında Nuri Vartan, Kaba Sakal Mehmet, Kıymetli, Levni göze çarpar (Arı, 2009: 30).

XIX. yüzyıl, XVII. yüzyıldan sonra âşık edebiyatının en parlak dönemi olarak kabul edilebilir. Bu dönem âşık edebiyatı incelendiğinde âşıkların, özellikle dinî konuların ağırlık kazandığı şiirler yazdığı görülmektedir. Bu yüzyılda âşık edebiyatında karşımıza çıkan bir yenilik de hiciv geleneğidir. Özellikle Seyrânî, Dertli ve Dadaloğlu'nun devlet idaresine karşı yazmış oldukları taşlamalar dikkat çekmektedir. XIX. yüzyıl, şairlik bakımında kalitenin tartışılabileceği bir yüzyıldır. Fakat âşıklık geleneği bu yüzyılda toplum içinde daha bir yerleşmiş olarak karşımıza çıkar. Bu yüzyılda özellikle İstanbul'da semaî kahveleri gelişmiş, diyar diyar gezen âşığın yerini kahvehanelerde semai, destan, mani, koşma vb. söyleyen âşıklar almıştır. Bu dönemde, geçmiş yüzyıllara göre okuryazar âşıkların sayısında da bir hayli artış görülmüştür. XIX. yüzyılın en önemli âşıkları şunlardır: Bayburtlu Zihni, Şem'î, Silleli Sururi, Gedâî, Bayburtlu Celalî, Ruhsâtî, Erzurumlu Emrah, Meslekî, Tokatlı Nuri, Dadaloğlu, Dertli, Muhibbî, Hızrî, Şenlik, Kamilî, Kusrî, Minhâcî, Serdârî, Seyrânî, Ceyhunî, Tahiri, Sümmani, Deli Boran (Can, 2009: 11).

XX. yüzyıl, âşık edebiyatı açısından büyük ve köklü değişmelerin olduğu farklı bir yüzyıldır. Bu yüzyılın başında Osmanlı birçok toprağını kaybetmiş ve bugünkü sınırlarına çekilmek zorunda kalmıştır. Bu çekiliş sırasında kendi dilinden, kültüründen, kanından milyonlarca insanı terk ettiği coğrafyalarda bırakmak zorunda kalmıştır. XX. yüzyılın ilk çeyreğinde bir ulusun tarihinde yüzlerce yıl içerisinde meydana gelebilecek büyük olayların art arda yaşanması; yeni bir devletin kurulması, çeşitli inkılâplar ve onun devamında yaşanan siyasi, sosyal gelişmeler nedeniyle âşıklık geleneği gerileme süreci yaşamıştır. Aruz ile birlikte ağır terkip ve tamlamaların da tarihe karıştığı bu dönemde devlette herhangi bir destek alamayan âşıklar, 1931'de Sivas'ta ve 1966'da Konya'da yaptıkları âşık bayramları sayesinde hâlâ varlıklarını devam ettirdiklerini göstermişler ve yurt genelini kapsayacak biçimde sanatlarını icra etmeye başlamışlardır. XX. yüzyılda yüzlerce âşık yetişmiştir. Bu âşıkların bir kısmı şunlardır: Âşık Veysel, Gufranî, Ali İzzet Özkan, Âşık Ferahî, İlhamî, Bayburtlu Hicrânî, Davud Sularî, Efkârî, Habib Karaaslan,

Ardanuçlu Efkârî, Posoflu Müdamî, Âşık Mehmet Yakıcı, Recep Hıfzî, Talibî Coşkun, Posoflu Zülâlî (Can, 2009: 12).

3.4. Âşık Şeref Taşlıova'nın Hayatı

Âşık Şeref Taşlıova, 10 Nisan 1938 tarihinde eskiden Çıldır, bugün ise Arpaçay ilçesine bağlı Gülyüzü (Pekreşen) köyünde doğmuştur. Babası Hacı Bey, annesi ise Nergis Hanım'dır. Ailenin üçüncü çocuğudur. Baba tarafının soyu, Kafkasya bölgesinde, Tiflis yakınlarındaki Borçalı'nın Salahlı köyünden gelmektedir. Kars'ta terekeme (Karapapak) olarak bilinirler. Âşığın annesi Nergis Hanım'ın soyu ise, Çıldır'ın Eşmepınar (Purut) köyünden Gülyüzü köyüne ilk yerleşen kişiler olan Mamogil sülalesinden gelmektedir (Çobanoğlu, 2014: 32-34).

Şeref Taşlıova yedi yaşında babasını kaybetmiştir. Babasının ölümünden sonra Taşlıova'yı kardeşleriyle beraber annesi büyütmiştir. Çevresindeki âşıkların etkisiyle ilkokul üçüncü sınıfta iken âşıklığa heves etmiştir. Kendisi de âşık olan öğretmeni Hasan Kartarı'nın desteği ile düğünlerde, toplantılarda türkü söylemeye başlamıştır (Karadeniz, 2006: 7).

Taşlıova, 1945-1946 eğitim-öğretim yılında Gülyüzü köyünde okula başlamıştır. Babasının vefatının da etkisi ile okul dönemi sıkıntılı geçmiştir. Eğitim hayatında Şeref Taşlıova'nın tek teselli kaynağı öğretmeni Hasan Kartarı ile tanışmasıdır. Taşlıova, öğretmenin hayatında bugüne gelmesinde büyük emekleri olduğunu ve kendisine çok iyi bir eğitim verdiğini, kendisiyle yapılmış olan bir söyleşide dile getirmiştir (İşler ve Ataman, 2015: 213-228).

On yaşında şiir yazmaya başlayan Taşlıova, ilkokulu bitirdikten sonra bir süre Cılavuz Köy Enstitüsüne devam etmiştir. Ancak maddi sıkıntılar sebebiyle okulu bırakmak zorunda kalmıştır. Âşıklık konusunda ilk bilgilerini Doğu Anadolu ve Azerbaycan sahasında tanınan Çıldırlı Âşık Şenlik'in oğlu Âşık Kasım'dan almıştır. Âşık Kasım'a iki yıl kadar çıraklık yaptıktan sonra Âşık Gülistan ve Müdamî'nin yanına gitmiştir. Bu üç usta âşıktan gerek saz çalmanın, gerek şiir söylemenin, gerekse de hikâye anlatmanın inceliklerini ve ustalıklarını öğrenmiştir. Taşlıova, ayrıca yöresindeki âşıklardan Dursun Cevlânî, Topal Lâtif, Mehmet Hicranî, İshak Kemâlî, Âşık Merdan, İslâm Erdener, Âşık Rıza ve Âşık Abbas'ı dinleyerek

âşıklığını

geliştirmiştir

(http://www.unesco.org.tr/dokumanlar/duyurular/s_tasliova.pdf).

1958-1960 yılları arasında Isparta, İzmir ve İstanbul'da askerlik görevini yapmıştır. Askerliğini yaptığı esnada, 1959 yılında, Çıldır'a bağlı (şimdi Arpaçay'a) Bozyiğit (Gereşen) köyünden Münire Hanım ile evlenmiştir. Taşlıova'nın bu evlilikten yedi çocuğu olmuştur. Çocuklarının altısı kız, biri erkektir. Kızlarının isimleri; Ülkü, Benire, Songül, Çiğdem, Dilek, Zübeyde'dir. Oğlunun ismi Muammer Mete'dir (Tan, 2005: 655).

Âşık Şeref Taşlıova, 1964 yılında Kars Radyosu'na halk şairi olarak girmiştir. Burada on yıl boyunca âşıklarla ilgili programlar hazırlamış ve sunmuştur. Ayrıca Türkiye ve Türkiye dışında da birçok radyo ve televizyon programına katılmıştır. Bunun yanında bazı radyo programlarına da danışmanlık yapmıştır. Taşlıova, çeşitli dergilerde folklor yazıları da kaleme almıştır (Karadeniz, 2007: 563).

Şeref Taşlıova, 1971 yılında çeşitli nedenlerle köyden il merkezine taşınmıştır. 1975 yılında Konya'da 'Kars ve Çevresinde Sazla Sesle Söylenen Âşık Makamlarının İsimleri' adlı tebliğini sunmuştur. 1990 yılında, Kültür Bakanlığı Sivas Devlet Türk Halk Müziği Korosu'nda Murat Çobanoğlu ile birlikte sanatçı olarak göreve başlamıştır. Kültür Bakanlığı'ndaki görevinden 2003 yılında emekli olmuştur. Taşlıova, sanatını icraları sırasında edindiği tecrübeleri ve gözlemlerini gezi notları şeklinde derleyip çeşitli gazete ve dergilerde yayımlamıştır (Taşlıova, 2012: 42-52).

Şeref Taşlıova, yurt içinde ve yurt dışında birçok festival, program ve organizasyonlara katılmıştır. Katıldığı organizasyonlar ve programlarda 135 gümüş ve altın madalya, 145 şilt ve plaket, 180 teşekkür ve takdir belgesi almıştır. 1981'de Müzik-San Vakfı, 1996'da Türkiye Yazarlar Birliği tarafından "Yılın Sanatçısı" seçilmiş, 2000 yılında ise Türk Dünyası Yazarlar ve Sanatçılar Vakfı tarafından "Türk Dünyasına Hizmet Ödülü"nü almıştır. Türk Dil Kurumu, Karaman Valiliği ve RTÜK işbirliği ile 2003 yılında düzenlenen programda "Türk Diline Hizmet Ödülü"nü; Tarsus'ta 2005 yılında icra edilen, Karacaoğlan Türkmen Şöleni'nde "Yılın Sanatçısı" ödülünü; 2009 yılında ise "Orhan Şaik Gökyay Şiir Ödülü"nü almaya hak kazanmıştır. Taşlıova 2008 yılında, UNESCO'nun Somut Olmayan

Kültürel Miras Sözleşmesi gereğince âşıklık dalında ‘Türkiye’nin Yaşayan İnsan Hazinesi’ seçilmiştir. Ayrıca Âşık Şeref Taşlıova’ya 2010 yılında, Ardahan Üniversitesi tarafından âşıklık geleneğine yaptığı katkılardan dolayı Türk Halk Bilimi dalında Onursal Bilim Doktoru unvanı verilmiştir (Türker, 2014: 253-254).

Tasnif ettiği birçok halk hikâyesi ve binin üzerinde şiiri olan Âşık Şeref Taşlıova, 13 Eylül 2014 Cumartesi günü rahatsızlanarak kaldırıldığı Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde 20 Eylül 2014 Cumartesi akşamı, 76 yaşında, hayatını kaybetmiştir (<http://www.milliyet.com.tr/unesco-yasayan-insan-hazinesi--gundem-1943385/>).

3.5. Âşık Şeref Taşlıova’nın Şairliği

Şeref Taşlıova, Türkiye’de şairliğiyle ön plana çıkmıştır. Özellikle doğaçlama söylediği şiirlerdeki başarısı ile dikkat çekmiştir. Şiirlerinde mahlas olarak genellikle ‘Şeref’ ismini kullanmıştır. Şeref Taşlıova’nın ustası Âşık Şenlik’in oğlu Âşık Kasım’dır. Genellikle koşma, türkü, destan, divan türünde şiirler yazmıştır. Taşlıova şiirlerini 8’li, 11’li ve 15’li hece ölçüsüyle kaleme almıştır. Âşık, şiirlerinde; Allah, peygamber, Kur’an, bayrak, vatan, millet, Atatürk ve tabiat temalarını sıkça işlemiştir (Memiş, 2013: 43).

Âşık Şeref Taşlıova ülkenin değişik yerlerinde düzenlenen âşık bayramlarına, şöenlerine ve törenlerine katılmıştır. 1967’de başlayan Konya Âşıklar Bayramı’na aralıksız katılan usta âşıklarındandır. Katıldığı çeşitli yarışma ve şöenlerde çok sayıda takdir/teşekkür belgesi, madalya ve plaket almıştır. Taşlıova’nın şiirlerinden bazıları ABD Indiana Üniversitesi tarafından derlenmiştir. Almanya Berlin Üniversitesi tarafından ise türküleri derlenip kitap hâline getirilmiştir. 1990 yılında da Kültür ve Turizm Bakanlığı Halk Kültürü Araştırma Dairesi tarafından altmış civarında şiiri ‘Gönül Bahçesi’ ismiyle yayımlanmıştır. Şiirleriyle ilgili en kapsamlı çalışmayı ise oğlu Doç. Dr. M. Mete Taşlıova yapmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan ‘Âşık Şeref Taşlıova Hayatı ve Şiirleri’ isimli kitap, Taşlıova’nın kaleme aldığı şiirlerin hemen hemen tamamına yer vermiştir (<http://www.bursaanadolumedya.com/kose-yazilari/siksereftasliovahayati-328.html>).

Taşlıova âşıklık geleneğinin vazgeçilmez unsuru olan çırak yetiştirmeyi de ihmal etmemiştir. Yetiştirdiği çıraklar şunlardır: Şah İsmail, Korkmaz İlkanbay, Nuri Şahinoğlu, Hikmet Arifi Ataman ve Sadrettin Ulu (Memiş, 2013: 44).

Âşık tarzı şiir geleneği içinde karşılaşmalar da önemli bir yere sahiptir. Taşlıova da çok sayıda âşıkla karşılaşmalar yapmıştır. Şeref Taşlıova'nın karşılaşma yaptığı âşıkların bazıları ise şunlardır: Murat Çobanoğlu, Ardanuçlu Efkârî, Ali Rıza Ezgi, Şavşatlı Deryamî, Mürsel Sinan, Davut Sularî, Nuri Çırağı, Ummanî Can, Mevlüt İhsanî, Ali Rahmanî, Posoflu Müdâmî, Turgut Günay, Rüstem Alyansoğlu, Yaşar Reyhanî, İhsan Kılıç, İlhami Demir, Sadi Değer, İshak Kemalî, Kadir Kılıç, Hüseyin Sümmanoğlu, Şavşatlı Âşık Kara, Nusret Süleymanoğlu, Mustafa Ruhanî, Feymanî, Memduh Kılıç (Tan 2005: 656).

3.6. Âşık Şeref Taşlıova'nın Eserleri

Âşık Şeref Taşlıova şiir, kitap, türkü gibi birçok eser vermiş ayrıca birçok âşıkla karşılaşma yapmıştır. Aşağıda bu eserlere kısaca değinilmiştir:

3.6.1.Şiirleri

Taşlıova'nın 1000'in üzerinde şiiri vardır. Şiirlerini 8'li, 11'li ve 15'li hece ölçüleriyle yazmıştır. Taşlıova'nın 60 kadar şiiri ilk olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı Halk Kültürü Araştırma Dairesince 'Gönül Bahçesi' adıyla 1990 yılında yayımlanmıştır. Oğlu Doç. Dr. Mete Taşlıova (2010) tarafından hazırlanan 'Âşık Şeref Taşlıova Hayatı ve Şiirleri' adlı kitapta ise 1000'e yakın şiiri yer almıştır.

Taşlıova'nın kaleme aldığı şiirlerin bazıları şunlardır: Ali Ekber Çiçek, Anam, Ana Zübeyde, Ayaktan Bir Güler Yüz Bir Tatlı Söz, Ben, Şanı Türk'ün, Gelir, Cumhuriyet'in Eseri, Nedendir, Güzel Görünür, İsterim, İçinde, Kimse Duymasın, Kızdı Bana, Neslin Batsın, İçme Namerdin Yanında, Olduğum, Türk Kadını, Yaylalar, Türk Gençliği, Türk'ün Şanlı Mehmetçiği, Yazılı, Allah'ım, Aşıp Gidelim, Biri Anadolu Biri Atatürk, Bozuk, Dedi Bana, Bulamam Gayrı, Fayda Getirmez, Gel, Gözlerin, Gurbet Ellerin, Hayal Şehri, Gül Yanakları, Karşılığdır, Kaldı, Hey, Mahsun, Milli Egemenlik Türk Milletinin, Sevda, Yaram Gayet Derin Yoktur Çaresi, Yazmam Bitmedi, Yeşil Olur, Asalet Marifet Terbiye Akıl, Farkında Değil, Güzel Yetiş İyi Öğren Adam Ol, Ovayım, Han Köşesinde, Vatan Derim

Bayrak Derim Yurt Derim, Bayram Eder, Taş Olan Gelin, Dünyada, Şükretmeli, Yürümeli, Güzel, Ömür Dediğin, Oku Yaz, Mehmetçikten, Âşık Şenlik, Bellidir, Kayıp Eder, Muhtacıyım, Ümitliyim, Canım Benim, Gönül Dağı Hoş Değil, Güvenme Sen, Seni Kıskanır (Taşlıova, 2012: 2-19).

3.6.2. Hikâyeleri

Âşık Şeref Taşlıova, şairliğinin yanında iyi bir halk hikâyesi anlatıcısıdır. Taşlıova hem hikâye tasnif etmiş hem de halk edebiyatına yeni hikâyeler kazandırmıştır. Halk hikâyecileri içinde makam bilgisi en fazla olanlardandır. Taşlıova'nın iki yüzün üzerinde âşık makamı bildiği söylenmektedir (Güzel ve Torun, 2014: 344).

Taşlıova'nın halk hikâyesi öğrendiği âşıklar şunlardır: İshak Kemalî, Âşık Gülistan, Âşık Kasım, Âşık Abbas, Sosgertli Mehmet Hicrani, Erzurumlu Topal Latif, Posoflu Sabit Müdâmî Ataman. Bunların dışında yöresindeki âşıklardan Dursun Cevlanî, İslam Erdener, Mevlüt İhsanî, Behçet Mahir ve Âşık Merdan'dan da hikâye dinlemiştir (Tan, 2005: 657).

Fikret Türkmen, Mete Taşlıova ve Nail Tan (2008) tarafından hazırlanmış olan ve Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan “Âşık Şeref Taşlıova'dan Derlenen Halk Hikâyeleri” adlı eserde Şeref Taşlıova'nın anlattığı halk hikâyesi metinleri “Usta Malı Halk Hikâyeleri”, “Kendi Tasnifi Halk Hikâyeleri” ve “Serencam Tipinde Halk Hikâyeleri” olmak üzere üç başlık altında ele alınmıştır. Eserde yirmi iki halk hikâyesi metnine yer verilmiştir. Bu hikâyeler şunlardır:

Usta malı hikâyeler: Kenan ile Hanzade, Kirman Şah, Köroğlu Oltu Kolu, İrfânî Hoca ile Türkmen Kızı, Erzincan Bağları, Âşık sümmanî ile Gülperi.

Kendisinin tasnif ettiği hikâyeler: Bağdat Hanım ile Hafız, Seyyad Bey ile Gül Kız, Gülistan ile Süleyman, Gelin Taşı, Emir Han ile Sümül Hanım, Celal Bey ile İpek Sultan.

Serencam tipinde hikâyeler: Âşık Şenlik ile Kılıççı Mustafa Karşılaşması, Âşık Şenlik ve Kars'ın İşgali, Çıldırılı Âşık Şenlik'in Revan Seyahati ve Ölümü, Bala Mehmet, Âşık Kahraman'ın Kars'ın Kurtuluş Destanları, Mansur, Posoflu Âşık Müdâmî'nin Hastalanması, Posoflu Âşık Zülâlî'nin Memleketine Dönüşü, Âşık Şeref

Taşlıova Gurbet Ellerde, Âşık Şeref Taşlıova'nın Kırgızistan Seyahati (Tan vd, 2014: 5-6).

3.6.3. Derlediği Türküler

Şeref Taşlıova, halk hikâyelerinin yanı sıra türküler de derlemiştir. Taşlıova'nın derlediği türküler şunlardır: Ne Bahırsan Yan Bacadan, İsabalı Dinle Sözümü, Gelin Gelir Karşıya, Vurun Evlatlarım, Kağızman'da Tuz Taşı, El Çek Tabip Dertli Sinemden (Karadeniz, 2006: 111-115).

3.6.4. Karşılaşmaları

Âşık Şeref Taşlıova ülkemizde düzenlenen çeşitli âşık bayramlarına, şölenlerine katılmıştır. Katıldığı çeşitli yarışma ve programlarda karşılaşmalar yapmıştır. Mete Taşlıova'nın (2010) hazırlamış olduğu 'Âşık Şeref Taşlıova Hayatı ve Şiirleri' adlı kitapta Taşlıova'nın çeşitli âşıklarla yaptığı 199 karşılaşmaya yer verilmiştir. Karşılaşmalar yaptığı âşıklardan bazıları şunlardır: Murat Çobanoğlu, Rüstem Alyansoğlu, Hikmet Ataman, Günay Yıldız, Tanrıkulu, Kemâlî Bülbül, Âşık İlhami Demir, Âşık Yaşar Reyhanî, Gözübenli, Sükûtfî Baba, Gurbetî, Kul Nuri, Musa Tektaş, Yavuz Bildik, Dilaver Cebeci, Nazım İrfan Tanrıkulu (Taşlıova, 2012: 19-25).

3.6.5. Kitapları

Şeref Taşlıova'nın şiirlerinin bazıları ilk olarak 1983 yılında, ABD Indiana Üniversitesi tarafından, derlenmiş ve kitap olarak basılmıştır. 1987 yılında ise Almanya'da Berlin Üniversitesi tarafından türkülerini derlenip kitap hâline getirilmiştir. Bunların dışında Taşlıova hakkında 1990 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yayımlanan "Gönül Bahçesi", 2008 yılında Prof. Dr. Fikret Türkmen, Nail Tan ve Doç. Dr. M. Mete Taşlıova tarafından hazırlanan ve Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan "Âşık Şeref Taşlıova'dan Derlenen Halk Hikâyeleri", 2010 yılında Doç. Dr. M. Mete Taşlıova tarafından hazırlanan ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan "Âşık Şeref Taşlıova Hayatı ve Şiirleri", 2012 yılında ise Armağan Coşkun Elçi tarafından hazırlanan ve Gazi Kitapevi tarafından yayımlanan "Âşık Şeref Taşlıova'nın Ezgi Repertuarı" adlı dört tane kitap mevcuttur (Türker: 2014: 253-254).

3.6.6. Plak, Kaset ve CD Çalışmaları

Âşık Şeref Taşlıova'nın ilk plağı, 1969 yılında 'Yârim Gelsin Sese Dağlar' ismi ile Türküola Plak firmasından piyasaya çıkmıştır. Taşlıova, ikinci plağını ise 1971 yılında Almanya'da çıkarmıştır. Şeref Taşlıova'nın farklı tarihlerde plak ve kasetleri hazırlanmıştır. Plak ve kasetlerinin hazırlandığı firmalar şunlardır: Atlas Plak, Odeon Plak, Harika Plak ve Kasetçilik, Uzelli Plak ve Kasetçilik, Minareci Plak ve Kasetçilik, Netfon Plak, Türküola Plak. Taşlıova'nın 25 adet plak ve kasedi yapılmıştır (Taşlıova, 2012: 60-61).

DÖRDÜNCÜBÖLÜM

4. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma yöntemi, araştırmadaki evren ve örneklem, verilerin toplanması ve çözümlenmesi ortaya konmuştur.

4.1. Araştırmanın Yöntemi

Türkçe ve Edebiyat eğitimi alanlarında yapılan çalışmaların büyük bir kısmı çeşitli eserlerle ilgilidir. Araştırma konusu yapılan bu eserlerin incelenmesi ve yapılan çalışmaların sonuca ulaşması için bir takım yöntem ve teknikler kullanılmaktadır.

Betimsel bir araştırma olan bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi (Şimşek ve Yıldırım, 2010: 139-146) ile gerçekleştirilmiştir.

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, âşık edebiyatı halk şiiri ve Türkiye’de bulunan tüm halk şairleri (âşıklar) oluşturmaktadır. Araştırmanın örneğini ise Âşık Şeref Taşlıova’nın 8’li hece ölçüsüyle yazdığı şiirler oluşturmaktadır.

4.3. Verileri Toplanması ve Çözümlemesi

Çalışmada öncelikle eğitim ve değer kavramı, âşıklık ve âşık edebiyatı, Âşık Şeref Taşlıova’nın hayatı, şairliği ve eserleri ile ilgili araştırmalar yapılarak, bu konular ile ilgili çeşitli kaynaklar taranmıştır. Daha sonra Âşık Şeref Taşlıova’nın hemen hemen tüm şiirlerinin bulunduğu “Âşık Şeref Taşlıova Hayatı ve Şiirleri” kitabı (Taşlıova, 2012) temin edilmiştir. Kitapta Taşlıova’nın 8’li hece ölçüsüyle yazdığı 203 şiir okunmuştur.

Şiirlerin çözümlenmesi yapılırken şu hususlara dikkat edilmiştir:

- ✓ İncelenen şiirlerde bulunan değer eğitimi unsurları tespit edilerek konu başlıkları oluşturulmuştur. Konu başlıkları oluşturulurken İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda (2006) yer alan ana ve alt tema başlıklarından faydalanılmıştır.

- ✓ Okunan her şiirde tespit edilen değer eğitimi unsurları tek tek ve şiir şiir, doküman analizinde kullanılan fişleme denilen yöntemle kayıt altına alınmıştır. Kayıt altına alındıktan sonra şiirlerde bulunan değer eğitimi unsurları 10 ana başlık altında incelenmiştir. Bu başlıklar şunlardır: Davranış, dil ve eğitim, dinî eğitim, doğa ve evren, zaman ve mekân, toplum hayatı, millî kültür, vatan sevgisi ve tarih, yaşayış, beşeri duygular.
- ✓ İncelenen bazı şiirlerin birden çok temadan bahsettiği görülmüş, hangi başlık altında değerlendirilmesi hususunda tereddütler yaşanmıştır. Bu aşamada uzman görüşünden yararlanarak şiirdeki temanın ağırlık noktasına göre hangi başlık altında ele alınması gerektiğine karar verilmiştir.
- ✓ İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda (2006) anne sevgisi, sevgi temasında yer almaktadır. Bunun için bu çalışmada da anne sevgisiyle ilgili şiirler, aile başlığı altında değil sevgi başlığı altında ele alınmıştır.
- ✓ Çalışmada ayrılık alt başlık olarak yer almaktadır. Yalnız âşıkların ayrılıkları aşk alt başlığında değerlendirilmiştir.
- ✓ Nazlı Gazete, Üzerine, Belli Olacak, Belli Olmaz, Koşa Koşa, Fıskırır adlı şiirler uzman görüşleri doğrultusunda çalışma kapsamına alınmamıştır.
- ✓ Araştırmanın evreninde yer alan konular için alan yazın taraması yapılmıştır. Elde edilen verilerin kaynakları kaynakça bölümünde belirtilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirlerinde yer alan değer eğitimi unsurları ele alınarak incelenmiş ve değerlendirmeler yapılmıştır.

5.1. Âşık Şeref Taşlıova'nın Şiirlerinde Yer Alan Değer Eğitimi Unsurları

Âşık Şeref Taşlıova mütedeyyin kişiliğiyle bilinir. Eserlerinde millî ve manevî değerleri, toplumsal ve kültürel temaları yoğun bir şekilde işlemiştir. Şeref Taşlıova, şiirlerinde vatan, millet sevgisi, birlik ve beraberlik, çalışkanlık, doğruluk, hoşgörü gibi temel değerleri sıklıkla işlemiştir. Taşlıova, dinî ve tasavvufî unsurların yanı sıra kültürel değerlere de şiirlerinde yer vermiştir. Özellikle nasihat içerikli şiirleri belli değerleri aktarmada dikkat çekmektedir. Taşlıova'nın şiirleri değer eğitimi açısından zengin bir yapıya sahiptir.

Bu başlık altında Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirlerinde yer alan değer eğitimi unsurları tespit edilmiş ve açıklamaları ile verilmiştir.

5.1.1. Davranış

Bu bölümde Âşık Şeref Taşlıova'nın doğruluk, hoşgörü, huzur, çalışkanlık, kişilik, tatlı dilli ve güler yüzlü olma ile ilgili şiirleri ve bu şiirlerdeki değer eğitimi unsurları ele alınmıştır.

5.1.1.1. Doğruluk

Doğruluk değeri bütün davranışlarla ilişkilidir. Doğruluğu hayatına rehber eden bir birey hem vicdanen huzurlu hem de toplumsal olarak uyumlu ve takdir kazanan bir insan konumuna ulaşmaktadır. Sadece doğru bir insan olmak yetmez. Aynı zamanda çevremizde bulunan insanların da bu yönde eğilim göstermeleri için çaba göstermek lazımdır. Bunun için sahip olunan en değerli varlıklar olan çocuklarımızın sözünde, özünde ve davranışlarında doğru bir insan olmalarını amaç edinmek gerekmektedir (Gül, 2013: 136).

Âşık Şeref Taşlıova da aşağıdaki şiirde insanların hayatlarında kötülüğe yer vermemeleri ve iyiliklerin olduğu doğru bir yaşam sürmeleri gerektiğini ifade

etmektedir. Âşık, insan hatırının kırılmaması, kimseye yalanlarla tuzak kurulmaması ve kötülüğe önem verilmemesi gerektiğini de dile getirmektedir. Taşlıova ayrıca, marifetli bir hayat yaşamak isteyenlerin, sözü ve özü bir olan insanların öğütlerini dinlemesi ve hep doğrunun peşinde koşması gerektiğini beyan etmektedir.

Düz Yaşadım

Eğrileri hiç sevmedim,
Bu dünyada düz yaşadım.
Kimseyi baştan savmadım,
Çok gezindim öz yaşadım.

İnsan hatırı kırmadan,
Kimseye tuzak kurmadan,
Kötüye önem vermeden,
Kış dolandım yaz yaşadım.

Başsız kalan yönsüz olur,
İnanmayan dinsiz olur,
Gün görmeyen sonsuz olur,
Onun'çün der, az yaşadım.

Aradım gerçeği buldum,
Eğlendim yanında kaldım,
Ariflerden öğüt aldım,
Marifetli söz yaşadım.

ŞEREF derki çarkıâlem,

Ahirettir gerçek sılâm,
Bir elimde kâğıt kalem,
Bir elimde saz yaşadım.

Dünyada bazı insanlar vardır devamlı yalan söyler. Bazı insanlar ise doğruluktan hiç ayrılmaz. Toplumda bir ağırlığı olan ve sevilen insanlar az ve doğru konuşurlar. Yalan cahilliğin, doğruluk ise âlimliğin bir göstergesidir. Gönüllerde baki kalabilmek için arifler gibi devamlı doğru konuşmak gerekir. Konuşmak sadece dil ile olmaz. Yiğitler yüreğiyle, güzeller nazıyla, sevgililer gözüyle, âşıklar sazıyla konuşur. Bunlar ise hiçbir zaman yalan söylemez.

Düz Konuşur

Adam var ki eğri büğrü,
Adam var ki düz konuşur.
Kimi insan sever seyri,
Ağır insan az konuşur.

Bu dünya geniş bir alan,
Yıllardır dolan boşalan,
Cahilin dilinde yalan,
Âlim doğru söz konuşur.

Herkes der, adam olayım,
Gönülde bâki kalayım,
Bazı insan çok mülayim,
Bazı insan boz konuşur.

Dağın tepesinde duman,
Tipi boran vermez aman,
Aşk devreye giren zaman,
Dudak susar göz konuşur.

Sevgidir gönüle direk,
Her insanda böyle gerek,
Cesur yiğitlerde yürek,
Güzellerde naz konuşur.

ŞEREF der ki benim dilim,
Diktir başım açık yolum,
Gönül kitabıdır telim,
Mızrap okşar saz konuşur.

Âşık, aşağıdaki şiirde topluma bazı uyarılarda bulunmaktadır. İkiyüzlü, riyakâr ve Allah yolundan sapan insanlardan uzak durulması gerektiğini dile getirmektedir. İkiyüzlü insanlardan ne dost ne de düşman olacağını; riyakâr insanların her sözünün yalan, her işinin ise tuzak olacağını; Allah yolunda sapan insanların ise gerçek varken yanlış iş yapacaklarını ve menfaatleri için her şeyi yapabileceklerini söylemektedir. Bu tip insanların zararlı olduğunu ve uzak durulması gerektiğini ifade etmektedir. Şair şiirin son kısmında, sözün eğri olmasın diyerek doğruluğun önemini vurgulamaktır.

Zararlıdır

İkiyüzlü olan insan,
Her bir yana zararlıdır.

Ne dost olur ne de düşman,
Bu zamana zararlıdır.

Riyakârdan uzak dolan,
Onun her bir sözü yalan,
İşi gücü tuzak plan,
Sana bana zararlıdır.

Allah'ın yolundan sapan,
Gerçek varken yanlış yapan,
Menfaat için el öpen,
Bin insana zararlıdır.

Bir şeye inanmaz hâşâ!
Fitnelikle çıkar başa.
Bütün yaptıkları boşa,
Bu vatana zararlıdır.

ŞEREF söz eğri olmasın,
Doğru iz eğri olmasın.
Bakan göz eğri olmasın,
Candan cana zararlıdır.

Aşağıdaki şiirde Taşlıova, doğru konuşan insanın hiçbir şeyden şikâyetçi olmayacağını dile getirerek doğruluğun önemli bir kazanım olduğunu vurgulamıştır.

Dilin doğruyu söylemesi, kalemin doğruyu yazması hedef kazanım olmalıdır. Ancak bu şekilde erdemli insanlar yetiştirilebilir.

Şikâyetçi Olmaz

Doğruyu konuşan insan,

Dilden şikâyetçi olmaz.

Meydana giren pehlivan,

Koldan şikâyetçi olmaz.

Gördüğün kara topraklar,

İçinde gizli sır saklar,

Ağaçta biten yapraklar,

Daldan şikâyetçi olmaz.

Sakın gönül kırma aman!

Kıranların hâli yaman,

Ömrümüzde geçen zaman,

Yıldan şikâyetçi olmaz.

Kurulmuş bu dünya âlem,

Dosta gönder sevgi selam,

Gerçeği yazarsa kalem,

Elden şikâyetçi olmaz.

Ötünce boynunu büken,

On bir ay âhuzâr çeken,

Bülbülün düşmanı diken,
Gülden şikâyetçi olmaz.

İnsanlara kin tutmayın,
Hak emrini unutmayın,
Karıncayı incitmeyen,
Filden şikâyetçi olmaz.

Şirin canından bezdiren,
Hicran gölünde yüzdüren,
Mecnun'u aştır gezdiren,
Çölden şikâyetçi olmaz.

İnce düşün uzun sabret,
İmandan geliyor gayret,
Helal kazanırsa servet,
Maldan şikâyetçi olmaz.

ŞEREF sever her insanı,
Fikri hürdür gönlü gani,
Kudretin varlık nişanı,
Kuldan şikâyetçi olmaz.

5.1.1.2.Hoşgörü

Hoşgörü, anlayışlı olmak ve insanları düşüncelerinden, inançlarından, yaşam şekillerinden, yaptıkları hatalardan dolayı dışlamamaktır. Hoşgörü aynı zamanda

insanları birbirine yaklaştıran bir duygudur. Bu duygu birbirimizi anlamamıza ve sevmemize de yardımcı olur. İnsanların kardeşçe bir arada yaşabilmesi için hoşgörü şarttır. Hoşgörünün olmadığı yerde devamlı kargaşa vardır. Bu yüzden barışçı, uzlaşmacı ve eşitlikçi bireylerin yetiştirilebilmesi için çocuklara hoşgörünün benimsetilmesi çok önemlidir. Âşık şeref Taşlıova'ya göre hoşgörülü olan insan gönül tahtının da sultanıdır. Sevgi dolu, hoşgörülü, tatlı dilli olan kişilerle birlikte olmak insana huzur verir.

Gül Gibidir

Dost elinden gelen selam,

Sitem değil gül gibidir.

Sevgiyle yazmışsa kalem,

Nakışı dantel gibidir.

Hoş görülü olan insan,

Gönüller tahtında sultan,

Tatlı sohbet derde derman,

şifası çok bol gibidir.

Âşıkların ruhu ince,

Duygulu konuşur önce,

Bu bir güzelliktir bence,

Filizlenen dal gibidir.

Söz vardır ağrıtır başı,

Söz vardır akıtır yaşı,

Söz vardır mücevher taşı,

Söz var geçmez pul gibidir.

Âşıkların aşkı nehir,
Akar gider etmez tehir,
Bizim gönül ufak şehir,
Sizin İstanbul gibidir.

Yanlışta bakmadı gözüm,
Onun için aktır yüzüm,
Dilimdeki tatlı sözüm,
İnce ipek tel gibidir.

Güzel söz gönül ilacı,
Dostlarım başımın tacı,
ŞEREF der konuşmam acı,
Muhabbetim bal gibidir.

5.1.1.3. Huzur

Huzur, gönül rahatlığı demektir. Gönül rahatlığının olduğu bir çağa yani huzur çağına özlem her insanda vardır. Taşlıova şiirde bu özlemi dile getirmiştir. Huzur çağı şiirde gönül gözesinde akan sele, bir anne şefkatine, cennet bahçesinde kokan güle, çiçek çiçek gezmiş arının balına, desturunu pirden almış dile, kökü sevgi açmış yaprak ve dala, kokusunu dışarıya vermiş toprağa benzetilmektedir.

Huzur Çağı

Gönül gözesinden akan,
Sel gibidir huzur çağı.
Cennet bahçesinde kokan,

Gül gibidir huzur çağı.

Tasta şerbet tadı ile,
Doyulmaz lezzeti ile,
Bir ana şefkati ile,
El gibidir huzur çağı.

Bunca güzellikler yazmış,
Sık elemiş ince sözmüş,
Arı gibi çiçek gezmiş,
Bal gibidir huzur çağı.

İlhamını vardan almış,
Esmeyi rüzgârdan almış,
Desturunu pirden almış,
Dil gibidir huzur çağı.

İyi keşfetmiş zamanı,
Sanki dağların dumanı,
Yüklenmiş sanat kervanı,
Yol gibidir huzur çağı.

Söyler vatan toprağından,
Ay yıldızlı bayrağından,
Akışı tarih çağından,

Yıl gibidir huzur çağı.

ŞEREF duru sudan berrak,

Kokusunu vermiş toprak,

Kökü sevgi açmış yaprak,

Dal gibidir huzur çağı.

5.1.1.4.Çalışkanlık

Emek olmadan yemek olmaz demiş atalarımız. İnsanoğlu bir şeyler ortaya koymak istiyorsa mutlaka çalışıp alın teri dökmek zorundadır. Taşlıova' ya göre âlim olmak isteyen biri daha çok okuyup, yazmalı; maden bulmak isteyen biri ise toprağı kazmalıdır. Her tarafta haber almak dünyayı gezmekle, menzile ulaşmak düşünüp çözmekle, her şeyin inceliğini öğrenmek anlamakla mümkün olur. Bu dünyanın değişmez kuralıdır. Dünya bir uğraş yeridir. İnsanoğlu bu dünyada bir şeyler yapmak istiyorsa mutlaka çalışmalıdır. Zaten insanın yaşaması da çalışmasına bağlıdır. Taşlıova'ya göre beden gönlün sarayıdır ve bu sarayı idare eden ise akıldır. Gönlün huzur içinde olmasının yegâne şartı ise aklın çalıştırılmasıdır.

Olur

İlim bilmek âlim olmak,

Okuyup yazmakla olur,

Her taraftan haber almak,

Dünyayı gezmekle olur.

Karlı dağın aşılması,

Menzile ulaşılması,

Bir şeyin anlaşılması,

Düşünüp çözmekle olur.

Yılanların deliğini,
Demirlerin çeliğini,
Her şeyin inceliğini,
Anlayıp sezmekle olur.

Değişmez dünya ahengi,
Gelenler etmişler cengi,
Yakılan kınanın rengi,
Bir tasta ezmekle olur.

Gönüle saraydır beden,
Akıldır idare eden,
Bilmek ister isen maden,
Toprağı kazmakla olur.

ŞEREF der ki dileğimdir,
Sanat altın bileğimdir,
Sevgi kudret eleğimdir,
Fikiri süzmekle olur.

5.1.1.5.Kişilik

İnsanoğlu için kendini tanıma başarılması gereken en önemli görevdir ve aynı zamanda insani değerlerin de kaynağıdır. Kişinin kendisini tanıması demek, bağımsız ve özgün bir kişiliğe sahip olduğunu bilmesi demektir. Ne olduğunu, hayatta ne istediğini, hangi yönde yürümesi gerektiğini bilmek buna bağlıdır. Kendini tanıma, duygu ve düşüncelerini, istek ve ideallerini, güçlü ve zayıf yanlarını bilme demektir. Bunları bilen kişi davranışlarını kontrol etme becerisini kazanmış olur. Kendini tam

olarak tanıyan insan hayatını kendisi yönetebilir (Hökelekli, 2007: 69-75). Âşık Şeref Taşlıova da bu şiirinde “Ben kendimi arıyorum.” diyerek bu konudaki düşünceleri dile getirmektedir.

Arıyorum

Bilmiyorum neredeyim

Ben kendimi arıyorum.

Tepedeyim deredeyim,

Ben kendimi arıyorum.

Mecnun'un gezdiği çölde,

Kerem'in yandığı külde,

Ferhat'ın geçtiği yolda,

Ben kendimi arıyorum.

Ömrümüzden geçen çağda,

Başı duman karlı dağda,

Bülbülün öttüğü bağda,

Ben kendimi arıyorum.

Suda mıyım narda mıyım?

Kolayda mı zorda mıyım?

Mansur gibi darda mıyım?

Ben kendimi arıyorum.

ŞEREF der ki neler dersin?

Herkes muradına ersin,
Bulan varsa haber versin!
Ben kendimi arıyorum.

Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiirde kendi kişiliğini anlatmaktadır. Kendisinin öz Türkçe konuştuğunu onun için de milletin dili olduğunu ifade etmektedir. Kimseye kötü diyemeyeceğini, şeytanın şerrine uyamayacağını, namerde boyun eğemeyeceğini, tek Allah'ın kulu olduğunu, başının her zaman dik olduğunu, sır taşıyan insana sırdaş olacağını dile getirmektedir. Taşlıova kendisini insanlığa adanmış biri olarak görmektedir. Gönül kırmanın hoş olmadığını ve âşık olanın boş olmadığını, Hak nuruyla dolu bir kişiliğe sahip insan olduğunu belirtmektedir.

Diliyim Ben

Öz Türkçemi konuşurum,
Milletimin diliyim ben.
Çiçeklerle tanışırım,
Yamaçların gülüyüm ben.

Yüce dağların karıyım,
Has bahçelerin barıyım,
Duru sulardan duruyum,
Derelerin seliyim ben.

Kimseye kötü diyemem,
Şeytan şerrine uyamam,
Namerde boyun eyemem,
Tek Allah'ın kuluyum ben.

Eğik değil diktir başım,
Altın kaplı cevher taşım,
Sır taşıyana sırdaşım,
İnsanlığın malıyım ben.

Taş parçası aş olur mu?
Gönül kırmak hoş olur mu?
ŞEREF, açık boş olur mu?
Hak nuruyla doluyum ben.

Şeref Taşlıova aşağıdaki Şiirde, nasıl bir kişiliğe sahip olduğunu anlatmaktadır. Taşlıova, garip bŭlbŭllerin sırdaşı ve dertli insanların kardeşi olduğunu dile getirmektedir. Açık; kıymet bilmez yerde duramayacağını, diline kilit vuramayacağını, acı sŭzle gönŭl kıramayacağını ifade etmektedir. Kendisine sadık bir dost olacak ve sırdaşlık yapacak birinin yolunu gŭzlediđini belirtmektedir.

Gŭl Őstŭne

Garip bŭlbŭl sırdaşıyım,
Diken koymam gŭl ũstŭne.
Dertlilerin kardeşiyim,
Kem sŭz almam dil ũstŭne.

Haberimi alır diye,
Bana sırdaş olur diye,
Sadık dostum gelir diye,
Gŭz dikerim yol ũstŭne.

Kıymet bilmez yerde durmam,
Ben dilime kilit vurmam,
Acı sözle gönül kırmam,
Zehir dökmem bal üstüne.

Hayat değildir bedava,
Avcılar çıkarlar ava,
Garip kuşlar yapar yuva,
Bir ağaç dal üstüne.

ŞEREF der neyler gezerim,
Kendimi eyler gezerim,
Yıllardır söyler gezerim,
Derdi döktüm tül üstüne.

5.1.1.6. Tatlı Dilli ve Güler Yüzlü Olma

Âşık Şeref Taşlıova'ya göre tatlı dil ve güler yüz insanları birbirine yaklaştırır, sevgiyle kucaklaştırır, sohbetleri tatlandırır, yaşamı güzelleştirir, insanoğlunu bir ömür boyu mutlu eder. İnsanın uzun yaşamasını, daha çok eş dost edinmesini, dertlerini ve sıkıntılarını atmasını, daha huzurlu yaşamasını sağlar. İnsanoğlunun bu dünyada ki en büyük sermayesi tatlı dili ve güler yüzüdür.

Bir Güler Yüz Bir Tatlı Söz

İnsanları yaklaştırır,
Bir güler yüz bir tatlı söz.
Sevgiyle kucaklaştırır,
Bir güler yüz bir tatlı söz.

Sohbetleri tatlı eder,
Yaşamayı kutlu eder,
Ömür boyu mutlu eder,
Bir güler yüz bir tatlı söz.

Güler yüzlü olan insan,
Uzun ömürlüdür her an,
Bu ikisi derde derman,
Bir güler yüz bir tatlı söz.

Derdin olsa katar katar,
Kimler alır kimler satar!
Bütün sıkıntıyı atar,
Bir güler yüz bir tatlı söz.

Sıkılırsın için için,
Dünyaya gelmişsin niçin?
Huzurlu yaşamak için,
Bir güler yüz bir tatlı söz.

İnsanlığı özendirir,
Gönülleri bezendirir,
Eş ahab dost kazandırır,
Bir güler yüz bir tatlı söz.

ŞEREF söyler satır satır,
Önemlidir gönül, hatır,
En büyük sermaye yatır,
Bir güler yüz bir tatlı söz.

Taşlıova'ya göre bazı sözler vardır, derde dermandır. Bazı sözler vardır, yüce bir fermandır. Bazı sözler vardır, ekin harmandır. İnsanoğlu sözünü nerede ve nasıl kullanacağına dikkat etmelidir. Çünkü söz insanı güldürebilir, ağlatabilir, yaralayabilir ve iyileştirebilir. Ayrıca Taşlıova aşağıdaki şiirde güler yüzden kimsenin zarar görmeyeceğini de dile getirmiştir.

Söylene Söylene Gider

Akan sular Hakk'a koşar,
Söylene söylene gider.
Kükredikçe bendi aşar,
Eğlene eğlene gider.

Ne çoğunda ne azında,
Ne kışında ne yazında,
Bazı söz var boğazında,
Düğlene düğlene gider.

Söz var ki derde dermandır,
Söz var ki ekin harmandır,
Söz var ki yüce fermandır,
Paylana paylana gider.

Zarar gelmez güler yüzden,
Her zaman konuşur düzden,
Bazı insan ufak sözden,
Huylana huylana gider.

Kuş yuva yapar dallarda,
Arılar koşar ballarda,
ŞEREF ömrüm bu yollarda,
Yaylana yaylana gider.

5.1.2.Dil ve Eğitim

Bu bölümde Âşık Şeref Taşlıova'nın nasihat, öğretmen ve okul, Türkçe ile ilgili şiirleri ve bu şiirlerdeki değer eğitimi unsurları ele alınmıştır.

5.1.2.1. Nasihat

Nasihat, bir bireye yapması veya yapmaması gereken şeyleri uygun bir şekilde söylemektir. Kültürümüzde nasihatın önemli bir yeri vardır. İnsanlara iyiyi, doğruyu, güzeli ve kültürel değerlerimizi nasihat yoluyla da öğretebiliriz. Taşlıova da şiirlerinde sık sık nasihatlerde bulunmuştur.

Şeref Taşlıova aşağıdaki şiirinde fitne çıkarmanın yuva yıktığını söyleyerek fitneden uzak durulması öğüt vermiştir. Taşlıova aynı zamanda çağa ayak uydurulması, fazla müsriflik yapılmaması, hayatın neticesini düşünerek davranılması ve kudret kitabının emrettiği gibi yaşanılması gerektiğini ifade etmiştir. Âşık, canın insanoğluna bir emanet olduğunu, bir gün bu emanetin alınacağını dile getirerek kazanılan unvanla ve şöhretle övünülmemesi, haram lokmanın boğazdan geçirilmemesi gerektiğini salık vermiştir.

Yalan Değil

Fitne insan nice yuva,
Yıkar sözü yalan değil.

Şimşekler gibi bedava,
Çakar sözü yalan değil.

Hiç bakmadan sola sağa,
Adım uydurmalı çağa,
Dost başa düşman ayağa,
Bakar sözü yalan değil.

Her yerde açma dilini,
Kendine sakla hâlini,
Fazla müsriflik elini,
Yakar sözü yalan değil.

Düşünmeli incesini,
Hayatın neticesini,
Şans peşine nicesini,
Takar sözü yalan değil.

Bitmez dünyanın hesabı,
Emretmiş kudret kitabı,
Günler ömürden su gibi,
Akar sözü yalan değil.

Kazandığın bu unvandan,
Övünme şöhretten şandan,

Gün gelir ki şirin candan,
Bıkar sözü yalan değil.

ŞEREF der ki yarınından,
Haramı çıkar karnından,
Bir gün gelir ki burnundan,
Döker sözü yalan değil.

İçinde sevgi taşımayan insanın kalbi taş kesilmiştir. Bir insan eğer mürşidinden öğüt almıyorsa yüz yıl yaşasa da boştur. İnsan dostluk kuracağı insanları iyi seçmelidir. Diğer türlü başına bela almış olur ve bütün yaptıkları boşa gider. İnsan kendi benliğinden hiç kopmamalı, bildiği yoldan sapmamalı ve kimseye kötülük yapmamalıdır. Çünkü iyilik dünyada en güzel şeydir. Ölüm insanoğlu için kaçınılmaz bir sondur, onun için kimseyi aldatmamalıdır. Taşlıova'ya göre ariflerin sözü kulağımıza küpe olmalı, zalimlerle bir olmamalı ve cehalete karşı dik durulmalıdır.

Değil mi?

İçinde sevgi olmayan,
Onun kalbi taş değil mi?
Mürşitten öğüt almayan,
Yüz yaşasa boş değil mi?

Yaratmıştır yüce Allah,
Seni darda koymaz vallah,
Nefsine etsen eyvallah,
Senin için yaş değil mi?

Yeni görmüş insan ile,
Dostluk kurma bile bile,
Başına alırsın bela,
Yaptıkların boş değil mi?

Kendi benliğinden kopma,
Bildiğin yolundan sapma,
Kimseye kötülük yapma,
İyilik en hoş değil mi?

Kimseye aldatma sakın!
Hünerli ol tavrı takın,
Ölüm kaştan gözden yakın,
Hayat rüya düş değil mi?

Her yerde Mevla'yı çağır,
Hak yolunda hakkı bağır,
Adam var ki filden ağır,
Hafif insan kuş değil mi?

Âriflerin sözü küpe,
Zalimle sarılma ipe,
Cehalet bir dere tepe,
İniş ve yokuş değil mi?

ŞEREF der ki gerçek sözüm,
Diktir başım açık yüzüm,
Neler gördü iki gözüm,
İçimde ateş değil mi?

Âşık Şeref Taşlıova'ya göre insan, kendi işine bakmaz ve yaptığı işin hakkını vermezse gün gelir bir kenara atılır. Başkasına sırrını veren insan efkâra ve gama düşer. İnsan hep doğrularla birlikte yürümelidir. Doğru olmayanlar, helal haram seçmeden yaşayan kimseler, insanı fitneye sürükler. İnsan kötülerden öğüt almamalı, çok çalışmalı ve hilekâr ile sırdaş olmamalıdır. İnsanoğlu el üstünde tutulmak istiyorsa insani değerlere daima sahip çıkmalıdır.

Atarlar Seni

Kendi işine bakmazsan,
Kenara atarlar seni.
Hakkına sahip çıkmazsan,
Ucuza satarlar seni.

İki arada kalırsın,
Bin türlü bela bulursun,
Başkasına yem olursun,
Bir anada yutarlar seni.

Kimseye sırrını deme,
Düşersin efkâra gama,
Başkasına olma yama,
Uç uca çatarlar seni.

Doğru kapı açmayanlar,
Sana değer biçmeyenler,
Helal haram seçmeyenler,
Fitneye iterler seni.

Kötülerden öğüt alma,
Çok çalış geriye kalma,
Hilekâra sırdaş olma,
Her gün aldatırlar seni.

Bu dünyanın malı tatlı,
Kimi yaya kimi atlı,
Eğer olmazsan muratlı,
Bir günde üterler seni.

ŞEREF der şanım var ise,
İnsanî yönün var ise,
Makam unvanın var ise,
El üste tutarlar seni.

İnsanlar arasında yaratılış olarak bir fark yoktur. İnsanoğlu, insan olma ortak noktasında birleşir. Bütün insanlar Âdem ile Havva'nın soyundan gelmektedir. Güneşimiz bir, ayımız bir, dünyamız bir, havamız birdir. Allah genel olarak nimetleri tüm insanlara vermiştir ve hiçbir ayırım yapmamıştır. Dünyada herkes kendi kısmetinin peşinde koşar. Kötülük insanoğlu için en büyük zarardır ve gönül kırmak insanoğluna hiçbir şey katmaz. İnsanoğlu geçici olan bu dünyada devamlı iyilik

yapmalı, yanlış şeylere kafa yormamalı, kötü sözlerle gönül kırmamalı, kimseyi hakir görmemeli, devamlı Allah'a şükretmeli ve hoşgörünün en büyük erdem olduğunu asla unutmamalıdır. Sonuç olarak Taşlıova tüm insanlığa “Sen de İnsan Ben de İnsan.” diye seslenerek, hepimizin insan olduğunu hatırlatmaktadır.

Sen de İnsan Ben de İnsan

Adem'le Havva soyundan,

Sen de insan ben de insan.

Geldik onların boyundan,

Sen de insan ben de insan.

Aynı güneş aynı ayı,

Paylaşıyoruz dünyayı,

Alırız aynı havayı,

Sen de insan ben de insan.

Herkes kısmetini arar,

Kötülük en büyük zarar,

Gönül kırmak neye yarar!

Sen de insan ben de insan.

İyilikten uzak durma,

Yanlış şeye kafa yorma,

Kem söz ile gönül kırma,

Sen de insan ben de insan.

Mademki bu dünya boştur,

Ruh bedende saklı kuştur,
İyilik her şeyden hoştur,
Sen de insan ben de insan.

Kin nefreti pişiren kim?
Kazanından taşıran kim?
Bizi bize düşüren kim?
Sen de insan ben de insan.

Hiç kimseyi görme hakir,
Yaratana eyle şükür,
Hoşgörü en güzel fikir,
Sen de insan ben de insan.

Kalbe sokmayalım sızı,
Yazılmasın yanlış yazı,
Nefis aldatmasın bizi,
Sen de insan ben de insan.

Dünyanın hâline bir bak!
Gelen solmuş yaprak yaprak,
En sonumuz kara toprak,
Sen de insan ben de insan.

ŞEREF der alnımda yazım,

Diktir başım aktır yüzüm,
Bütün insanlara sözüüm,
Sen de insan ben de insan.

Şair aşağıdaki şiirde; olur olmaz söze kulak vermememizi, durmadan çalışıp kendi işimize bakmamızı, gönül yarasını anlamadan sarmamamızı, fazla hürmet gördüğümüz yere çok gidip gelmememiz gerektiğini öğüt vermektedir.

Yazıktır

Olur olmaz söze kulak,
Verme boşuna yazıktır!
Çalış kendi işine bak,
Durma boşuna yazıktır!

Yıkılsa gönül sarayı,
Tamire yoktur kolayı,
Anlamadan bir yarayı,
Sarma boşuna yazıktır!

Kendinde ara her hâli,
Doğru git şaşırma yolu,
Elin gözündeki kılı,
Görme boşuna yazıktır!

Fazla hürmet varsa sana,
Çok gidip gelme o yana,

İstenmeyen yerde bina,
Kurma boşuna yazıktır!

ŞEREF sen kendini yokla,
Yerinde dilini sakla,
Her öküzü bir çubukla,
Sürme boşuna yazıktır!

İnsanoğlu bir söz söylerken çok dikkatli olmalıdır. Bazı sözler vardır, doğru söylenmezse insana zarar verir. İnsanoğlu soysuzlara, kötülere karşı tavır kaymalıdır ve kesinlikle onlara karşı boyun bükmemelidir. Yalancı insanlardan yâr olamayacağını bilmelidir. İnsanoğlu ancak yüzünü Mevla'ya çevirince, her derdine deva bulacağını unutmamalıdır.

Suç Doğurur

Söz vardır yanlış söylersen,
Senin için suç doğurur.
Soysuzu çoban eylersen,
Emlik kuzu piç doğurur.

Sivri taştan olmaz döşek,
Has yünden örülür kuşak,
Sıpa doğar kancık eşek,
Eke koyun koç doğurur.

Zamanında tarla eken,
Üstüne ham gübre döken,

Soysuzlara boyun büken,
Çok kötü sonuç doğurur.

Asılsızdan olur mu yâr?
Ağustos yağdırır kar,
Caminin minaresi var,
Kiliseler haç doğurur.

ŞEREF der ki aç gözünü!
Unutma büyük sözünü,
Mevla'ya çevir yüzünü,
Her derde ilaç doğurur.

İnsanoğlu nerede ne yapacağını çok iyi bilmelidir. İnsan yiğitlik gösterilmesi gereken yerde yiğitlik göstermeli, koşulması gereken yerde koşmalı, durulması gereken yerde durmalıdır. Bunun yanında insan hayatta kendisine öncelikle sadık bir dost seçmeli, kötülüklerden uzak durmalıdır.

Ol

Seller gibi kükre çağla,
Dicleli ol Fıratlı ol.
Beline bir kılıç bağla,
Koroğlu'ya Kırat'lı ol.

Dilin Türkmen oynağından,
Sertliğin Altay Dağından,
Yüksekliğin durağından,

Her an eli beratlı ol.

Bir sadık dost seçmek gerek,

Kötülükten kaçmak gerek,

İstikbale uçmak gerek,

Işık saçan muratlı ol.

ŞEREF der Mevla'yı çağır,

Hızlı yürü yüksek bağır,

Yeri gelince ol ağır,

Bazı yerde süratli ol.

Âşık aşağıdaki şiirinde Türk milletine seslenmektedir. Türk milletinin tarihi incelediğinde birçok kahramanlıklarla karşılaşırız. Türk milleti azmiyle dağları delmiş, çağ kapatıp; çağ açmış, birçok zafer kazanmış, otağını dünyanın birçok yerine kurmuş; güçlü, cesur, korkusuz bir millettir. Bizler de böyle bir neslin evladıyız. Bugünkü gidişatın hoş olmadığını, ülkemizin üzerinde çeşitli oyunlar oynandığını, yanlış yol tutanların bulunduğunu, bin bir hile yapanlar olduğunu ifade eden âşık “Ey Türk Titre Kendine Dön!” diyerek uyarıda bulunmaktadır.

Ey Türk Titre Kendine Dön

Bu gidişat hoş değildir,

"Ey Türk titre kendine dön!"

Senin yurdun boş değildir,

"Ey Türk titre kendine dön!"

Çağla kükre sel gibi ak,

Şimşek gibi tepeden çak,
Şöyle bir geçmişine bak,
"Ey Türk titre kendine dön!"

Dünya sana eydi boyun,
Şimdi oynanıyor oyun,
Hani senin düğün toyun?
"Ey Türk titre kendine dön!"

Azminle deldin dağlar,
Kurdun nice otağları,
Sen açtın yeni çağları,
"Ey Türk titre kendine dön!"

Yanlış yol tutanlar vardır,
Bin hile katanlar vardır,
Seni uyutanlar vardır,
"Ey Türk titre kendine dön!"

Tarihteki şanı yokla,
Dildeki destanı yokla,
Damardaki kanı yokla,
"Ey Türk titre kendine dön!"

Yürü koş birlik içinde,

Her şey var dirlik içinde,
Yok alma varlık içinde,
"Ey Türk titre kendine dön!"

Uzağa ulaşsın sesin,
Böyle olmalı nefesin,
Yeledi aslan nerdesin?
"Ey Türk titre kendine dön!"

ŞEREF der ki sözüm haktır,
Eğilmedim başım diktir,
Aslım temiz soyum tektir,
"Ey Türk titre kendine dön!"

İnsanoğlu bir gün tüm yaptıklarının hesabını vereceğini unutmamalıdır. Hayatını idame ederken bunu aklından hiç çıkarmamalıdır. Ne parasına ne makamına ne de gücüne güvenip etrafındaki insanlara zarar vermemelidir. Çünkü bir gün mutlaka yaptığı her şeyin hesabını tek tek verecektir. Bu yüzden helal malına haram katmamalı, her şeyi ben yaptım dememeli, hep iyilik yapmalı, yuva bozmamalı ve namertle birlikte olmamalıdır.

Bir Gün

Aldanma paraya pula,
Varın elden gider bir gün.
Haram katma helal mala,
Kârın eldin gider bir gün.

Her şeyi ben yaptım deme!
Düşersin efkâra gama,
Güvenme mevki makama,
Yerin eldin gider bir gün.

Kendinden büyüğe kızma,
İyilik yap yuva bozma,
Gücün yettiğini ezme,
Zorun elden gider bir gün.

Namert köprüsünden geçme,
Uzattığı suyu içme,
Her olur olmaza açma,
Sırrın elden gider bir gün.

ŞEREF der ki gören gözden,
Hisseni al doğru sözden,
Takatin kesilir dizden,
Ferin elden kesilir bir gün.

İnsan sık sık başını ellerinin arasına alıp dünyanın değişen hâlini, bu değişimde vebalin kimde olduğunu, yoluna çıkan engelleri, malına göz diken insafsızları, yaptığı yanlışlıkları ve bunların üstesinden nasıl geleceğini derin derin düşünmelidir. İnsan, dünya hayatında emeklerinin boşa gitmesini istemiyorsa mutlaka el ele verip birlikte hareket etmesini bilmelidir. Yürekler sevgiliyle hep birden atmıyorsa dünyadaki hiçbir şeyin tadının kalmadığını gösterir. Onun için

insanoğlu devamlı ne idim ne oldum, neyi öğrendim neyi bildim diye düşünmelidir. Şair insanın vakit geçmeden, imkânlar elden uçmadan derin derin düşünmesi gerektiğini öğüt vermektedir.

Düşünelim Derin Derin

Değiştü dünyanın hâli,

Düşünelim derin derin.

Kimdedir bunun vebali?

Düşünelim derin derin.

Engel çıkmış yolumuza,

Göz dikmiştir malımıza,

Bugünlerde hâlimize,

Düşünelim derin derin.

Elbisemizi dar biçtik,

Yanlış köprülerden geçtik,

Su yerine zehir içtik,

Düşünelim derin derin.

Şayet vermezsek baş başa,

Yem oluruz kurda kuşa,

Emeğimiz gider boşa,

Düşünelim derin derin.

Sevgiyle çarpan yürekler,

Yıkıldı orta direkler,
Tadı kaybetmiş börekler,
Düşünelim derin derin.

Kara çamur taş olur mu?
Su akmazsa yaş olur mu?
Düşüncesiz baş olur mu?
Düşünelim derin derin.

Ne idik nereye geldik?
Ne öğrendik neyi bildik?
Biz kimlerden miras kaldık?
Düşünelim derin derin.

ŞEREF der fırsat kaçmadan,
Yarayı derin açmadan,
İmkânlar eldin uçmadan,
Düşünelim derin derin.

Taşlıova'ya göre insanoğlu isteklerini kuldan değil Allah'tan istemeli, kendinden güçsüz olanlarla güç yarışına girmemeli, ne kadar zor durumda olsa da doğruluktan ayrılmamalı, kötü insanların peşinden gitmemeli, çıkarı için hareket etmemeli, ikiyüzlü davranmamalı, Allah'ın hiçbir kulunu mağdur etmeyeceğini unutmamalı, rızkını sadece Allah'tan istemeli, dünyada en büyük çarenin sabır olduğunu bilmeli, helal malına haram katmamalı, anlamak isteyene bir lafın bile kâfi olduğunu bilmeli ve boşuna konuşmamalıdır. Şeref Taşlıova şiirin en son kısmında ise gönlü zengin olan insanın hiçbir zaman fakir olamayacağını dile getirmiştir.

İstemem

Allah varken kuldan dilek,
Etmedim etmek istemem!
Kendimden güçsüzle bilek,
Çatmadım çatmak istemem!

Beni çekseler de dara,
Beyaza diyemem kara,
Kötülerin peşi sıra,
Gitmedim gitmek istemem!

Hakk'ın hazinesi dolu,
Mağdur etmez hiçbir kulu,
Riya için çıkar yolu,
Tutmadım tutmak istemem!

Anlayana bir söz kâfi,
Öğrenir her bir tarafı,
Ömrümde boşuna lafi,
Atmadım atmak istemem!

Kötülükle yoktur aram,
Sabırdır en büyük çarem,
Helal kazancıma haram,
Katmadım katmak istemem!

ŞEREF der Mevla'ya şükür,
Gönlü zengin olmaz fakir,
Gerçek varken yanlış fikir,
Satmadım satmak istemem!

Herkesin bildiği meşhur bir soru vardır: “Çok okuyan mı bilir, çok gezen mi?” diye. Çünkü okumak ve gezmek insana çok şey öğretir. Âşık Şeref Taşlıova'ya göre eğer bir insan bir şeyler öğrenmek, başkalarına yol göstermek, gerçekleri bilmek, hayatındaki yanlışları düzeltmek, Hak yolunu bulmak, ilim ile kucaklaşmak, insanlığa hizmet etmek istiyorsa ya bol bol okumalı ya da gezmelidir.

Dünyayı Gez

Bir şey öğrenmek istersen,
Ya oku ya dünyayı gez.
Başkasına yol göstersen,
Ya oku ya dünyayı gez.

Gerçekleri bilmek için,
Yanlışları silmek için,
Hak yolunu bulmak için,
Ya oku ya dünyayı gez.

ŞEREF der ganimetine,
Kavuş ilim nimetine,
İnsanlığın hizmetine,
Ya oku ya dünyayı gez.

Dünyaya bugüne kadar birçok insan gelip gitmiştir ve gelen bu insanların kimi zengin kimi uşak olmuştur. Dünya harman yeri gibi insanları oradan oraya savurmuştur. İnsanoğlu gelip geçici olan bu dünyada kem söz etmemeli, her tanıdığını kötü bilmemeli, emeğini zayı etmemeli, hakikati öğrenmek için çaba sarf etmelidir.

İçinde

Sen seni yokla sultanım!

Zaman var zaman içinde.

Hakikat yor fikrini,

İnsan var insan içinde.

Emeğini verme zaya,

Günlerini saya saya,

Şöyle bak köhne dünyaya,

Define viran içinde.

Gelmiş geçmiş nice kuşak,

Kimi zengin kimi uşak,

Dünya ekin insan başak,

Savrulur harman içinde.

Aşığın hiddeti olmaz,

Kem sözün lezzeti olmaz,

Her sandığın kötü olmaz,

Yahşi var yaman içinde.

Gideyim hangi pazara?
Bulunmaz derdime çare,
ŞEREF'in her yanı yara,
Şifası derman içinde.

Âşık Şeref Taşlıova'ya göre insanoğlu vuslata eremeyecekse, ince bir yol tutarak hedefe varamayacaksa, dertli insanların derdini soramayacaksa, ihtiyaç sahiplerine şefkat elini uzatamayacaksa, gönül sarayını sevgiyle kuramayacaksa, dar gününde dostun elini tutamayacaksa, her derde merhem olan tatlı sözlü olamayacaksa, alın teriyle helalinden kazanamayacaksa, sevdiği yârini saramayacaksa, sözünün eri olamayacaksa, sır tutamayacaksa, insanların can evlerinden içeriye giremeyecekse insanoğlunun yaşamasının hiçbir anlamı yoktur.

Neye Yarar

İnsanoğlu bu vuslata,
Ermeyince neye yarar?
İnce bir yol tuta tuta,
Varmayınca neye yarar?

Akşam olur güneş batar,
Kuşlar yuvasında yatar,
Sinemde dert katar katar,
Sormayınca neye yarar?

Tabip bilmez bu yarayı,
Çünkü bulamaz çareyi,
Sevgiyle gönül sarayı,

Kurmayınca neye yarar?

Kapalı tutma yolunu,

Şefkatle uzat elini,

Dar günde dostun hâlini,

Görmeyince neye yarar?

Gözlerimden kurumaz nem,

Gecem hayal gündüzüm gam,

Tatlı söz her derde merhem,

Sürmeyince neye yarar?

Sır vermez sözünün eri,

Helal kazanç alın teri,

Can evimizden içeri,

Girmeyince neye yarar?

ŞEREF der düşün derini,

Unutma gönül varını,

Seven sevdiği yârını,

Sarmayınca neye yara?

Kâmil bir kul olmanın yolu hakikatten geçer. Bunun farkında olan insanlar kâmil sıfatına ererler. Kâmil insan kötülüğü bir kenara atar, büyüklerin sözünü tutar, insanı yaşatan duygunun umut olduğunu bilir ve hayatını ona göre yaşar.

Baş Oturur

Vücut kale, akıl şaktır,
Üzerinde baş oturur.
Ruhsuz insan bir mezardır,
Gönül orda boş oturur.

Hakikat bir ince yoldur,
Bunu bilen kâmil kuldur,
Her şeyi anlatan dildir,
Etrafında dış oturur.

Var oluşu ezelliği,
Yaratılış güzelliği,
Karıncanın özelliği,
Yaz çalışır kış oturur.

Kötülüğü kenara at,
Büyüklerin sözünü tut,
İnsanı yaşatan umut,
Duygularda hoş oturur.

ŞEREF, Hakk'tan gelir payın,
Dilinde zikreyle öğün,
Cennette Hasan Hüseyin,
Dedesiyile eş oturur.

Hayat bir mücadeleden ibarettir. Dünyanın ise bin bir türlü hâli vardır. Mutluluklar, üzüntüler, kaygılar, korkular... Taşlıova, sözünde durmayan, hâlin nedir diye sormayan, selam bile vermeyen insanlara değer verilmemesini istemektedir. Âşık ayrıca dünyanın hâline bakarak üzümeye ve seni anlamayan insanlara kızmaya değmez diyerek de öğüt vermektedir.

Değmez

Bu dünyanın hâli böyle,

Kendini üzümeye değmez.

Dertlilere derdin söyle,

Kimseye kızmaya değmez.

Sözlerinde durmayana,

Hâlin nedir sormayana,

Sana selam vermeyene,

Bir mektup yazmaya değmez.

Ağaç yerde yaprak dalda,

Akıl başta kuvvet kolda,

Önü görünmeyen yolda,

Salınıp gezmeye değmez.

Söz var gökte ay gibidir,

Söz var çürük yay gibidir,

Gönüller saray gibidir,

Taşını bozmaya değmez.

Sevsen de gülü goncayı,
Düşünmelisin inceyi,
Fil olsan da karıncayı,
Çiğneyip ezmeye değmez.

Gönül deniz sevgi ada,
Sırrını söyleme yâda,
Dibi görünmeyen suda,
Çırpınıp yüzmeye değmez.

ŞEREF söyler bile bile,
Gerçeği getirir dile,
Hayat denen mücadele,
Usanıp bezmeye değmez.

Şeref Taşlıova'ya göre İnsanoğlu namusu için yaşmalıdır. Çünkü insanda edep, hayâ, ar olmazsa o insan perişan olur. Taşlıova ayrıca aşağıdaki şiirde bir evin bereketinin helal kazanca bağlı olduğunu, insanoğlunun mutlu bir yaşam için sevdiği kişiye kavuşması gerektiğini dile getirmektedir.

Olmasa

İnsanlar perişan olur,
Edep hayâ ar olmasa,
Dostu bile düşman olur,
Dünya malı, var olmasa.

Gündüze gece denilmez,

Kapıya baca denilmez,
Bir dağa yüce denilmez,
Tepesinde kar olmasa.

Gözünden yaşlar dökülür,
Genç yaşta ömrü sökülür,
Güzelin beli bükülür,
Sevdiğine yar olmasa.

ŞEREF der sözüm hareket,
Gerçek insana dikkat et,
Bir evde olmaz bereket,
Helal kazanç, kâr olmasa.

5.1.2.2.Öğretmen ve Okul

Öğretmen ve okul, insanın gelişiminde çok önemli birer faktördür. Bir insanın hayatındaki en önemli hususların başında gelir. Bireyin sosyalleşmesinde ve iyi bir meslek sahibi olmasında en önemli rolü oynar. Eğitimin vazgeçilmez iki temel direğidir.

Öğretmen ve okul, birbirinden ayrı düşünülemez ve birbirinin tamamlayıcısıdır. Biri yuva ise diğeri ocak, biri sevgi ise diğeri kucak, biri beden ise diğeri kol, biri yaprak ise diğeri dal, biri arı ise diğeri baldır.

Çocuk eğitiminde öğretmen ve okul kavramı vazgeçilmez birer unsurdur. Çocuklar onlarla yetişir, yeni şeyler öğrenir, sosyalleşir ve mutluluğu tatar.

Okul bir ilim yeridir. Öğretmen ise ilim muallimidir. Toplumumuzda öğretmene ve okula devamlı gereken değer verilmeye çalışılmıştır. Öğretmen baş tacı olarak görülmüştür.

Bir Öğretmen Bir de Okul

Bizi bu güne getiren,
Bir öğretmen bir de okul.
Sevgi çiçeği bitiren,
Bir öğretmen bir de okul.

Çok severim öğretmeni,
Çünkü yetiştirdi beni,
Okuldur ilmin bedeni,
Bir öğretmen bir de okul.

Biri yuva biri ocak,
Biri sevgi biri kucak,
Şenlendirir bucağın bucağın,
Bir öğretmen bir de okul.

Biri beden biri koldur,
Biri yaprak biri daldır,
Biri arı biri baldır,
Bir öğretmen bir de okul.

Okul her derdin ilacı,
Hep tatlıdır, değil acı,
Öğretmen başımın tacı,
Bir öğretmen bir de okul.

Sevgilidir cumhuriyet,
Bizlere vermiş hürriyet,
Marifetli medeniyet,
Bir öğretmen bir de okul.

Bayrakta şehit kanını,
Öğretir yüce şanını,
Şenlendirir vatanını,
Bir öğretmen bir de okul.

Çalışanlar kalmaz geri,
Daima koşar ileri,
İlim yeri sevgi yeri,
Bir öğretmen bir de okul.

ŞEREF der ki budur sözüm,
Diktir başım açık yüzüm,
Bu ikisi iki gözüm,
Bir öğretmen bir de okul.

5.1.2.3.Türkçe

Âşık Şeref Taşlıova bu şiirde Türkçeyi ağza lezzet veren bala, nakış nakış işlenen güle, gelinlik kızın başındaki tüle, anadan evlada uzanan ele, yaygın bir dil olduğu için bir ağacın dallarına, doğru-uzun-ince bir yola, çok kuvvetli bir kola ve aşığın sazının üstündeki tele benzetmektedir. Âşık şiirde Karamanoğlu Mehmet Bey' e de atıfta bulunmuştur.

Karamanoğlu Mehmet Bey idareciliği esnasında yayınladığı bir fermanla Türkçeyi resmi dil ilan etmiştir. Yayınladığı bu fermanla “Bugünden sonra divanda, dergâhta ve bargâhta, mecliste ve meydanda Türkçeden başka dil kullanılmayacaktır.” demiştir (Bildirici, 2009: 51). Taşlıova da bundan esinlenerek Türkçeyi yıla benzetmiş ve onu candan sevdiğini de dile getirmiştir.

Benim Türkçem

Ağzımıza lezzet veren,

Bal gibidir benim Türkçem.

Nakış nakış ren ren,

Gl gibidir benim Türkçem.

Tüm dünyada her bir yandan,

Dilimi severim candan,

Mehmet Bey'den Karaman'dan,

Yıl gibidir benim Türkçem.

Köyde ninemin içinde,

Yaktığı ocak taşında,

Gelinlik kızın başında,

Tl gibidir benim Türkçem.

Çiçekler ile bezenen,

Açık sevgiye zenen,

Anamdan bana uzanan,

El gibidir benim Türkçem.

Konuşursun dolu dolu,
Öğrenirim doğru yolu,
Dünyada yaygın Türk Dili,
Dal gibidir benim Türkçem.

Muhabbeti sence bence,
Bu bize hayat eğlence,
Doğru uzun hem de ince,
Yol gibidir benim Türkçem.

Anlatırım tatlı tatlı,
Gayet sevimli muratlı,
Hemi zengin çok kuvvetli,
Kol gibidir benim Türkçem.

Yeri var gözüm üstünde,
Söylenir sözüm üstünde,
ŞEREF der sazım üstünde,
Tel gibidir benim Türkçem.

5.1.2.4. İlim

Eğitim anne karnında başlar, insan ölene kadar devam eder. Onun için eğitimin ve okumanın yaşı yoktur. İnsanı yücelten ve toplum içinde ön plana çıkartan şey ise ilimdir. İlim her şeyin başında gelir. Âlim kişi toplumda devamlı sözü dinlenen ve toplumu yönlendiren kişidir.

Başa Geçer

Herkes sıraya toplanır,
Rütbeliler başa geçer.
Her şey ince hesaplanır,
Gelen emir taşa geçer.

İlimdir her şeyin başı,
Okumanın olmaz yaşı,
Söz vardır mücevher taşı,
Söz vardır ki boşa geçer.

Yüksek dağın başı kardır,
Ovalarda çiçek vardır,
Aradaki son bahardır,
Yazın sonu kışa geçer.

ŞEREF der yüce emirden,
Onu gönderen amirden,
Günler sayılı ömürden,
Her gün koşa koşa geçer.

5.1.3.Dinî Eğitim

Din eğitiminin yetişen nesli gerçek bir insan yapma yolundaki her çabaya katlı sağlama gibi bir hedefi vardır (Bilgin, 1981: 479). Bu hedef doğrultusunda çocuklara iyiyi, doğruyu ve güzeli öğretmek için din eğitiminde de yararlanılır. Dinî öğretiler insanları olumsuz her türlü davranışlardan uzak tutmak içindir. İnanan insanlar dinen yapılması gereken davranışları yapmakla, yasaklanan davranışlardan uzak durmakla yükümlüdür. Yapılması gereken olumlu davranışlar ve yasaklanan

olumsuz davranışlar toplumsal hayatı olumlu yönde etkilemektedir (Gözütok, 2011: 123).

Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirlerinde dinî ve tasavvufî konularla ilgili şiirler de önemli bir yer tutmaktadır. İslam dininin dünyaya bakış açısı onu da etkilemiştir. İnançlı bir kişiliğe sahip olan Taşlıova, zaman zaman dinî kavramlarla isteklerini dile getirmiştir. Bu bölümde Âşık Şeref Taşlıova'nın Allah ve peygamber sevgisi, dünyanın geçiciliği/ölüm, kader, ahiret, maneviyat ile ilgili şiirleri ve bu şiirlerdeki değer eğitimi unsurları ele alınmıştır.

5.1.3.1. Allah ve Peygamber

Aşağıdaki şiirde Şeref Taşlıova, Allah'a ve peygambere giden yola canını vermeye hazır olduğunu ifade etmektedir. Allah'a ve peygambere olan sevgi bütün sevgilerin üstündedir. Âşık; yaradana şükreden ve peygamberi zikreden söze; Allah'ın indirmiş olduğu Kur'ân'a; peygamberi gören göze; peygamberin ahlakına, kemaline, nur cemaline ve ayağını bastığı yere; Allah aşkıyla yaşayana hatta Allah'ın ve peygamberin sevgisiyle yanan köze bile kurban olacağını dile getirmektedir. Şair, iki cihan güneşi peygamberimizin kâinatın çaresi olduğunu söylemektedir. Taşlıova, şiirin en son kısmında ise ağlayarak peygamberimizde kendisine şefaet etmesini istemektedir.

Kurbandır Canım

Hak kapıya giden yola,

İze kurbandır bu canım.

Kokusuyla açan güle,

Öze kurbandır bu canım.

Yaratana şükreleyen,

Tefekkürle fikreleyen,

Muhammed'i zikreleyen,

Söze kurbandır bu canım.

Ehlibeyt'in dört yanına,
Çar-ı yârlar divanına,
Ayet ayet Kur'an'ına,
Cüze kurbandır bu canım.

İki cihanın güneşi,
Uhud'daki şehit dişi,
Sahabesi gören kişi,
Göze kurbandır bu canım.

Ahlakına kemaline,
Anasırda temeline,
Nurdan olan cemaline,
Yüze kurbandır bu canım.

Sensin kâinata çare,
Gönlün bağlıdır didara,
Ayağın bastığı yere,
Toza kurbandır bu canım.

Allah aşkıyla uyanan,
Gelip kapıya dayanan,
Senin sevgin ile yanan,
Köze kurbandır bu canım.

ŞEREF ağlar yana yana,
Şefaat eyle bu cana,
Salavatım sonsuz sana,
Size kurbandır bu canım.

Yüce Allah Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyuruyor: *“Gökleri görebileceğiniz bir direk olmaksızın yükselten, sonra Arş'a istivâ eden, güneşi ve ayı emrine boyun eğdiren Allah'tır; her biri belirlenmiş bir vakte kadar akıp gitmektedir. İşleri Allah düzenliyor; âyetleri de açıklıyor ki rabbinize kavuşacağınıza kesin olarak inanınız.”* (13. Ra'd: 2). Kâinata her şeyi idare eden Allah'tır. Olup biten hadiseler bir yere kadar sebeplerle izah edilebilir. Ancak bir noktadan sonra izah edilemeyecek hadiseler vardır. İşte tam bu noktada vuku bulan her şeyin Allah'ın tasarrufuyla olduğu görülmektedir. Her şeyin aslını yaratan ve yaşatan Allah'tır.

Nedendir

Toprağın aslı taştandır,
Ya taşın aslı nedendir?
Dünya güneş ateştedir,
Güneşin aslı nedendir?

Gelmişken sözün sırası,
Açılsın bunun arası,
Güneş bir ateş parçası,
Ateşin aslı nedendir?

ŞEREF der ki sözüm hakta,
Anlayana ince nokta,

Dünya durur muallakta,
Ya boşun aslı nedendir?

5.1.3.2.Dünyanın Geçiciliği/Ölüm

Dünya hayatı geçicidir. İnsanoğlu bugün var, yarın yoktur. Hayat ise değişik zorluklarla geçer. İnsan yaşamını bazen aç, bazen tok sürdürür. Hiçbir insan dünyaya boş yere gelmemiştir. Dünya, insanoğlu için bir imtihan yeridir. Bu imtihanı kazanmak için öncelikle insan gibi yaşanmalıdır. İnsanoğlu dünyada başına gelen en küçük musibeti “Acaba bu benim başıma niçin geldi?” diye devamlı düşünmelidir.

Allah insanoğluna yürümek, görmek, nefes alıp vermek gibi birçok nimet vermiştir. İnsanoğlu verdiği bu nimetlerin şükrünü bu dünyada Allah'ın (cc) istediği gibi bir hayat yaşayarak eda etmelidir. Allah abes iş işlemez, yaptığı her işte bir hikmet vardır. İnsanoğlu ölümlü olduğunu aklından hiçbir zaman çıkarmamalı ve dünyaya bel bağlamamalıdır. İnsanoğlu geçici olan bu dünyaya niçin gönderildiğini unutmamalı, hiç kimseyi incitmemeli ve günlerini boş yere geçirmemelidir.

İnsanoğlu

Bugün varız yarın yokuz,

Derin düşün insanoğlu!

Gâhi açız gâhi tokuz,

Derin düşün insanoğlu!

İnsansan insanca yaşa,

Dünyaya gelmedin boşa,

Ayağın deyince taşa,

Derin düşün insanoğlu!

Bir nefes alıp vermeyin,

Yürütüyor yeyin yeyin,

Hesapludur her bir şeyin,
Derin düşün insanoğu!

Deme mülküm malım vardır,
Kuvvetliyim kolum vardır,
Her ne yapsan ölüm vardır,
Derin düşün insanoğlu!

Neye yaratmış Hak seni?
Dünyada incitme canı,
Sen topraksın aslın tanı,
Derin düşün insanoğlu!

Bozular mu yazı kader?
Hak arayan Hakk'a gider,
Doğru yürü etme keder,
Derin düşün insanoğlu!

Söyler ŞEREF TAŞLIOVA,
Altın toprak üstün hava,
Günü geçirme bedava,
Derin düşün insanoğlu!

“Her can ölümü tadacaktır. Denemek için sizi kötü ve iyi durumlarla imtihan ederiz. Sonunda bize geleceksiniz.” (21. Enbiya: 35). Ölüm bir gerçektir. Ayrıca ölüm anı gizli tutulmuştur. Yani ölümün ne zaman geleceği belli değildir. Cahit Sıtkı

Tarancı'nın 'Otuz Beş Yaş' şiirinde dediği gibi ölümün nerede, nasıl, kaç yaşında bizi bulacağı belli değildir. Ama ayette de dediği gibi herkes için kaçılmaz bir sondur. Kimisi çocukken, kimisi gençken kimisi ise yaşlandığında ölür. Aşağıdaki şiirde buna değinen âşık, insan ömrünü çiçeğe benzetmiş ve bu çiçeğin ne zaman solacağını belli olmadığını dile getirmiştir.

Belli Değil

Ölüm kaşla göz arası,

Geldiği an belli değil.

Her şeyin vardır sırası,

Olduğu an belli değil.

Bakma nadanın sözüne,

Seni düşürür izine,

Talih insanın yüzüne,

Güldüğü an belli değil.

Eski tasla eski hamam,

İplik kırık, sökük yamam,

Vakit gelip vadem tamam,

Dolduğu an belli değil.

Âşıklar söyler gerçeği,

Kartallar yutar serçeyi,

İnsan ömrünün çiçeği,

Solduğu zaman belli değil.

Sözün en ince yerinden,
Manayı anla derinden,
Ecel canı defterinden,
Sildiği an belli değil.

Günler geçer döne döne,
Ayların peşinden sene,
Fırsatsız seni dar güne,
Saldığı an belli değil.

İmandır bedene hisar,
Biri söyler biri susar,
ŞEREF der insandan eser,
Kaldığı an belli değil.

Âşık Şeref Taşlıova tabutu baş tarafı geniş, ayak tarafı dar bir gemiye benzetmiştir. Tabutu taşıyan dört kişiyi de tek bir yolcu taşıyan geminin kaptanına benzetmiştir. Dört kaptanlı bu gemiye zamanı geldiğinde herkesin bineceğini dile getirmiştir. Âşık, geride kalanlardan el sallayan kimsenin olmayışı; gitme, dur diyen birilerinin bulunmayışından yakınmaktadır. Gemiye benzetilen tabutun bir limana demir attığını yalnız bu limanın su değil taştan olduğunu yani musalla taşına konulduğunu, yolcu edenlerin ise yan yana saf tuttuklarını anlatarak cenaze namazını betimlemiştir. Daha sonra ise aceleyle bir çukura yani mezara koyduklarını ve mezara konan yolcunun ise kendisi olduğunu mezar kapandıktan sonra fark ettiğini ifade etmiştir.

Ayaktan Dar

Bir gemi yüklenmiş gider,

Baştan geniş ayaktan dar,
Dört kaptanı hizmet eder,
İçinde bir tek yolcu var.

Bir el sallayan bile yok,
Geri dönmeyecek diye!
Herkes bakar ağır ağır,
Hiç diyen yok ki, gitme dur.

Tabi herkes binecekmiş,
Dört kaptanlı o gemiye,
Bir sığnağa inecekmiş,
Dört tarafı toprak duvar.

Demir attı bir limana,
Su değil kocaman bir taş,
Yolcu edenler yan yana,
Saf oldular birer birer.

Biri önde sözü aldı,
Dedi, tamam mı arkadaş?
Her şey tamam bitti, oldu,
Yaklaşın durmayın kenar!

Herkeste bir acelelik,

Çabuk bitsin bu iş, diye,
Koymadılar ki bir delik,
Vermek almak yokmuş haber.

Bu giden gemi benmişim,
Yorgundum fark edemedim,
ŞEREF diye bağurdılar,
Baktım ki kapanmış mezar.

Ölümlü olan bu dünyada zaman çok hızlı bir şekilde geçmektedir ve bu zamanın geri döndürülmesi de mümkün değildir. Onun için insanoğlu zamanın kıymetini iyi bilmelidir. Ölümün ise kaşla göz arasında gelebileceğini unutmamalı ve hayatını ona göre yaşamalıdır. İnsanoğlu dünya malına güvenmemeli ve ahirete giderken dünyada kalıcı eserler bırakmalıdır. Âşık Şeref Taşlıova'ya göre geçici olan bu dünyada kimsenin gönlünü kırmaya, ufak tefek şeylerden küsmeye, dostundan selamı kesmeye ve günaha girmeye değmez. Ömür çok süratli bir şekilde geçmektedir. Bu dünyada çok çalışıp insanca yaşamak gerekmektedir.

Olur mu

Zaman geçer akın akın,
El ile tutmak olur mu?
Ölüm kaştan gözden yakın,
Onu unutmak olur mu?

Güvenme dünya varına,
Aldanma kazanç karına,
Bir eser bırak yarına,

Eli boş gitme olur mu?

Bilmediğim şeye esme,

Dostundan selamı kesme,

Ufak tefek şeyden küsme,

Günaha batmak olur mu?

Ömrümüz geçer süratli,

Çalışan olur muratlı,

Büyüklerin sözü tatlı,

Kenara atmak olur mu?

ŞEREF derki koşa koşa,

Ömrünü geçirme boşa,

Çok çalış insanca yaşa,

Uykuda yatmak olur mu?

İnsan ömrü çok kısadır ve hızla geçer. Hayatta insanı en çok üzen şey ise hasretliktir. Sevgi, kâinatın yaratılışının mayasında olan bir duygudur. Sevgi direği yıkıldı mı, her şey yok olur ve yürek onun yokluğuyla çile çeker. Taşlıova'ya göre dünyada insan insana muhtaçtır, kanaat ise insanoğlu için en büyük taçtır ve tatlı dil her yaraya ilaçtır. Dünyada mutlu olmanın sırrı ise bu duygularda saklıdır.

Çağlaya Çağlaya Gider

Hayat bir sel gibi akar,

Çağlaya çağlaya gider.

Hasret çeken yola bakar,

Ağlaya ağlaya gider.

Herkes bilir orasını,

Kimse bilmez arasını,

Sabır ile yarasını,

Bağlaya bağlaya gider.

Yıkma sevgi direğini,

Yok edersin her şeyini,

Çile çeken yüreğini,

Dağlaya dağlaya gider.

İnsan insana muhtaçtır,

Kanaat en büyük taçtır,

Her yaraya dil ilaçtır,

Sağlaya sağlaya gider.

ŞEREF der ki bu hâl ile,

Yolcular gider yol ile,

Adam var tatlı dil ile,

Yağlaya yağlaya gider.

İnsanoğlunun hayatında birçok zaman dilimi vardır. Taşlıova aşığdaki şiirde, insanoğlunun yaşadığı farklı zaman dilimlerini dile getirmektir. İnsanoğlunun zaman içinde birçok şey yaşadığını ifade etmektir. Âşık, dünyayı bozuk bir saate benzetmektedir ve kefenin cebi olmadığını söylemektedir. Hayatın su gibi akıp

geçtiğini ve ömrün bir gün son bulacağını ve bunun bilincinde olarak zamanımızı değerlendirmemiz gerektiğini salık vermektedir.

Zaman İçinde

Neler gelmiş neler geçmiş,

Bakılan zaman içinde.

Ak demiş karayı seçmiş,

Takılan zaman içinde.

Arasa da bulamaz ki,

Lezzet tadı alamaz ki,

İnsan mutlu olamaz ki ,

Çakılan zaman içinde.

Görünmez akılın dibi,

Var mıdır kefenin cebi!

Hayat bozuk saat gibi,

Çekilen zaman içinde.

Yürümeli koşa koşa,

Mutlu çalış tatlı yaşa,

Alevlerin gider boşa,

Yakılan zaman içinde.

Hoş değildir umutsuzluk,

Yiyip bitirir mutsuzluk,

Ömürü söker tatsızlık,
Ekilen zaman içinde.

Ayak yürür gözler bakar,
Akıldan bin hüner çıkar,
Su gibi durmadan akar,
Dökülen zaman içinde,

ŞEREF der böyledir hayat,
Gün olur bulur nihayet,
Açması zor olur gayet,
Bükülen zaman içinde.

Dünyadaki her şey gelip geçicidir. Şair'e göre insanoğlu bugün var, yarın yoktur. Zaman çok hızlı bir şekilde akıp gitmektedir ve geri getirilmesi de mümkün değildir. Ölüm ise her an gelebilir. İnsanoğlu dünyadaki bütün varını ölünce dünyada bırakır. Hatta bazen annesini, babasını ya da sevdiği diğer insanları daha dünyadayken kaybedebilir. İnsanoğlu ölümlü olan bu dünyada kendisini boşuna yormamalı, lüzumsuz hayaller kurmamalı, gönül incitmemeli, kendine sadık bir dost bulmalıdır. Çünkü ölüm gelip çattığı zaman, ne mülk kalır ne de para.

Bugün Varsın Yarın Yoksun

Gururlanma be hey insan!
Bugün varsın yarın yoksun.
Gelir geçer devri zaman,
Bugün varsın yarın yoksun.

Viran olur köşkün binan,
Yok olur evinle hanen,
Hani baban hani anan?
Bugün varsın yarın yoksun.

Boş olur bunca emekler,
Ecel gelir canı yoklar
Toprak ağız açmış bekler,
Bugün varsın yarın yoksun.

Boşuna kendini yorma,
Lüzumsuz hayaller kurma,
Kul incitme gönül kırma,
Bugün varsın yarın yoksun.

ŞEREF der ki sora sora,
Kendine sadık dost ara,
Ne mülk kalır ne de para,
Bugün varsın yarın yoksun.

Dünya hayatı fanidir. Allah (cc) Ankebut süresi 57. ayette “*Her canlı ölümü tadacak ve sonunda dönüp huzurumuza geleceksiniz.*” buyurmaktadır. Bu dünya kimseye kalmamıştır. Gelen herkes vakti tamama erdiğinde bu dünyadan ayrılmıştır. Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiirinde ruhu bir kafese, bedeni ise kuşa benzetmiştir. Vakti geldiğinde bedeninin o kafesten ayrılacağını dile getirmiştir. İnsanoğlunun bu dünyada yaptığı her şey yine bu dünyada kalmaktadır. Ölünce mal, mülk adına

benim dediği hiçbir Şeyi yanında gtrememektedir. Dünya benim diyen Firavun'a,
Őeddat'a, Nemrut'a kalmayan bu dünya kimseye kalmaz.

Sana Kalmaz Bana Kalmaz

Bu dünya fanidir fani,

Sana kalmaz bana kalmaz.

Bizden evvelkiler hani?

Sana kalmaz bana kalmaz.

İniŐin sonu yokuŐtur,

Ruh kafestir beden kuştur,

Yüz yaŐasan sonu boştur,

Sana kalmaz bana kalmaz.

Gelir geçer günler aylar,

Kesilir kismetler paylar,

Yaptığın köŐkler saraylar,

Sana kalmaz bana kalmaz.

Őeddat dünya benim, dedi,

Hangisi kaldı ebedi,

Hepsini kara yer yedi,

Sana kalmaz bana kalmaz.

Topraktır Adem'e maya,

Baksana yıldıza aya!

Resule kalmayan dünya,
Sana kalmaz bana kalmaz.

ŞEREF der ki olma sefil,
Yaratan kuluna kefil,
Dünya boştur, be hey gâfil,
Sana kalmaz bana kalmaz.

“Allah, ‘Yeryüzünde kaç yıl kaldınız?’ diye sorar. ‘Bir gün veya günün bir bölümü kadar kaldık; işte saymakla görevli olanlara sor.’ derler. Allah buyurur: ‘Pek kısa bir süre kaldınız; keşke bunu (dünyada iken) bilmiş olsaydınız!’” (23. Mü’minûn: 112,113,114). Dünya hayatı çok kısadır. İnsanoğlu bu dünyaya Âşık Şeref Taşlıova’nın dediği gibi koşarak gelir koşarak gider.

Dünya hayatında türlü türlü insanlar vardır. Bu insanların kimi mutlu, kimi mutsuz, kimi fakir, kimi zengindir. Bu dünyada yetim yüzüne gülenler, onların derdine çare bulanlar, yüreğinde aşk olanlar coşku dolu bir hayat yaşarlar. Ölüm anı geldiğinde insanoğlu dönüp arkasına baktığı zaman güzel eserler görmelidir. Yaşamını bu hedef doğrultusunda geçirmelidir.

Gelir Gider

İnsanoğlu bu dünyaya,
Koşa gelir koşa gider.
Günlerini saya saya,
Düşe gelir düşe gider.

Kimisi çeker kederi,
Bir kemik kalır bir deri,
Kimi insanın kaderi,

Paşa gelir paşa gider.

Yetim yüzüne gülenler,
Derdine çare bulanlar,
Yürekte aşkı olanlar,
Coşa gelir coşa gider.

Düzelmez saçı sümeği,
Sabırdır onun yemeği,
Fakirin bütün emeği,
Boşa gelir boşa gider.

Ne olursa olsun sonu,
Asla hiç düşünmez onu,
Gamsız insanın her günü,
Neşe gelir neşe gider.

Azrail çelme takınca,
Ecel şimşeği çakınca,
Dönüp geriye bakınca,
Şaşa gelir şaşa gider.

ŞEREF der sözüm billahi,
Dilim zikreder Allah'ı,
Kimi insanın talihi,

KıŖa gelir kıŖa gider.

Dünya hayatı geçicidir. Nasıl her kıŖın bir baharı, her gecenin bir sabahı varsa insan hayatının da bir sonu vardır. Hızla geçen zaman dilimi çok iyi değerlendirilmeli, gelip geçici hedefler peşinde koşulmadan; kalıcı, yüce amaçlar peşinde gidilmelidir (Yeniterzi, 2007: 13-28). Onun için insanoğlu gençliğine güvenmemeli ve zamanını boşa geçirmemelidir.

Boşuna Geçti

Gençliğine güvenirdin,

Zamanın boşuna geçti.

Her cefaya dayanırdın,

İmkânın boşuna geçti.

Kuvvetin var idi kolda,

Dolanırdın sağda solda,

Meçhule giden bu yolda,

Kervanın boşuna geçti.

Birçok elekten elendin,

Gezdin dünyayı dolandın,

Bazen da aktın bulandın,

Devranın boşuna geçti.

Gurbet hanlarında yattın,

Dert üstüne derdi kattın,

Ocak gibi yandın tüttün,

Dumanın boşuna geçti.

ŞEREF der ömür hecedir,

Gündüzün sonu gecedir,

Hayat gizli bilmedir,

Meydanın boşuna geçti.

Taşlıova'ya göre insan hayatı hayalle düş arasında gelip geçmektedir. Dünya çarkı durmadan dönmekte ve geri getirilmesi de mümkün olmamaktadır. Hızla geçen dünya hayatında insanoğlu birçok şey yaşarken, çeşitli güzellikler ve çirkinliklerle de karşılaşmaktadır. Sonuçta ise insanoğlunun hayatı vakit tamama erdiğinde son bulmaktadır.

Arasında

Bazı sözler peltek olur,

Dil ucu diş arasında,

Gözler güzelliği bulur,

Kirpikle kaş arasında.

Kuşlar yükseklerden uçar,

Yuvadan yuvaya göçer,

Hayatımız gelir geçer,

Hayalle düş arasında.

Durmaz döner dünya çarkı,

Meyil ister suyun arkı,

Akıllı delinin farkı,

Doluyla boş arasında.

Ocak yanar duman tüter,

Çalışan murada yeter,

İnsanların ömrü biter,

Ayakla baş arasında.

ŞEREF der geçen çağların,

Bülbülü öten bağların,

Rengi değişir dağların,

Yaz ile kış arasında.

Âşık Şeref Taşlıova'ya göre geçen günler ömrümüzden geçmektedir. Bu dünyada arif olan insan sözden anlayan insandır. Dünyayı kovana, hayatı merdivene benzeten âşık, herkesin koşa koşa bu kovan ve merdivenden çıktığını ifade etmektedir. Yani hayatın ne kadar çabuk geçtiğini anlatmak istemektedir. İnsanoğlunu hayatı boyunca bir karınca gibi çalıştığını ama yaş elliye varınca artık dizlerde derman, gözlerde fer kalmadığını dile getirerek ölümün yaklaştığını hatırlatmaktadır.

Taşa Çıkar

Yolu bilmeyen insanın,

Arabası taşa çıkar.

Elden giderse imkânın,

Emekleri boşa çıkar.

Usta söyler çırak dinler,

Ârif insan sözden anlar,
Ömrümüzden geçen günler,
Yazdan sonra kışa çıkar.

Gayret bir divan gibidir,
Bu dünya kovan gibidir,
Hayat merdiven gibidir,
Herkes koşa koşa çıkar.

Durmaz çalışır karınca,
Her şey kendi kararınca,
Yaşın elliye varınca,
Yolların yokuşa çıkar.

ŞEREF der ki sözlerinde,
Fer azalır gözlerinde,
Sızı başlar dizlerinde,
Ağrı dile dişe çıkar.

Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiirde “güle güle” derken ölüme yaklaştığını ifade etmektedir. Ölüme yaklaşırken dünya hayatındaki her şeye güle güle diyerek veda etmektedir. İnsanoğlunun bu dünyada ne ekerse öbür dünyada onu biçeceğini dile getiren Taşlıova dünya malına da güvenmememiz gerektiğini belirtmektedir.

Güle Güle

Anlayana nasihattir,

Dilde sözüm güle güle.
Başa bedene sıhhattir,
Hoştur yüzüm güle güle.

Güvenmem dünya malına,
Fil çıkmaz ağaç dalına,
Kuş konmaz arı balına,
Tadım tuzum güle güle.

Kartallar uçar yücede,
Kelebekler eğlencede,
Görür karanlık gecede,
Gönül gözüm güle güle.

Erim erim eriyorum,
Zamana set geriyorum,
Yıllar boyu yürüyorum,
Işık hızım güle güle.

ŞEREF, eken bir gün biçer!
Bardağı dolduran içer,
Hayatımdan gelir geçer,
Kışım yazım güle güle.

5.1.3.3.Kader

“Yeryüzünde vuku bulan veya başınıza gelen hiçbir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan önce bir kitapta yazılı olmasın. Kuşkusuz bu Allah’a göre kolaydır.” (57. Hadid: 22). Kader, dünyada meydana gelen tüm olayların gerçekleşmeden önce ve değişmeyecek şekilde düzenlediğine inanılan ezeli takdir olarak bilinir. Yazgı, mukadderat ya da alın yazısı olarak da anılır. Âşık Şeref Taşlıova da aşağıdaki şiirde alın yazısının silinemeyeceğini, kader kitabında ne yazılı ise onun başa geleceğini ve kadere karşı koyulamayacağını dile getirmiştir.

Baş a Gelir

Alın yazısı silinmez,

Yazılanlar baş a gelir.

Kadere karşı gelinmez,

Emirler peş peşe gelir.

Zaman yelden süratlidir,

Arzu yedi kanatlıdır,

İnsanoğlu muratlıdır,

Dağlar aşı aşı gelir.

Bazı insan vardı belli,

Kimisi de zorda belli,

Dostun hası darda belli,

Olur, koşı koşı gelir.

Atlas kumaş giyenlerin,

Kendisini öğenlerin,

Dünya benim diyenlerin,
Bir gün eli boşa gelir.

Günler geçer akın akın,
Nefsin belasından sakın,
Ölüm kaştan gözden yakın,
Sanma dağa taşa gelir.

Âlim sözü bal gibidir,
Muhabbeti gül gibidir,
Fikir akan sel gibidir,
Kükreler, coşa coşa gelir.

Sabır her derdin ilacı,
Kanaat başımın tacı,
Söz vardır zehirden acı,
Söz vardır ki hoş gelir.

ŞEREF der ki sözüm sözdür,
Her bir şeyi gören gözdür,
Gençlik çağı bahar yazdır,
Mevsim döner kışa gelir.

Taşlıova zamanın hızla geçtiğini, siyah saçının ağardığını, alın yazısına razı olduğunu, bir gün kaderin kendisinin de yüzüne güleceğini, dertli bir insanın söze başladığı zaman dağların taşların dile geleceğini, gözündeki yaşları silecek günlerin

geleceğini dile getirmektedir. Âşık ne kadar ah etse de, dert çekse de, sıkıntılı bir hayat yaşasa da kaderine razı olacağını ama ümidini de hiçbir zaman yitirmeyeceğini söylemektedir.

Beni Bekle

Dağların başını duman,

Alan günü beni bekle.

Karşı ki yollardan kervan,

Gelen günü beni bekle.

Siyah saçım beyaz oldu,

Sarardı gül benzim soldu,

Yedi yıla üç ay kaldı,

Dolan günü beni bekle.

Razı olduk yazımıza,

Biz bağlıyız özümüze,

Bir gün kader yüzümüze,

Gülen günü beni bekle.

Dertli insan söze başlar,

Dile gelir dağlar taşlar,

Hasretle gözüne yaşlar,

Silen günü beni bekle.

ŞEREF kaderine razı,

Ah çeker eder avazı,
Âşıklar yığılıp sazi,
Çalan günü beni bekle.

Gönlünü bülbüle benzeten Taşlıova, bir güle kalbini kaptırıldığını söylemektedir. Âşık kaderine tabi olduğunu ama bahtının ise hep kara olduğunu ifade etmektedir. Kaderin kendisine hiç gülmediğini ama hiç kimseyi suçlamadığını bunu bir alın yazısı olarak gördüğünü dile getirmektedir. Şair, insanoğlunun düşmanı da olsa yiğidin merdinden korkmaması gerektiğini, kendisinin hep namert insanların yüzünden acı çektiğini belirtmektedir. Âşık Şeref Taşlıova şiirin en son kısmında, zalimlerin yüzünün gülmemesini istemektedir.

Zâra Düştü

Deli gönlüm bülbül gibi,
Bir gül için zâra düştü.
Kaderime oldum tabi,
Benim bahtım kara düştü.

Budur alnımdaki yazım,
Hiç kimseye yoktur nazım,
Ağustos'ta gelmez yazım,
Kışa döndü kara düştü.

Korkma yiğidin merdinden,
Seslenir dağlar ardından,
Namert insanın derdinden,
Yüreğime yara düştü.

ŞEREF söyler doğru sözü,
Gülmesin zalimin yüzü,
Nazar etse değer gözü,
Zamansız efkâra düştü.

5.1.3.4. Ahiret

Dinimize göre ölüm bir yok olmak değildir. Çünkü yüce Allah dünya yaşamı bittikten sonra bizleri başka bir âlemde tekrar diriltecektir. Her insan dünya hayatında yapmış olduğu amellerden dolayı sorguya çekilecektir. İyilik yapanlar ödüllendirilecek, kötü amel işleyenler ise cezalandırılacaktır. İşte buna ahiret inancı denir. Dünya bir imtihan yeridir. Dünyada faydalı, iyi şeyler; zararlı, kötü şeylerle karışıktır. Rahata, huzura ve saadete kavuşmak için hep faydalı, iyi şeyleri yapmak lâzımdır. Allah (cc) iyi şeyleri kötülerden ayırmak için insanoğluna akıl vermiştir. Temiz ve sağlam olan akıl, bu konuda hiç yanılmaz. Günah işleyen, nefesine uyan insan aklını ve kalbini hasta yapar ve iyiyi kötüden ayıramaz. Ölüm anı gelip çattığında bazısı namazda, bazısı haram işlerken, bazısı bir şeyle meşgul iken, bazısı cephede vurularak, kimisi de zalimlik yaparken ansızın vefat eder. Sonuç olarak, insanoğlu ölünce, dünya hayatı biter ve ahiret hayatı başlar. Ahiret hayatı da; tekrar dirilinceye kadar kabir hayatı, sonra kıyamet hayatı ve bundan sonra da cennet ve cehennem hayatı olmak üzere üç kısımdır. Bu üçüncü kısım yani cennet ve cehennem hayatı sonsuzdur. Cennet imanın, cehenneme ise inkârın karşılığıdır (İmâm-ı Gazâlî, 2014: 6).

Âşık Şeref Taşlıova dünyadayken kendine güvenen, dünya varlığıyla övünen, kul hakkı yiyen, zalimlik yapan, hayatını gaflette geçiren, Hak kapısına dayanmayan, vicdansız bir hayat süren, imanını kaybeden, şeytanın şerrine uyan, nefesine boyun eğen ve haram yiyen insanların ahirette cehennemde yanacaklarını; Allah'a yakın olan kulların, Mevla'yı zikreden dillerin, kötülüğe bulaşmayan ve Allah yolunda şaşmayan kulların ise cennetle ödüllendirileceğini dile getirmiştir.

Yerde Yatar

Dün kendine güvenenler,
Bugün kara yerde yatar.
Varlığıyla övünenler,
Gidin bakın nerde yatar?

Düşünmezdi vardır ölüm,
Diyordu çoğalsın malım,
Kul hakkını yiyen zâlim,
Cehennemde narda yatar.

Hak kapıya dayanmayan,
Gafletlerden uyanmayan,
Atlas kumaş beğenmeyen,
Şimdi dar mezarda yatar.

Vicdansız olan insanı,
Kurtarmaz şöhreti şanı,
Kayıp etmişti imanı,
Onun işi şerde yatar.

Hakk'a yakın olan kullar,
Mevla'yı zikreden diller,
Onlar için açık yollar,
Yeri cennet orda yatar.

Şeytan şerrine uyanlar,
Nefsine boyun eğenler,
Haramı yiyip doyanlar,
Ateşlerde, korda yatar.

ŞEREF, yanlış dolaşmayan,
Kötülüğe bulaşmayan,
Allah yolundan şaşmayan,
Peygamberle nurda yatar.

5.1.3.5. Maneviyat

Maneviyat, insanı gerçek anlamda insan yapan değerler bütünüdür. Maneviyat kavramını benliğinde hissedemeyen kişiler gerçek anlamda hiçbir hissiyatı tadamaz. Öncelikle insanlar değer yargılarını kavramalı ve içindeki maneviyatı keşfetmelidir. Maneviyatı keşfetmek içinse çok uzaklara bakmaya gerek yoktur. Yüce yaratıcıya tam anlamıyla bağlanabilen bir insan zaten maneviyatın en derin duygularına sahip olmuş demektir. Allah'ı tanımak, Allah'a güvenmek ve Allah'tan korkmak en güçlü maneviyattır. Tabii ki insanoğlunun dünya telaşı ve maddiyat merakı bu unsurların önüne geçmektedir. Sözün özü maneviyat duygusu, günümüz dünyasında kazanılması kolay fakat elde tutulması zor bir kavramdır (<http://www.uludagsozluk.com/k/maneviyat/>). Âşık Şeref Taşlıova'ya göre maneviyat, dünya hayatında insanoğlu için olmasa olmaz bir haslettir. Maneviyatı olmayan insanın kalbi kara bir taşta benzer. İnsan, hayatını Kur'an ve ayetin rehberliğinde yaşamayınca imansız ve dinsiz olur.

İyi Niyet Olmayınca

İnsan insana yaklaşmaz,
İyi niyet olmayınca!
Birbiriyle kucaklaşamaz,

Samimiyet olmayınca!

Mevki makama gelir mi?

Bilinmeyeni bilir mi?

Zorlamakla iş olur mu?

Kabiliyet olmayınca!

Kış geçmezse yaz mı olur?

Yel esmezse toz mu olur?

Anlatacak söz mü olur?

Bir cemiyet olmayınca!

Dolu değil boşa benzer,

Onun sonu yaşa benzer,

Kalbi kara taşa benzer,

Maneviyat olmayınca!

ŞEREF der, yönsüz olursun,

Zamansız sonsuz olursun,

İmansız dinsiz olursun,

Kur'an ayet olmayınca!

5.1.4.Doğa ve Evren

Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirlerinde az da olsa doğa ve evrenle ilgili şiirler de bulunmaktadır. Bu bölümde Âşık Şeref Taşlıova'nın doğa, mevsimler ve doğal afetler ile ilgili şiirleri ve bu şiirlerdeki değer eğitimi unsurları ele alınmıştır

5.1.4.1. Doğa

Anadolu’da erken kalkmak berekettir. Özellikle Anadolu köylerinde insanlar daha güneş doğmadan kalkar yapılacak işlerin başına geçer. Âşık Şeref Taşlıova “Sabah Erken Uyanırken” şiirinde doğanın tüm güzellikleriyle temaşa edildiği vakit olarak sabahın erken vakitlerini göstermiştir. Âşık; bu vakitlerde çiftçilerin tarlalarına koştuğunu, sesleri cana can katan kuşların cıvıl cıvıl öttüğünü, koyunların meleştğini, etrafta ince ince dumanların tüttüğünü, toprağın insana huzur veren kokusunu doğaya saldığını, suların ince ince aktığını, bulutların havada oyunlar oynadığını, yeşil otların daha bir güzelleştiğini, atların tay peşinde kişnediğini, yolcuların yola çıktığını, bülbülün güle en güzel türkülerini söylediğini, arıların balına koştuğunu, güneşin taze ışığının gözü aldığını, rüzgârın insanların yüzünü daha bir şefkatle okşadığını, dağların taşların güzelleştiğini, insanların daha da gençleştiğini, umutların arttığını, bedenlerin sıhhat bulduğunu, derelerin ışıkla coştüğünü, karıncaların hızlı hızlı koştuğunu, herkesin temiz hava aldığını dile getirerek yaşama sevincini, sabah erken kalkmaya ve doğayla iç içe olmaya bağlamıştır.

Sabah Erken Uyanırken

Sevdiğim yâdıma düşer,

Sabah erken uyanırken.

Çiftçi tarlasına koşar,

Sabah erken uyanırken.

Hoş olur baharı yazı,

Sularda ördeği kazı,

Meleşir koyunla kuzu,

Sabah erken uyanırken.

Kuşlar cıvıl cıvıl öter,

Sesleri cana can katar,
İnce ince duman tüter,
Sabah erken uyanırken.

Çise düşer çiçek kokar,
Sular ince ince akar,
Hasret çeken yola bakar,
Sabah erken uyanırken.

Havada oynar bulutlar,
Güzelleşir yeşil otlar,
Tay peşinde kişner atlar,
Sabah erken uyanırken.

Yolcular çıkarlar yola,
Bülbüller öterler güle,
Arılar koşarlar bala,
Sabah erken uyanırken.

Işık alır gözümüzü,
Konuşuruz sözümüzü,
Rüzgâr okşar yüzümüzü,
Sabah erken uyanırken.

Güzelleşir dağlar taşlar,
Genç görünür gözler kaşlar,
Bir hayat bir umut başlar,
Sabah erken uyanırken.

Uyku yorgunluğu atar,
Bedenlere sıhhat katar,
Herkes incecik yol tutar,
Sabah erken uyanırken.

Güneş doğar dağı aşar,
Derelere ışık düşer,
Karıncalar hızlı koşar,
Sabah erken uyanırken.

Kuşlarla şenlenir yuva,
Herkes alır temiz hava,
Söyler ŞEREF TAŞLIOVA,
Sabah erken uyanırken.

Yayla kelime anlamı olarak; 1. Akarsularla derin bir biçimde yarılmış, parçalanmış, üzerinde düzlüklerin belirgin olarak bulunduğu, deniz yüzeyinden yüksek yeryüzü parçası, plato. 2. Dağlık, yüksek bölgelerde, kışın hayat şartları güç olduğu için boş bırakılan, yazın havası iyi ve serin olan, hayvan otlatma veya dinlenme yeri manalarına gelir (TDK, 2013: 677). Yayla denince akla ilk olarak hayvancılık gelmektedir. Hayvancılıkla geçimini sağlayan insanlar, ilkbahar geldiği

zaman hayvanlarını yaylalara çıkartmakta ve kış gelene kadar orada otlatmaktadır. Yaylaların başı her zaman dumanlı, etrafı çiçek çimen kaplıdır. Oranın şifalı suları ve hoş esen rüzgârları vardır. Yaylalarda koyunlar kuzular meleşmekte, çobanlar ise kaval çalmaktadır.

Âşık Şeref Taşlıova Kars'ın Çıldır ilçesinin Gülyüzü (Pekreşen) köyünde dünyaya gelmiştir. Köyün kuzeyinde Kısır Dağı, güneyinde ise Çıldır Gölü vardır (Taşlıova, 2012: 31). Köydeki insanlar geçimini hayvancılıkla sağlamaktadır. Taşlıova şiirde bu mekânlardan bahsetmektedir. Köyün kızları ilkbahar geldiği zaman Kısır Dağı'ndaki yaylaların yolunu tutmakta ve kış boyunca yiyecekleri yağ ve peyniri yapmaktadırlar. Âşık, bütün bunlardan bahsettikten sonra yaylanın dertlere derman olduğunu ifade etmektedir.

Yaylalar

Gelince ilkbahar vakti,

Açılır yolun yaylalar.

Başından dumanın kalkar,

Hoş eser yelin yaylalar.

Yayla senin başın duman.

Etrafın çiçek ve çimen,

Çoban kaval çalan zaman,

Dinler kız gelin yaylalar.

Bizim köyün kız gelini,

Tutarlar yayla yolunu,

Kısır Dağı ver elini,

Aşılır belin yaylalar.

Yaylalar cennet otağı,
Yapılır peyniri yağı,
Sessiz kalır akşam çağı,
Bağlanır dilin yaylalar.

Şifa vardır sularında,
Hayat vardır rüzgârında,
Üç ay kalır üzerinde,
Koyunun malın yaylalar.

Kısır Dağı bizim dağlar,
Gözelerden pınar çağlar,
Yayla yaralarım bağlar,
Dermandır gülün yaylalar.

Çıldır'da köyüm Gülyüzü,
Meleşir koyunla kuzu,
ŞEREF söyler çalar sazı,
Selamet kalın yaylalar.

“Gül Sözcüğü yüzyıllarca Türk Edebiyatında çokça kullanılan bir imge olarak karşımıza çıkar. Hemen her dönemde yazılan nazım türlerinde, söylenegelen manilerde, türkülerde, atasözlerinde ve deyimlerde gül sözcüğünün kullanıldığını görmekteyiz.” (Ayaz, 2011: 140). Âşık Şeref Taşlıova da aşağıdaki şiirinde gülün bir sevgi, selamet, güzellik olduğunu dile getirmiştir. Gül tezgâhında gül dokunacağını,

göl pınarından gül akacağını, gül toplayan insan ise gül kokacağını ifade etmiştir. Sevgilinin yanakları âşık için güldür. Sevgili saçlarını gül gibi örer ve gülden bir taç takar. Gül aynı zamanda bizlere peygamber efendimizi hatırlatır. Gülün kokusu peygamberimizin terinin kokusudur. Gül toprağın en has yerinden çıkar. Taşlıova şiirin sonunda her tarafının gülle bezenmesini ve harmanın gülle savrulmasını istemiştir.

Göl'dür Göl

Sevdiğim gül bağına,

Girdim, dedi ki gül'dür gül.

Göl takmış gül yanağına,

Sordum, dedi ki gül'dür gül.

Göl tezgâhta gül dokuyor,

Göl pıardan gül akıyor,

Göl topluyor gül kokuyor,

Vardım, dedi ki gül'dür gül.

Göl topladım demet demet,

Göl sevgidir gül selamet,

Göl güzellik gül alamet,

Derdim, dedi ki gül'dür gül.

Mendilinin uçlarını,

Göl ördüğü saçlarını,

Göl taktığı taçlarını,

Gördüm, dedi ki gül'dür gül.

Gül peygamberin terinden,
Gül kudretin gül nurundan,
Gül toprağın has yerinden,
Sürdüm, dedi ki gül'dür gül.

Gül toplayan can gül kokar,
Gül açınca güle bakar,
Gül ağacından gül çıkar,
Yardım, dedi ki gül'dür gül.

Gül den giyinmiş gömleği,
Gül ak eder gül çömleği,
Gül den attım gül ilmeği,
Gerdim, dedi ki gül'dür gül.

ŞEREF gül kokusun canım,
Gülle bezensin her yanım,
Gülle savrulsun harmanım,
Serdim, dedi ki gül'dür gül.

“Güldür Dedi” şiirinin, yukarıdaki “Gül'dür Gül” şiiriyle beş dörtlüğü aynıdır. Taşlıova bu şiirde de gülden bahsetmiştir. Bülbülün aşkı gül içindir. Gönle köşk gül için kurulur. İnsanın dünyasını süsleyen, kederi dağıtan şey güldür. Gül sevgidir, Hakk'a hürmettir, imandan gelen mutluluktur, hoşgörüdür ve en büyük servettir. Gül insanlara dostluk aşılar ve her yana güzel mesajlar verir. Gül insanı

âşık eder. Gül gönlün yarasıdır ve bu yaranın merhemi de yine güldür. Taşlıova her tarafı gülle donatmamızı, bu vatani gül etmemizi istemektedir.

Güldür Dedi

Gül aşkıyla gül bağına,

Girdim, güldür güldür, dedi.

Gül takmış gül yanağına,

Gördüm, güldür güldür, dedi.

Gül tezgâhta gül dokuyor,

Gül pınardan gül akıyor,

Gül topluyor gül kokuyor,

Sordum, güldür güldür, dedi.

Gül peygamberin terinden,

Gül, kudretin gül nurundan,

Gül, toprağın has yerinden,

Derdim, güldür güldür, dedi.

Gül sevgidir gül selâmet,

Gül güzellik gül alâmet,

Gül topladım demet demet,

Verdim, güldür güldür, dedi.

Gül için bülbülün aşkı,

Gül için yapıyor meşki,

Gül için gönüle köşkü,
Kurdum, güldür güldür, dedi.

Gül süsler benim dünyamı,
Gül dağıtır efkâr gamı,
Gül yatağında rüyamı,
Yordum, güldür güldür, dedi.

Gül sevgidir Hakk'a hürmet,
Gül, imandan gelen mürvet,
Gül hoşgörü büyük servet,
Erdim, güldür güldür, dedi.

Gül dostluk saçar insana,
Gül mesaj verir her yana,
Gül toplamdım gül harmana,
Serdim, güldür güldür, dedi.

Gül kudrete boyun büken,
Gül yüzünden terler döken,
Gül düşmanı zalim diken,
Kırdım, güldür güldür, dedi.

Gül toprağında gül kokar,
Gül açınca güle bakar,

Gül ağacından gül çıkar,
Yardım, güldür güldür, dedi.

Gül âşık eder insanı,
Gül donatalım her yanı,
Gül edelim bu vatani,
Yurdum, güldür güldür, dedi.

Gül, ŞEREF' in çaresidir,
Gül, güzellik töresidir,
Gül, gönlümün yarasıdır,
Sardım, güldür güldür, dedi.

Su, bütün canlıların hayatı için oldukça önemlidir. Su olmaksızın canlı yaşamı mümkün değildir. Bir insan ekmeksiz yaşar ama susuz yaşayamaz. İnsanların ve diğer canlıların yaşamlarını sürdürebilmesi için son derece önemli olan suyun korunması da çok önemlidir. Bir gün su kaynaklarımız tükenebilir. Onun için kesinlikle su israf edilmemeli ve devamlı temiz tutulmalıdır. Âşık Şeref Taşlıova da suyu başının tacı olarak görür ve her canlının ona muhtaç olduğunu ifade eder. Susuz kalan toprak verimsizdir, çoraktır. Su kaynaklardan çıkışıyla, yükseklerden çağlayarak akışıyla, her çiçekten nakışıyla hayata can katar. Su aynı zamanda bereketin de adıdır.

Gider

Akan sular çağladıkça,
Durula durula gider.
Mevla'm diye ağladıkça,
Sarıla sarıla gider.

Kaynayarak ıkışı var,
Yükseklerden akışı var,
Her çiçekte nakışı var,
Görüle görüle gider.

Kemalâta yetmeyene,
Ona hürmet etmeyene,
Suyu temiz tutmayana,
Darıla darıla gider.

Muhabbetin pazarına,
Kırmızı gül üzerine,
Peygamber nazarına,
Serile serile gider.

ŞEREF su başıma tatır,
Her canlı ona muhtaçtır,
Susuz kalan toprak açtır,
Yorula yorula gider.

5.1.4.2.Mevsimler

Taşlıova'ya göre ilkbahar geldiği zaman dağlarda iek açar, kuşlar yuvasında çıkar, toprak suya kavuşur, turnalar yeşil göllere uçar, bülbüller güllerle ötüşür, arılar canlanır, koyunlar kuzular meleşir, obanlar yaylalara çıkar, çiftçiler tohumu toprağa saçar.

İlkbahar Geline

Dağın döşünde çiçekler,
Açar ilkbahar gelince,
Kuşlar yuvasında bekler,
Uçar ilkbahar gelince.

Kar almıştı ovaları,
Boz bulutlu havaları,
Susayan toprak suları,
İçer ilkbahar gelince.

Bülbül ötüşür güllere,
Güzel ses katar dillere,
Turnalar yeşil göllere,
Göçer ilkbahar gelince.

Arı canlanır, vızılar,
Meleşir koyun kuzular,
Çoban dağları arzular,
Kaçar ilkbahar gelince.

ŞEREF der ki bak süsüne,
Boz bulanık sel sesine,
Çiftçi tohum tarlasına,
Saçar ilkbahar gelince.

5.1.4.3.Doğal afetler

Âşık Şeref Taşlıova “Bunca İnsan Kan Ağladı” şiirini 17 Ağustos 1999 Gölcük depreminde akrabaları Ilgar ailesine mensup on bir kişi ve hayatını kaybeden vatandaşlarımız için kaleme almıştır (Taşlıova, 2012: 191-192). 17 Ağustos 1999 depremi büyük bir yıkıma sebep olmuştur. İnsanları feryatları göklere kadar ulaşmış, bütün insanlık bu büyük yıkım karşısında üzölmüştür. Deprem yerel saate göre gece 03.02 sularında meydana gelmiştir. İnsanlar uykudayken ve en çaresiz durumdayken olay vuku bulmuştur. 1999 yılında Gölcük'te yaşanan depremde, resmi rakamlara göre 17.480 kişi vefat etmiş, 43.953 kişi çeşitli yerlerinden yaralanmış, 505 kişi sakat kalmış, 285 bin 211 ev ve 42 bin 902 iş yeri hasar görmüştür (Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, 2010: 12). Kurtulan insanlar yakınlarını kurtarmak için günlerce uğraşmış ve ölen insanların arkasında gözyaşı dökmüştür. Bütün ülke enkaz altındakilerin çıkartılması için seferber olmuştur. Feryadı göklere ulaşan bu yıkım karşısında dost düşman herkes ağlamıştır.

Bunca İnsan Kan Ağladı

Bu ne afettir Allah'ım!

Bunca insan kan ağladı.

Göklere ulaştı âhım,

Duyunca her yan ağladı.

Yazın, Ağustos gecesi,

Depremin duyuldu sesi,

Perişan etti herkesi,

Yoktu bir imkân ağladı.

Yerin damarı çekildi,

Yapılar yere döküldü,

Bütün binalar yıkıldı,

Kurtulan her can ağladı.

Çöküntüde kalan canlar,
Yok oldu nice insanlar,
Arşaya dayandı figanlar,
Sahipsiz sübyan ağladı.

Büyük küçük genç ihtiyar,
Yavrular eder âhuzâr ,
Herkes yakınımı arar,
Ah çeker figan ağladı.

Gezdim gördüm saçı solu,
Her taraf cenaze dolu,
Baştan başa Anadolu,
Yas tuttu vatan ağladı.

Tam on bir yakınım öldü,
Vakitsiz çiçeği soldu,
Topraklar insanla doldu,
Bütün kabristan ağladı.

ŞEREF der ki bu bir hikmet,
Yaratan en büyük kudret,
Bütün dünya duyan millet,

Dost ile düşman ağladı.

5.1.5.Zaman ve Mekân

Bu bölümde Âşık Şeref Taşlıova'nın zaman, tarihî mekânlar, kültürel mekânlar ile ilgili şiirleri ve bu şiirlerdeki değer eğitimi unsurları ele alınmıştır.

5.1.5.1.Zaman

Âşık Şeref Taşlıova'ya göre güneşin doğdu vakit, içimizde bir huzur başlar ve dağlar taşlar renge gelir. Etrafa duman çöktüğü vakit, bahçeler bağlar şenlenir ve dağlar yaşın yaşın ağlar. Çiçeklerin açılıp etrafa koku verdiği vakit, sevgilerimiz gönle iner ve bülbüller güle ötüşür. Zaman çağlayarak akıp gittiği vakit, rüzgâr incecikten eser ve seller ruhumuza haz verir. Sevgilinin yüzüne baktığımız vakit, dilimiz tutulur, yüzümüzün rengi solar ve gözlerimiz kamaşır. Gönümüzün kırıldığı vakit, dünyanın huzuru kalmaz. Çok üzüldüğümüz vakit, görenler bizi deli sanar ve uçan kuşlar bile bize acır. Sevgiliyle göz göze gelindiğimiz vakit, aşkı bizi yakar ve bakışları yıllar boyu bizi peşinde dolandırır.

Zamanı

İçimde bir huzur başlar,

Her şafak söken zamanı.

Renge gelir dağlar taşlar,

İlk güneş çıkan zamanı.

Sevgiler iner gönüle,

Tatlılık aktarır dile,

Bülbüller ötüşür güle,

Açılıp kokan zamanı.

Eteğinden sular çağlar,

Şenlenir bahçeler bağlar,

Dağlar yaşın yaşın ağlar,
Her duman çöken zamanı.

İnceiktin esen yeller,
Yavaşça yüzümü eller,
Ruhuma haz verir seller,
Çağlayıp akan zamanı.

Tutulur dilimde sözüm,
Kaçar rengim solar yüzüm,
Işıktan kamaşır gözüm,
Yüzüne bakan zamanı.

Sevgidir aşkın vefası,
Bu yolun bitmez cefası,
Kalır mı dünya sefası?
Gönüller yıkan zamanı.

Hasretlik içimde çıban,
Meskeni yayladır yaban,
Süt pişirir garip çoban,
Bir ocak yakan zamanı.

Dolanırım yana yana,
Görenler sanar divana,

Uçan kuşlar acır bana,
Boynumu büken zamanı.

ŞEREF der aşkın yandırır,
Yıllar boyu dolandırır,
Bakışın bunu andırır,
Şimşekler çakan zamanı.

5.1.5.2.Tarihî Mekânlar

Şehrengiz sözcüğü Farsçadan alınmış, “şehir ve engiz” sözcüklerinin birleşimiyle oluşmuş birleşik bir kavramdır. Türkçede özel bir mana kazanan bu sözcük bir şehrin tarihini, güzelliklerini, kültürünü anlatan kısa manzum yapıtların ortak adıdır (Alyılmaz, 2010: 750-752). Bu türe Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirlerinde de rastlanmaktadır.

Kerkük Türkmenler'in tarih boyunca yoğun olarak yaşadığı bir merkezdir. Türkmenler burayı kendilerine yurt edinmişlerdir (Pamukçu, 2001: 181-190). Âşık Şeref Taşlıova da aşağıdaki şiirde tarih boyunca Kerkük'ün Türkmen eli olduğunu dile getirmektedir. Türküsüyle, tarihteki şanlı çağıyla, temiz yüreklilerin gür sesiyle, hoyratıyla, cinasıyla, taşıyla, toprağıyla, Kerkük Türkmen Türk diyarıdır. Taşlıova şiirin en son bölümünde bütün dünyaya seslenerek Kerkük'ün Türkmen Türk diyarı olduğunu söylemektedir.

Kerkük Türkmen Türk Elidir

Tarih boyu baştan başa,
Kerkük Türkmen Türk elidir.
Bakınca toprağa taşa,
Kerkük Türkmen Türk elidir.

Dünyadaki ilk Türk menem,

Asya'daki mülk, Türk menem,
Yatma uyan kalk, Türk menem!
Kerkük Türkmen Türk elidir.

Yüreğim yanar oy anam!
Bir atam bir de oy anam!
Derin gafletten oyanam,
Kerkük Türkmen Türk elidir.

Ağırbaş solgun üz menem,
Şimdi de dalgın üz menem,
Elimi senden üzmenem,
Kerkük Türkmen Türk elidir.

Karlı dağlardan kar daşı,
Kardaş unutmaz kardaşı,
Ana bacısı kardaşı,
Kerkük Türkmen Türk elidir.

Türküsüyle nefesiyle,
Temiz yürek gür sesiyle,
Hoyratıyla cinasıyla,
Kerkük Türkmen Türk elidir.

Asıl temiz soyum benim,

Aynı boydan boyum benim,
Yurdum obam köyüm benim,
Kerkük Türkmen Türk elidir.

Tarihte şanlı çağıyla,
Yanan ışık çerağıyla,
Taşı ile toprağıyla,
Kerkük Türkmen Türk elidir.

ŞEREF der hisleniyorum,
Aşkım ile besleniyorum,
Dünyaya sesleniyorum,
Kerkük Türkmen Türk elidir.

5.1.5.3.Kültürel Mekânlar

İpek yolu; İlk Çağ ve Orta Çağ'da Çin ile Ortadoğu ve Batı ülkeleri arasında kullanılan ana ticaret yolunun adıdır. Asya, Avrupa ve diğer coğrafyalar arasında önemli ticaret yollarından biri olan İpek Yolu, Anadolu topraklarında geçerek çeşitli nedenlerle yüzyıllar boyunca ilgi odağı olmuştur (Eğri, 2012: 411-422). Şeref Taşlıova'ya göre içinde ipek yolunun geçtiği Anadolu'nun Çanakkale'den Çıldır'a kadar her yeri cennet gibidir. Anadolu sıra sıra dağlarıyla, yürekli insanlarıyla, dillerde destanlarıyla, kervansaray hanlarıyla, minarelerde ezanlarıyla, akarsuları ve nehirleriyle, güzel köyleri ve şehirleriyle, sanatkârlarıyla, oyunlarıyla, âşık için cennetten farksızdır.

Anadolu

Çanakkale'den Çıldır'a,
Cennet gibi Anadolu.

Dağları var sıra sıra,
Cennet gibi Anadolu.
Senden geçmiş ipek yolu.

Yürekli insanları var,
Dillerde destanları var,
Kervansaray hanları var,
Cennet gibi Anadolu.

Senden geçmiş ipek yolu.

Tapudur geçmişim çağım,
Elim obam ve otağım,
Dalgaları al bayrağım,
Cennet gibi Anadolu.

Senden geçmiş ipek yolu.

Koç Köroğlu'nun nârası,
Ahi Evran'ın töresi,
Tarihin altın tuğrası,
Cennet gibi Anadolu.
Senden geçmiş ipek yolu.

Okuyanı ve yazanı,
Hoşgörü, sevgi düzeni,
Minarelerde ezanı,

Cennet gibi Anadolu.

Senden geçmiş ipek yolu.

Yücedir Türklüğün şanı,

Damarında asil kanı,

Örneğidir Sultan Hanı,

Cennet gibi Anadolu.

Senden geçmiş ipek yolu.

Hacı Bektaş'la Mevlana,

Örnek olmuşlar her yana,

Hayat veriyor insana,

Cennet gibi Anadolu.

Senden geçmiş ipek yolu.

Akarsuyu nehirleri,

Güzel köyü şehirleri,

Sanatkârı mâhirleri,

Cennet gibi Anadolu.

Senden geçmiş ipek yolu.

Halayım, barım, zeybeğim,

Seninle çarpar yüreğim,

Benim varlığım her şeyim,

Cennet gibi Anadolu.

Senden geçmiş ipek yolu.

ŞEREF der ki, elim sazlı,

Âşıkların dili sözlü,

İnsanları güler yüzlü,

Cennet gibi Anadolu.

Senden geçmiş ipek yolu.

Antalya Türkiye'nin turizm cennetidir. Her mevsimin bir başka güzel olduğu Antalya yeşillikler içinde bir şehirdir. İlçelerinden Alanya süsüyle, Manavgat şelalesiyle, Side tarihiyle meşhurdur. Antalya bir turizm kenti olduğu için yaz kış ziyaretçileri vardır. Akdeniz'e kıyısı olan kentimizin muzı dünyaca ünlüdür. Antalya her yanında sıra sıra surlar ve içinde yivli minaresiyle dört bir tarafı tarihî eserlerle doludur.

Antalya

Türkiye'nin cennetidir,

Ne güzel şirin Antalya.

Hiçbir mevsim solmaz imiş,

Yeşil her yerin Antalya.

Alanya'nın hoştur süsü,

Manavgat'ın şelalesi,

Tarih yaşatan Side'si,

Aspendos sırrın Antalya.

Konuğun var kışın yazın,

Dalga dalga Akdeniz'in,
Dünyaca meşhurdur muzun,
Devletin varın Antalya.

Her yanın sur, sıra sıra,
İçinde Yivli Minare,
Bakınca dört bir kenara,
Tarih eserin Antalya.

Yapılır Film Festivali,
Sanat severlerle dolu,
Açılır çiçeği gülü,
Bahçede barın Antalya.

ŞEREF söylemez yalanı,
Hoş tuttun gidip geleni,
Bugün Âşıklar Şöleni,
Yolculuk yarın Antalya.

Nizip Gaziantep'in en büyük ilçesidir. Tarihi şanla dolu olan Anadolu cennet vatandır. Anadolu'nun her bir köşesi ayrı bir güzeldir. Bu mekânlarda biri de hâli, yolu, insanları, gülü, dili güzel olan Nizip'tir. Kalkınması çok hızlı olan Nizip zeytini, bağı ve bahçesiyle meşhurdur.

Nizip'in

Sevgiyle getirdim dile,
Eli güzeldir Nizip'in.

El ele gönül gönüle,
Hâli güzeldir Nizip'in.

Cennet vatan Anadolu,
Tarihi şan ile dolu,
Her yana uzanır eli,
Yolu güzeldir Nizip'in.

Kalkınması çok süratli,
GAP'lı,Dicle'li,Fırat'lı,
Konuşurlar tatlı tatlı,
Dili güzeldir Nizip'in.

ŞEREF der yücedir sesi,
Yurdumun cennet köşesi,
Zeytini bağı bahçesi,
Gülü güzeldir Nizip'in.

Şeref Taşlıova Güneydoğu'nun incisi Gaziantep'te tüm Türkiye'ye selamlar göndermektedir. Gaziantep tarihin şanlı çağında Şahin Bey gibi yiğitlerin durağıdır. Milli birlik ve beraberliğin de simgesi olan Gaziantep Kurtuluş Savaşı'nda bunu bütün ülkeye göstermiştir. Gaziantep bereketli toprakları olan bir ilimizdir. Aynı zamanda yöresel yemekleriyle de dikkat çekmektedir. Gaziantep mutfağı, Dünya mutfakları içinde ayrı bir yere sahiptir. Bunun yanında Gaziantep baklavası ve fıstığı dünyaca ün yapmıştır. Gaziantep'in insanları ise içten ve güler yüzlüdür.

Gaziantep'ten Selamlar

Türkiye'ne baştan başa,
Gaziantep'ten selamlar.
Ana bacıyla kardeşe,
Gaziantep'ten selamlar.

Yiğitlerin durağından,
Tarihin şanlı çağından,
Bereketli toprağından,
Gaziantep'ten selamlar.

Berberlik dirlik ile,
Hüner ile varlık ile,
Milli duygu birlik ile,
Gaziantep'ten selamlar.

Şan yazdığı destanına,
Yurdunun her insanına,
Vatanının dört yanına,
Gaziantep'ten selamlar.

Sevgiyle tutmuş ele,
Huzur ile güle güle,
Köye kazaya her ile,
Gaziantep'ten selamlar.

Şahinin kükreyen sesi,
Türklüğün şanlı hevesi,
Bura yiğitler beldesi,
Gaziantep'ten selamlar.

Meşhur yemeği tatlısı,
Fıstık dünya birincisi,
Güneydoğunun incisi,
Gaziantep'ten selamlar.

GAP'ın büyük imkânından,
Başından harmanından,
Güler yüzlü insanından,
Gaziantep'ten selamlar.

ŞEREF der hisleniyorum,
Aşk ile besleniyorum,
Sevgiyle sesleniyorum,
Gaziantep'ten selamlar.

Aşağıdaki şiirde Âşık Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki şehirleri gezmeye çıktığını dile getirmektedir. İlk olarak sınırda nöbet bekleyen Ardahan'ı, daha sonra Türk'e kalkan olan Kars Kalesi'ni, yaşamaya doyum olmaz Çıldır'da Gülyüzü köyünü yani doğduğu vatanını, doğunun Çukurova'sı olan ve her yanı pamuk tarlası olan Iğdır'ı, yazı yaz; kışı kış olan Ağrı'yı, Dede Korkut'un öz yurdu olan Bayburt'u,

kahraman ve yiğit insanları olan dadaşlar diyarı Erzurum'u, en son olarak da depremin yaralarını dindirmiş Erzincan'ı gördüğünü ifade etmektedir.

Gördüm

Doğuyu gezmeye çıktım,
Hoş olan seyranı gördüm.
Sınırdaki nöbet bekliyor,
Serhat Ardahan'ı gördüm.

Türk'e kalkan Kars Kalesi,
Yurdumun ışık şulesi,
Kükremiş aslan yelesi,
Yiğitlik meydanı gördüm.

Yeşil yamaç soğuk suyum,
Yaşamaya olmaz doyum,
Çıldır'da Gülyüzü köyüm,
Doğduğum vatanı gördüm.

Doğunun Çukurova'sı,
Iğdır'dan yükselir sesi,
Her yanı pamuk tarlası,
Bahçeyi bostanı gördüm.

Ağrı vilayeti hoştur,
Yazı yazdır kışı kıştır,

İnsanları can kardeştir,
Sevgiyi Őukranı gördüm.

Ziyaret ettim Bayburt'u,
Ruhuma bir huzur verdi,
Dede Korkut'un z yurdu,
Tarihi destanı gördüm.

Erzurum dadaŐ diyarı,
Türk'ün gücüdür baş barı,
Kahramandır insanları,
Yiğite insanı gördüm.

ŞEREF aşk atına binmiŐ,
Bülbül gibi güle konmuŐ,
Deprem yaraları dinmiŐ,
Şirin Erzincan'ı gördüm.

zdere İzmir'in Menderes ilçesinin küçük ve Şirin bir beldesidir. Ege'nin incisi olarak bilinir. Sahil kenarında bulunmaktadır. Belde tam bir turizm cennetidir. ÂŞık Şeref Taşlıova 1992 yılında 1.Uluslararası Kültür ve Turizm Festivali'ne konuk olarak gitmiştir. Konuk olarak gittiği zdere'de candan, medeni ve güler yzly insanlar gördüğünü dile getirmiştir.

zdere

Ege'nin inci beldesi,
Mercan gördüm zdere'de.

Her yana ulaşmış sesi,
Unvan gördüm Özdere'de.

Kumu denizi havası,
İnsan derdinin devası,
Turizmin gerçek yuvası,
İmkân gördüm Özdere'de.

Konuk oldum festivale,
Sevgi ile saygı ile,
Söylenmeli dilden dile,
Şükran gördüm Özdere'de.

Belediyesine imkân,
Mimar, sanatçı, hoş insan,
Haldun Ertok çok çalışkan,
Başkan gördüm Özdere'de.

Şairler şiir okudu,
Sanki bülbüller şakıdı,
Gönüller sevgi dokudu,
Meydan gördüm Özdere'de.

Usta Tayyar Tahiroğlu,
Özdere'ye candan bağlı,

Yüreği su gibi ağlı,
Erkân gördüm Özdere'de.

Sohbet ettik sazlı sözlü,
Hepsi candan hepsi özlü,
Medeni ve güler yüzlü,
İnsan gördüm Özdere'de.

ŞEREF der sözün sırası,
Sönmez insanlık ırası,
Unutulmaz hatırası,
Bir an gördüm Özdere'de.

Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan İnebolu, Kastamonu'nun şirin ilçelerinden biridir. Tarihî aş boyalı evleriyle, yeşilin onlarca tonuyla, yöresel leziz yemekleriyle, tarih kokan daracık sokaklarıyla Karadeniz'in incisi olan bir ilçedir. Şeref Taşlıova İnebolu'yu görünce kalbine bir neşe dolduğunu ve yüzünün güldüğünü ifade etmektedir. Âşık, İnebolu insanların cana yakın, zeki, tatlı dilli, yabancılara karşı çok hürmetli olduğunu dile getirmektedir. Mutlu bir gününde gelip İnebolu'yu gezdiğini söyleyen Taşlıova “Ne güzeldir İnebolu” diyerek ilçenin ne kadar güzel olduğunu belirtmektedir. Şiirin son kısmında dil ve edebiyat tarihi araştırmacısı olan şair Orhan Şaik Gökyay'ın da burada doğduğunu hatırlatmaktadır.

Ne Güzeldir İnebolu

Gönlüme bir neşe doldu,
Ne güzeldir İnebolu.
Seni gördüm yüzüm güldü,
Ne güzeldir İnebolu.

Dalgalar Karadeniz'den,
Geçmişı anlatır bizden,
Sevindim gönülden gözden,
Ne güzeldir İnebolu.

Bir benim gözümle bakın,
Dalga dalga, akın akın,
İnsanları cana yakın,
Ne güzeldir İnebolu.

Yabancıya çok hürmetli,
Hepsi zeki marifetli,
Hoş konuşur dilli tatlı,
Ne güzeldir İnebolu.

Fikir eleğinden süzdüm,
İçindeki sırrı çözdüm,
Mutlu bir gün geldim gezdim,
Ne güzedir İnebolu.

ŞEREF der ki güzel çağmış,
Gökyüzünden yağmur yağmış,
Gökyay Hoca sende doğmuş,
Ne güzeldir İnebolu.

Kars, sınır boyunda bulunan bir şehir olduğu için ‘Serhat Kars’ olarak anılır. Tarihi zaferlerle ve destanlarla doludur. Hem kahraman hem de gazi bir şehirdir. Asya kıtasının giriş kapısı olan Kars, ecdadımızdan bizlere miras bırakılmış sağlam bir kenttir. Yüksek bir kalesi bulunan şehrin insanları da sıcakkanlı ve cana yakındır. Aşağıdaki şiirde Şeref Taşlıova Kars’ın sanattan anlayan ve ona değer veren ayrıca âşıklara da kucak açan bir başkanının olduğunu dile getirmiştir.

Serhat Kars'ın

Tarihlerin yaprağında,

Destanı var Serhat Kars'ın.

Zaferlerin her çağında,

Meydanı var Serhat Kars'ın.

Asya'nın giriş kapısı,

Sağlam yapılmış yapısı,

Ecdadımızın tapusu,

Fermanı var Serhat Kars'ın.

Yüksek kalesinde bakın,

Cesaret var akın akın,

Sıcakkanlı cana yakın,

İnsanı var Serhat Kars'ın.

Sanatı anlayan seçen,

Değer veren paha biçen,

Âşıklara kucak açan,

Başkanı var Serhat Kars'ın.

ŞEREF der silinmez yazı,
Herkes kaderine razı,
Hem kahraman hem de gazi,
Nişanı var Serhat Kars'ın.

Bu şiirde Taşlıova bir vesileyle gittiği Kastamonu'yu anlatmıştır. Kastamonu evliyalar şehri olarak bilinir. Anadolu'nun en eski şehirlerden biridir. Batı Karadeniz de yer alan Kastamonu, Karaçomak deresinin çevresinde kurulmuştur. Âşık Şeref Taşlıova şiirde Kastamonu'nun çok güzel bir şehir olduğunu, toprağının ve taşının inci gibi değerli olduğunu, adı her yerde birinci olan Tosya pirincinin meşhur olduğunu, yazılan birçok destanın bulunduğunu, tarihî bir yerleşim yeri olduğunu, insanların cana yakın olduğunu ve bir kültür şehri olduğunu dile getirmiştir.

Kastamonu

Kısmet çekti seni gördüm,
İlin güzel Kastamonu.
İlgaz Dağlarına vardım,
Yolun güzel Kastamonu.

Her güzellik sende varmış,
Sinende evliya ermiş,
Çok âşıklar meclis kurmuş,
Dilin güzel Kastamonu.

Meşhur Tosya'nın pirinci,
Adı her yerde birinci,
Toprağın ve taşın inci,

Malın güzel Kastamonu.

Dağ sendedir düz sendedir,

Kış sendedir yaz sendedir,

Ey yapılan saz sendedir,

Telin güzel Kastamonu.

Yazılan çok destanın var,

Tarihte adın şanın var,

Cana yakın insanın var,

Hâlin güzel Kastamonu.

ŞEREF bilir her bir çağı,

Burası kültür yatağı,

Şenlenir bahçesi bağı,

Gülün güzel Kastamonu.

Salihli, Manisa'nın en kalabalık ilçelerindedir. Kirazı, üzümü ve Odun köftesi ile meşhurdur. Âşık Şeref Taşlıova bu şiirde Ege'nin kültür merkezi olan Salihli'ye selam göndermektedir. Yurdun dört bir tarafını adım adım gezdiğini dile getiren âşık muradının Salihli'yi de gezip görmek olduğunu söylemektedir.

Salihli'ye

Ankara'dan sevgi ile

Selam olsun Salihli'ye.

Bu gönülden o gönüle,

Selam olsun Salihli'ye.

Edirne'den Ardahan'a,
Canım kurbandır vatana,
Büyük küçük her insana,
Selam olsun Salihli'ye.

Vatan aşkıyla hislendim,
Duygularımla beslendim,
Gökay FM 'den seslendim,
Selam olsun Salihli'ye.

Diktir başı aydın yüzü,
Gerçekleri görür gözü,
Ege'nin kültür merkezi,
Selam olsun Salihli'ye.

ŞEREF TAŞLIOVA adım
Yurdu gezdim adım adım,
Gezmek görmektir muradım,
Selam olsun Salihli'ye.

Tarihî bir mirasa sahip olan ülkemiz uygarlıkların beşiği olarak bilinmektedir. Türkiye bu tarihî mirasın yanında doğal güzellikleriyle de bir açık hava müzesini andırmaktadır. Edirne'den Ardahan'a kadar her bir köşesi ayrı bir güzellikle doludur. Bu güzellikler insana huzur vermektedir.

Anadolu, tarihî dokusuyla, eşsiz boğaz manzaralarıyla, görenlerin unutamadığı ve herkesin özlem duyduğu İstanbul'uyla; bereket dolu Trakya'sıyla; sevgi dolu insanlarıyla; hayat veren yaylası, ovası, havasıyla; sıra sıra dağlarıyla; başkenti Ankara'sıyla; ay yıldızlı bayrağıyla; şanlı geçmişiyle; evliyası ve ereniyle; dilden dile gezen destanlarıyla; şehit kanıyla yoğrulmuş toprağıyla dünyada eşi ve benzeri bulunmayan bir güzelliğe sahiptir.

Türkiye'min Güzelliği

Her bir yana şan salmıştır,

Türkiye'min güzelliği.

Cihana örnek olmuştur,

Türkiye'min güzelliği.

Tarihin altın eşiği,

İnsanlığın ilk ışığı,

Medeniyetin beşiği,

Türkiye'min güzelliği.

Edirne'den Ardahan'a,

Bursa'dan İzmir'e Van'a,

Huzur veriyor insana,

Türkiye'min güzelliği.

Unutamaz gören gözler,

Marmara'da dar boğazlar,

İstanbul'u dünya özler,

Türkiye'min güzelliği.

Baştanbaşa Anadolu,
Trakya bereket dolu,
İnsanlara sevgi yolu,
Türkiye'min güzelliği.

Yaylası var ovası var,
Hayat veren havası var,
Erenlerin duası var,
Türkiye'min güzelliği.

Başkentimiz Ankara'dır,
Bütün dertlere çaredir,
Dağları sıra sıradır,
Türkiye'min güzelliği.

Geçmişi şanlı çağımız,
Ebediyen durağımız,
Ay yıldızlı bayrağımız,
Türkiye'min güzelliği.

Ahbabıyla yâreniyle,
Gerçekleri göreniyle,
Evliyası ereniyle,
Türkiye'min güzelliği.

ŞEREF der yüce şanıyla,
Dilindeki destanıyla,
Yoğrulmuş şehit kanıyla,
Türkiye'min güzelliği.

Türkmenistan Orta Asya ülkelerinden biridir. Türkmenistan'ın güneyinde İran, batısında Hazar Denizi, kuzeyinde Kazakistan, kuzeydoğusunda Özbekistan, güneydoğusunda Afganistan vardır. Âşık Şeref Taşlıova ana vatan Türkiye'den Türkmenistan'a selamlar götürmektedir. Türkmenistan havasıyla, suyuyla, taşıyla, toprağıyla eşsiz bir ülkedir. Oğuzlar'ın yuvası diyerek de anılır.

Türkmenistan'da at, kültürün en önemli öğelerindendir. Türkmenler ata binicilikte ustadırlar ve çok hızlı at sürerler. Türkmenistan'da her yıl adına bayram kutlanan, şiirde de bahsedilen Ahalteke atları dünya kültür mirasının da önemli bir parçasıdır. Ahalteke atlarının Türkmenistan için ne denli önemli olduğu, dünyada sadece Türkmenistan'da bir At Bakanlığı (Türkmenatları Devlet Birliği) bulunmasından anlaşılabilir (Tika Dünyası, 2013, 72-77).

Türkmenistan

Ana vatan Türkiye'den,
Selam sana Türkmenistan.
Ata yurdum çelik beden,
Selma sana Türkmenistan.

Türkmenler binerler ata,
Kimse erişmez sürata,
Ankara'dan Aşkabat'a,
Selam sana Türkmenistan.

Hayat veren havasına,
Dağlarına ovasına,
Oğuzlar'ın yuvasına,
Selam sana Türkmenistan.

Dünya Türkmenleri geldi,
Obalarda mesken saldı,
Ahalteke murat aldı,
Selma sana Türkmenistan.

ŞEREF der ki özüm ile,
Seni gördüm gözüm ile,
Sazım ile sözüm ile,
Selam sana Türkmenistan.

5.1.6.Toplum Hayatı

Bu bölümde Âşık Şeref Taşlıova'nın dostluk ve arkadaşlık, toplumsal yozlaşma, birlik ve beraberlik, akrabalık, kadın, işi ehline verme ile ilgili şiirleri ve bu şiirlerdeki değer eğitimi unsurları ele alınmıştır.

5.1.6.1.Arkadaşlık ve Dostluk

Namert insanlardan ne dost olur ne arkadaş. Namert insan sadece kendi çıkarını düşünen, diğer insanlara hiç değer vermeyen insandır. Halk arasında 'arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim' diye bir söz vardır. Yani insanlar arkadaşlarının ahlaklarıyla ahlaklanır. Arkadaşını mert insanlardan seçen kişi mert, namert insanlardan seçen kişi ise namert olur. Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiirde namert insanların yanında neler yapılmaması gerektiğini anlatmaktadır. Namert insan, çevresindeki insanlara her türlü kötülüğü gözünü kırpmadan yapan kişidir. Bu

yüzden namerdin yanında davranışlarımıza dikkat etmemiz gerekir. Onun yanında dertlerimizi açmamalıyız, çünkü onu bile bizim aleyhimize kullanır. Şiirin en sonunda âşık kuş olsan bile namerdin yanında uçma diyerek bizleri namertlerle dostluk kurmamamız ve arkadaşlık etmememiz konusunda uyarılmaktadır.

Namerdin Yanında

Saf suyuna zehir katar,

İçme namerdin yanında,

Fırsat bulsa çelme atar,

Kaçma namerdin yanında.

Tabiplerden çare sordum,

Yok, dediler boyun burdun,

Koy içinde kalsın, derdin,

Açma namerdin yanında.

Sor ŞEREF TAŞLIOVA'dan,

Bilen bilir derdi neden,

Kuş olsan bile yuvadan,

Uçma namerdin yanında.

İnsanoğlu namertlerle iş tutmamalı, onları arkadaş ve dost edinmemelidir. Namert olan arkadaş iyi gününde hep yanındayken, dar gününde seni hep yalnız bırakır. Namerdin çıkarı için yapamayacağı şey yoktur. Taşlıova'ya göre namert insandan ne dost ne arkadaş ne de sırdaş olur.

Taş Olmaz

Yamaçlarda yalçın kaya,

Engin ovada taş olmaz.

İlimle çıkılmış aya,

Âlim insanlar boş olmaz.

Ceylan gezer bölük bölük,

Yılan yapar ince delik,

Su altında yaşar balık,

Onun yanında kuş olmaz.

Turnalardan avaz gelir,

Bahardan sonra yaz gelir,

Her ne söylersem az gelir,

İçmeyenler sarhoş olmaz.

ŞEREF der ki gelen göçer,

Herkes ektiğini biçer,

Seni darda koyar kaçar,

Namertlerden sırdaş olmaz.

5.1.6.2. Toplumsal Yozlaşma

Toplumsal yozlaşma bir toplumun kültürünün, başka bir toplumun kültürüyle etkileşmesi sonucu, kendi kültüründe farklılıklara gitmesi, kültürünü değiştirmesi ve bunun sonucunda daha da ileri giderek tamamen kültürel yıkıma uğramasıdır. Toplumsal yozlaşma toplumların, sosyal, ekonomik ve kültürel kötü koşullar içinde olmasının sonucu ortaya çıktığı söylenir. Toplumların kültürel ve inanç farklılıklarını dikkate almadan ve her yeniliği toplum bireyleri kendi inanç ve kültürel değerlerine

uygun olarak kullanamadığı zaman toplumsal yozlaşma kaçınılmaz olmaktadır (Turan, 2014).

Köyden kente göçlerin artmasıyla toplum yaşantısında birçok değişiklik meydana gelmektedir. Köydeki gelenekler de bir bir unutulmaktadır. Âşığa göre eskiden bülbüllerin öttüğü bağlar, kargaların mekânı olmuştur. Herkesin terk etmesiyle viran olan yerlerde ne düğünler ne toylar kalmıştır. Eskiden şenlikli olan köyler ise sessizliğe bürünmüştür. İyi insanların yurtlarını terk ettikleri için ortamın kötülere kaldığını dile getirmiştir. Taşlıova yurttan ayrıldığı için sevdiklerinden de ayrı kaldığını, başının hiç dertten kurtulmadığını ve şuan ki hâlinin de kötü olduğunu belirterek bu durumdan hoşnut olmadığını ifade etmiştir.

Duman Olmuş

Bizim şu karşıkı dağlar,
Başı duman duman olmuş.
Bülbülün öttüğü bağlar,
Kargalara mekân olmuş.

Nerede paşalar beyler?
Kalmadı düğünler toylar,
Şenlikliydi bizim köyler,
Herkes göçmüş viran olmuş.

Hain avcı pusu kurdu,
Beni can evimden vurdu,
Aslanlar terk etti yurdu,
Tilki şimdi aslan olmuş.

Göklere ulaşır âhım,

Ne imiş benim günahım?
Bu ne afettir Allah'ım!
Eski dostlar düşman olmuş.

ŞEREF der ayrıldım yurttan,
Uzak kaldım her bir fertten,
Başım kurtulmadı dertten,
Hâllerimiz yaman olmuş.

Kendi kültüründen uzaklaşan bir millet yok olmaya mahkûmdur. Günümüzde kitle iletişim araçlarıyla kültür etkileşimi çok kolay bir şekilde yaşanmaktadır. İnsanlar bu yolla yabancı kültürleri almakta, kendi öz kültürünü ise unutmaktadır. Bunun önüne ancak eğitimle geçilebilir. İnsanlara sağlıklı bir etkileşimin nasıl olacağı öğretilbilirse kendi öz kültürümüzü de korumuş oluruz. Âşık bunun eksikliğini görerek eleştiride bulunmuştur. Bugünün neslinin halden anlamayan, diskoteklerde vakit geçiren bir nesil olduğunu, sazın yerini gitarın aldığını söyleyerek kendi öz kültürümüzden uzaklaştığımızı ifade etmiştir. Âşık Şeref Taşlıova zamanın çoğu şeyi değiştirdiğini, yaptığımız yanlışlıkların arttığını dile getirerek yakınmaktadır. Günümüzde insanların yanlış hedeflere nazar ettiğini, ağızda bolca boş lafların dolaştığını, yanlış yollarda yüründüğünü, daha ağaç olmadan çürüdüğümüzü, saksıdaki gülün; kovandaki balın; ağızdaki dilin bile başkalaştığını söyleyerek bütün bu olanlara üzüldüğünü dile getirmektedir.

Yazık Oldu

Hep yanlış hedefe bakar,
Gözümüze yazık oldu.
Ağzımızdan boş laf çıkar,
Sözümüze yazık oldu.

Yanlış yollarda yürüdük,
Ağaç olmadan çürüdük,
Kısa zamanda kuruduk,
Özümüze yazık oldu.

Boşa palavra bastılar,
Söyledi, hemen sustular,
Sürat almadan kestiler,
Hızımıza yazık oldu.

Saksıda gül başkalandı,
Kovanda bal başkalandı,
Ağızda dil başkalandı,
Yazımıza yazık oldu.

Eski köprüyü uçurduk,
Köyü şehire göçürdük,
Hepsini elden kaçırdık,
Kozumuza yazık oldu.

Yemeğin adı değişti,
İnsan muradı değişti,
Sofranın tadı değişti,
Tuzumuza yazık oldu.

Nerede o eski canlar?
Hâlden anlayan insanlar,
Oğlan diskotekten anlar,
Kızımıza yazık oldu.

ŞEREF der ki uyuttular,
Bizi kenara attılar,
Gitarı emsal tuttular,
Sazımıza yazık oldu.

Âşık, zaman ilerledikçe her şeyin tersine döndüğünü ve durumun her geçen gün kötüleştiğini belirtmektedir. Eski dostların bugün düşman olduğunu, hâllerimizin kötüleştiğini, kula kulluk ettiğimizi, vatanımızı terk ettiğimizi, yoksulluğun arttığını, mutsuz ve huzursuz bir hayat yaşadığımızı, köylerden kentlere göçtüğümüzü, bal yerine zehir içtiğimizi, doğduğumuz toprakları sahipsiz bıraktığımızı, soysuzları bey yaptığımızı, yiğit olan insanlara değer vermediğimizi ifade ederek toplumumuzun nasıl yozlaştığını ve değer yargılarının altüst olduğunu anlatmaktadır.

Tersine

Eski dostlar düşman oldu,
Zaman değişti tersine.
Hâllerimiz yaman oldu,
İnsan değişti tersine.

Bize başka hâl ettiler,
Çiğnediler yol ettiler,
Bir kediye kul ettiler,

Aslan değişti tersine.

Terk ettik vatani yurdu,
Araya hasretlik girdi,
Bir yandan yoksulluk derdi,
Her yan değişti tersine.

Gözlerimden yaş sızdırdı,
şirin canımdan bezdirdi,
Günbegün yaram azdırdı,
Derman değişti tersine.

Köylerden şehire göçtük,
Bal yerine zehir içtik,
Sahipsiz bırakıp kaçtık,
Vatan değişti tersine.

şehirleri köy eyledik
Soysuzları bey eyledik
Ona buna pay eyledik,
Orman değişti tersine.

şEREF der içim kavruldu,
Ulu çınarlar devrildi,
Nice yiğitler savruldu,

Harman değişti tersine.

Âşık şeref Taşlıova, aşağıdaki şiiri Yunus Emre'yi anma programında söylemiştir. Toplumun içinde bulunduğu kötü durumu ‘‘Uyan Yunus Emre'm uyan!’’ diyerek Yunus Emre'ye şikâyet etmiştir. Hlimizin kötü olduğunu, ortalığın toz duman olduğunu, hakkımız olmayan çoğu şeyi aramızda pay ettiğimizi, Türk dilini zayı ettiğimizi, insanların tavırlarının değiştiğini, Yunus Emre'nin anlattığı ilmin bile değiştiğini, her tarafta bir karmaşanın olduğunu, kardeşin kardeşe güvenmediğini, her şeyin eğri olduğunu, fitneliğin pazara çıktığını, âşıklığın bile bitmekte olduğunu söyleyerek Yunus Emre'den, Mevlana'dan, Hacı Bektaş'tan, Taptuk Emre'den, Nasrettin Hoca'dan yardım istemektedir. Âşık, toplumumuzun nazara geldiğini düşünmektedir.

Yunus Emre

Hâllerimiz yaman oldu,
Uyan Yunus Emre'm uyan!
Ortalık toz duman oldu,
Uyan Yunus Emre'm uyan!

Irmakları ay eyledik,
Birçok şeyi pay eyledik,
Türk Dili'ni zayı eyledik,
Uyan Yunus Emre'm uyan!

İnsanda alım değişti,
Petekte balım değişti,
Dediğin ilim değişti,
Uyan Yunus Emre'm uyan!

Söyle Nasrettin Hoca'ya!
Filler toplandı bacaya,
Bir haber sal Mevlana'ya,
Uyan Yunus Emre'm uyan!

Her tarafta bir karmaşa,
Güvenmez kardaş kardaşa,
Tekrar git Hacı Bektaş'a,
Uyan Yunus Emre'm uyan!

Taptuk Emre duysun gayri
Değişmez dünyanın seyri,
Düz odunlar oldu eğri,
Uyan Yunus Emre'm uyan!

ŞEREF der geldik nazara,
Fitnelik çıktı pazara,
Âşıklık bitmek üzere,
Uyan Yunus Emre'm uyan!

Şair, insanların yıllar boyu gaflet içinde yaşamasından, günlerini faydasız şeylerle boşa geçirmesinden, doğruluktan sapmasından, bir değerindeki malları yirmi beşe satmasından, köyden kente göç etmesinden, kazancının haram olmasından, her şeye hile katmasından, yaptığının yanlış olduğunu bile bile yapmasından rahatsızlığını ifade etmektedir.

Yetmedi Mi

Yıllar boyu bu gaflette,
Yattığımız yetmedi mi?
Baykuş gibi memlekette,
Öttüğümüz yetmedi mi?

Günlerimiz gitti boşa,
Doğruluğa dedik hâşâ,
Bir değeni yirmi beşe,
Sattığımız yetmedi mi?

Şehire göç etti köyler,
Değiştii ağalar beyler,
Zeytinyağa başka şeyler,
Kattığımız yetmedi mi?

Bakan göz görür gerçeği,
Öğrenir anlar her şeyi,
Zehir zıkkımlı böreği,
Yuttuğumuz yetmedi mi?

Anlaşıldı hâlinizden,
Zehir çıktı balınızdan,
Yıllar boyu elinizden,
Tuttuğumuz yetmedi mi?

Gözünde kalsın muradın,
Tersine yazılsın adın,
N' olur biraz insaf edin,
Battığımız yetmedi mi?

ŞEREF der çekeriz çile,
Her şeye karıştı hile,
Yanlış yolu bile bile,
Gittiğimiz yetmedi mi?

Göz gerçekleri görmüyorsa, söz hedefine varmıyorsa, yüz yaptığı kötülüklerden utanmıyorsa bir sıkıntı vardır. Taşlıova'ya göre toplumumuzda edep ve hayâ bir kenara bırakmış, müzik anlamsızlaşmış, mekânlar bozulmuş, insanlar ahlaksızlığı huy edinmiş, gelenekler unutulmuş, medeniyet diye toplumun düzeni bozulmuş, ana baba ayrı yaşar olmuş, boşanmalar artmıştır. Âşık, toplumdaki bu yozlaşmada herkesin bir payı olduğunu “Bizlerde arıza vardır.” diye dile getirmiştir.

Arıza Vardır

Gerçekleri görmüyorsa,
Gözlerde arıza vardır,
Hedefine varmıyorsa,
Sözlerde arıza vardır.

Birbirine çitenmeyen,
Doğru yere atanmayan,
Yaptığından utanmayan,

Yüzlerde arıza vardır.

Mekân bozuk müzik cırtlak,

Kıyafetler patlak patlak,

Sofra dolu kafa çatlak,

Tuzlarda arıza vardır.

Edep hayâyı pay ettik,

Ahlaksızlığı huy ettik,

Gelenekleri zay ettik,

Sazlarda arıza vardır.

Beynimizi götürdüler,

Bizi yedi bitirdiler,

Medeniyet getirdiler!

Dozlarda arıza vardır.

Ana baba ayrı yaşar,

Herkes bir tarafa koşar,

Oğlan hanımı boşar,

Kızlarda arıza vardır.

Boşuna kendini yakma,

Akıllı ol yoldan çıkma,

ŞEREF der kusura bakma,

Bizlerde arıza vardır.

Şair hastane sırasından, insafsız insanlardan, talancıların talanlarından, plancıların planlarından, siyasetçilerin yalanlarında, insanlara kıyanlardan, şeytana uyanlardan, bankaları soyanlardan, medyanın yalanlarından, insanların günahını alanlardan, fitne ve fesattan, başkasına hamallık etmekten, IMF'den, haram lokma yiyenlerden, hep kendi çıkarını düşünenlerden, kötü idare edenlerden, adaletsiz bir düzenden “Kurtar bizleri Allah'ım!” diyerek Allah'tan yardım dilemektedir. Toplumun niçin böyle olduğunu anlamadığını da dile getirmektedir.

Kurtar Bizi Allah'ım

Hastahane sırasından,
Kurtar bizleri Allah'ım!
İnsafsızlar arasından,
Kurtar bizleri Allah'ım!

Talancının talanından,
Plancının planından,
Siyasetçinin yalanından,
Kurtar bizleri Allah'!

İnsanlara kıyanlardan,
Kör şeytana uyanlardan,
Bankaları soyanlardan,
Kurtar bizleri Allah'ım!

Töhmet edenin dilinden,

İnsanların vebalinden,
Yalancı medya elinden,
Kurtar bizleri Allah'ım!

Başkasına hamallıktan,
Fesattan fitne fellikten,
Durgunluktan tembellikten,
Kurtar bizleri Allah'ım!

Bizler böyle olduk neden,
Başlar yorgun hasta beden,
Yardım eden IMF'den,
Kurtar bizleri Allah'ım!

Haram lokmayı tadandan,
Menfaatini güdenden,
Kötü idare edenden,
Kurtar bizleri Allah'ım!

ŞEREF der yanlış sezenden,
Doğruyu eğri yazandan,
Adaletsiz bir düzenden,
Kurtar bizleri Allah'ım!

Zaman hızla ilerlemektedir. Geçen günler ise insanoğlunun ömründen geçmektedir ve her insan kaçınılmaz bir son olan ölüme doğru gitmektedir. Hayatta en büyük sıkıntıyı ise yoksul insanlar çekmektedir. Geçim derdi yoksullar için en büyük problemdir. Sık sık yapılan zamlar yoksullar için bir çile hâline gelmiştir. Taşlıova insanların yüzünde ar kalmadığını, yoksulun hâlinin perişan olduğunu ve bunun değişmeyeceğini, toplumda yüz­süz insanların prim yaptığını, insanların ise kendi kültürlerini unuttuğunu ve birer Avrupalı gibi yaşadıklarını belirterek toplumdaki yozlaşmayı dile getirmektedir.

Üç Aşağı Beş Yukarı

Ömrümüzden geçti günler,

Üç aşağı beş yukarı.

Bir hatıra kaldı bunlar,

Üç aşağı beş yukarı.

Büyükler söylemiş bunu,

Değirmen öğütür unu,

Görünüyor yolun sonu,

Üç aşağı beş yukarı.

Fakirlere çektirir gam,

Hayatın çilesidir zam,

Bu gidişle işler tamam,

Üç aşağı beş yukarı.

Yüzümüzde ar kalmadı,

Gözümüzde fer kalmadı,

Dizimizde zor kalmadı,
Üç aşağı beş yukarı.

Değişmez yoksulun hâli,
Yüzsüz götürdü bu malı,
Biz de olduk Avrupalı,
Üç aşağı beş yukarı.

ŞEREF der sözüm temelli,
Âşıkların sözü belli,
Yazılmıştır yüzde elli,
Üç aşağı beş yukarı.

Âşık hayatta doğruyu görmeden geçtiğimizi, helal tasta haram içtiğimizi, hileyi ve eğriyi seçtiğimizi, Yunus gibi doğru olamadığımızı, namert ile sırdaş olduğumuzu, çürük binalara taş olduğumuzu, menfaatle kardeş olduğumuzu, fitne fesada girdiğimizi dile getirmektedir. Toplumda ilim ve irfandan anlayan bir neslin kalmadığını, neslin dinden uzak yaşadığını, ana baba nedir unuttuğunu söylemektedir. Şair dünyada mayanın aslından ayrıldığını, hayânın kaybolduğunu ve insanlarda utanacak yüz kalmadığını dile getirerek söylenecek sözün kalmadığını anlatmaktadır.

Söz mü Kaldı

Daha neler anlatayım,
Konuşmaya söz mü kaldı?
Kimsem yok, kime satayım?
Edilecek naz mı kaldı?

Sonuna yaklaştı yollar,
Sarardı yapraklar dallar,
Ömrümüzden geçti yıllar,
Bahar ile yaz mı kaldı?

Doğruyu görmeden geçtik,
Helal tastañ haram içtik,
Hileyi eğriyi seçtik,
Yunus gibi düz mü kaldı?

Namert ile sırdaş olduk,
Çürük binaya taş olduk,
Menfaatle kardeş olduk,
Bölünecek koz mu kaldı?

El ocağını yakarız,
Göğsüne nişan takarız,
Fitne fesada bakarız,
Bunu seçen göz mü kaldı?

İlim irfan fen anlayan,
Kendisine yön anlayan,
Baba ana din anlayan,
Oğul ile kız mı kaldı?

ŞEREF der bakın dünyaya,
Aslından ayrılmış maya,
Kayıp olmuş abır haya,
Utanacak yüz mü kaldı?

Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiirde toplumdaki olumsuz değişmelerden yani yozlaşmalardan yakınmaktadır. Taşlıova dünyanın tadının bozulduğunu, gözlerde yaşların süzülmesini, insanların arasını bozmak isteyen şahısların çoğaldığını, can güvenliğinin kalmadığını, insanların azdikça azdığını, birinin yaptığını diğersinin bozduğunu, herkesin birbirine kızdığını, toplumda kindarlığın arttığını, söylenilen doğru söze ağız büküldüğünü, günah bataklığına saplanıldığını söyleyerek toplum olarak göze gelindiğini dile getirmektedir.

Ezen Ezene

Dünyanın tadı bozuldu,
İnsanı ezen ezene.

Gözlerden yaşlar süzüldü,
Arayı bozan bozana.

Ortalığın melaneti,
Kalmadı can selameti,
Ahir zaman alameti,
Dünyada azan azana.

Biri yapar biri bozar,
Biri toplar biri çözer,
Herkes birbirine kızar,

Kin kusar düzen düzene.

Bilmem ki ne oldu bize?

Nazar değdi geldik göze,

Söylediğin doğru söze,

Ağzını büzen büzene.

ŞEREF der aman Allah'ım!

Değişti zaman Allah'ım!

Nasip et hemen Allah'ım!

Günahta yüzen yüzene.

Âşık toplumdaki bozulmaları “Suyu Çıktı” diyerek eleştirmektedir. İnsani bazı değerlerin artık önemsizleştiğini düşünmektedir. Vicdanların delik deşik olduğu için merhametin; aslanların yerini kediler aldığı için cesaretin; insanların yanlış yollarda yürüdüğü, kötülerle buluştuğu ve sahtekârlığa alıştığı için marifetin; neslin soyu, düğünü, toyu belirsiz olduğu için zarafetin; insanların yüzlerinin asık ve kaba olduğu için nezaketin; esnaf, ürünleri bire alıp beşe sattığı için ticaretin suyunun çıktığını dile getirmekte ve bu duruma isyan etmektedir.

Suyu Çıktı

Vicdan delik deşik oldu,

Merhametin suyu çıktı.

Aslan gitti kedi geldi,

Cesaretin suyu çıktı.

Yanlış yollarda geliştik,

Kötülüklerle buluştuk,
Sahtekârlığa alıştık,
Marifetin suyu çıktı.

Nesilin soyu belirsiz,
Düğünü toyu belirsiz,
Kısmeti payı belirsiz,
Zarafetin suyu çıktı.

Bütün asık yüzlü olduk,
Kabalığı örnek aldık,
Gül gibi sarardık solduk,
Nezaketin suyu çıktı.

ŞEREF der ki artık yeter!
Bu hâlimiz nasıl biter?
Bire alır beşe satar,
Ticaretin suyu çıktı.

5.1.6.3.Birlik ve Beraberlik

Toplumları güçlü yapan şey birlik ve beraberlik şuurudur. Huzurlu bir toplum için birlik ve beraberliğin tesis edilmesi şarttır. İman, vatan sevgisi, dayanışma, birlik ve beraberlik şuru zamanın en güçlü ve donanımlı ordularına karşı koymada en önemli faktördür. Bugün de milletçe, aynı ruh ve inanca, aynı birlik, beraberlik ve dayanışmaya ihtiyaç vardır (Komisyon, 2007: 61-62). Toplum içindeki her türlü olumsuzluk ancak el ele verilerek çözülebilir. Ülkemizin, Atatürk'ün muasır medeniyetler seviyesine çıkma hedefi ancak birlik ve beraberlik duygusuyla

gerçekleşebilir. Millet olarak el ele verdiğimiz zaman üstesinden gelemeyeceğimiz hiçbir engel yoktur.

Âşık Şeref Taşlıova da aşağıdaki şiirde birlik ve beraberliğin önemine değinmiş ve günün el ele verme günü olduğunu söylemiştir. Taşlıova'ya göre gün el ele verme, acıları dindirme günüdür; yaraları sarma, ateşleri söndürme günüdür; yaralı insanların yarasına bir merhem sürme günüdür; Türk milletinin merhametiyle, kudretiyle, iman gücüyle birlikte hareket etme ve engelleri aşma günüdür; dertlilerin derdini dinleme, yurt yuva kurma günüdür; incitip gönül kırmadan devamlı çalışma, kötülere fırsat vermeden gerçekleri görme günüdür; mağdur olan her insana yardımcı olma günüdür; bu vatan topraklarında hep birlikte kardeşçe yaşama günüdür; vatanımızın selameti için elimizden ne gelirse yapma günüdür.

Günüdür

Acıyı dindirmek için,
El ele vermek günüdür.
Ateşi söndürmek için,
Yarayı sarmak günüdür.

Herkes girsin sırasına,
Tez ulaşsın çaresine,
Yaralının yarasına,
Bir merhem sürmek günüdür.

Türk milleti maharetle,
İçinde olan kudretle,
İmanla güçle gayretle,
Dağları yarmak günüdür.

Sesimizle ünleyerek,
Gerçekleri anlayarak,
Dertleri dinleyerek,
Yurt yuva kurmak günüdür.

Çalışma lazım durmadan,
İncitip gönül kırmadan,
Kötüye fırsat vermeden,
Gerçeği görmek günüdür.

Mağdur olan her insana,
Yardımcı ol kana kana,
Sağlam yapı sağlam bina,
Temelde örnek günüdür.

Bu vatanda vatandaşız,
Bizim hepimiz kardeşiz,
Bir aile sırdaşız,
Bu sözde durmak günüdür.

Mülkümüzden malımızdan,
Paramızdan pulumuzdan,
Ne gelirse elimizden,
Gayrete girmek günüdür.

ŞEREF der ki sözüm billah,
Yardımcımız olsun Allah,
Bir daha olmaz inşallah,
Hayıra yormak günüdür.

Türk milleti bu güne kadar karşılaştığı bütün düşmanları milli birlik ve beraberliğin sağlanmasıyla hezimete uğratmıştır. Bir milletin en güçlü silahı birlik ve beraberlik duygusudur. Ülkemiz bundan tam 101 yıl önce bu birlik ve beraberlik şuuruyla kazanılması imkânsız gibi görülen Çanakkale Zaferi'ni kazanmıştır. Taşlıova'ya göre hâlen Türk milletini sevmeyen düşmanlar vardır. Bu düşmanların en büyük hedefi bizi birbirimizden ayırmaktır. Toplum olarak bizi birbirimize düşürmek isteyen, malımıza göz diken, balımıza zehir katan, tarlamıza göz koyan, kardeşi kardeşe düşüren; kirpiği gözden, çiçeği düzden, anayı kızdan, Ay'ı yıldızdan, çifti öküzden, baharı yazdan, ocağı közden, denizi tuzdan, ozanı sazdan ayırmak isteyen düşmana karşı bütün bir millet olarak uyanık olmalıyız.

Bizden Ayırır

Türk'ü sevmeyen düşmanlar,
Var, bizi bizden ayırır.
Uyansın gafil insanlar,
Kirpiği gözden ayırır.

İyi bakın hâlimize,
Göz dikmişler malımıza,
Zehir katmış balımıza,
Çiçeği düzden ayırır.

Kimi sağa kimi sola,

Çekmekle artar bu bela,
Yapmak istiyorlar köle,
Anayı kızdan ayırır.

Şanlı tarih yaprağımız,
Bizden küser toprağımız,
Şehit kanı bayrağımız,
Ay'ı yıldızdan ayırır.

Yanlış fikre uyanlar,
Anlasın beni duyanlar,
Tarlamıza göz koyanlar,
Çifti öküzden ayırır.

Vurmasın kardeş kardeşe,
Düşmanımız çıkar başa,
Günlerimiz döner kışa,
Baharı yazdan ayırır.

Oğulu büyüten ana,
Hizmet istiyor vatana,
O da satılsa düşmana,
Ocağı közden ayırır.

Dünyayı saran hastalık,

Bize de mi verdi salık?
Hâlimize güler balık,
Denizi tuzdan ayırır.

ŞEREF der ki doğru sözüm,
Geleceği görür gözüm,
Susar türküm, çalmaz sazım,
Ozanı sazdan ayırır.

İnsanların dini, dili, rengi, mezhebi, ırkı, yaşı, cinsiyeti, fiziği farklı olabilir ama hiçbir şey birlikte hareket etme duygusuna engel değildir. Sevgi bütün insanların ortak dilidir. Bu dille konuşan insanlar farklı kültürlerde de olsalar bir ve beraber olabilirler. 4 Aralık 2010 tarihinde Harvard Üniversitesi'nde "Harvard Üniversitesi Sözlü Kültür Kongresi" ne katılan Âşık Şeref Taşlıova, farklı kültürdeki insanlarla yan yana gelmenin ne kadar güzel olduğunu ve bu birlikteliğin bütün cihana örnek olması gerektiğini dile getirmiştir (Taşlıova, 2012: 189-190).

Göz Üstüne

Sanata önem verenler,
Gayretiniz göz üstüne.
Dünyaya fikir yoranlar,
Sözüm vardır söz üstüne.

Dede Korkut benim pirim,
Anadolu doğum yerim,
Coşar kükrer türkü derim,
Dil dökerim saz üstüne.

Harvard Üniversitesi,
Dünyaya yayılmış sesi,
Mutlu ediyor herkesi,
Hız katıyor hız üstüne.

Mektup yazmış David Elmer,
Karl Reichl ile beraber,
Her insanda ayrı hüner,
Çok üstüne az üstüne.

Dünyada çok yerler gezdim,
Gönül eleğinden süzdüm,
Destan koştum şiir yazdım,
Doksan dokuz yüz üstüne.

Sevgi insanlık temeli,
Her yana uzanır eli,
Tatlıdır âşığın dili,
Haz katıyor haz üstüne.

Ne güzel geldik yan yana,
Örnek olalım cihana,
Sevgim vardır her insana,
Öz koyarım öz üstüne.

ŞEREF der ki gayemiz bir,
Gerçek olan rüyamız bir,
Âdem Havva mayamız bir,
Naz ederiz naz üstüne.

5.1.6.4.Akrabalık

Akrabalık ya doğuştan ya da sonradan kazanılır. Doğuştan edinilen akrabalık insanın kaderidir. Çünkü doğuştan edinilen akrabaları insan kendisi seçemez. Kan akrabalığına zamanla hısımlıkla eklenen akrabalıklar da katılır. Hısımlık evlilikle başlar, çocukların olması ile kan akrabalığına dönüşür. Akrabalar, insanoğlunun ilk tanıdığı, insani münasebetlerini geliştirdiği, sevdiği, sıcak ve şirin bakışlardan oluşan çevresidir (Şahin, 2003: 5-8).

Hayatta bazı kişiler insanoğlu için özeldir. Bunların başında anne, baba, evlat, kardeş, amca, dayı, hala, teyze, baci, komşu ve yâr gelir. İnsanoğlu için anne ve baba her şeyden tatlıdır. Âşık şeref Taşlıova'ya göre evlat babanın cilasidir. Amca cana yakın, dayı koruyucu, hala duygusaldır.

Başkadır

Her şeyin bir lezzeti var,
Ananın tadı başkadır.
Ağızımdaki dilim titrer,
Babanın adı başkadır.

Oğul babanın cilası,
Hoştur komşunun âlâsı,
Kardeş kardeşin kalesi,
Kolu kanadı başkadır.

Dayı sahip olur sana,
Amca en yakındır cana,
Hala çok acır insana,
Bacı feryadı başkadır.

Yiğit tutarsız olmasın,
ŞEREF der varsız olmasın,
Hiç kimse yârsız olmasın,
Yârin muradı başkadır.

Dünür, eşlerin baba ve analarının birbirlerine göre durumudur (TDK, 2013: 157). Aşağıdaki şiir, Âşık Şeref Taşlıova'nın kardeşlerim gibi dediği iki dostunun dünür olmasına duyduğu memnuniyeti anlatmaktadır. İki arkadaşının da çok iyi insanlar olduğunu, aynı köyde oturduklarını, cana yakın olduklarını dile getirerek arzularının yerini bulmasını, düğünlerine dostların gelmesini, çocuklarının mutlu olmasını arzu etmektedir.

Biri Hasan Biri Hamit

Çok sevindim dünür olmuş,
Biri Hasan biri Hamit.
Ne hoş bir birini bulmuş,
Biri Hasan biri Hamit.

Hamit Bey'im fidan boylu,
Hasan kardeş engin huylu,
İkisi de aynı köylü,
Biri Hasan biri Hamit.

İKisi de can gibidir,
Dertlere derman gibidir,
Gönlümde sultan gibidir,
Biri Hasan biri Hamit.

Arzuları yerini bulsun,
Toylarına dostlar gelsin,
Yavruları mesut olsun,
Biri Hasan biri Hamit.

ŞEREF der söze başlarım,
Tarif söyler nakışlarım,
İKisi de kardeşlerim,
Biri Hasan biri Hamit.

Âşık Şeref Taşlıova 1959 yılında Münire Hanım ile evlenmiş, bu evlilikten Ülkü, Benire, Songül, Çiğdem, Muammer Mete, Dilek ve Zübeyde isimlerinde yedi çocuğu olmuştur. Taşlıova'nın Aslı, Arzu, Selda, Elif, Pınar, Ümit, Bünyamin, Çağlar, Abdullah, Ömer, Betül ve Ahmet isimlerinde on iki de torunu vardır (Taşlıova, 2012: 35). Taşlıova aşağıdaki şiiri, torunu Selda'ya seslenerek yazmıştır. Selda'nın annesinin adı Songül, babasının adı Tuncay, kardeşlerinin adı ise Ümit ve Bünyamin'dir. Evimizin gülü diye seslendiği torunun akıllı, zeki, çalışkan, tatlı dilli, ana babasına hürmetli, çok becerikli, kardeşlerine karşı şefkatli olduğunu söylemektedir. Torununa iyiyi kötüden ayırmasını tavsiye etmektedir. Kendisine devamlı dua ettiğini söyleyerek uzun ömürlü olmasını, tatlı bir yuva kurmasını dilemektedir.

Selda

Benim sevgili torunum!

Evimizin gülü Selda.

Evlatlar benim yarımım.

Ömrüm geçsin dolu Selda.

Annen Songül baban Tuncay,

Ümit'le Bünyamin bir pay,

Gurbet el değildir kolay,

Bu hayatın hâli Selda.

Yürü insanlığa dair,

İyi kötüden ayır,

Şiir yazan güçlü şair,

Hoş kullanır dili Selda.

Çalışkan zeki akıllı,

Konuşunca tatlı dilli,

Allah vermiş bunu belli,

Sana gerçek yolu Selda.

Baba anaya hürmetli,

Çok hünerli marifetli,

Kardeşlerine şefkatli,

Açmış kanat kolu Selda.

Her şeyi inceden süzer,
Güzel yavrum resim çizer,
Doğru yürür doğru gezer,
Hakk'ın güzel kulu Selda.

Deden ŞEREF TAŞLIOVA,
Sizlere ediyor dua,
Uzun ömür tatlı yuva,
Geçir nice yılı Selda.

5.1.6.5. Kadın

Kadın, toplumun önemli bir unsurudur. Toplumsal ahengin oluşmasında ve sosyal kurumların sağlıklı bir şekilde işlemesindeki en önemli şart kadının hak ettiği değeri görmesidir. Kadın hak ettiği değeri gördüğü zaman topluma olan katkısı daha da artacaktır. Âşık Şeref Taşlıova 8 Mart 2007 tarihinde Dünya Kadınlar Günü için yazdığı “Kurban Olurum” şiirinde kadınlara seslenmektedir (Taşlıova, 2012: 259). Kadınının tatlı sözlerine, hasret ile bakan gözlerine, bir amaca doğru ilerleyişine, gönül enginliğine, güler yüzüne, bülbül gibi sedasına, nazına kurban olacağını dile getirmektedir. Kadının toplum içinde yeri doldurulamayacak bir varlık olduğunu ve onu hiçbir dünya varına değiştirmeyeceğini ifade etmektedir.

Kurban Olurum

Sana doğru koşuyorum,
İzine kurban olurum.
Aşkın ile yaşıyorum,
Sözüne kurban olurum.

Uğrun uğrun nakışına,
Sular gibi akışına,
Hasret ile bakışına,
Gözüne kurban olurum.

Yükseklerden aşyorsun,
Seller gibi coşuyorsun,
Bir amaca koşuyorsun,
Hızına kurban olurum.

Dağlar gibi havalısın,
Sanki kartal yuvalısın,
Gönlü engin ovalısın,
Düzüne kurban olurum.

Kuş gibi havada uçan,
Güneş gibi ışık saçan,
Gülüşünde çiçek saçan,
Yüzüne kurban olurum.

Değişmem dünya varına,
Bugünü koymam yarına,
Ömrümüzün baharına,
Yazına kurban olurum.

ŞEREF der ki edalısın,
Pir elinden badelisin,
Bülbül gibi sedalısın,
Nazına kurban olurum.

Türk kadını, milletimizin zor günlerinde birçok fedakârlıklar göstermiştir. Yeri gelmiş eşini, çocuğunu gözünü kırpmadan cepheye göndermiş, yeri gelmiş cepheye mermi taşımış, yeri gelmiş bizzat kendisi eline silahını alıp savaşmıştır. Bu fedakârlıklarıyla adını tarihin altın sayfalarına yazdırmıştır. Nene Hatun ve Kara Fatma (Fatma Seher Erden) bu fedakârlıkların sembol isimleridir. Âşık, Türk kadınının baş tacı olduğunu, sabrına ve şefkatine herkesin muhtaç olduğunu, erkekler kadar özgür olduğunu, güçlü olduğunu, farklı meslekleri başarıyla yapabileceğini dile getirmiştir.

Türk Kadını

Cepheye mermi taşıdın,

Anam bacım Türk kadını.

Tarihe yazıldı adın,

Başta tacım Türk kadını.

Eriştin melek katına,

Sabırına sebatına,

Her an senin şefkatına,

Ben muhtacım Türk kadını.

Sen de erkek kadar hürsün,

Daha güçlü daha gürsün,

Öğretmen hâkim doktorsun,
Dert ilacım Türk kadını.

Halide Edip Adivar,
Nene Hatun'dan yadigâr,
Örnektir Kara Fatma'lar,
Büyük gücüm Türk kadını.

Bu dünyanın her çağında,
Cennet senin ayağında,
Süt emzirdin kucağında,
Yoktur acın Türk kadını.

ŞEREF der ki deste deste,
Anam gelir her bir seste,
Yerin vardır gözüm üste,
Saygı borcum Türk kadını.

5.1.6.6. İşi Ehline Verme

“Allah size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne güzel öğüt veriyor. Şüphesiz Allah her şeyi işitmekte, her şeyi görmektedir.” (4. Nisâ: 58). Bir işe, o işi hakkıyla yapan kimseler getirilmelidir. Çünkü her işin kıymeti sadece o işin ehli tarafından anlaşılır. Bir şeyin değerli olduğuna karar verecek olan biri, o şey hakkında yeterince bilgi ve donanıma sahip olmalıdır. Gülün değerini bülbül bilir. Altının iyisini sarraf seçer. Naldan ancak nalbant anlar. Şalın değerini culfacı (dokumacı) biçer. Demiri ancak demirci döver. Arı olan baldan anlar. Dert çekerek ezilenler ise aşığın dilinden anlar.

Gülden Anlar

Baykuş viraneyi sever,
Dertli bülbül gülden anlar.
Demirciler demir döver,
Nalbant olan naldan anlar.

Değirmen öğütür unu,
Nöbet biter gelir sonu,
Sarraflar seçer altunu,
Culfacılar şaldan anlar.

Geniştir gönül şehiri,
Uzundur aşkın nehiri,
Yılanlar yapar zehiri,
Arı olan baldan anlar.

El atarak eldaş olan,
Kuvvet verip koldaş olan,
Dar gününde yoldaş olan,
Sendeki her hâlden anlar.

ŞEREF der ki sezilenler,
Bir sır gibi çözülenler,
Dert çekerek ezilenler,
Ancak bizim dilden anlar.

5.1.7.Millî Kültür

Kültür, bir toplumda eğitimin, ilerlemenin, üretimin, güzel sanatların, bilimin, insan ve toplum anlayışının gelişim düzeyini gösteren unsurdur (Öztürk, 2004: 4). “Millî kültür ise bir millete kimlik kazandıran, o milletin diğer milletlerle arasındaki farkı belirleyen, tarih boyunca nakış nakış işlenen maddi ve manevi değerlerin uyumlu bir bütünüdür. Tarihe baktığımızda yokluğa, savaşa, her türlü zorluğa göğüs geren ve ne olursa olsun dimdik ayakta duran toplumlar ancak ve ancak millî kültüre sahip toplumlardır.” (Güleç, 2013: 152). Bir milleti millet yapan tüm unsurlar aynı zamanda millî kültürün de unsurlarıdır. Dil, tarih, sanat, edebiyat, gelenek ve görenek bunların başında gelir.

Bu bölümde Âşık Şeref Taşlıova'nın Türk büyükleri, edebî şahsiyetler, bayramlar, şöenler, âşıklık geleneği, beddua ile ilgili şiirleri ve bu şiirlerdeki değer eğitimi unsurları ele alınmıştır

5.1.7.1.Türk Büyükleri

Osmanlı Devleti yıkıldıktan sonra, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulması aşamasında ve Millî Mücadele yıllarında Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve yakın silah arkadaşlarının büyük emekleri, çabaları, fedakârlıkları sayesinde önemli adımlar atılmıştır. Kazım Karabekir Paşa da bu çalışmaların tam ortasında yer almıştır. Kazım Karabekir Paşa yetiştiği ortam, görmüş olduğu tahsil hayatı ve devlet adamlığı yönleri ile Millî Mücadele tarihimizde ve Türk siyasi hayatında önemli bir yere sahiptir (Arslan, 2012: 115-122). Âşık Şeref Taşlıova, Kazım Karabekir Paşa ile ilgili yazdığı aşağıdaki şiirde, Kazım Karabekir Paşa'nın büyük bir komutan olduğunu, tarihe şan verdiğini, Kars'ta karargâh kurduğunu, düşmanın bağırını yardığını, doğunun kurtarılmasında büyük rol oynadığını, alnında zafer nişanı ve göğsünde Türklük imanı olduğunu, nice bin düşmanı yendiğini, şark cephesinin fatihi olduğunu, adının dünyaca bilindiğini, dâhi ve büyük bir asker olduğunu dile getirmiştir.

Kâzım Karabekir Paşa

Türk'ün büyük komutanı

Kâzım Karabekir Paşa.

Tarihlere verdi şanı,
Kâzım Karabekir Paşa.

Kars'ta karargâhı kurdu,
Düşmanın bağrını yardı,
Doğuyu kurtardı yurdu,
Kâzım Karabekir Paşa.

Askerleri birkaç kolda,
Süğü takmış tüfek elde,
Dedi,Kars'ın gözü yolda,
Kâzım Karabekir Paşa.

Alnında zafer nişanı,
Göğsünde Türklük imanı,
Yendi nice bin düşmanı,
Kâzım Karabekir Paşa.

Kalede bayrak sallandı,
Rengi göklerde allandı,
Adı dünyada dillendi,
Kâzım Karabekir Paşa.

Büyük asker, yüce dâhi,
Şanla yazıldı tarihi,

Şark cephesinin fatihi,
Kâzım Karabekir Paşa.

Siz tuttunuz elimizden,
Anladınız hâlimizden,
Adı düşmez dilimizden,
Kâzım Karabekir Paşa.

Kurtardığınız bu vatan,
Karşılardan saygı şükran,
ŞEREF'in dilinde destan,
Kâzım Karabekir Paşa.

“Türk tarihinin belki de en parlak devrinin mimarı Fatih Sultan Mehmet, Osmanlı padişahları içinde aksiyonu, entelektüel yapısı, yeteneği, şecaati, cihangirliği vb. vasıfları ile tarihî simalar içinde en fazla alakaya mazhar olan hükümdardır.” (Dinç, 2010: viii). İstanbul’un fatihi olan Fatih Sultan Mehmet Han, Sultan Murat Han’ın oğludur. Soyu Osmanoğlu kayı boyundan gelmektedir. Fatih Sultan Mehmet ilim aşığı, İslam dinine bağlı, hoşgörülü, adaletli bir kişiliğe sahiptir. Astronomi ilmiyle uğraşmıştır. Aynı zamanda şairlik yönü de vardır. Hocalığını Ak Şemsettin Hazretleri yapmıştır.

Peygamber efendimizin bir hadisi şerifinde “Kostantiniye, bir gün fetholunacaktır. Onu fetheden asker ne güzel asker, onu fetheden komutan ne güzel komutandır.” buyurmuştur. Bunu bir emir telakki eden Fatih Sultan Mehmet, çocukluğundan beri bunun hayaliyle yaşamıştır. Çocukken oynadığı oyunlar bile hep strateji geliştirmeye yönelik oyunlar olmuştur. Oyunlarında hayalî ordular kurmuş, kuşatmalar yapmış, fetihler gerçekleştirmiştir (Okay, 2013: 11).

Fatih Sultan Mehmet yanındaki kahraman askerleriyle 1453 yılında İstanbul'u fethetmek için harekete geçmiştir. İstanbul'un fethi sırasında dâhice fikirleri fethi sağlamıştır. Balyemez toplar döktürmüş, karadan gemi çektirmiş, Bizans surunu yıktırmıştır. Fatih Sultan Mehmet İstanbul'un fethiyle çağ açıp çağ kapatarak insanlığa ışık saçmıştır.

Fatih Sultan Mehmet Han'ım

Fetheyledim İstanbul'u

Fatih Sultan Mehmet Han'ım.

Yolum insanlığın yolu,

Fatih Sultan Mehmet Han'ım.

Asya'dan gelmiştir soyum,

Osmanoğlu Kayı boyum,

İlimle yücelmiş huyum,

Fatih Sultan Mehmet Han'ım.

Sultan Murat Han oğluyum,

İslam dinine bağlıyım,

Yirmi bir yaş genç çağlıyım,

Fatih Sultan Mehmet Han'ım.

Balyemez toplar döktürdün,

Karadan gemi çektirdim,

Bizans surunu yıktırdım,

Fatih Sultan Mehmet Han'ım.

İnsanlığa ışık saçan,
Değer veren paha biçen,
Çağ kapayan bir çağ açan,
Fatih Sultan Mehmet Han'ım.

İstanbul surunu yardım,
Şehirden içeri girdim,
Her dine hürriyet verdim,
Fatih Sultan Mehmet Han'ım.

Peygamber hadisi emir,
O emir ne güzel emir,
İlim yapan genç bir ömür,
Fatih Sultan Mehmet Han'ım.

İmanla Allah'a tapan,
Her bir şeyden hisse kapan,
Astronomi ilmi yapan,
Fatih Sultan Mehmet Han'ım.

Su döktüm hendek kazdırdım,
Haliç'te gemi yüzdürdüm,
Bizans'a ışık sızdırdım,
Fatih Sultan Mehmet Han'ım.

Yücelerden yücem vardır,
Şiir yazdım hecem vardır,
Ak Şemsettin Hocam vardır,
Fatih Sultan Mehmet Han'ım.

Saraylarım otağım var,
Üç hilalli sancağım var,
Yeniçeri Ocağım var,
Fatih Sultan Mehmet Han'ım.

Osmanlı tahtında duran,
Hakk'ı Hak gözüyle gören
Adaletle hüküm süren,
Fatih Sultan Mehmet Han'ım

Dünyada ŞEREF şanımlarım var,
Tarihlerde destanım var,
Ulubatlı Hasan'ım var,
Fatih Sultan Mehmet Han'ım

5.1.7.2.Edebî Şahsiyetler

Halk şiirinin önemli bir temsilcisi olan Karacaoğlan bir Türkmen eridir, sevda adamıdır, tabiat tutkunudur, dağların çocuğudur. O, aşk ve tabiat şairidir (Altun, 2013: 67-80). Çukurova'da Kozan'a bağlı Feke kazasının Gökçe köyünden doğmuştur. Sesi söylediği şiirler vasıtasıyla her yana ulaşmıştır. Âşık Şeref Taşlıova'ya göre Torosların göç yollarında, Gökçe köyün eteğinde, muhabbetin peteğinde, ovaların yokuşlarında, kilimlerin nakışlarında, kuşların dilinde,

Türkmenlerin oynağında, Türk dilinin ırmağında, pınarların akışında, kızların bakışında, çiçeklerin kokusunda, yurdun her bucağında, ulu bir çınar olan Türkçemizin dalında hep Karacaoğlan vardır. Bütün bunlar bize dilinde binbir hüner, gönlünde sonsuz sevgi bulunan Karacaoğlan'ı hatırlatmaktadır.

Karacaoğlan

Benli kızın saçlarının,

Telinde Karacaoğlan.

Torosların göçlerinin,

Yolunda Karacaoğlan.

Gökçe köyün eteğinde,

Tam Feke'nin biteğinde,

Muhabbetin peteğinde,

Balında Karacaoğlan.

Ovaları yokuşları,

Kilimlerin nakışları,

Ötünce turaç kuşları,

Dilinde Karacaoğlan.

Doğmuştur Çukurova'da,

Her yana salmıştır seda,

Adı söylenir dünyada,

Halinde Karacaoğlan.

Pınarların akışında,

Elif kızın bakışında,
Çiçeklerin kokuşunda,
Gülünde Karacaoğlan.

Hem ovada hem dağında,
Dolaşmış gurbet bağında,
Yurdumun her bucağında,
İlinde Karacaoğlan.

Dilindeki bin bir hüner,
Arı duru sevgi sunar,
Türkçemiz bir ulu çınar,
Dalında Karacaoğlan.

ŞEREF der ki gönül varı,
Yıllardır aramış yârı,
Çiçek gibi pembe sarı,
Alında Karacaoğlan.

Ali Ekber Çiçek Türk halk müziği sanatçısıdır. Türk halk müziğine birçok türkü kazandırmıştır. En meşhur türkülerinden biri “Haydar Haydar” türküsüdür. Aynı zamanda türkü derlemecisidir. Derlediği türküler hâlâ birçok sanatçı tarafından seslendirilmektedir (https://tr.wikipedia.org/wiki/Ali_Ekber_%C3%87i%C3%A7ek). Taşlıova, aşağıdaki şiirde Ali Ekber Çiçek’in türküleri konuşturduğunu, çok güzel bağlama çaldığını, insana huzur veren nefesi ve dokunaklı bir sesinin olduğunu, günlünü türkülerle bezediğini, sanatı çok sevdiğini, dünyaca tanındığını, yürüdüğü yolun sevgi yolu olduğunu, ömrünün dolu dolu geçtiğini dile getirmiştir.

Ali Ekber iek

Türküleri konuşturur,

Dili Ali Ekber iek.

Parmak ile tanıştırır,

Teli Ali Ekber iek.

Huzur veren nefesinin,

Dokunaklı gür sesinin,

Muhabbetin bahçesinin,

Gülü Ali Ekber iek.

Gönlü türküyle bezenmiş,

Sanatı sevmiş özenmiş,

Dünyada çok dost kazanmış,

Yolu Ali Ekber iek.

Yürüdüğü sevgi yolu,

Allah'ın ne güzel kulu,

Ömür vermiş dolu dolu,

Yılı Ali Ekber iek.

ŞEREF der Mevla'm olsun yâr,

Sevdikleri dostları var,

Saz okuyor Haydar Haydar,

Ali Ekber iek.

Bahtiyar Vahapzâde, Azerbaycanlı bir şairdir. Yazdığı şiirlerle nesillere vatan sevgisini aşlamaya çalışmıştır. Şiirlerinde, ömrünün son yıllarına kadar vatani Azerbaycan'ın 20. yüzyıldaki ızdıraplarla dolu hayatını anlatmıştır. Bahtiyar Vahapzâde, şiirin yanında modern destan ve tiyatro eserleri de vermiş, pek çok makale kaleme almış, hayatının hemen tamamını üniversitede edebiyat hocası olarak geçirmiş ve binlerce öğrenci yetiştirmiştir. Vahapzâde, Azerbaycan şiirinin 20. yüzyılda yetiştirdiği en tanınmış şairdir. İlk yedi cildi vefatından önce 2008 yılında neşredilen eserlerinin tamamı on iki büyük cildir. Bu on iki ciltlik eserlerin ilk sekiz cildi, onun 1944 yılından itibaren yazdığı şiir ve destanlarından meydana gelmektedir. Bu şiirlerde, zaman ve insan denilince akla gelen hemen bütün temalar kullanılmıştır. Ancak, şiirlerinde kullandığı temalar, esas itibarıyla vatan kavramı etrafında toplanmaktadır. Doğrudan vatan şiirleri yazdığı gibi, vatan zemininde ortaya çıkan farklı duygu ve düşünceleri anlattığı pek çok şiiri de yine onun vatan sevgisini ve vatana hizmet duygusunu dile getirdiği veya en azından hissettirdiği eserleridir. Bir genelleme yapmak gerekirse, onun şiir dünyası, vatan teması etrafında dönmektedir (Karakaş, 2010: 77-100). Âşık Şeref Taşlıova da Bahtiyar Vahapzâde için yazdığı şiirinde onun, özgürlüğün sesi ve vatanına âşık bir şair olduğunu belirtmiştir.

Bahtiyar Vahapzâde

Azatlığın sesi olmuş,

Bir Bahtiyar Vahapzâde.

Türk eline seda salmış,

Nur Bahtiyar Vahapzâde.

Azerbaycan'ın diline,

Âşıkların saz teline,

Sevdiği vatan yoluna,

Yâr Bahtiyar Vahapzâde.

ŞEREF söyler her bir yanda,
Azerbaycan Nahçıvan'da,
Serhat şehir Ardahan'da,
Var Bahtiyar Vahapzâde.

Çağını aşan bir düşünür olan Mevlâna hem bir mutasavvıf, hem şair, hem de bir din adamıdır. Mevlâna, 30 Eylül 1207 tarihinde Horasan yöresindeki Belh şehrinde doğmuştur. Gerçek adı Muhammed Celâleddin'dir. Mevlâna'nın bütün hayatı yetişme, insan yetiştirme ve insanlara gerçeği anlatma uğraşlarıyla geçmiştir. O, hem medresede ders okuturken öğretmenliğin en güzel örneğini vermiş hem de İslam tasavvufunun zirve isimlerinden biri olmuştur (Ergün, 1993: 7-10). Mevlâna, Mevla'nın nurlu yolunda kendinden emin bir şekilde ilerlemiştir. Taşlıova Mesnevi'yi bir gemiye benzetmiş ve o gemide yolcu olmak istediğini, Mesnevi'yi okuyan insanların Mevlâna'yı daha iyi anlayacaklarını belirtmiştir. Mevlâna'nın hayatında Şems-i Tebrizî etkisi de çok fazla olmuştur.

Hız. Mevlana

Mevla'nın nurlu yolunda,
Kendine emin Mevlana.
Ney kamışıyla dilinde,
Titredi zemin Mevlana.

Ney arsını çaldırardım,
Yatan gönlüm kaldırardım,
Sofrasından doldurardım,
İçeydim cemin Mevlana.

Bundan uzak yol olur mu?

Benden ağır kul olur mu?

Acaba yolcu alır mı?

Mesnevi gemin Mevlana.

Keşfettin ayı yıldızı,

Hak'ta buldum haklı izi,

Görünce Şems-i Tebrizi,

Hoş oldu demin Mevlana.

Her yıl gelir âşıkların,

Seni seven maşukların,

Yanar şamdan ışıkların,

Olaydı mumun Mevlana.

Mesnevi'ni okuyanlar,

Seni daha iyi anlar,

Vardı nice dervişanlar,

Söylenir namın Mevlana.

Hakikat var yapısında,

Gönül şehri tapusunda,

Gelen türbe kapısında,

Diliyor amin Mevlana.

Bir elin ayda yıldızda ,

Bir elin derya denizde,
ŞEREF der Şems'i Tebriz'de,
Halep'in Şam'ın Mevlana.

Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiirde yazar, derlemeci, radyo programcısı olan Ümit Kaftancıoğlu'nu edebiyat bahçesindeki güle, Köroğlu'nun gür sesindeki dile, muhabbetin çiçeğindeki bala, aşığın dert ortağı olan sazdaki tele benzetmektedir. Ümit Kaftancıoğlu'nun kaleminde binbir hüner olduğunu, eserleriyle insanlığa sevgi sunduğunu, sanatın ulu çınarı olduğunu dile getirmiştir.

Ümit Kaftancıoğlu

Edebiyat bahçesinde,
Gül Ümit Kaftancıoğlu.
Köroğlu'nun gür sesinde,
Dil Ümit Kaftancıoğlu.

Kaleminde bin bir hüner,
İnsanlığa sevgi sunar,
Sanatında ulu çınar,
Dal Ümit Kaftancıoğlu.

Sözlerinin gereğinden,
Köy kızının leçeğinden,
Muhabbetin çiçeğinden,
Bal Ümit Kaftancıoğlu.

ŞEREF der ki sözümüzde,

Gönlümüzde gözümüzde,
Dert ortağı sazımızda,
Tel Ümit Kaftancıoğlu.

5.1.7.3.Dinî/Millî Bayramlar

“Genel olarak bayramlar, bir toplumun ortak üstün değerlerinin ve davranış ölçülerinin bireylerce bilinçli olarak, gerekçeleriyle birlikte kavranıp benimsenmesi, yeni kuşaklara da aktarılması bakımından temel bir işlev yerine getirirler. Bu nitelikleriyle bayramlar toplum yaşamının temel alanlarının kurumlaşmasının ve sağlamlaşmasının ana yolları arasında yer alırlar. Bu aynı zamanda toplumsal bütünleşme ve dayanışma ortamının oluşup pekişmesi demektir.” (Ozankaya, 1989: 541-547).

Bayramlar, kültürümüzün önemli birer parçasıdır. Millî ve dinî bayramlar olmak üzere iki başlık altında incelenebilir. Milletçe kutladığımız, birlik beraberliğimizi pekiştiren millî bayramlarımız, atalarımızın kahramanlıklarını, başarılarını ve bize emanet ettikleri değerleri kavramamızı sağlar. Millî bayramlar millî birliğimizin de çimentosudur. Ancak birlikte sevinebilen ve üzülebilen halklar millet olmayı başarır. Dinî bayramlar ise İslam dünyası için, birlik ve beraberliğin adıdır. Dinî bayramlar, aile bireylerinin bir araya gelmesini, sevinçlerin paylaşılmasını, küskünlüklerin bitmesini, huzur ve barış ortamının oluşmasını sağlamaktadır. Din, en önemli kültür öğelerinden biri olduğu için dinin bir ögesi olan dinî bayramlar da gereği gibi kutlanmalı ve yaşanmalıdır.

5.1.7.1.1.Dinî Bayramlar

Bayram günlerinde, birlik ve beraberlik duyguları artar; yüzler güler; gönüller şad olur; yardımlaşma ve dayanışma duyguları yoğunlaşır; sevgi, saygı, şefkat ve merhamet duyguları doyasıya yaşanır; millî ve dinî duygular kabarır; örf ve âdetler uygulanır; toplumumuzda millet olma bilinci şekillenir ve kuvvetlenir. Bu özel günlerde kendi mutluluğumuzla beraber, yapacağımız ziyaretlerle ve yardımlarla çevremizdeki insanları da mutlu ederiz.

Bayram Günlerinde

EŖe dostu selam ettim,
Alsın bayram günlerinde.
Herkesin gnl Ŗad olur,
Gülsün bayram günlerinde.

Uzaktan geliyor sesler,
BoŖ olur mu bu hevesler!
Ellerde kınalı taslar,
Dolsun bayram günlerinde.

ŖEREF der ki budur sözüm,
Hakk'a gider doğru izim,
Vatan için telli sazım,
alsın bayram günlerinde.

Kurban Bayramı; sevincin, vuslatın, selamın, huzurun, hoŖgrnn, barıŖın, teslimiyetin, yardımlaŖmanın, paylaŖmanın, Allah'a yaklaŖmanın, Allah rızasına eriŖmenin, Allah'a ibadetin diğer adıdır. Kurban Bayramı'nda, Müslümanlar kurbanlarını Allah için keserler. Kesilen kurban aynı zamanda bir Müslüman'ın yeri geldiği zaman tüm varlığını Allah yolunda vermeye hazır olduğunun da göstergesidir.

Kurban Bayramı

Bizden size selam olsun,
Mübarek Kurban Bayramı.
Gnlnz sevinçle dolsun,
Mübarek Kurban Bayramı.

Oğlu İsmail'e delil,
Hazreti İbrahim Halil,
Koçu getirdi Cebrail,
Mübarek Kurban Bayramı.

ŞEREF der ki hey insanlar!
Mevla için akan kanlar,
Kesildi nice kurbanlar,
Mübarek Kurban Bayramı.

Ramazan Bayramı barışın, esenliğin, sevincin, hoşgörünün, rahmetin, dizginlenen nefislerin, yokluğu, açlığu, susuzluğu hissedenlerin, paylaşmanın, ikramın, yardımlaşmanın, zekâtın, fitrenin, İslam âleminin bayramıdır. Âşık Şeref Taşlıova'ya göre Ramazan Bayramı'nda gökten yere rahmet yağmakta ve gönüllere ışık doğmaktadır. Âşık Ramazan Bayramı'nda yüzümüzün gülmesini, çocukları sevindirmemizi, yakınlarımızı ve hastaları ziyaret etmemizi, fakirlere el uzatmamızı, küskünleri barıştırmamızı istemektedir.

Ramazan Bayramı

Gökten yere rahmet yağar,
Bugün Ramazan Bayramı.
Gönüllere ışık doğar,
Bugün Ramazan Bayramı.

Bir ay nurlu oruç tuttuk,
Sağlık bulduk lezzet tattık,
Çok şükür bugüne yettik,

Bugün Ramazan Bayramı.

Evimizde tatlı olsun,

Bütün insan mutlu olsun,

Vatanıma kutlu olsun,

Bugün Ramazan Bayramı.

Hak yazdığı kaleminin,

Müminlerin selamının,

Bunca İslam âleminin,

Bugün Ramazan Bayramı.

Nicesine erişsinler,

Hoşgörüyle görüşünler,

Küsülüler barışsınlar,

Bugün Ramazan Bayramı.

Dede nine baba ana,

Onlar oturur yan yana,

Huzur veriyor insana

Bugün Ramazan Bayramı.

Onlar bahçemizin barı

Geleceğin umutları,

Sevindirin çocukları,

Bugün Ramazan Bayramı.

Dosta akrabaya gidin,

Fakirlere el uzatın,

Hastayı ziyaret edin,

Bugün Ramazan Bayramı.

ŞEREF der yüzümüz gülsün,

Yuvamız şefkatle dolsun,

Sağlıkla tekrarı gelsin,

Bugün Ramazan Bayramı

Bayramlar, sevenlerin bir araya geldiği, küskünlerin barıştığı, rahmet, şefkat ve sevgi günlerdir. Âşık Şeref Taşlıova bu şiirde yurdunu terk edip giden bir yakınına seslenmektedir. Şair yakınına, hani bu bayram gelecektin, derdimin ilacı olacaktın, hasret kalan yüzüme gülecektin, gözümde akan yaşımı silecektin, derdimi bölecektin diyerek sitem etmektedir.

Bu Bayramda

Yollarını bekliyorum,

Gelecektin bu bayramda!

Hasta derdimin ilacı,

Olacaktın bu bayramda!

Bahar ile yazımıza,

Oğlumuz kızımıza,

Hasret kalan yüzümüze,

Gülecektin bu bayramda!

Duman bürümüş başımı,

Ağzımdan döktü dişimi,

Gözümde akan yaşımı,

Silecektin bu bayramda!

Terk eyledin yurdumuzu ,

Zalim koymaz ardımızı,

ŞEREF der ki derdimizi,

Bölecektin bu bayramda!

5.1.7.1.2. Millî Bayramlar

Cumhuriyet Bayramı, 29 Ekim 1923 tarihinde TBMM tarafından cumhuriyet yönetiminin ilan edilmesi anısına, her sene 29 Ekim günü ülkemizin dört bir yanında, ulusça kutlanan millî bir bayramdır. Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiiri, cumhuriyetimizin kuruluşunun 50. yıldönümü için söylemiştir. Genç-yaşlı, şehirli-köylü milletimizin her bir ferdinin sevinçle omuz omuza kutladığı Cumhuriyet Bayramı millet olarak birlik beraberliğimizin sembolüdür. O gün her ilde şiirler okunur, şarkılar söylenir, törenler yapılır, sokaklar süslenir, gönüller sevinçle dolar.

Cumhuriyet

Bugün bizim bayramımız,

Yolumuzda cumhuriyet.

Vatan bağları içinde,

Gülümüzde cumhuriyet.

Gönlümüzde bir sevinç var,

Elli yıldır kılmış karar,
Şehirli köylü beraber,
Dilimizde cumhuriyet.

Ağaçlardaki yaprakta,
Çiftçi sürdüğü toprakta,
Dalgalanan al bayrakta,
Alımızda cumhuriyet.

Yaşa cumhuriyet yaşa,
Şükür girdin elli yaşa,
Bütün yurttan baştan başa,
İlimizde cumhuriyet.

Yürüyelim aynı izle,
Türklük nişanı var bizde,
ŞEREF 'in çaldığı sazda,
Telimizde cumhuriyet.

Kars, 16 Ağustos 1064 tarihinde Selçuklu hükümdarı Sultan Alparslan tarafından fethedilmiştir. O günden sonra Kars Türk ili olmuştur. 16 Ağustos Anadolu'nun fethi ve Türkleşmenin başlangıcı sayılan ve Anadolu'nun kapılarının açılarak, ebediyen Türk yurdu hâline gelmeye başladığı gündür. Kars'ın Sultan Alparslan tarafından fethedilmesinin tarihimizde çok önemli bir yeri vardır. 16 Ağustos günü her yıl Kars'ta bir bayram havası içerisinde kutlanmaktadır.

Şeref Taşlıova aşağıdaki şiirde iki bayramı bir arada yaşadığını, sanki kendi düğününü yapıyormuşçasına çok sevinçli olduğunu dile getirmektedir. İki önemli olayın aynı güne denk gelmesi Taşlıova'nın sevincini de ikiye katlamıştır. Bu iki bayramın ilki vatanım dediği Serhat Kars'ın fetih bayramı, ikincisi ise Âşık Şenlik heykelinin açılmasıdır.

İki Bayram Bir Arada

Bugün çok neşeli günüm,

İki bayram bir arada.

Sanki benim toy düğünüm,

İki bayram bir arada.

Serhat Kars'ın fetih yılı,

Alp Arslan'ın tarih yolu,

Açıldı Şenlik heykeli,

İki bayram bir arada.

ŞEREF der ki budur sözüm,

Çok şey görmek ister gözüm,

Sesime ses katsın sazım,

İki bayram bir arada.

“Zafer Bayramı, 1922 yılında 26 Ağustos'ta başlayıp, 30 Ağustos'ta Dumlupınar'da Mustafa Kemal'in başkumandanlığında zaferle sonuçlanan Başkomutanlık Meydan Muharebesi'ni (Büyük Taarruz) anmak için kutlanan bayramdır.”

(https://tr.wikipedia.org/wiki/30_A%C4%9Fustos_Zafer_Bayram%C4%B1).

Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nde düşman güçlerinin başı ezilmiş, vatan

toprakları kurtarılmış, şanlı bir destan yazılmıştır. Türk milleti, vatan müdafaasında en büyüğünden en küçüğüne kadar bir ve beraber olmuş, sarsılmaz bir iman ile mücadele etmiş, her türlü fedakârlığı göstermiş, anneler evlatlarını “Ya gazi ol ya da şehit.” diye cepheye göndermiş, gidenler ölürüz dönmeyiz geri diyerek atlarını ileri sürmüş, korku nedir bilmemiş ve zafer kazanıp büyük bir destan yazmıştır. Yazılan bu destanı kutlamak için 30 Ağustos Zafer Bayramı her yıl tüm yurttta coşkuyla kutlanmaktadır. 30 Ağustos günü insanlar bir araya gelmekte, caddeler bayraklarla süslenmekte ve her tarafta zafer hikâyeleri anlatılmaktadır.

Şanı Türk'ün

Otuz Ağustos Bayramı,

Yazılmıştır şanı Türk'ün.

Bayraklarla süslenmiştir,

Bu cennet vatanı Türk'ün.

Bin dokuz yüz yirmi iki,

Zafer yüzümüzün akı,

Bu vatan bizlere bâki,

Kurtarmıştır kanı Türk'ün.

Başkumandanlık Savaşı,

Ezildi düşmanın başı,

Dünyada bulunmaz eşi,

Doğsa zafer günü Türk'ün.

Cepheleri bozar geçer,

Şanlı destan yazar geçer,

Yan bakanı ezer geçer,
Alınır mı önü Türk'ün!

İster burda ister şurda,
Türk oğlu kalır mı darda!
Düşmanı bırakmaz yurda,
Mehmetçik aslanı Türk'ün.

Yıldırım gibi çakarız,
Yan bakan varsa yakarız,
Dedi,"Hedefim Akdeniz"
Gazi kumandanı Türk'ün.

Anne der,yavrum durma git,
Ya gazi ol ya da şehit,
İşte buna Tanrı şahit,
Sarsılmaz imanı Türk'ün.

Tarihlerde vardır yeri,
Ölürüz dönmeyiz geri,
Allah,der atlar ileri,
Korku bilmez canı Türk'ün.

ŞEREF der yüceden yüce,
Savaş yapar gündüz gece,

Zafer kazanıp dönünce,
Yazılır destanı Türk'ün.

23 Nisan 1920 tarihinde TBMM kurulmuştur. O gün 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı adı altında tüm dünya çocuklarına armağan edilmiştir. Egemenlik yönetme yetkisidir. Milletimiz, egemenlik kayıtsız şartsız milletindir sözünden yola çıkarak kendi kaderini kendi eline almış, var olma mücadelesini, egemenlik hakkını kendisi kullanarak kazanmıştır. Bütün dünyaya, kendi kendini yönetebilecek büyük bir millet olduğunu göstermiştir (<http://www.ataturkum.info/23-nisanin-anlam-ve-onemi.html>).

Âşık Şeref Taşlıova'ya göre millî egemenlik; Atatürk ilkelerinin yolu, Anadolu bahçesinin gülü, anayasa ve millî iradenin dili, hürriyetin teminatı, barış açan yaprağın dalı, anne gibi şefkatle açılmış sıcak kucağın kolu, gönüllerde açan çiçeğin balıdır. Taşlıova millî egemenliği âşığın sazındaki tele benzetmiştir. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, her yıl yurdun dört bir tarafında çeşitli etkinliklerle kutlanmaktadır.

Millî Egemenlik

Atatürk'ün ilkesinin,
Yolu millî egemenlik.
Anadolu bahçesinin,
Gülü millî egemenlik.

Milletçe anayasamız,
Büyük Millet Meclisimiz,
Millî irade sesimiz,
Dili millî egemenlik.

İçine sevgi katmıştır,
Temeli sağlam atmıştır,
Vatanıma uzatmıştır,
Eli millî egemenlik.

Türküz medeni bir millet,
Sevgilimiz cumhuriyet,
Estirir bize hürriyet,
Yeli millî egemenlik.

Mübarek aziz toprağım,
Üstündeki al bayrağım,
Barıştır açan yaprağım,
Dalı millî egemenlik.

Yakmışız sönmez ocağını,
Süslemiştir her çağını,
Açmış sıcak kucağını,
Kolu millî egemenlik.

Tarihinde destanında,
Damarda asil kanında,
Vatanımın her yanında,
Dolu millî egemenlik.

Güzel olan her bir şeyin,
Bugünün ve geleceğin,
Gönlümde açan çiçeğim,
Balı millî egemenlik.

Ata'dan büyük hatıra,
Bayram oldu çocuklara,
Bugünlere vara vara,
Yılı millî egemenlik.

ŞEREF der ki yüzündeki,
Gönlündeki gözündeki,
Âşıkların sazındaki,
Teli millî egemenlik.

5.1.7.4.Âşıklık Geleneği

Âşık tarzı şiir geleneği, halkın konuştuğu sade dille ve saz/bağlama eşliğinde millî konuların işlendiği bir gelenektir. Bu gelenek yine halk içinden çıkan ve geleneği özümseyerek yetişen “âşıklar” tarafından yerine getirilmektedir (Özdemir, 2011: 130). Şaire göre diyar diyar gezip hem çalıp hem söyleyen âşıklar elindeki sazıyla, dilindeki sözleriyle, hâliyle, muhabbetiyle farklı ve güzel insanlardır.

Hâli Güzel

Çalgı elinde bir suna,
Muhabbetin hâli ne güzel.
Arı her çiçekten toplar,
Kovanında balı güzel.

Dilindeki niyaz ile,
Söylediği avaz ile,
Elinde olan saz ile,
Âşıkların teli güzel.

ŞEREF der ki bir nasihat,
Yaratanım versin fırsat,
Dünyada böyledir hayat,
İnsanlığın yolu güzel.

Kars, Âşık Edebiyatı denilince akla ilk gelecek olan şehirlerden birisidir. Aynı zamanda âşıklık geleneğinin günümüzde de büyük ölçüde yaşatıldığı şehirlerdendir. Kars, Dede Korkut'tan, Murat Çobanoğlu'na kadar birçok güçlü âşık yetiştirmiştir. Bunlarda Zihni, Şenlik, Ceyhuni, Bahri, Kahraman, İrfani, Müdami, Kasapoğlu, Hıfzı, Karahanlı gibi isimler akla gelen ilk isimlerdir (Heziyava, 2010: 211-225).

Kars, çeşitli vesilelerle âşıklara sık sık ev sahipliği yapmıştır. Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiiri, 5 Mayıs 2008 tarihinde Kars'ta düzenlenen, 4. Murat Çobanoğlu Türkiye Âşıklar Bayramı'nın açılış programında söylenmiştir (Taşlıova, 2012: 273). Bu şölene Türkiye'nin değişik yerlerinden gelen yaklaşık üç yüz âşık katılmıştır.

Kars'ın

Âşıkların bayramı var,
Şenlenmiş her yanı Kars'ın,
Gönüllerin seyranı var,
Açılmış meydanı Kars'ın.

Âşık Şenlik' in yolunda,
Çobanoğlu 'nun telinde,
Bu yıl dördüncü yılında,
Kurulmuş divanı Kars'ın.

Teşrif etmiş üç yüz âşık,
Gönüllere salmış ışık,
Burası kültüre beşik,
Yayılmış unvanı Kars'ın.

Çalışkan Naif Başkanım,
Sayın Valim, Komutanım,
Burası aziz vatanım,
Olayım kurbanı Kars'ın.

Konuşulan sözler güzel,
Gerçek gören gözler güzel,
Kars'ım güzel sizler güzel,
Çok büyüktür şanı Kars'ın.

Dostlukla çıkmışlar yola,
Kardeşçe girmiş kol kola,
Sevgiyle tutmuş el ele,
Cennettir nişanı Kars'ın.

ŞEREF der yüreğim dağlı,
Seven sevdiğine bağlı,
Arkadaşım Çobanoğlu,
Dilimde destanı Kars'ın.

Türküler, Anonim Halk Edebiyatı'nın bir türüdür. Anadolu insanının duygularını, düşüncelerini ve hislerini yansıttığı, ezgiyle söylenen şiirlerdir (Özdemir, 2011: 145). Âşık Şeref Taşlıova'ya göre türküler bizlere içimizdeki duyguyu, asaleti, güzelliği, uçan kuşu, akan suyu, baharı, yazı, gülü, aşkı için öten bülbülü, tatlı dili, aşkı, çileyi, sevgiyi, gerçeği, çalışmayı, marifeti, giyim kuşamı, terbiyeyi, nezaketi, edayı, nazı, gurbeti, hasreti, gözyaşını, yıldızların çıkışını, kilimlerin nakışını, güzellerin bakışını yani kısacası bizi anlatır. Taşlıova, türkünün asıl kıymetinin manasında olduğunu ve Türk'lerin türkü söylemeyi çok sevdiklerini ifade etmektedir. Âşıklar da elindeki saz ile dilindeki söz ile bize bizi anlatmaktadır.

Bizi Anlatır

Türkü dinle Türk'ü anla,
Onlar hep bizi anlatır,
Güzelliği heyecanla,
Sevgiyle özü anlatır.

İçimizdeki duyguyu,
Asaleti temiz soyu,
Uçan kuşu akan suyu,
Baharı yazı anlatır.

Aşkı için öter bülbül
Hoş nağmesiyle tatlı dil,

Mor menekşe lale sümbül,
Gülü nergisi anlatır.

Aşkı, çileyi sevgiyi,
Yalanı değil gerçeği,
Hayalindeki her şeyi,
Eğri yok düzü anlatır.

Çalışmayı marifeti,
Giyim kuşam kıyafeti,
Terbiyeyi nezaketi,
Edayı nazı anlatır.

Türkü söyler Türk milleti,
Manasındadır kıymeti,
Ya hasreti ya gurbeti,
Ya, yaşlı gözü anlatır.

Yıldızların çıkışını,
Kilimlerin nakışını,
Güzellerin bakışını,
Zülüfü yüzü anlatır.

Çoğu ile azı ile,
Kışı ile yazı ile,

ŞEREF âşık sazı ile,
Dilindeki sözü anlatır.

Âşıklar diyarı olan Sivas'ta, 30 Kasım-2 Aralık 2008 günlerinde Kültür Bakanlığınca "Halk Ozanları Sivas Buluşması ve Yaşayan Âşıklar Şöleni " adı altında şölen ve panel yapılmıştır (Kaya, 2012: 7-11). Bu şölene katılan Âşık Şeref Taşlıova "Sivas'a Geldik" şiirinde Türkiye'nin dört bir tarafında gelen âşıklarla bir arada el ele, kol kola olmakta duyduğu mutluluğu dile getirmiştir. Kültürümüzün bir parçası olan âşıklık geleneği bu şekilde yapılan şölenlerle yaşatılmaya çalışılmaktadır.

Sivas'a Geldik

Âşıklar verdi el ele,
Koşarak Sivas'a geldik.
Sevgiyle girdik kol kola,
Coşarak Sivas'a geldik.

Âşıkların diyarına,
Hem bu güne hem yarına,
Koca Veysel huzuruna,
Taşarak Sivas'a geldik.

Anadolu harmanından,
Gönüllerin fermanından,
Türkiye'nin her yanından,
Aşarak Sivas'a geldik.

ŞEREF der getirdim dile,
Sazımızı aldık ele,
Birlik beraberlik ile,
Pişerek Sivas'a geldik.

Şeref Taşlıova aşağıdaki şiirde, 2003 yılında Konya’da düzenlenen “38. Türkiye Âşıklar Bayramı” ile ilgili duygu ve düşüncelerini dile getirmiştir. Âşık kendisini bir damla, oraya katılan âşıkların ise birer derya olduğunu ifade etmiştir. Konya, Selçuklu’nun gür sesinin hissedildiği, her seste bir nağmenin bulunduğu, Mevlâna’nın Mesnevi’sinin okunduğu bir âşıklar bayramına ev sahipliği yapmıştır. Bu bayramda divan açılmış, gönül köprüsünden geçilmiş, aşk badesi içilmiş ve mananın ne olduğu daha net bir şekilde görülmüştür. Şair şiirde, Konyalı bir âşık olan Fezâyî Feyzi Halıcı’dan da bahsetmiş ve kalıcı eserler bıraktığını ifade etmiştir.

Konya’da Gördüm

Otuz yedi yıl katıldım,
Dünyayı Konya'da gördüm.
Kendim küçük bir damlayım,
Deryayı Konya’da gördüm.

Hakikat var dost izinde,
Gerçek görünür gözünde,
Dolanırken yer yüzünde,
Fezayı Konya'da gördüm.

Selçuklunun gür sesinde,
Name vardır her sesinde,

Mevlana Mesnevi'sinde,
Her şeyi Konya'da gördüm.

Âşıklar divan açarlar,
Gönül köprüsü geçerler,
Aşk badesini içerler,
Manayı Konya'da gördüm.

Satırında hecesinde,
Engininde yücesinde,
Dostun vuslat gecesinde,
Rüyayı Konya'da gördüm.

Fezâyî Feyzi Halıcı,
Eser bırakmış kalıcı,
Ağaç bitirir alıcı,
Meyveyi Konya'da gördüm.

ŞEREF der gezdim dolandım,
Su gibi aktım bulandım,
Nurlu toprağa belendim,
Sahrayı Konya'da gördüm.

5.1.7.5.Beddua

“Beddualar, çaresiz olan, acı çeken, kötülüğe maruz kalan bir insanın rahatlamak, teskin olmak gayesiyle söylediği, kötü düşünce ve dilekleri kapsayan,

söze orijinallik veren, ifadeyi güçlendiren kalıplaşmış sözlerdir. Çileyle yoğrulmuş hassas ruhlu kişiler olan âşıklar, aşklarının karşılıksız kalması, gördükleri zulüm ve haksızlık karşısında duygularını beddualarla ifade etmişlerdir.” (Kaya, 1997: 99-121).

Âşık Şeref Taşlıova da aşağıdaki şiirde Hak var iken başka şeylere tapanlara, kötü niyetli olanlara, yanlış yola sapanlara, helal malına haram katanlara, kötülüğe fikir yoranlara, nezaketsiz olanlara, soyundan kopanlara, layık olmayan eli öpenlere, iyi yere kötü tohum serpenlere neslin batsın diyerek beddua etmiştir.

Nesli Batsın

Hak var iken başka şeye,
Tapanların nesli batsın,
Yanlış fikir kötü gâye,
Yapanların nesli batsın.

Haram katma helal mala,
Başına getirir bela,
Felaketli yanlış yola,
Sapanların nesli batsın.

Zarardır boşuna durmak,
Kötülüğe fikir yormak,
Işık gelen yara parmak,
Tepenlerin nesli batsın.

Nezaketinden huyundan,
Sülalesinden soyundan,

Asaletinden boyundan,
Kopanların nesli batsın.

Çok zalimdir dünya malı,
Kimisini eder deli,
Layık olmayan bir eli,
Öpenlerin nesli batsın.

ŞEREF der ki budur âhım,
Sana sığırırım Allah'ım,
İyi yere kötü tohum,
Serpenerin nesli batsın.

Âşık aşağıdaki şiirde ciğerinin yandığını, içinde bir sızının olduğunu, aha düştüğünü dile getirmiştir. Ara yere fitne koyarak, söz verip sözünden cayarak kendisini bu hâle getiren kişinin de ateşlerde yanmasını, dizlerine sızı düşmesini, iki gözünün de yaş akıtmasını, başının dertten kurtulmamasını arzu etmektedir.

Yansın

Benim ciğerlerim pişti,
Onu da ateşe yansın.
İçime bir sız düştü,
O da baştanbaşa yansın.

Ara yere fitne koymak,
Söz verip sözünden caymak!
Kemikleri oymak oymak,

Ta ayaktan başa yansın.

Dizlerine düşsün sızı,

Yaş akıtsın iki gözü,

Çünkü yandırmıştı bizi,

Narda köşe köşe yansın.

ŞEREF'i düşürdü âha,

Dertten kurtulmaz vallaha,

Onu tapşırdım Allah'a,

Her gün pişe pişe yansın.

5.1.7.6.Şölenler/Özel Günler

Yüz yıllardır yapılan “Manisa Mesir Şenliği” her yıl, Manisa’da, nisan ayının üçüncü haftasına denk gelen pazar günü gerçekleşir. Mesir macunu tarihsel bir öyküyle ortaya çıkar. Hafsa Sultan, Kanuni Sultan Süleyman’ın annesi, Manisa’da sebebi anlaşılamayan bir hastalığa yakalanır. Bu hastalığa deva olsun diye Sultan Cami Medresesi’nin başhekimisi olan Merkez Efendi, 41 çeşit baharat ve bitkinin karışımından bir macun hazırlar. Bu şifalı karışım, mesir macunu adıyla günümüze kadar ulaşır. Hafsa Sultan bu macun sayesinde kısa sürede sağlığına kavuşur. Yardımsever bir kişiliğe sahip olan Hafsa Sultan, hastalıktan kurtulmasını sağlayan bu karışımın her yıl Nevruz haftasında tüm halka dağıtılmasını ister. Küçük küçük kâğıtlara sarılan mesir macunları, Sultan Cami’nden etrafa saçılarak halka dağıtılır. O günden bu güne halk her yıl aynı tarihte bu geleneği devam ettirmek için Sultan Cami etrafında bir araya gelir. Şenlikler yapılarak mesir macunu bir araya gelen halka dağıtılır. Festival, mesir macununun dua edilerek pişirilmesiyle başlar. Festivalde dağıtılmak için üç tona yakın mesir macunu hazırlanır. Mesir macunu renkli, parlak ve küçük kâğıtlara sarılarak paket hâline getirilir. Hazırlanan bu paketler, Sultan Cami kubbesi ve minaresinden halka saçılarak dağıtılır. Bu festivale Türkiye’nin dört bir tarafından katılım olur. Festivale katılan kişiler, etrafa saçılan

macunlardan alabilmek için birbiriyle yarışır. Festival süresince mesir macunu hazırlama ve dağıtma törenleriyle birlikte yemek yarışması, geleneksel mesir korteji yürüyüşü, halk konserleri, çocuklara yönelik eğlenceler, halk oyunları gösterileri ve tiyatro gibi etkinlikler yapılır (<http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,50999/mesir-macunu-festivali.html>).

Manisa Mesir Şenliği

Dört yüz elli yıldan beri,

Manisa Mesir Şenliği.

Ecdatların yadigârı ,

Manisa Mesir Şenliği.

Hafza Sultan'ın muradı,

Merkez Efendi icadı,

Kırk bir çeşit baharatı,

Manisa Mesir Şenliği.

Yavuz Sultan'ın sesinden,

Kanuni'nin annesinden,

Şifalar dağılır bundan,

Manisa Mesir Şenliği.

Bitiremem saya saya,

Gezilir Ağlayan Kaya,

Adı yayılmış dünyaya,

Manisa Mesir Şenliği.

ŞEREF bekliyor sırada,
Yiyenler ermiş murada,
Her yıl yapılır burada,
Manisa Mesir Şenliği.

Âşık Şeref Taşlıova, 2003 yılında Galler'de onuncusu düzenlenen "Storytelling Festivali"ne katılmıştır. İngilizcede Storytelling, hikâye anlatma demektir. Taşlıova Storytelling Festivali'nin uluslararası olduğunu, insanların ortak sesini dile getirdiğini ve Türkiye'den oraya selamlar götürdüğünü belirtmiştir. Sevgiyle çalışan ve sanatla gelişen insanlar, Galler'deki bu festivalde bir araya gelmiştir.

Storytelling Festivali

Bu yıl onuncu yılında,
Storytelling Festivali.

Söylenir dünya dilinde,
Storytelling Festivali.

Bütün uluslar arası,
Sınır ötesi süsü,
İnsanların ortak sesi,
Storytelling Festivali.

Sevgiyle çalışıyoruz,
Sanatla geliyoruz,
Galler'de buluşuyoruz,

Storytelling Festivali.

Aşkı gönüllerde ara,
Kavuşursun sadık yâra ,
St Donats Arts Centre'de,
Storytelling Festivali.

Gelin görün bakın sese,
Bu örnek olsun herkese,
Director David Ambrose,
Storytelling Festivali.

Dağ gibi yücedir başım,
Sazımdır benim sırdaşım,
Ben Haggarty arkadaşım,
Storytelling Festivali.

Dilimde bütün hünerim,
Coştukça türkü söylerim,
Dede Korkut benim pirim,
Storytelling Festivali.

ŞEREF der bu güzel âlem,
Gönlüm kitap dilim kalem,
Türkiye'den size selam,

Storytelling Festivali.

Mersin'in Tarsus ilçesinde her yıl “Uluslararası Karacaoğlan Şelale Şiir Akşamları” adı altında bir Şenlik yapılmaktadır. Bu Őenliđe Türkiye'nin ve dŐnyanın çeşitli yerlerinden yazar, Şair ve âşıklar katılmaktadır. Âşık Şeref Taşlıova 2011 yılında bu Őenliđin onuncusuna katılmıştır. Taşlıova “Uluslararası Karacaoğlan Şelale Şiir Akşamları” etkinliğinin kŐltŐrŐmŐze değer kattığını, TŐrk dŐnyasını bir araya getirdiğini ifade ederek etkinliğe ŐnlŐ birçok Şairin katıldığını dile getirmiştir.

Şelale Şiir Akşamı

Onuncu yılına girdi,

Şelale Şiir akşamı.

KŐltŐre çok değer verdi,

Şelale Şiir akşamı.

ŐnlŐ Şairler burada,

Tarsus'la ermiş murada,

TŐrk dŐnyası bir arada,

Şelale Şiir akşamı.

Çok şalışmış kışın yazın,

Őanıni tarihe yazın,

Şair Başkan Kocamaz' ın,

Şelale Şiir akşamı.

Şiirin lezzeti burda,

Sanatın kıymeti burda,

İnsanın hürmeti burda,
Şelale şiir akşamı.

Hem bu günde hem yarında,
Sevginin bahçe barında,
Karac'oğlan diyarında,
Şelale şiir akşamı.

Gerçekleri yazan kalem,
Bunu duysun cümle alem,
Tarsus'tan dünyaya selam,
Şelale şiir akşamı.

ŞEREF der ki sözüm üste,
Mızrap vurdum sazım üste,
Hoş geldiniz gözüm üste,
Şelale şiir akşamı.

TÜRKSOY, “Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı”nın kısaltmasıdır. 1993 yılında Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan, Türkiye ve Türkmenistan Kültür Bakanlarının kültürel işbirliği yapmak amacıyla kurdukları bir kuruluştur. TÜRKSOY teşkilatına daha sonra gözlemci ülke statüsüyle Rusya Federasyonu’na bağlı Altay Cumhuriyeti, Başkurdistan Cumhuriyeti, Hakas Cumhuriyeti, Saha (Yakut) Cumhuriyeti, Tataristan Cumhuriyeti, Tiva Cumhuriyeti, Gagavuz Yeri Özerk Bölgesi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti de katılmıştır. TÜRKSOY, Türk dilini konuşan ülkelerin kültür ve sanat alanlarında işbirliği yapmasını amaçlayan bir teşkilattir (<http://www.turksoy.org/tr/turksoy/about>). Bu amaçla TÜRKSOY her yıl

çeşitli organizasyonlar yapmaktadır. TÜRKSOY Türk'ün UNESCO'sudur. Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiiri TÜRKSOY'un 15. kuruluş yıldönümü programı anısına yazmıştır. Taşlıova 14 ülkeden gelen katılımcılara TÜRKSOY'un 15. yılında Türkiye'ye hoş geldiniz diyerek seslenmektedir.

Hoş Geldiniz

TÜRKSOY'un on beş yılında,

Türkiye'ye hoş geldiniz.

Söylenir dünya dilinde,

Türkiye'ye hoş geldiniz.

Mevla'm erdiresin murada,

Türklüğün sesi burada,

On dört ülke bir arada,

Türkiye'ye hoş geldiniz.

Şanlı bayrakların süsü,

Türk dilinin ortak sesi,

TÜRKSOY, Türk'ün UNESCO' su,

Türkiye'ye hoş geldiniz.

Sevgi dolu gönülleri,

Tatlı konuşur dilleri,

Türk dilinin bülbülleri,

Türkiye'ye hoş geldiniz.

Başkurdistan, Tataristan,

Saha,Yakut,Hakasya'dan,
Gagavuz,Tıva,Altay'dan,
Türkiye'ye hoş geldiniz.

Sanatçılar sırdaşlarım,
Gönülleri nurdaşlarım,
On dört ülke kardeşlerim,
Türkiye'ye hoş geldiniz.

ŞEREF der ki sözüm üste,
Mızrap vurdum sazım üste,
Yeriniz var gözüm üste,
Türkiye'ye hoş geldiniz.

5.1.8.Vatan Sevgisi ve Tarih

Bu bölümde Âşık Şeref Taşlıova'nın kahramanlık, Atatürk, cumhuriyet, vatan-millet sevgisi, şehitlik ile ilgili şiirleri ve bu şiirlerdeki değer eğitimi unsurları ele alınmıştır.

5.1.8.1.Kahramanlık

Türk'ün şanlı Mehmetçiği, tarih boyunca birçok kahramanlığa imza atmıştır. Mehmetçik içindeki iman gücüyle, dilindeki Allah sözüyle vatani için cepheden cepheye koşmuş, her türlü engeli aşmış ve Türk Milleti'nin şerefini tarih boyunca gerektiğinde kanıyla kurtarmış kahramanların adıdır. Mehmetçiğin varlığında mertlik, dürüstlük, cesaret, kahramanlık, fedakârlık, Allah, din, vatan, bayrak, şehitlik ve gazilik sevgisi birleşmiştir. Türk'ün şanlı Mehmetçiği tarih boyunca göstermiş olduğu kahramanlıklarla bütün dünyayı kendisine hayran bırakmış ve birçok destan yazmıştır. Taşlıova, aşağıdaki şiirin son kısmında Türk'ün şanlı

Mehmetçiğine seslenerek şanına, damarındaki kanına, cennet vatanına kurban olurum demiştir.

Türk'ün Şanlı Mehmetçiği

Cepheden cepheye koşar,

Türk'ün şanlı Mehmetçiği.

Çember yara engel aşar,

Türk'ün şanlı Mehmetçiği.

İman gücüyle beslenir,

Allah adıyla seslenir,

İner mevziye yaslanır,

Türk'ün şanlı Mehmetçiği.

Tarihlerde şanı vardır,

Silinmez destanı vardır,

Asil temiz kanı vardır,

Türk'ün şanlı Mehmetçiği.

Süngü takıp alsa ele,

Dünyaya salar velvele,

Haykırır yedi düvele,

Türk'ün şanlı Mehmetçiği.

Cihan buna olmuş şahit,

Bilemezsen dön geri git,

Kalsa gazi ölse şehit,
Türk'ün şanlı Mehmetçığı.

Bütün dünya hayran sana,
Layıksın şerefe, şana,
Adın sığmıyor destana,
Türk'ün şanlı Mehmetçığı.

Şanlı geçmişin çağın var,
Ay yıldızlı bayrağın var,
Mukaddes bir sancağın var,
Türk'ün şanlı Mehmetçığı.

Davul zurna vura vura,
Uğurlanırsın askere,
Sağlıkla alır tezkere,
Türk'ün şanlı Mehmetçığı.

ŞEREF der şanına kurban,
Damarda kanına kurban,
Cennet vatanına kurban,
Türk'ün şanlı Mehmetçığı.

Türk gençliğinin aslı Asya'dan, nesli Oğuz boyundan gelmektedir. Türk gençliği, üç kıtanın her yerinde eserler vermiş, dünyanın her çağında yiğitçe ve kahramanca yaşamış, asıl gücünü damarlarındaki asil kandan almış, gösterdiği

kahramanlıklarla dünyada eşi benzeri olmayan bir gençlik olmuştur. Zamanında Teoman'lar, Mete Han'lar, Attila'lar, Alparslan'lar, Osman'lar, Fatih Sultan'lar, Yavuz Sultan Selim Han'lar kahramanlıklarıyla bütün dünyaya örnek olmuşlardır. Türk gençliği elinde fikir kalemiyle, dilinde Allah ismiyle, gönlünde Kur'an nuruyla, al bayrağın gölgesinde, yurdun her köşesinde, Atatürk'ün ilkeleri doğrultusunda çalışmaya ve başarmaya devam etmektedir. Sözlerde, gözlerde, gönüllerde, âşığın sazının telinde, destan hep Türk gençliğindedir.

Türk Gençliği

Dünyanın her bir çağında,

Unvan senin Türk gençliği.

Tarihlerin yaprağında,

Nişan senin Türk gençliği.

Asya'dan gelmiş aslımız,

Oğuz boyundan neslimiz,

Cihanda yoktur mislimiz,

Bu şan senin Türk gençliği.

Teoman'lar, Mete Han'lar,

Attila'lar, Alparslan'lar,

Osman'lar, Fatih Sultan'lar,

Meydan senin Türk gençliği.

Yavuz Sultan Selim Han'ın,

Muhteşem bir Süleyman'ın,

Torunu Mimar Sinan'ın,

İman senin Türk gençliği.

Üç kıtanın her yerinde,
Eserin vardır derinde,
Asıl kudret damarında,
Bu kan senin Türk gençliği.

Fikir kıtanın her yerinde,
Yürü istikbal yolunda,
Allah'ın ismi dilinde,
Kur'an senin Türk gençliği.

Türk'le başlamış hürriyet,
On altıncı büyük devlet,
Sevgilidir cumhuriyet,
Vatan senin Türk gençliği.

ŞEREF der ki sözümüzde,
Gönlümüzde gözümüzde,
Telimizde sazımızda,
Destan senin Türk gençliği.

5.1.8.2. Atatürk

Yiğit ve dâhi bir komutan olan Mustafa Kemal, inkılâpçı ve gerçeği gören bir devlet adamıdır. Ordu ve milletle bütünleşmesi, onu hem büyük bir komutan hem de büyük bir devlet adamı yapmıştır. Atatürk Anadolu'nun işgal edilmesi üzerine ordu ve millet işbirliğini sağlayarak Kurtuluş Savaşı'nı başlatmıştır. Bağımsız ve millet

egemenliğine dayanan Türkiye Cumhuriyeti'ni kurma düşüncesini uygulamaya koymuştur. Bunun için 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkmış, 22 Haziran 1919'da Amasya genelgesini yayınlamış, daha sonra Erzurum ve Sivas'ta kongreler düzenleyerek ilk adımını atmıştır. Bu kongreleri başkan olarak yöneten Mustafa Kemal, kongreler sonucunda seçilen Temsil Heyeti'nin de başkanı olarak kongre kararlarının uygulamasına öncülük etmiştir. Mustafa Kemal, Ankara'da TBMM'yi açarak meclis başkanı olmuş ve millî egemenliğe dayanan yeni bir Türk devleti kurmuştur. Kurtuluş Savaşı'nın sona ermesiyle cumhuriyeti ilan etmiş ve ilk cumhurbaşkanı olmuştur. Türk milletinin gelişmesi ve her alanda kalkınabilmesi için bir dizi inkılâplar yapmıştır. Mustafa Kemal, Türkiye Cumhuriyeti'ni kurarak gerçekleştirdiği inkılâplarla ne kadar büyük bir devlet adamı olduğunu ispat etmiştir (Öztürk, 2007: 68).

Yazılı

Türklüğün her bir çağına,

Şeref ile şan yazılı.

Tarihlerin yaprağına,

Yüce bir destan yazılı.

Kahraman Mustafa Kemal,

Samsun'a doğru aldı yol,

On dokuz mayısta bir gül,

Açıldı vatan yazılı.

Amasya'dan vara vara,

Erzurum'a geldi sıra,

Sivas'ta bitti kongre,

Yüce bir divan yazılı.

Ankara'nın seğmenleri,
Karşıladılar önderi,
Dedi; hedefin ileri,
Kalbimde nişan yazılı.

Genç ihtiyar kadın erkek,
Zafer için çarptı yürek,
Millet el ele vererek,
Göğsünde iman yazılı.

Açıldı millet meclisi,
Her yana ulaştı sesi,
Çocuklara hediyesi,
Yirmi üç nisan yazılı.

Kurtarıcı büyük insan,
Meclise seçildi başkan,
Biri bayrak biri vatan,
Dertlere derman yazılı.

Düşmanı getirdi dize,
Bu yurdu kazandı bize,
Açın bakın kalbinize,
Ulu kumandan yazılı.

Çağladı aktı duruldu,
Milli hedefe varıldı,
Yeni bir devlet kuruldu,
Türk adı unvan yazılı.

Damardaki büyük kudret,
ŞEREF der bizim hürriyet,
Sevgilimiz cumhuriyet,
Her şeye imkân yazılı.

Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu olan Atatürk 1981'de Selanik'te doğmuştur. Babası Ali Rıza Efendi, annesi Zübeyde Hanım'dır. Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiiri Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım'a hitaben yazmıştır. Taşlıova ulu önder Atatürk'ü dünyaya getirdiği için bütün Türk'lerin Zübeyde Hanım'a rahmet okuduklarını, dünyaya getirdiği oğlunun Türklüğün güneşi olduğunu dile getirmiş ve böyle bir evlat yetiştirdiği için Zübeyde Hanım'a minnetlerini ifade etmiştir.

Ana Zübeyde

Sen doğurdun Atatürk'ü,
Ana Zübeyde Zübeyde.
Rahmet okur dünya Türk'ü,
Sana Zübeyde Zübeyde.

Oğlun Türklüğün güneşi,
Göklere ulaştı başı,
Ali Rıza Bey'in eşi,

Suna Zübeyde Zübeyde.

Mustafa koydun adını,
Mevla'm verdi muradını,
Emzirdin helal sütünü,
Ona Zübeyde Zübeyde.

Oldun oğluna umutlu,
Hem yücesin hem de kutlu,
Milletin ulaştı mutlu,
Güne Zübeyde Zübeyde.

Ölümü düşürdü gama,
Rahmet sana ve Ata'ma,
Eriştin büyük makama,
Üne Zübeyde Zübeyde.

ŞEREF söyler her çağında,
Şanlı Türk'ün bayrağında,
Anadolu toprağında,
Kına Zübeyde Zübeyde.

Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti, millî birlik ve beraberliğin sağlanmasıyla kurulmuştur. Bütün bir millet bir ve beraber olmuş, her türlü kahramanlığı sergilemiş, düğüne gider gibi ölüme gitmiş ve vatan toprakları bu şekilde kurtarılmıştır. Âşık Şeref Taşlıova gidilen bu yolun Atatürk'ün yolu

olduğunu ve insanların onun göstermiş olduğu yüce dağları aştıklarını, Samsun'a, Amasya'ya, Erzurum'a ve Sivas'a onunla birlikte koştuklarını dile getirmiştir. Mustafa Kemal Atatürk ve askerleri Türk milletine cumhuriyet gibi bir eser bırakmışlardır. Taşlıova, Türk'ün sönmez ocağı Anadolu toprağına geldiğini ve buradaki Türk gençliğinin millî ruhla dolu olduğunu belirtmiştir.

Aştım Geldim

Bu yol Atatürk yoludur,

Yüce dağlar aştım geldim.

Samsun Sivas Erzurum'a,

Onun ile koştum geldim.

Medeniyetin çağına,

Türk'ün sönmez ocağına,

Anadolu toprağına,

Sular gibi taştım geldim.

Dünyanın güneşi bende,

Bulunmaz bir eşi bende,

Türklüğün ateşi bende,

Sevdasına düştüm geldim.

Barışıyla zaferiyle,

Kumandanı hem eriyle,

Cumhuriyet eseriyle,

Ha şimdi konuştum geldim.

ŞEREF der iyiden iyi,
Büyü yavrum sen de büyü,
Böyle diyor Türk gençliği,
Millî ruhla taşım geldim.

Mustafa Kemal Atatürk, insanlık tarihinin yetiştirdiği en önemli devlet adamlarından bir tanesidir. Fikirleri, davranışları ve uygulamalarıyla tarihe geçen Atatürk, Türk ulusu tarafından hiçbir zaman unutulmayacaktır. Âşık'a göre Anadolu'nun cennet yolu illeri, gönlümüzün sevinçle dolu dilleri, bahçe ve bağların gülleri, insanların yazı yazan ve saban tutan elleri, yurdumuzun köyleri şehirlere ulaştıran yolları, fabrikalarımızın ürünleri, mektupların pulları, âşığın elindeki sazın telleri hepsi bizlere Atatürk'ü söyler ve Atatürk'ü hatırlatır.

Atatürk'ü Söyler

Anadolu cennet yolu,
İller Atatürk'ü söyler.

Gönlümüz sevinçle dolu,

Diller Atatürk'ü söyler.

Türk çocuğu türkü söyler.

Köyüm kentim bağım dağım,

Burası benim otağım,

Yeşillenir bahçe bağım,

Güller Atatürk'ü söyler.

Türk çocuğu türkü söyler.

Durma çalış, dedi Atam,

Daha yücelsin bu vatan,
Yazı yazan saban tutan,
Eller Atatürk'ü söyler.
Türk çocuğu türkü söyler.

Barajım ırmağım çayım,
Babam anam emmim dayım,
Şehire ulaştı köyüm,
Yollar Atatürk'ü söyler.
Türk çocuğu türkü söyler.

Milletimin diktir başı,
Helaldir ekmeği aşısı,
Fabrikamızın kumaşısı,
Şallar Atatürk'ü söyler.
Türk çocuğu türkü söyler.

Vatanımın her yerinde,
Hem bugünde hem yarında,
Mektubumun üzerinde,
Pullar Atatürk'ü söyler.
Türk çocuğu türkü söyler.

Gerçek gören iki gözüm,
Boşa değildir bu sözüm,

İçim dışım özüm sazım,
Teller Atatürk'ü söyler.
Türk çocuğu türkü söyler.

ŞEREF der ki izindeyiz,
Emrettiğin sözündeyiz,
Doğumunun yüzündeyiz,
Yıllar Atatürk'ü söyler,
Türk çocuğu türkü söyler.

Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusudur. 10 Kasım 1938 tarihinde Dolmabahçe Sarayı'nda hayatını kaybetmiştir. Ölümünden sonraki yıllarda, 10 Kasım günleri, Büyük Önder Atatürk yurdun dört bir yanında düzenlenen törenlerle sevgi ve özlemle anılır. Âşık Şeref Taşlıova Atamızın öldüğü gün olan 10 Kasımlarda boyunların büküldüğünü, seslerin kısıldığını, bütün yurdun baştan başa hüzünlendiğini, gözlerin yasa büründüğünü ve gözyaşı döktüğünü, bayrakların yarıya indirildiğini, her yerde matem olduğunu dile getirmiştir.

Atamızın Öldüğü Gün

Bugün günlerden on kasım;
Atamızın öldüğü gün.
Boynum bükük kısık sesim,
Atamızın öldüğü gün.

Yazıldı topağa taşa,
Bütün yurtta baştan başa,
Gözler bürünmüştür yasa,

Atamızın öldüğü gün.

Adı yayıldı dünyaya,
Bitiremem saya saya,
Bayraklar inmiş yarıya,
Atamızın öldüğü gün.

Büyük cumhuriyet kurdu,
Bizlere emanet verdi,
Bugün kederli Türk yurdu,
Atamızın öldüğü gün.

Mehmetçğim nöbet bekler,
Şeref üstüne şan ekler,
Ağladı çarkıfelek,
Atamızın öldüğü gün.

ŞEREF der ki sözümüzde,
Gönlümüzde gözümüzde,
Matem vardır sazımızda,
Atamızın öldüğü gün.

5.1.8.3.Cumhuriyet

Cumhuriyetçilik ilkesi, millî egemenliğin ve özgürlüğün temelidir. Cumhuriyet yönetimi, milletin kendi kendisini yönetmesidir. Milletin kendi

egemenliğine sahip olması, öteki yönetim biçimlerinde yer almaz. Cumhuriyet yönetimi, halkın ruh ve karakter yapısına en uygun yönetim biçimidir. Atatürk şöyle diyor: “Türk milletinin yaradılış ve anlayışına en uygun yönetim, Cumhuriyet yönetimidir.” Atatürk’e göre cumhuriyet yönetimi, milletle devlet arasında bir bütünleşmeyi gerçekleştirir. Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti’ni gençliğe emanet etmiştir. “Cumhuriyeti biz kurduk, onu siz yükseltip sürdüreceksiniz.” demiştir (Canman, 1988: 3-13).

Cumhuriyet yönetiminin Türkiye’ye birçok getirisi olmuştur. Âşık Şeref Taşlıova’ya göre vatanın her yanı, içtiğimiz suyumuz, bardağımızdaki çayımız, yazılan kitaplarımız, bacası tüten fabrikalarımız, Öz Türkçe konuşan dillerimiz, kalem tutan ellerimiz, her yana uzanan yollarımız, madenlerimiz, barajlarımız, hava yollarımız, öğretmenlerimiz, okullarımız, boğazda duran köprülerimiz, bunca servetimiz ve bolluğumuz, aşk ile çarpan gönüllerimiz hepsi Cumhuriyet’in eseridir.

Cumhuriyet’in Eseri

Vatanımın her yanında,
Cumhuriyet’in eseri.

Caddesinde meydanında,
Cumhuriyet’in eseri.

Hem şehir hem köyümüzde,
İçtiğimiz suyumuzda,
Bardaktaki çayımızda,
Cumhuriyet’in eseri.

Kitapların hecesinde,
Fabrikanın bacasında,
Enginin de yücesin de,

Cumhuriyet'in eseri.

Öz Türkçe konuşan diller,
Yazan kalem tutan eller,
Her yana uzanan yollar,
Cumhuriyet'in eseri.

Madenlerin çıkışında,
Barajların akışında,
Elektrik yakışında,
Cumhuriyet'in eseri.

Havayolu karayolu,
Her tarafı dolu dolu,
Öğretmeni ve okulu,
Cumhuriyet'in eseri.

Çalışanın yüzü güler,
Verdiği emeği alır,
Boğazda duran köprüler,
Cumhuriyet'in eseri.

Atatürk'ün ilkesinde,
Büyük Millet Meclisinde,
İnsanların hür sesinde,

Cumhuriyet'in eseri.

Çalışana olmaz zorluk,
Hiçbir kimse çekmez darlık,
Bunca servet bunca varlık,
Cumhuriyet'in eseri.

Dileğimize yetiren,
Her gün ileri götüren,
Bize yenilik getiren,
Cumhuriyet'in eseri.

Üniversite okuyan,
İnsanlığa saygı duyan,
Her insanı eşit sayan,
Cumhuriyet'in eseri.

Aşk ile çarpan, gönüller
Hoşgörülü olan diller,
Sevgiyle tutuşan eller,
Cumhuriyet'in eseri.

ŞEREF der ki sözümüzde,
Gönlümüzde gözümüzde,
Perdemizde sazımızda,

Cumhuriyet'in eseri.

5.1.8.4. Vatan ve Millet Sevgisi

Bir kimsenin üzerinde doğduğu, büyüdüğü, bir ulusun hâkim olarak üzerinde hayatını geçirdiği, barındığı, havasını teneffüs ettiği, toprağından, suyundan, yer altı ve yer üstü tüm zenginliklerinden yararlandığı, gerekirse uğruna canını vereceği toprak parçasına vatan; aynı topraklar üstünde yaşamını sürdüren, aralarında dil, kültür, tarih, ölkü ve duygu birliğı bulunan insan topluluğına da millet adı verilir. Vatan ve millet sevgisi ise üzerinde doğduğu, büyüdüğü bu topraklar için gerektiğinde canını, malını, kısacası her şeyini gözünü kırpmadan feda edebilmektir. Vatan ve millet sevgisi, en asil ve en yüce sevgilerden biridir.

Türk milleti olarak bizler, aziz vatanımız için durmadan çalışmalı, onun adını dünyanın her tarafına duyurmalı ve düşmanlara karşı uyanık olmalıyız. Büyük Anadolu diye adlandırılan bu aziz vatanımız ermişlerin ocağıdır. İnsanları çalışkan, yiğit, asaletli, marifetli ve toprağı ise çok bereketlidir. Tarihi süt gibi ak, istikbali parlak ve dünyada eşi ve benzeri olmayan aziz bir vatandır.

Aziz Vatandır

Adını dünyaya duyur,

Bu vatan aziz vatandır.

Zannetme ki düşman uyur,

Bu vatan aziz vatandır.

Geçmişlerin bucağı var,

Ermişlerin ocağı var,

Büyük sevgi kucağı var,

Bu vatan aziz vatandır.

Burdan geçmiş İpek Yolu,

Her yana ulaşmış kolu,
Adı Büyük Anadolu,
Bu vatan aziz vatan.

İnsanları marifetli,
Çok çalışkan cesaretli,
Toprağı bin bereketli,
Bu vatan aziz vatandır.

Tarihi süt gibi aktır,
İstikbali çok parlaktır,
Dünyada bir eşi yoktur,
Bu vatan aziz vatandır.

Ya şehirli ya da köylü,
Asaletli yüce soylu,
Esmer yüzlü fidan boyla,
Bu vatan aziz vatandır.

Seven insanın yarısın,
Has bahçelerin barısın,
Yaratan seni korusun,
Bu vatan aziz vatandır.

ŞEREF der yüceden yüce,

Durma alış gündüz gece,
Her Şey senindir netice,
Bu vatan aziz vatandır.

Âşık Şeref Taşlıova'ya göre vatanın her yanında dirlik ve düzen olmalı, ağlayan yüzler glmeli, ay yıldızlı bayrak dalgalanmalı, minarelerden ezan sesleri duyulmalı, bozuk düzen olmamalı, insanlar mutlu bir Şekilde çalışmalı, dert ve çile olmamalı, emekler boşa gitmemeli, kardeş kardeşe kıymamalı, her tarafta huzur olmalı, ocaklar umutla yanmalı, insanlar gönülden kucaklaşmalı, fabrika bacaları ttmeli, herkes mutlu bir yuva kurmalı, köyden Şehre g durmalı, dosta ve düşmana karşı söylenen İstikll Marşı susmamalıdır.

Vatan Senin Her Yanında

Dirlik düzenlik olmalı,
Vatan senin her yanında.
Ağlayan gözler glmeli,
Vatan senin her yanında.

Trklgn yüce mazisi,
Minareden ezan sesi,
Ay yıldız bayrak ss,
Vatan senin her yanında.

Olmamalı bozuk düzen,
Ne ezilen ne de ezen,
Kaynamalı milli kazan,
Vatan senin her yanında.

Sevgiyle tutsak el ele,
Ne dert çekeriz ne çile,
alışmalı güle güle,
Vatan senin her yanında.

Emekler gitmesin boşa,
Kıymasın kardeş kardeşe,
Huzur gelsin,dağa taşa,
Vatan senin her yanında.

Ana evladı kucaklar,
Yürekte gelir sıcaklar,
Umutla yansın ocaklar,
Vatan senin her yanında.

şenlensin gündüz gecesi,
Gönüllerin eğlencesi,
Ttsn fabrika bacası,
Vatan senin her yanında.

Dosta ve düşmana karşı,
Nidası inletsin arşı,
Susmasın İstiklal Marşı,
Vatan senin her yanında.

Herkes mutlu yuva kursun,
Dört yanına ışık vursun,
Köyden şehre bu göç dursun,
Vatan senin her yanında.

ŞEREF bunu seze idim,
Gizli sırrı çöze idim,
Ömrüm yete geze idim,
Vatan senin her yanında.

Şeref Taşlıova Anadolu yollarında gezince, kalem alıp eline yazınca, millî mücadelenin sırrını çözünce, her sözden bir hisse çıkartınca, okuyanları, okutanları, etrafını aydınlatanları, sanata sanat katanları görünce ruhunun şenlendiğini ifade etmektedir. Taşlıova'ya göre İnsanoğlu bu vatan topraklarının kendi yeri yurdu olduğunu unutmamalı ve bu topraklar için devamlı ne yapabilirim diye derin derin düşünmelidir.

Ruhum Şenlenir

Anadolu yollarında,
Gezince ruhum şenlenir.
Kalem alıp ellerime,
Yazınca ruhum şenlenir.

İyi düşün derin derin,
Bu topraklar senin yerin,
Millî mücadele sırrın,
Çözünce ruhum şenlenir.

Sözlerim budur hülasa,
Yurda çektiirmede tasa,
Her sözünde bin bir hisse,
Sezince ruhum şenlenir.

Okuyanlar okutanlar,
ŞEREF' e ışık tutanlar,
Sanata sanat katanlar,
Sezince ruhum şenlenir.

Taşlıova, zulmün ülkenin dört bir tarafını sardığını söyleyerek toplumun bunun farkında olmasını istemektedir. Toplumun içine fitne temellerinin atıldığını, her tarafın kuşatıldığını, dinin taşlandığını, yeni bir haçlı seferinin başladığını, bala zehir katıldığını, ülkeyi parçalamak için uğraştıklarını dile getirmektedir. Bayraktaki al kan aşkına, okunan ezan aşkına, Kur'an aşkına, bir ol ikiliği bırak diyerek bu tehlikenin görülmesini istemektedir. Bu topraklarda gözü olan iç ve dış düşmanların olduğunu ifade etmekte ve topluma "Yatma uyan sen kardeşim!" diye seslenerek içinde bulunulan zulmün farkında olmalarını ve buna dur demelerini istemektedir.

Yatma Uyan Sen Kardeşim

Fitne temeli atılmış,
Yatma uyan sen kardeşim!
Her tarafın kuşatılmış,
Yatma uyan sen kardeşim!

Armuda erik aşladı,
Senin dinini taşladı,

Haçlı Seferi başladı,
Yatma uyan sen kardeşim!

Bayrakta al kan aşkına,
Okunan ezan aşkına,
Hazreti Kur 'an aşkına,
Yatma uyan sen kardeşim!

Kayıp edersin varını,
Çok iyi düşün yarını,
Alparslan, Fatih torunu,
Yatma uyan sen kardeşim!

Bu yön dostluk yönü değil,
Arkası var sonu değil,
Senlik benlik günü değil,
Yatma uyan sen kardeşim!

Bala zehir katacaklar,
Çok ucuza satacaklar,
Parçalayıp yutacaklar,
Yatma uyan sen kardeşim!

İncele öğren her şeyi,
Ortaya çıkar gerçeği,

Atatürk'ün Türk gençliği,
Yatma uyan sen kardeşim!

Usta olmuş dünkü çırak,
Bir ol, ikiliği bırak,
Filistin'e Irak'a bak,
Yatma uyan sen kardeşim!

Anaların bağı yandı,
Her taraf kana boyandı,
Bıçak kemiğe dayandı,
Yatma uyan sen kardeşim!

ŞEREF der ki izleri var,
Ne utanmaz yüzleri var,
Bu toprakta gözleri var,
Yatma uyan sen kardeşim!

5.1.8.5.Şehitlik

Doksan bin askerin donarak öldüğü Sarıkamış olayı, Türk tarihinin en acı olaylarından biridir. Âşık Şeref Taşlıova bu olaydan hareketle şiirde Sarıkamış'ı anlatmıştır. Toprağında doksan bin şehidin yattığını, şehitlerin toprak altında ebediyen nöbet tuttuklarını, her dağında nice şehit delikanlının bulunduğunu, anaların gözlerinin her zaman yaşlı olduğunu dile getirmiştir. Sarıkamış kışları çok soğuk ve karlı olan, dağlık bir mekândır. Harekâta katılan şehitlerimiz kışın çok çetin geçtiği bir zamanda tipi ve borana maruz kalmıştır. Soğuğa daha fazla dayanamayan askerlerimizin kefenleri kar olmuştur. Nice canlar vatan için can vermiştir.

Taşlıova'ya göre Sarıkamış bir destandır. Vatan candan daha azizdir.
Bayrağımızdaki al renkte Sarıkamış şehitlerinin de al kanı vardır.

Sarıkamış

Doksan bin şehit yatıyor,

Kucağında Sarıkamış.

Ebedî nöbet tutuyor,

Toprağında Sarıkamış.

Allahuekber Soğanlı,

Döşü kar başı dumanlı,

Nice şehit delikanlı,

Her dağında Sarıkamış.

Sarıkamış karlı kışlı,

Dağları iniş yokuşlu,

Anaların gözü yaşlı,

Ocağında Sarıkamış.

Tipide boranda kalmış,

Gül rengi sararmış solmuş,

Kefeni beyaz kar olmuş,

Durağında Sarıkamış.

Mehmetçikler kumandanlar,

Donmuş nice genç civanlar,

Kurumuş yeşil fidanlar,
Yaprağında Sarıkamış.

Baştakiler yön vermişler,
Karlı dağa yan vermişler,
Vatan için can vermişler,
Genç çağında Sarıkamış.

ŞEREF'in bir destanı var,
Candan aziz vatani var,
Şehitlerin al kanı var,
Bayrağında Sarıkamış.

5.1.9.Yaşayış

Bu bölümde Âşık Şeref Taşlıova'nın toprak-köy hayatı, hastalık ve dünya meşgalesi ile ilgili şiirleri ve bu şiirlerdeki değer eğitimi unsurları ele alınmıştır.

5.1.9.1.Toprak-Köy Hayatı

Âşık Şeref Taşlıova Kars'ın Çıldır ilçesinin Gülyüzü köyünde dünyaya gelmiştir. Doğuda, özellikle kış aylarında köy hayatı çok çetin geçmektedir. Kış aylarında kar yolları kapatmakta, ulaşım çok sıkıntılı bir hâl almaktadır. Nisan sonu itibariyle ilkbahara hoş gedin denilmektedir. İlkbaharla birlikte dereler çağlamaya, tarlalar ekilmeye başlanmaktadır. Büyük bir çoğunluğun hayvancılıkla geçindiği köylerde ilkbaharla birlikte yayla hayatı da başlamaktadır. Taşlıova Gülyüzü köyünün üst yanının dumanlı dağlarla çevrili olduğunu, dağın eteğinde suların çağladığını, yazın çok güzel olduğunu ve hazin hazin rüzgâr estiğini dile getirmektedir.

Gelmez Misin

Buyur desem, bizim köye,

Gelir misin gelmez misin?

Gönlünde aşk duya duya,

Gelir misin gelmez misin?

Kışın karlar yara yara,

Yol görünür ara ara,

Nisan sonu ilk bahara,

Gelir misin gelmez misin?

Dereler sökülen zaman,

Tarlalar ekilen zaman,

Yaylaya çıkılan zaman,

Gelir misin gelmez misin?

Üst yanı dumanlı dağlar,

Al yeşilden kemer bağlar,

Eteğinde sular çağlar,

Gelir misin gelmez misin?

Bizim köy güzeldir yazın,

Rüzgâr eser hazin hazin,

ŞEREF der ki nedir nazın,

Gelir misin gelmez misin?

Köyünden uzakta gurbet elde olan Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiirde köyüne olan özlemini dile getirmiştir. Köydeki koyunların meleşmesiyle bile ne derdinin ne de tasasının kaldığını belirtmiştir. Köyüne özlem duyan Taşlıova'ya göre kendi köyünde güneşin batışı, horozların ötüşü, bar tutan köy kızlarının el ele tutuşu, ilkbaharın bitişi, Fatma Nine'nin bin manalı sözünü satışı, annesinin ayran aşına yarpuz katışı, kaval çalan dertli çobanın yaylada yatışı bile başkadır.

Başka

Bizim köyde akşamları,

Güneşin batışı başka.

Dağıtır efkar gamları,

Horozun ötüşü başka.

Meleşince koyun kuzu,

Ne acı kalır, ne sızı.

Bar tutunca köylü kızı,

El ele tutuşu başka.

Güzeller örterler leçek,

Zülüfleri salma saçak,

Kar altından beyaz çiçek,

İlkbahar bitişi başka.

Gelinin eli kınalı,

Oyası boncuk taneli,

Fatma Nene bin manalı,

Sözünü satışı başka.

Yazma bağlardı başına,
Döşlük takardı döşüne,
Anamın ayran aşına,
Yarpuzu katışı başka.

Bizim dağın başı duman,
Etekleri çayır çimen,
Aklıma düştüğü zaman,
Kalbimin atışı başka.

ŞEREF der hasretlik çıban,
Gurbet elde kaldım yaban,
Kaval çalan dertli çoban,
Yaylada yatışı başka.

Âşık Şeref Taşlıova aşğıdaki şiirde köylü kızlardan bahsetmiştir. Onların yerini hiç kimsenin tutamayacağını belirtmiştir. Köylü kızların başlarına yazma bağladığını, devamlı tarlada alın teri döktüğünü ve her konuda hünerli olduğunu ifade etmiştir. Dilini bala, kendisini bağda açan gül benzetmiştir.

İnceden

Köylü kızı eveliği,
Büker inceden inceden.
Sanki dağların kekliği,
Seker inceden inceden.

Bilir sanat hünerini,

Hiç kimse tutmaz yerini,
Tarlada alın terini,
Döker inceden inceden.

Onun dili bal gibidir,
Yeşil yaprak dal gibidir,
Bağda açan gül gibidir,
Kokar inceden inceden.

Yazma bağlamış başına,
Yaslanmış yayla döşüne,
Yiğitleri ateşine,
Yakar inceden inceden.

ŞEREF der ki bakınarak,
Saça çiçek takınarak,
Sular gibi akınarak,
Akar inceden inceden.

Köy hayatına özlem duyan âşık ilkbahar geldiğinde kuşlarla ötmek; gökten yağmur yağdığında, yeryüzü suyla buluştuğunda, koyun kuzu meleştiğinde derdini unutmak; çoban yayladayken, çiftçi tarla başındayken, atlar tay peşinde kışnerken gönlünü avutmak; yeşil otlarla beraber canlanıp bitmek; şırıl şırıl akan sular toprakla buluşurken gönlüne ferahlık katmak; çemen otundan yapılan aşı, tandırdan pişirilen lavaşı çiğneyip yutmak; ağaçlar yaprak açtığında, toprak ona güç verdiğiğinde zamanla el ele tutuşmak istemektedir. Yani Taşlıova köyde doğayla iç içe bir hayat yaşamayı arzu etmektedir.

İsterim

İlkbahar geldiği zaman,
Kuşlarla ötmek isterim.
Arzum bulut aşkım duman,
Sevgime yetmek isterim.

Yağmur gökten çiledikçe,
Yer yüzünü suladıkça,
Koyun kuzu meledikçe,
Derdim unutmak isterim.

Çoban yaylanın döşünde,
Çiftçi tarlanın başında,
Atlar kışner tay peşinde,
Gönlüm avutmak isterim.

Esen yeller verir haber,
Kulağa sevgi fısıldar,
Yeşil otlarla beraber,
Canlanıp bitmek isterim.

Şırl şırl akan sular,
Önünde toprağı yalar,
İçime ferahlık dolar,
Gönlüme katmak isterim

Çemen otundan aş olur,
Lezzeti gayet hoş olur,
Tandırlarda lavaş olur,
Çiğneyip yutmak isterim.

Ağaçlarda açar yaprak,
Kuvvet verir ona toprak,
Zaman usta, ŞEREF çırak,
El ele tutmak isterim.

Su ve toprak insan hayatının en büyük servetidir. Onlar olmasaydı insan hayatı da olmazdı. Su toprağa, torak da suya muhtaçtır. Su toprağın can damarı; toprak ise suyun sadık yâridir. Toprak canlılara analık yapar. Su ise toprağa can katar. Toprak olmasa suyun, su olmasa toprağın bir değeri yoktur. Toprak ile su her zaman birbirini tamamlamaktadır.

Biri Toprak Birisi Su

Biri birisine bağlı,
Biri toprak birisi su,
Yatağında sollu sağlı,
Biri toprak birisi su.

Su toprağın can damarı,
Toprak suyun sadır yârı,
İnsanın en büyük varı,
Biri toprak birisi su.

Toprak canlılara ana,
Su onu getirir cana,
Allah yaratmış yan yana,
Biri toprak birisi su.

Canlıların muhtacıdır,
Nimet veren baş tacıdır,
Bir birinin ilacıdır,
Biri toprak birisi su.

Biri tek kalsa hastadır,
Biri uzaksa yastadır,
Yaratan büyük ustadır,
Biri toprak birisi su.

ŞEREF der ki kalmam âhlı,
Mevla'm yatarmış gümrahlı
Biri birine nikâhlı,
Biri toprak birisi su.

Âşık, aşağıdaki şiirde köyün güzel kızını betimlemiştir. Dilinde türkü eksik olmayan, bilekleri süttten beyaz olan, güzelliği yürek yakan köyün güzel kızının kaşları kudret nakışına, gözleri ceylan bakışına, yürüyüşü keklik sekişine benzemektedir. Göğsüne mor çiçek takan köyün güzel kızı, aynı zamanda burcu burcu toprak kokmaktadır.

Güzel Kızı

Sallandı yayla yolunda,
Bizim köyün güzel kızı.
Türküler söyler dilinde,
Bizim köyün güzel kızı.

Gün kalkmış öyle çağına,
Koyunlar gelir sağına,
Yaslanmış Kısır Dağına,
Bizim köyün güzel kızı.

Kaşları kudret nakışı,
Gözleri ceylan bakışı,
Keklikten almış sekişi,
Bizim köyün güzel kızı.

Elindeki süt küleğin,
Sütten beyazdır bileğin,
Mevla'm versin her dileğin,
Bizim köyün güzel kızı.

Baktıkça ŞEREF 'i yakar,
Göğsüne mor çiçek takar,
Burcu burcu toprak kokar,
Bizim köyün güzel kızı.

5.1.9.2.Hastalık

Hastalık insan hayatının ayrılmaz bir parçasıdır. İnsanoğlu zaman zaman hasta olur ve birçok sıkıntılar çeker, acılara katlanır. Hastalık insanoğluna sağlığın değerini anlamasını ve ölümü hatırlatır. Hastalık aynı zamanda insanoğlu için bir imtihandır.

Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiiri, geçirdiği göğüs rahatsızlığı için muayene olduğu Doktor Kemal Yazıcı' ya hitaben söylenmiştir (Taşlıova, 2012: 336). Şiirde doktora seslenen Taşlıova hastalığından yakınmaktadır. Çok hasta olduğunu, durmadan yüreğinin çarptığını, her yanının yara olduğunu söyleyerek bu hastalığın kendisini yaktığını, ateşlerde yaktığını, perişan bıraktığını dile getirmektedir. Doktora, ölüm anının yakın olup olmadığını soran âşık en büyük rehberinin iman olduğunu ve o imanın mezarda kendisine ışık olacağını belirtmiştir.

Doktor Bey

Bugünlerde çok hastayım,
Yok mu bir çare Doktor Bey?
Durmadan çarpar yüreğim,
Her yanım yar Doktor Bey!

Bu hastalık yaktı beni,
Ateşlere yaktı beni,
Perişan bıraktı beni,
Yandırdı nara Doktor Bey!

Yüreğimde sızı vardır,
Ciğerimin közü vardır,
Talihimde yazı vardır,
Ak değil kara Doktor Bey!

Geçmiyor kışı yazı,
Depreşiyor bazı bazı,
İçimdeki gizil sızı,
Vermiyor ara Doktor Bey!

Kudret yazısı silinmez,
Sonumuz nedir bilinmez,
Ecele karşı gelinmez,

Yakın mı sıra Doktor Bey!

Dayanır mı ki her zora!
Sanki dağlar yara yara,
Bahtımı koydum pazara,
Etmedi para Doktor Bey!

Terk etmedim doğru yolu,
Gerçek oldum dolu dolu,
Yaratan Mevla'nın kulu,
Bir ben bîçare Doktor Bey!

ŞEREF der ki zaman zaman,
Dağlar gibi başım duman,
En büyük rehberim iman,
Mezarda çıra Doktor Bey!

Amerika Indiana Üniversitesinden bir yıllık araştırma için Kars'a gelen Yıldıray Erdener, Kars'tayken hastalanmış, tedavi için İstanbul'a gitmiştir. Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki bu şiirle kendisine geçmiş olsun selamı göndermiştir (Taşlıova, 2012: 237).

İstanbul'a Selam

Kars ilinden aziz dostu,

Götür İstanbul'a selam.

Sakın geciktirme posta,

Verdim esen yele selam.

Diyor ki sarılık oldum,

Bilemem nereden buldum,

Duyunca şaşırırım kaldım,

Bizden şifa dile selam.

Dost bir güldür kokluyoruz,

Hatırasın saklıyoruz,

Yollarını bekliyoruz,

Derde deva bula selam.

Adımız söylenir dilde,

Pek eğlenme İstanbul'da,

Âşıkların gözü yolda,

Tez dön güle güle selam.

ŞEREF der yardımcın Allah,

İyi olursun inşallah,
Kars yolun bekliyor vallah,
Bizden bolca ola selam.

5.1.9.3.Dünya Meşgalesi

İnsanoğlunun dünya hayatı koşuşturmalarla geçer. Bu koşuşturmalarla insanoğlu rızkını ve kısmetini arar. Dünya hayatı zorluklarla doludur. İnsanoğlu geçimini sağlamak için devamlı oradan oraya koşar. Dünya hayatında dertler insanın peşini hiçbir zaman bırakmaz. İnsanoğlu çoğu zaman Mecnun gibi çöllere düşüp acı çeker. İnsan ömrü bütün bu sıkıntılar içinde hızlı bir şekilde geçer. Taşlıova, koşuşturmalarla geçen dünya hayatında, insanın en büyük servetinin içindeki iman olduğunu söyleyerek kendisini gülden güle koşan garip bir bülbüle benzetmektedir.

Koşuyorum

Kısmetimi aramaya,
İlden ile koşuyorum.
Bazen atlı bazen yaya,
Yoldan yola koşuyorum.

Öyledir dünyanın hâli,
Kolay mı kazancı malı!
Kanatlanan kuş misali,
Daldan dala koşuyorum.

Bu düğümü çözmek için,
Gönülleri sezmek için,
Ördek gibi yüzmek için,
Gölden göle koşuyorum.

Bilemem ki nedir sonum,
Geldi geçti bütün günüm,
O yâr Leyla ben Mecnun'um,
Çölden çöle koşuyorum.

Başım dağlar karı gibi,
Bazen rengim sarı gibi,
Çiçek gezen arı gibi,
Baldan bala koşuyorum.

Dertlerim sinemde gizli,
Bazen çoklu bazen azlı,
Aylar gelir geçer hızlı,
Yıldan yıla koşuyorum.

ŞEREF der ki budur hâlim,
İmandır devletim varım,
Dünyada garip bülbülüm,
Gülден güle koşuyorum.

Dünyada farklı farklı insanlar vardır. Şair'e göre bu insanlardan kimi mutlu, kimi mutsuz, kimi rahat, kimi dertli, kimi hayatından sürgün, kimi kaderine dargın, kimi hasta, kimi yorgun, kimi kat kat üstüne koymuş, kimi çalmış çırpılmış, kimi tok, kimi aç, kimi nefesine uymuş, kiminin işleri düzgün, kimi canından bezmiş, kimi kendi hâlinde, kimi Hakk'ın yolunda, kiminin dünya malında gözü yok, kimi canından bezmiştir. Âşık dünya hayatında, bütün insanların bir uğraş ve yarış içinde

olduğunu ifade etmiştir. Sonu lm olan dünya hayatında insanoğluna ne uğruna çok uğraşlar verdiği malı mlk ne de elde ettiği makam mevkisi kalmıştır.

Dünya Sende

Kimi atlı kimi yaya,

ırpınıyor dünya sende.

Günlerini saya saya,

ırpınıyor dünya sende.

Kimi keyifli erdemli,

Kiminin gözleri nemli,

Kimi dertli kimi gamlı,

ırpınıyor dünya sende.

Yüce dağlar aşmak için,

Dalgalanıp taşmak için,

Menzile ulaşmak için,

ırpınıyor dünya sende.

Kimi hayatından sürgün,

Kimi kaderine dargın,

Kimi hasta kimi yorgun,

ırpınıyor dünya sende.

Kimi kat ste kat koymuş,

almış ırpımış yemiş doymuş,

Kimi de nefsine uymuş,
Çırpınıyor dünya sende.

Diyor ki devlet malım var!
Tacım tahtım ikbalim var,
Düşünmüyor ki ölüm var,
Çırpınıyor dünya sende.

Kiminin işleri düzgün,
Kiminin yüreği ezgin,
Kimisi canından bezgin,
Çırpınıyor dünya sende.

Kimisi kendi hâlinde,
Gözü yok dünya malında,
Kimisi Hakk'ın yolunda,
Çırpınıyor dünya sende.

Kimi nurlu ışık yakmış,
Kimi şirin candan bıkmış,
Kimi taht üstüne çıkmış,
Çırpınıyor dünya sende.

ŞEREF der barış içinde,
Sevgi uyarış içinde,

Herkes bir yarış içinde
Çırpınıyor dünya sende.

5.1.10.Beşerî Duygular

Bu bölümde Âşık Şeref Taşlıova'nın aşk, sevgi, ayrılık/gurbet, üzüntü, pişmanlık/özlem ve yalnızlık ile ilgili şiirleri ve bu şiirlerdeki değer eğitimi unsurları ele alınmıştır

5.1.10.1.Aşk

Âşık Şeref Taşlıova'nın tasnif ettiği hikâyelerden bazıları aşkın doğuşu anlatılmaktadır. Bu hikâyelerden bir tanesi de “Emirhan ile Sümbül Hanım Hikâyesi” dir. Aşağıdaki şiirde bu hikâyeye atıfta bulunulmuştur. Şiirde bu hikâyenin dilden dile dolaşacağını söylemiştir. “Emirhan ile Sümbül Hanım Hikâyesi” adlı parçada aşkın doğuşu ve ilk görüşte aşk şu şekilde anlatılmaktadır:

“Emir Han, şöyle adım adım ileriye yürüdü. Sümbül Hanım, böyle bir baktı ki: ‘Breh, ocağın batmasın! Cenabıallah seni yarattığı zaman ne güzel yaratmış. O, kalemin en güzeliyle çizmiş seni!’

Efendim, Emir Han'ın sinesinden çıkan bir tır-i temran, aşk oku, sanki Sümbül Hanım'ın sinesine saplandı, şöyle iki kürek arasından söküp çıkmaya başladı. Sümbül Hanım, böyle bir sendeledi, sallanmaya başladı.

Bu arada, kim? Emir Han da gönülden gönüle Sümbül Hanım'a öylesine âşık olmuştu ki, artık içerisine bir ateş düştü. İnce ince yanmaya başlarken Sümbül Hanım, bu vaziyet karşısında burada fazla kalmadı.” (Tan vd, 2014: 406-407).

Söylenir

Emirhan'la Sümbül Hanım,

Ağızda dilde söylenir.

Tarihe girer destanım,

Bu her ilde söylenir.

Geçmişe bir ışık tuttum,
Âşıklığa örnek kattım,
Bunu böyle tasnif ettim,
Perdede telde söylenir.

Demem, işledim hata,
Türküleri seksen kıta,
Çalışan yeter fırsata,
Tarihte yılda söylenir.

ŞEREF'in gönlü aşk dolu,
Yıllardır gider bu yolu,
Tasnif iki bin bir yılı,
Yolcular yolda söylenir.

Âşık için sevdiği kişiye yakın olmak, onun geçtiği yollarda bulunmak, onun gezdiği yerlerde olmak en büyük mutluluk kaynağıdır. Sevgilinin yanında bulunmak âşık için en önemli husustur. Ona yakın olmak için eşliğinde kul olmaya her an hazırdır. Âşık için dünya varlığı, sevgilinin yanında bir hiçtir. Sevgiliyi görmek, en büyük dünya varlığından daha değerlidir. Âşık, sevgiliyi görmek için Kerem gibi kul olmaya can atar.

Olaydım

Şu karşıkı yüce dağın,
Yamacında yol olaydım.
Sevdiğim gezdiği bağın,
İçindeki gül olaydım.

Sürme çekeydi kaşına,
Islanaydım göz yaşına,
Ağzında beyaz dişine,
Dokunacak dil olaydım.

Gece Gündüz ayan beyan,
Yollarda düşeydim yayan,
İpek saçını okşayan,
İnce esen yel olaydım.

Bakaydım cilve nazına,
Hem çoğuna hem azına,
Sarkıtaydı gül yüzüne,
İpek pembe gül olaydım.

Aşkî gönül tapusunda,
Taş olaydım yapısında,
Baş koyarak kapısında ,
Eşiğinde kul olaydım.

Ben ağlarım zârı zârı,
Gözümde yok dünya varı,
ŞEREF der göreydim yârı,
Kerem gibi kul olaydım.

Âşık için sevdiği kişi benzersizdir. Onun gibi bir güzel yeryüzünde mevcut değildir. Onu anlatmada kelimeler kifayetsiz kalır. Hiçbir ağız onun güzelliğini anlatamaz. Âşık bir güzele tutulduğunda artık gözüne uyku girmez, yüzü devamlı soluktur, âdeta kendi özünden ayrılır ve devamlı içinde bir sızı vardır. Âşığın gözünde sevgili bir peri kızıdır. Sevgili o kadar güzeldir ki âşığın gönlüne bile sığmamaktadır.

Sıgmiyorsun

Seni nasıl anlatayım?

Ağız dile sığmiyorsun.

Sırrına nasıl yeteyim?

Avuç ele sığmiyorsun.

Sözüm yalan değil gerçek,

Yakıyorsun ateşten çek,

Bu nasıl sihirli çiçek?

Arı bala sığmiyorsun.

Uzaktan sevgi getirdim,

Hayal dünyama götürdüm,

Günleri saydım bitirdim,

Aya yıla sığmiyorsun.

Uyku kayboldu gözümden,

Anlarsın soluk yüzümden,

Beni ayırdın özümden,

Sağa sola sığmiyorsun.

ŞEREF der içimde sızı,
Gözlerin bir peri kızı,
Gökteki Ülker yıldızı,
Bu gönüle sığmıyorsun.

Taşlıova'ya göre aşk zamana, çağa, havaya, suya ve toprağa hükmeden yegâne güçtür. Âşık Şeref Taşlıova, âşıklık geleneğinin ve divan edebiyatının önemli bir kaynağı olan Ferhat ile Şirin hikâyesini hatırlatarak dağı delen, yani dağa hükmeden gücün, Ferhat'ın elindeki kazma değil gönlündeki aşk olduğunu belirtmektedir. Aşkın temelinde hasret vardır. Bu hasret diken gibi içten batar ve devamlı acı verir. Ama bu acı gönülde tatlı bir lezzet bırakır. Acı çekeceğini bile bile âşık, aşka talip olur. Aslında aşk, âşık için aynı zamanda mutluluğun da adıdır.

Aşktır

İnsanların duygusunda,
Sevgi ile gelen aşktır.
Neşesinde kaygısında,
Orta yolu bulan aşktır.

Hükmeder zamana çağa,
Havaya suya toprağa,
Ferhat külüng vurmuş dağa,
Kazma değil delen aşktır.

Ölçülmez sürati hızı,
Gönülde görülmez izi,
İnsanın içine sızı,

Bazı ateş salan aşktır.

Temelinde hasret yatar,
Diken gibi içten batar,
Kervan gibi katar katar,
Uzak yolu alan aşktır.

Gönülde lezzeti tadı,
Dünyada silinmez adı,
İnsana veren muradı,
Yüreklere dolan aşktır.

Gençlikte ihtiyarlıkta,
Hem yoklukta hem darlıkta,
Canlı olan her varlıkta,
Yaşadıkça kalan aşktır.

ŞEREF der ki tatlılıkla,
Sevinç ile kutlulukla,
Yüzümüze mutlulukla,
Yakalarsan gülen aşktır.

Âşık aşkını kimseyle paylaşmak istemez. Aşkını kimsenin olmadığı uzak diyarlarda yaşamak ister. Sevgiliyle gönül sarayına yelken açmayı ama bunu kimsenin duymaması gerektiğini söyler. Neşede, hüznünde hep sevgiliyle olmak ister ve bunu kimseyle paylaşmak istemez. Âşık, sevgilinin her şeyini kendisine

anlatmasını, kendisinden başka kimseyle dertleşmemesini arzu eder. Âşığın en büyük arzusu, sevdiği kişiyle beraber olmak ve bunu kimseyle paylaşmamaktır.

Kimse Duymasın

Bu yerlerden uzaklara,
Göçelim kimse duymasın.
Tenha bir yer sora sora,
Kaçalım kimse duymasın.

Sevgi bozulmayan yapı,
Ruhum senet aşkım tapu,
Gönül sarayına kapı,
Açalım kimse duymasın.

Sensiz değilim neşede,
Gecem günüm endişede,
Aşk şerbetin bir köşede,
İçelim kimse duymasın.

Buna anlat her şeyini,
Duyguların gerçeğini,
Sonsuz sevgi gömleğini,
Biçelim kimse duymasın.

ŞEREF der ki bitsin çile,
Gel ey canım güle güle,

Bir çift kuşuz daldan dala,
Uçalım kimse duymasın.

Taşlıova'ya göre âşığın bütün dertlerinin sebebi sevgilidir. Sevgili, âşığa acı çekirmek için uğraşır. Âşığın sevda yarasını sevgili azdırır. Onun daha fazla acı çekmesi için uğraşır. Sevgili, aşk kazmasıyla âşığın mezarını kazar. Onu bir gün değil her gün öldürür. Âşık kendisini, dermanı olmayan bir dertli gibi görür. Sevgilinin umursamaz tavırları onu daha da hüznendirir. Ama bütün bunlara rağmen sevmekten asla vazgeçmez.

Çıkmış

Ahu gözlüm bu günlerde,
Kaş gözün süzmeye çıkmış.
Beni düşürerek derde,
Canımı üzmeye çıkmış.

Yoktur dizimin dermanı,
Bu gidişle alır canı,
Vefasız ölüm fermanı,
Kalemsiz yazmaya çıkmış.

Burnunda altın hızması,
Başında beyaz yazması,
Elinde aşkın kazması,
Kabrimi kazmaya çıkmış.

Gözü dünya akçesinde,

Salınır gül bahçesinde,
Aşkın gizli bohçasında,
Muamma çözmeye çıkmış.

ŞEREF 'in her yanı yara,
Bulunmaz derdine çare,
Benden ayrı uzaklara,
Gezmeye tozmaya çıkmış.

Âşık Şeref Taşlıova bu şiirde özlem duyduğu günlerden bahsetmektedir. Aşk ateşinin hiçbir zaman sönmeyeceğini dile getirmektedir. Bu uğurda akıtılan gözyaşlarının son bulacağı bir güne özlem duymaktadır. Aşk kitabının gizli olduğunu, hiçbir zaman okunamayacağını söylemektedir. Gönüllerdeki muammanın çözüldüğü günlere ulaşmak istemektedir. Sevgiliye ulaşip, aşk denizinde yüzdüğü günlere kavuşmayı arzu etmektedir.

Günler Olaydı

Gece gündüz soğuk sıcak,
Gezdiğim günler olaydı.
Dosta selam kucak kucak,
Yazdığım günler olaydı.

Dumanlı dağların başı,
Söner mi aşkın ateşi?
Hasretle gözümde yaş,
Süzdüğüm günler olaydı.

Okunmaz aşkın kitabı,
Çünkü gizlidir hesabı,
Gönüller muamma gibi,
Çözdüğüm günler olaydı.

Geçen günlerin hasında,
Kuş olaydım yuvasında,
ŞEREF aşkın deryasında,
Yüzdüğüm günler olaydı.

Aşk aynı zamanda dert ve sıkıntı demektir. Âşık yüreğinde ince bir sızının olduğunu ve buna derman aradığını söylemektedir. Canının sevgiliye yani canana feda olduğunu ifade etmektedir. Yüreğindeki sevgiyi bir denize, yüreğini de bir adaya benzetmektedir. Sevgi denizinde yol alan ve hedefi yürek adası olan bir gemiye mutlaka bir kaptan yani sevgili gerekmektedir. Sevda ateşine düştüğünü söyleyen âşık, bu yolda kurban olmaya hazır olduğunu belirtmektedir. Sonuç olarak Taşlıova aşkın sadakat olduğunu, sadık olan kimsenin de asla yalan söylemeyeceğini dile getirmektedir.

Derman ister

Yüreğimde sızı vardır,
Yaralarım derman ister.
Aşkın ince izi vardır,
Yürümeğe kervan ister.

Bu canım canana feda,
Bülbül güle eder nida,

Sevgim deniz gönlüm ada,
Bu gemiye kaptan ister.

Mansur'un darına düştüm,
Yusuf pazarına düştüm,
Sevdanın narına düştüm,
Yine benden kurban ister.

Oku bindirmiş yayına,
Ne çıkar kısmet payına,
Herkes gönül sarayına,
Hükmeden bir sultan ister.

ŞEREF der ki sadık olan,
Kimseye söylemez yalan,
Tatlı sözle gönül alan,
Sevgi ile ferman ister.

Âşık Şeref Taşlıova, âşıklık geleneğinin ve divan edebiyatının önemli kaynaklarından olan Kerem ile Aslı ve Ferhat ile Şirin hikâyelerini anımsatarak aşka düşen dertli aşığın Kerem gibi küle benzediğini ve Mecnun'un çektiği sıkıntıların Leyla için çöle benzediğini söylemektedir. Âşık aynı zamanda garibandır. Garibanın ise mekânı yoktur. Gariban canını gurbet elde aşk acısı çekerek çürütmektedir. Aşkın bir ilacı yoktur. Âşık için sevgilinin bazı sözleri zehirden acı, bazı sözleri ise baldan tatlıdır. Onun için sevgilinin olmadığı her yer gurbet her yer derttir.

Benzer

Aşka düşün dertli âşık,
Kerem gibi küle benzer.
Mecnun'un çektiği figan,
Leyla için çöle benzer.

Garibin olmaz mekânı,
Gurbet elde çürür canı,
Sorarsın dertli insanı,
Aşkî bülbül güle benzer.

Bulunmaz aşkın ilacı,
Kanaat başımın tacı,
Bazı söz zehirden acı,
Bazı söz var bala benzer.

ŞEREF der ki geçen zaman,
Gariplere yoktur mekân,
Aşığa bulunmaz mesken,
Her yer gurbet ele benzer.

Aşk sevgiliye gönül vermektir. Gönül vermek ise her şeyi göze almaktır. Sevgili için her türlü sıkıntı çekilir. İnsanların düşman olmasına sevgili için katlanılır. Âşık sevgiliden medet ister, çektiği sıkıntıları acıları dile getirir. Aşkî için yaptığı fedakârlıkları söyler. Ama sevgili acımasızdır, hiçbirini görmez. Âşık bir pervaneye benzer ve bile bile kendisini ateşe atar. Âşığın derdine hiçbir ilaç çare olmaz, artık amansız bir hastalığa düşmüştür. Kerem gibi kül olmak kaçınılmazdır.

Düşman Oldu

Gönül verdim onu sevdim,
Diller bana düşman oldu.
Aşkıyla sinemi dövdüm,
Eller bana düşman oldu.

Kurtar beni erimekten,
İçimi gam bürümekten,
Yalın ayak yürümekten,
Yollar bana düşman oldu.

Bilemedim ki ben neyim?
Bir ateşe pervaneyim,
Mecnun oldum efsaneyim,
Çöller bana düşman oldu.

Her yerde dostu ararım,
Kesildi sabrı kararım,
Bülbül gibi bitmez zârım,
Güller bana düşman oldu.

ŞEREF ilaç yok yarama,
Beni düşürdü vereme,
Emsal ettiler Kerem'e
Küller bana düşman oldu.

Aşk ve sevgi dünyadaki en büyük zenginliktir. İnsanın hanları, sarayları da olsa yüreğinde aşk ve sevgi olmazsa hiçbir değeri olmaz. Dünya ancak aşkla, sevgiyle bir anlam kazanır. O olmazsa koca bir hiçtir. Her yürek sevgiyle, aşkla çarpar yani hayat bulur. Yaşamak aşk ve sevgi olunca gerçekleşir. Aşk ve sevgi dünyayı ışıktandıran yani renklendiren duygulardır.

Söz Olur mu?

İşini bilen insana,

Söyleyecek söz olur mu?

İradesinden noksana,

Göstersen de düz olur mu?

Ne sarayın ne de hanın,

Sonu yoktur bu cihanın,

Aşkı olmayan insanın,

Yüreğinde köz olur mu?

Sevgidir gönüle direk,

Onunla çarpar her yürek,

Yaşamaya ümit gerek,

Çok lazımdır az olur mu?

Şakısın bülbül sedalım,

Kadehi kudret bedelim,

Kınalı keklük edalım,

Yakışmayan yaz olur mu?

ŞEREF der gökteki ayı,
Sema zemin bir noktayı,
Işıklandırır dünyayı,
Bundan güzel göz olur mu?

Kâinata her şey aşkla var olmuştur. Her şeyin mayasında aşk vardır. Âdem ve Havva'nın gelişinde, âlemlerin yapısında, ermişlerin kapısında, gönüllerin tapusunda, yıldızların nakşında, dolunayın çıkışında, kızgın güneşin yakışında, Mecnun'u gezdiren çölde, Kerem'i yandıran külde, Ferhat'ın deldiği dağda, akşam güneş batışında, sabahın tan atışında, her bir kuşun ötüşünde, filizinde, budağında, bereketli toprağında, çiçeğinde, yaprağında, arıların kanadında kısacası kâinatın yaratılışının mayasında aşk vardır.

Aşk Bulunur

Kâinat var olduğunda,
Hâllerinde aşk bulunur.
Âdem Havva geldiğinde,
Yıllarında aşk bulunur.

Âlemlerin yapısıdır,
Ermişlerin kapısıdır,
Gönüllerin tapusudur,
Ellerinde aşk bulunur.

Yıldızların nakışında,
Dolunayın çıkışında,
Kızgın güneş yakışında,

Küllerinde aşk bulunur.

Mecnun'u gezdiren çölde,
Kerem'i yandıran külde,
Ferhat'ın külüngü elde,
Yollarında aşk bulunur.

Akşam güneş batışında,
Sabahın tan atışında,
Her bir kuşun ötüşünde,
Dillerinde aşk bulunur.

Filizinde budağında,
Bereketli toprağında,
Çiçeğinde yaprağında,
Güllerinde aşk bulunur.

ŞEREF der bin bir adında,
Varlığında muradında,
Arıların kanadında,
Ballarında aşk bulunur.

Taşlıova'ya göre âşık, sevdiği için her şeyi göze almıştır. Onun için canını bile vermeye hazırdır. Ondandır sadece nazlanmamasını, ona bir tebessüm etmesini ve ona yakın olmasını ister. Sevgili ise aşığına acı çektirmeyi seçer. Onu Mecnun gibi deli edip çöllere düşürür ve bundan da haz duyar. Âşık ise bütün bunları bildiği hâlde

sevmekten vazgeçmez ve sevgili hakkında olumsuz hiçbir şey düşünmez. Âşık için sevmenin güzel tarafı da yanacağını bile bile bu derde gönüllü olmaktır. Âşığın gözünde sevgili dünyada eşi benzeri bulunmaz birisidir. Divan edebiyatındaki sevgili gibi gözleri yakut, kaşları yay, kirpikleri ok gibidir. Âşık bu güzellik karşısında her şeyini feda etmeye hazırdır. Sevgiliye ulaşmayı bütün dünya varına ulaşmak gibi görür.

Muhammes

Ela gözlüm naz eyleme,

Kerem eyle bana güzel.

Kuş gibi pervaz eyleme,

Gelmişim dermana güzel.

Yürüdükçe toz eyleme,

Toprak gelsin cana güzel.

Gülüşünü az eyleme,

Koyma yana yana güzel.

Kaş altından göz eyleme,

Zulmetme insana güzel.

Âlemlere söz eyleme,

Sır verme her yana güzel.

Seven sevdiğine bağlı,

Yoluna canını koyar,

Al canımı senin olsun,

Gelmişim kurbana güzel.

Layık mıdır bir yiğidi,

Yandıra küle salasın.

Alasın aklımı baştan,
Kandıra yola salasın.
Mecnun gibi deli edip,
Sahraya çöle salasın.
El içinde dolandırıp,
Ağıza dile salasın.
Sevda nârına yandırıp,
Başka hayale salasın.
Kapı kapı dilendirip,
Özge mahale salasın,
Beddua edersem eğer,
Muradın gözünde kalır,
Sen beni ki yandırmışsın,
Dolan yana yana güzel?

Gülün beyazına benzer,
Yüce dağın karı mısın?
Gökyüzünün meleği mi?
Cennetteki huri misin?
Kabul eyle dileğimi,
Has bahçenin barı mısın?
Feda ettim her şeyimi,
Dünyaların varı mısın?
Gözlerin yakuta benzer,
Duru sudan duru musun?

ŞEREF seni gördü maral,
Gözlerimin nuru musun?
Kaşların yaya benziyor,
Kırpiklerin ok gibidir,
Senin derdinden bilemem,
Gidem hangi yana güzel?

Âşık, acı çekmeye ve dünyadayken ateşe girmeye gönüllü olan kişidir. Sevgilisi uğruna canını ortaya koymuştur. Dermansız bir derde düşmüştür. Ecel fermanı sevgilinin elindedir. Onu kurtaracak tek kişi sevgilidir. Derdinin tek çaresi sevgiliye kavuşmaktır. Ona kavuşmayı bütün dünya servetine tercih eder.

Güzel

Sen beni yaktın ateşe,
Kaşı gözü kara güzel.
Bu sinemi baştan başa,
Aşkın etti yara güzel.

Uğruna koymuşum canı,
Derdimin yoktur dermanı,
Elinde ecel fermanı,
Çekme beni dara güzel.

ŞEREF 'e uzat elini,
İstemem dünya malını,
Kimse bilemez hâlini,
Tek sendedir çare güzel.

Aşk gurbetsiz olmaz. Ayrılık âşıkları karşılıklı üzer. Birbirini seven iki sevgili için ayrılık ölümden beterdir. Ayrılık zehirden daha acıdır. Sevgililer ayrılıkla kendilerini dermansız bir derde düşmüş gibi hissederler. Ayrılık denilince sevgili dudak büzer, üzülür, sinirlenir bütün bu karmaşık duyguları bir arada yaşar ve diliyle değil, tavrıyla kızar sevdiğine. Yani sevgili duygularını üzüntüsüyle, gözyaşıyla anlatır. Âşık kendini gurbette, en değerli varlığını kaybetmiş gibi hisseder ve sevgili olmayınca hiçbir şeyden zevk almaz.

Kızdı Bana

Nazlı yâre el salladım,

Geri döndü kızdı bana!

Yaklaşınca adım adım,

Kaş gözünün süzdü bana.

Ayrılık zehirden acı,

Dedi, bunun yok ilacı,

Sevgidir başımın tacı,

Dudağını büzdü bana.

Dedi, söz var sırasında,

Şurasında burasında,

İki dudak arasında,

Sanki şeker ezdi bana.

Gül rengi sarardı soldu,

Ağladı boşaldı doldu,

Gözyaşı mürekkep oldu,

Kirpiğiyle yazdı bana.

Dedim, senin özün güzel,
Konuştukça sözün güzel,
Hak yaratmış yüzün güzel,
Dedi, hele azdı bana.

ŞEREF der yoktur kararım,
Yitirdim kendim ararım,
İçimdeki gizli sırrım,
Anlayarak çözdü bana.

Taşlıova'ya göre âşığın en büyük isteği sevgiliye kavuşmaktır. Ama bu kavuşma bir türlü gerçekleşmez. Âşık, gülüne kavuşamayan bülbül gibi devamlı ah edip inler. Sevgilinin kirpikleri bir ok gibidir. Bu ok, âşığın kalbine saplanır ve bu yüzden âşığın gözü hep yaşlıdır. Âşık, sevgiliye kavuşamayacağını bildiği hâlde sevmekten hiç vazgeçmez.

Muradım

Bülbül gibi âhuzârlı,
Güllerde kaldı muradım.
Gece gündüz gam efkârlı,
Yollarda kaldı muradım.

Sevdiğimin kaşı keman,
Kirpikleri oktur aman,
Bakışı bir huri gılman,

Hallede kaldı muradım.

Sevdanın derdi betardi,

Elinde bade tutardı,

Bir turna gibi öterdi,

Dillerde kaldı muradım

Yârim ile tozduğumuz,

Sona gibi yüzdüğümüz,

Yaylalarda gezdiğimiz,

Ellerde kaldı muradım.

ŞEREF derdin seçmek için,

Kalem alıp yazmak için,

Suna gibi yüzmek için,

Göllerde kaldı muradım

Âşık Şeref Taşlıova bu şiirinde, sevenlerin ayrılmaması gerektiğini ifade etmektedir. Toplumumuzda genelde, evlilikler ailelerin maddi yönden denk olmasıyla olur, inancı vardır. Zengin bir ailenin kızı, zengin bir ailenin oğluyla; fakir bir ailenin kızı, fakir bir ailenin oğluyla evlenir. Aksi bir durum, aileler tarafında pek kabul görmez. Biri zengin biri fakir iki kişinin birbirini sevmesi bazen evlenmelerine en büyük mani olur. Bu şiir de Sabancı ailesinden Sevilay'ın, Erdal isminde bir genç ile kaçmasının ülke gündemindeki yankısı üzerine söylenmiştir (Taşlıova, 2012: 275). Taşlıova'ya göre en büyük zenginlik gönüllerin zenginliğidir. Onun için ne olursa olsun, seven iki gönül bir olmalıdır.

Ayrırmayın

Sizlerden bir dileğim var

Sevenleri ayırmayın!

Beddua eder tarumar,

Sevenleri ayırmayın!

Gelir geçer dünya malı,

Değişir insanın hâli,

Bir bülbül bir gül misali,

Sevenleri ayırmayın!

ŞEREF der ki sevgi güldür,

Feryat eyleyen bülbüldür,

En zengin olan gönüldür,

Sevenleri ayırmayın!

İlk bakışta aşk, sevgilinin güzelliği karşısında dilin tutulmasıdır. Âşık sevgilinin güzelliği karşısında adeta büyülenir. Gözleri, kaşları, bakışları, duruşu, teninin rengi, konuşması kısacası her şeyi benzersiz ve güzel gelir âşığa. O anda vurulmuş ve aşkı tatmıştır. Artık sevgiliyle konuşmak, onunla aynı ortamda bulunmak âşık için en doyumsuz zevktir.

Kaşın Güzel

Ela gözlü nazlı dilber,

Sürmelenmiş kaşın güzel.

Duruşun canımı aldı,

Bu ceylan bakışın güzel.

Rengini almıştır gülden,
Lezzeti petekten baldan,
Doymadım o şirin dilden,
Dudak kaymak dışın güzel.

Yâd eller sahip olmasın,
Sözlerim kayıp olmasın,
ŞEREF der ayıp olmasın,
Sorsam, kaçtır yaşın güzel?

Âşık Şeref Taşlıova'ya göre âşık sevgiliye yakın olmak için her şey olmaya hazırdır. Yeter ki sevgiliye yakın olsun. Âşık sevgilinin kaş, gözyaşı, dişi, düşü hatta parmağındaki yüzüğün taşı olmaya bile razıdır. Çünkü âşık için en büyük mükâfat sevgiliye yakın olmaktır.

Ben Olaydım

Yârin gözünün üstünde,
Kaş yerine ben olaydım.
Kirpiklerin arasında,
Yaş yerine ben olaydım.

Nazlı nazlı bakınca,
Esen yelden sakındıkça,
Tatlı tatlı dokundukça,
Diş yerine ben olaydım.

Bahçeden çiçek derince,

Rüzgârlar eser serince,
Gönlünde hayal kurunca,
Düş yerine ben olaydım.

Sıldan gurbete göçen,
Hasretlik suyundan içen,
Üzerinde gökte uçan,
Kuş yerine ben olaydım.

ŞEREF der baksam maziye,
İnsaf kıl gönlü eziğe,
Parmağındaki yüzüğe,
Taş yerine ben olaydım.

Âşık için en büyük sevinç, sevgiliyi görmek ve sevgiliyle bir arada olmaktır. Bu, âşık için en büyük bayramdır. Âşık sevgilinin gözlerini gördüğünde, onun bir sözünü duyduğunda, onu karşısında gördüğünde bayram eder. Sevgiliden ayrı kalmak âşık için en acı duygudur. Sevgili hasreti çeken âşık, sevgiliyle ilgili en ufak bir bilgiyle mutlu olur. Onu hatırlatan her şey âşığa bayram ettirir.

Bayram Eyelerem

Güzel senin gözlerini,
Görende bayram eylerem.
Baldan tatlı sözlerini,
Soranda bayram eylerem.

Hasretlik kar etti cana,

Bilmem gideyim ne yana!

Siyah saçını gerdana,

Örende bayram eylerem.

Yiğitte telaş olmaz mı?

Yüzüklerde taş olmaz mı?

Yar otağı hoş olmaz mı?

Girende bayram eylerem.

Al giyinip allananda,

Yar karşımda sallananada,

ŞEREF sazım tellenende,

Vuranda bayram eylerem.

Taşlıova'ya göre insan sevgi ile tutuşunca, birbirleriyle kucaklaşınca, tatlı dille konuşunca mutlu olur. İnsanı mutlu eden şey sevgi ve aşktır. Bunu yanında gerçek olan şey ölümdür ve herkese bir gün sıra gelecektir. Onun için insan bu dünyada mutluluğun yollarını bulmalıdır. İnsanlar birbirleriyle kucaklaşırsa mutluluğa erer. Dünyada Hakk'a tapan, ona dayanan mutluluğu bulur ve hiçbir zaman sarsılmaz. İnsanla ayrı düşünilemeyen duygu ise aşktır.

Mutluluk Duymaz mı?

Sevgi ile tutuşunca,

Eller mutluluk duymaz mı?

Yürüdükçe koşa koşa,

Yollar mutluluk duymaz mı?

Dünya fâni ölüm gerçek,
Herkesi sıra gelecek,
Aşkım arı sevgim çiçek,
Ballar mutluluk duymaz mı?

Her şey kendi kararınca,
Yaprak düşer sararınca,
Biri birini sarınca,
Kollar mutluluk duymaz mı?

Şafağın attığı zaman,
Güneşin battığı zaman,
Bülbülün öttüğü zaman,
Güller mutluluk duymaz mı?

Sarsılır mı Hakk'a tapan,
Gerçeklerden hisse kapan,
Bülbülün öttüğü zaman,
Güller mutluluk duymaz mı?

Rengin sanki dağın karı,
Bakışın dünyanın varı,
Sende yeşil bende sarı,
Allar mutluluk duymaz mı?

Su gibi coştuğu zaman,
Bendini aştığı zaman,
Tatlı konuştuğu zaman,
Diller mutluluk duymaz mı?

İstersen bak hangi yandan,
Aşk ayrı değil insandan,
ŞEREF seni sever candan,
Yıllar mutluluk duymaz mı?

Âşık, aşk acısını içinde yaşar. Düşünmek aşığa en büyük acıyı verir. Âşık devamlı sevgiliyi düşünür ve üzüntüsü katlanır. Çektiği sevdanın çilesini aslında düşünerek çeker. Ve sonuç olarak âşık sılasını yine düşünerek bulur.

Düşüne Düşüne

Bir güzel dağ yamacından,
Gelir düşünene düşünene.
Mendil uzattım eline,
Alır düşünene düşünene.

Beyaz düğmesin çözerek,
Ela gözünü süzerek,
Dilinde sözü ezerek,
Kalır düşünene düşünene.

Kemer bağlamış beline,

Gül takmış saçın teline,
Gönlündeki aşk gönlüne,
Dalar düşününe düşününe.

Bu sevdanın çilesini,
Ben çekerim belasını,
ŞEREF kendi sılasını,
Bulur düşününe düşününe

Âşığı mutlu edecek şey sevgilinin mutluluğudur. Sevgili güldüğü zaman, âşık dünyanın en mutlu insanı olur. Âşık için hayat sevgili olunca bir anlam kazanır. Aşağıdaki şiirde âşık “Gir gönlüme gir kalbime” diyerek sevgiliye seslenmektedir. Âşık sevgilinin kendisini incitmeden ve hiçbir şey düşünmeden gönlüne girmesini istemektedir. Sevgiliyle bir arada olmak, onunla vakit geçirmek, beraber sevgiyi zikretmek âşığın en büyük arzusudur.

Gir Kalbime

Aşkımızın kapısından,
Gir gönlüme gir kalbime.
Can evimin yapısından,
Gir gönlüme gir kalbime.

Sen gülüver ben güleyim,
Hep budur benim dileğim,
Dünya güzeli meleğim,
Gir gönlüme gir kalbime.

Gökyüzünden ışık doğar,
Yer yüzüne rahmet yağar,
Yaşadığım dünya sığar,
Gir gönlüme gir kalbime.

Ermek istersen murada,
Sakın meyil verme yâda,
Bütünleşelim orada,
Gir gönlüme gir kalbime.

İncitmeden can yakmadan,
Sevgi odamı yıkmadan,
O yan, bu yana bakmadan,
Gir gönlüme gir kalbime.

Düşünüp fikir edelim,
Allah'a şükür edelim,
Sevgiyi zikir edelim,
Gir gönlüme gir kalbime.

ŞEREF der sözüm ezeli,
Ağaçlar döker gazeli,
Ey güzellerin güzeli!
Gir gönlüme gir kalbime.

Âşık, acı çeken ve çektiği acıya rağmen sevmekten asla vazgeçmeyen kişidir. Âşık hiçbir zaman sevdiğine kavuşamaz. Âşık devamlı, sevgilinin çok fazla olan siteminden yakınıır. Sevgilinin ok gibi olan kirpikleri insanın bağırını delmektedir ve bu yüzden aşığın gözü her zaman yaşlıdır. Âşık sevdiğiyle el ele verip, uzak diyarlara kaçarak mutlu bir hayat yaşamayı ister. Bu isteğinin gerçekleşmeyeceğini düşünen âşık, öldüğü zaman bir yol üstüne mezarının kazılmasını, adlarının mezar taşına çift yazılmasını ve görenlerin buna üzülmelerini arzu etmektedir.

Neler Geldi Başımıza

Uyan deli gönlüm uyan!

Neler geldi başımıza?

Kahpe felek ağı kattı,

Sofradaki aşımıza.

Sevdanın attığı oktur,

Sevdiğim sitemin çöktür,

Neden hiç acıyan yoktur,

Gözden akan yaşımıza.

Bizim ellere göçelim,

Dağlarda çadır açalım,

El ele verip kaçalım,

Yâdlar baksın peşimize.

Bir yol üstüne kazılsın,

Gören ŞEREF 'e üzülsün,

Adlarımız çift yazılsın,

Mezardaki taşımıza.

Aşk eğer karşılık bulmuyorsa en büyük derttir. Hiçbir tabip bu derde çare bulamaz. Aşkın çırası, karşılıksız da olsa sönmez ve kalpte kocaman bir yara açar. Âşık acı da çekse, bu aşkı kendisine verdiği için Allah'a devamlı şükreder. Aşk acısı, âşık için acıların en kutsalıdır. Taşlıova aşkı için gurbet ele sürüldüğünü, kendisine bile darıldığını, dert çeke çeke yorulduğunu, yıllardır sararıp solduğunu, Kerem'den beter yandığını, kaderine boyun büktüğünü, ağlayıp gözyaşı döktüğünü ve tam elli yıldır bu derdi çektiğini ifade ederek derdinin çok büyük olduğunu söylemektedir.

Bana Yeter

Aman tabip bilemezsin,
Benim derdim bana yeter!
Buna çare bulamazsın,
Benim derdim bana yeter!

Ne zamanı ne sırası!
Söner mi aşkın çırası?
Bu yara gönül yarası,
Benim derdim bana yeter!

Şükür olsun yaratana,
Bu aşkı vermiştir bana,
Koy çekeyim kana kana,
Benim derdim bana yeter!

Gurbet ele sürülmüşüm,

Ben kendime darılmışım,
Çeke çeke yorulmuşum,
Benim derdim bana yeter!

Yıllardır sarardım soldum,
İyilik ettim kemlik buldum,
Bu yarayı dosttan aldım,
Benim derdim bana yeter!

Meğerse ben aldanmışım,
Her şeyi gerçek sanmışım,
Kerem'den beter yanmışım,
Benim derdim bana yeter!

Kaderime boyun büktüm,
Ağladım gözyaşı döktüm,
ŞEREF der elli yıl çektim,
Benim derdim bana yeter!

Âşık için en zor şey aşkının karşılıksız olmasıdır. Karşılıksız aşk yaşayan âşık kendini bile tanıyamaz ve devamlı gözyaşı döker. Âşık acı çekse de sevmekten asla vazgeçmez.

Olmuşum

Beni benden sormasınlar,
Ben beni bilmez olmuşum.

Üzerime varmasınlar,
Ağlarım, gülmez olmuşum.

Bu aşk beni yakar gider,
Şimşek gibi çakar gider,
Göz yaşlarım akar gider,
Koy aksın silmez olmuşum.

Hakk'ın yolunda postayım,
Yoldan kalınca yastayım,
Tabibim sana hastayım,
Dünyada kalmaz olmuşum.

ŞEREF adım adındandır,
Lezzetinden tadındandır,
Vuslatım muradındandır,
Arayıp bulmaz olmuşum.

Âşık için en büyük dert sevgiliden ayrı kalmaktır. Sevgilinin olmadığı yer âşık için bir çilehanedir. Gurbette sevgili her akla geldiğinde âşığın gözyaşları sel olur. Âşık Şeref Taşlıova sevgilinin olmadığı diyarlarda bülbül olan dillerinin lal kesildiğini ve herkes gülüp oynarken kendisinin mutsuz olduğunu dile getirmektedir.

Sel Olur

Dindirme dertli âşığı,
Ağlar gözyaşı sel olur.
Olmuştur gurbet yanığı,

Âh etse eğer kül olur.

Akşam karanlığı basar,
Kuşlar yuvasında susar,
Kara talihine küser,
Bülbül dilleri lal olur.

Gam kasavet paylanırken,
Dert artar dert söylenirken,
Herkes gülüp eğlenirken,
ŞEREF 'te başka hâl olur.

Âşık ayrılığa dayanamaz. Âşığa en acı gelen, sevgilinin onu terk etmesidir. Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiirde “ Kurban olduğum” diyerek kendisini terk eden âşığın seslenmektedir. Hâlinin perişan olduğunu, kendisini bu derde onun düşürdüğünü söylemektedir. Sevgiliden kendisini gördüğü zaman nazlanıp gitmemesini, kaşlarını çatmamasını, dert üzerine dert katmamasını, kendisine bu kadar zulüm yapmamasını, gelip gözlerinin yaşını silmesini, eteğinde ne kadar taş varsa dökmesini, kendisine daha fazla acı yaşatmadan dönmesini, gözünden ırak olmamasını istemektedir.

Olduğum

Beni görüp yüz bir nazla,
Gitme kurbanın olduğum,
Dert üstüne bir dert fazla,
Katma kurbanın olduğum.

Perişandır benim hâlim,
Boynunda kalır vebalim,
Gel bana bu kadar zulüm,
Etme kurbanın olduğum.

Sen beni düşürdün derde,
Ben kalmışım âhuzârda,
Yusuf gibi bu pazarda,
Satma kurbanın olduğum.

Sil gözümün yaşlarını,
Etekten dök taşlarını,
Beni görüp kaşlarını,
Çatma kurbanın olduğum.

Gel bana çekirme merak,
Dön geri âşığına bak,
ŞEREF' i gözünden ırak,
Atma kurbanın olduğum.

Âşık için dertlerin en büyüğü aşk acısıdır. Aşk acısı can yakar, gönül kırar. Âşık, sevgili için ölümü bile göze almıştır. Hatta aşk acısıyla ölen birçok insan vardır. Âşık, kendisine acı veren aşkı ölene kadar çekmeye de razıdır. Âşığın en büyük muradı sevgiliye kavuşmaktır. Ömrü boyunca bu anı hayal ederek yaşar. Aşk, âşığa ne kadar acı verse de âşık asla bundan şikâyetçi olmaz. Hatta bu aşkı Allah ona verdiği için Allah'a devamlı şükreder. Kendisini çaresiz olarak gören âşığın

gönlündeki yaraların tek merhemi sevgilide vardır. Sevgiliye kavuşmak âşığın merhemidir.

Bana Kalsın

N 'olur hekim dinle beni!

Benim derdim bana kalsın.

İncitir bedeni teni,

Benim derdim bana kalsın.

Kimler gelmiş kimler gitmiş,

Bu yolda çok canlan yitmiş,

Eyüp buna sabır etmiş,

Benim derdim bana kalsın.

Sular gibi akıyorum,

Yüreğimi yakıyorum,

Bu bir aşktır çekiyorum,

Benim derdim bana kalsın.

Muradım alana kadar,

Arzumu bulana kadar,

Çekeyim ölene kadar,

Benim derdim bana kalsın.

Bunu bana veren Allah,

Şükrolsun elhamdülillah,

Şikâyetim yoktur vallah,
Benim derdim bana kalsın.

ŞEREF der ki ben biçare,
Gönlüm sizler yürek yara,
Beni kavuşturur yâre,
Benim derdim bana kalsın.

Âşık, sevgilinin aşkıyla deli divane olur ve devamlı sevgili için gözyaşı döker. Âşık için en zor şey sevgiliye duyulan hasrettir. Sevgiliden ayrı kalmak âşık için en büyük derttir. Âşık ayrılığın acısını, sevgilinin yolunu gözleyerek dindirir.

Hâlîme Bir Bak

Aşkınla olmuşum deli,
Gel benim hâlîme bir bak!

Gözlerim akıtır seli,
Gel benim hâlîme bir bak!

Çok zordur hasretlik derdi,
Başıma neler getirdi,
Dert beni yedi bitirdi,
Gel benim hâlîme bir bak!

Ayrılık canımı yakar,
Dumanım tepemde çıkar,
Gözlerimden yaşlar akar,

Gel benim hâlime bir bak!

Güneş aştı karşı dağı,
Bülbüller terk eder bağı,
Döküldü ömrüm yaprağı,
Gel benim hâlime bir bak!

ŞEREF der ki bunca çile,
Beni saldı gurbet ele,
Gözümü dikerim yola,
Gel benim hâlime bir bak!

Âşık devamlı sevgilinin yolunu gözler. Sevgiliye olan hasretlik âşığın sinisini deler. Âşık için vuslatın gerçekleşmemesi dertlerin katlanması demektir. Sevgiliden ayrı kalmak âşığı hasta eder. Âşığın, saçları ağarsa da dişleri dökülse de beli bükülse de sevgilinin yolunu gözlemekten asla vazgeçmez. Çünkü âşık için bütün dünya cennet olsa bile sevgilisiz hayat zindandan ibarettir. Taşlıova, aşağıdaki şiirde “Herkes geldi sen gelmedin.” diyerek sevgiliye sitem etmektedir.

Sen Gelmedin

Gözlerim yollarda kaldı,
Herkes geldi sen gelmedin.
Hasretlik sinemi deldi,
Herkes geldi sen gelmedin.

Derdi derde ekliyorum,
Sırlarını saklıyorum,

Yollarını bekliyorum,
Herkes geldi sen gelmedin.

Ayrıldın gönül yurdundan,
Hastayım senin derdinden,
Karlı dağların ardından,
Herkes geldi sen gelmedin.

Gül rengim sarardı soldu,
Ten kurudu can mı kaldı?
Gideli yedi yıl oldu,
Herkes geldi sen gelmedin.

Yıllardır ömrüm söküldü,
Ağzımdan dişim döküldü,
Saç ağardı bel büküldü,
Herkes geldi sen gelmedin.

Âh çekiben sızılarım,
Böyle imiş yazılarım,
Yol bekliyor kuzularım,
Herkes geldi sen gelmedin.

Bütün dünya olsa cennet,
Sensiz bana zindan hayat,

Ben ne diyem ey muhannet!
Herkes geldi sen gelmedin.

ŞEREF der ki üzerime,
Kuşlar ağlar nazarıma,
Ben ölünce mezarıma,
Herkes geldi sen gelmedin.

Aşk ateşine düşmüş bir insan için sevgili hayatın anlamıdır. Sevgilinin yaşadığı yerlerde gezmek bile âşığı mutlu eder. Sevgilinin mutlu olması âşığın da mutluluğu demektir. Sevgiliye kavuşma arzusu âşığın en büyük hedefidir. Âşık hep sevgilinin geleceği ümidiyle yaşar. Sazını onun için çalar, türkülerini onun için söyler.

Dağlar

Ben de vardım seyrangâha,
Gülü gülden taze dağlar.
Dört bir yandan bürünmüşsün,
Ne batmışsın sise dağlar?

Yâr yaylasına varanda,
Varıp ahvalim soranda,
Gonca gülü ben derende,
Rüzgâr ılgın ese dağlar!

ŞEREF der konak kalanda,
İlhamı senden alanda,

Telli sazı ben çalanda,
Yârim gelsin sese dağlar!

Sevgiliye uzak olmak âşık için en büyük derttir. Âşık sevgiliye yakın olabilmek için her şeyini feda etmeye hazırdır. Sevgilinın olmadığı bir hayat âşık için çilehaneden ibarettir. Aşk yarası kapanmayan tek yaradır.

Değilim

Sen benden uzak olsan da,
Ben senden kenar değilim,
Beni ateşe salsan da,
Sırrımı danar değilim.

Susmuyor dillerim benim,
Kırılmış kollarım benim,
Yeşermez dallarım benim,
Bir köklü çınar değilim.

ŞEREF der ki yara gibi,
Var mı bahtı kara gibi?
Üflesen de çıra gibi,
Tutuştum söner değilim.

Âşık Şeref Taşlıova bülbül ve gülün hikâyesine atıfta bulunarak, kendisinin de bülbül gibi gülünü yani sevdiğini kaybettiğini ve bunun yasını çektiğini söylemektedir. Taşlıova kaderinin Mansur'un kaderine, talihinin de Nesimi'nin talihine benzediğini dile getirmektedir. İnsanı yakan şey sevgiliye duyulan hasrettir.

Bu hasret yüzünden devamlı çile çekilir. Bülbülün güle olan hasretliğı ve çektiğı çile bu yüzden hep devam eder. Bülbülün dilinde Allah zikri hiç eksik olmaz. Taşlıova şiirin son bölümde, kendisinin de bülbül gibi gül bahçesine girdiğini ve onun gibi gözyaşı döktüğünü ifade etmektedir.

Bülbül

Ben de gülümü kaybettim,

Çekerim yasımı bülbül.

Kaderim Mansur gibidir,

Talihim Nesimî bülbül.

Hasretlik beni yakan,

İyi olmaz çile çeken,

Gül değdi zalim diken,

Kırdı hevesimi bülbül.

Allah'ı zikreder dilin,

Her zaman güzeldir hâlin,

Âşığı olduğun gülün,

Dikendir hasımı bülbül.

ŞEREF TAŞLIOVA adım,

Geziorum adım adım,

Gül bahçesinde ağladım,

Duydun mu sesimi bülbül?

5.1.10.2. Sevgi

Sevgi, insanı bir şeye ya da bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygudur (Sivaslıoğlu ve Türkmen, 2013: 362). Sevgi kâinattaki en yüce duygulardan biridir. Âşık Şeref Taşlıova, toplumsal konulara duyarlı bir âşık/şair olarak şiirlerinde sevgi temasına da yer vermiştir.

Anne sevgisi sevgilerin en kutsal olanıdır. Taşlıova “Anam” şiirinde kendi annesinin şahsında bütün annelerin vasıflarını ve fedakârlıklarını dile getirmektedir. Annesinin bir cennet gülü olduğunu, içi dışı sevgi dolu olduğunu belirtmektedir. Kendisini helal sütüyle büyüttüğünü, ninni söyleyip uyuttüğünü, temiz diliyle eğittiğini, her şeyi öğrettiğini ifade etmektedir. Annesinin kendisine hiç acı konuşmadığını, bütün dertlerinin dermanı olduğunu ve annesini gözünün nuru olarak gördüğünü söylemektedir. Anneler üzerimizde en çok emeği olan bireylerdir. Onlara duyulan sevgi ve gösterilmesi gereken saygı hep ön planda olmalıdır.

Anam

Benim anam cennet gülü

Güzel anam hanım anam.

İçi dışı sevgi dolu,

Sana kurban canım anam.

Dizlerimin ferî sensin,

Gözlerimin nuru sensin,

Cennetteki huri sensin,

Meleğim sultanım anam.

Gece ağladım seslendin,

Emdim, göğsüne yaslandım,

Senin sütünle beslendim,

Damarımda kanım anam.

Helal sütünle büyüttün,
Ninni söyledin uyuttun,
Temiz dilinle eğittin,
Her şeyim imkânım anam.

Bildim dünya gerçeğini,
Sen öğrettin her şeyini,
Helal eyle emeğini,
Dilimde destanın anam.

Bana Hak yolu öğrettin,
Her şeyi dolu öğrettin,
Çiçeği gülü öğrettin,
En büyük nişanım anam.

Gözüm nuru başım tacı,
Bana konuşmadım acı,
Sensin her şeyin ilacı,
Derdime dermanım anam.

ŞEREF senin hâлиндendir,
Dili senin dilindendir,
Has bahçenin gülündendir,

Şöhretimle şanın anam.

Âşık Şeref Taşlıova'ya göre dünyada yapılan her iş sevgi ile yapılmalıdır. İşte o zaman dünyanın güzellikleri ortaya çıkmaktadır. Dünyadaki rızık sevgi ile aranmalıdır. Kurulacak yuvalar sevgi ile kurulmalıdır. Kâinattaki güzellikler sevgi ile derlenmelidir. İnsanoğlundaki yıkılmaz iman gücü sevgiyle korunmalıdır. Yüce Allah'ın divanına sevgi ile durulmalıdır. Ancak o zaman insan hayatı bereketlenir ve yaşam zevkli bir hâl alır. Sonuç olarak insanı dünyada güçlü yapan şey sevgidir.

Sevgi İle

Dünya handır ben yolcusu,

Yürüyorum sevgi ile.

İstediğim bir yudum su,

Arıyorum sevgi ile.

Tatlı söz her derde deva,

Mutluluk hoşça bir hava,

Kuş gibi kendime yuva,

Kuruyorum sevgi ile.

Suların akışı güzel,

Tabiat nakışı güzel,

Çiçeğin kokuşu güzel,

Deriyorum sevgi ile.

Konuşan tatlı sözüyle,

Hem edayla hem nazıyla,

Yârimi gönül gözüyle,
Görüyorum sevgi ile.

Bülbül âşıktır gülüne,
Arılar konar balına,
Can evimden dost eline,
Varıyorum sevgi ile.

Denizin görünmez dibi,
Uyumaz gönül kâtibi,
Aşkım ile bir mum gibi,
Eriyorum sevgi ile.

Bu dünya fânidir fâni,
Bizden evvelkiler hani,
Yâr uğruna tatlı canı,
Veriyorum sevgi ile.

Bitmedi hasret çilesi,
Ruhumda aşkın şûlesi,
Yıkılmaz iman kalesi,
Koruyorum sevgi ile.

ŞEREF der ki Hak şanına,
Leke vurma imanına,

Yüce Allah divanına,
Duruyorum sevgi ile.

Hayat sevgiyle çepeçevre örülmelidir. İnsan bir olaya sevgi gözlüğüyle bakar, gönül gözüyle hadiseleri değerlendirirse bakılan her şey güzel görülecektir. Taşlıova'ya göre zaman ince esen yele, ömür ağaca, günler ise dala benzemektedir. İnsanoğlu için mutluluk uzunca bir yolculuktur, ilerledikçe güzel görülecektir. Tatlı dil ise sevgiyle etrafına bakan kişilerin en önemli özelliğidir. Seven kişi sevdiğini candan severse o zaman her şey güzel görünecektir.

Güzel Görünür

Arzu iplik, sevgi nakış,
Ördükçe güzel görünür.
Gönül gözü ile bakış,
Gördükçe güzel görünür.

Zaman ince esen yeldir,
Ömür ağaç günler daldır,
Mutluluk uzunca yoldur,
Vardıkça güzel görünür.

Tatlı söz dil arasında,
Diken var gül arasında,
Hatıra yıl arasında,
Durdukça güzel görünür.

İnsanı yaşatan hava,

Tatlı sözdür derde deva,
Herkes hayalinde yuva,
Kurdukça güzel görünür.

ŞEREF baksan her bir yandan
Aşk ayrı değil insandan,
Seven sevdiğini candan,
Sardıkça güzel görünür.

5.1.10.3.Ayrılık/Gurbet

Ayrılık, sevdiklerinin bir yerde senin bir yerde olman demektir. Sevenler ayrılık ateşiyle devamlı yanar ve ah eder ağlar. İnsan ömrü çok kısadır ve hayat çok tatlıdır. Zaman ise süratle geçer ve ayrılıklar bazen yıllar sürer. Sevenlerin en büyük korkuları ise vuslat gerçekleşmeden ölmektir. Ayrılık sevenler için baş belasıdır. Ayrılık çilesinin biran önce bitmesi, sevenlerin en büyük dileğidir. Sevenler gurbetteyken vuslatın hiç gerçekleşmeyeceğini ve gün gelip mezarlarının bile ayrı yerlerde olacağını düşünmektedir. Taşlıova şiirde “ Sen orada ben burada” diyerek vuslatın hiçbir zaman gerçekleşmeyeceği korkusunu yaşamaktadır.

Sen Orada Ben Burada

Aramızda karlı dağlar,
Sen orada ben burada,
Garipler ah çeker ağlar,
Sen orada ben burada.

Gökte yıldız yerde toprak,
Ağaçlarda yeşil yaprak,
Gelene bak gidene bak,

Sen orada ben burada.

Ömür kısa, hayat tatlı,
Zaman kuş gibi kanatlı,
Ömrümüz geçer süratli,
Sen orada ben burada.

Dünya denen çarkıfelek,
Mevla'dan ederim dilek,
Korkarım ki ayrı ölek,
Sen orada ben burada.

Bitsin hasretin çilesi,
Gitsin başımın belası,
Yıkılır gönül kalesi,
Sen orada ben burada.

Bu ayrılık ersin sona,
Anlatayım döne döne,
Yol alayım hangi yöne?
Sen orada ben burada.

ŞEREF der ki nazarımız
Düzen tutmaz pazarımız,
Ayrı kalır mezarımız,

Sen orada ben burada.

Taşlıova'ya göre İnsanoğlu kuş misali yuvadan vakti gelince ayrılır. Fakat ayrıldığı yuvasının sıcaklığını hiçbir yerde bulamaz. Yuvadan ayrılık insanoğluna çok zor gelir ve o bu ayrılığa o kadar üzülür ki gözlerinde yaş eksik olmaz. İnsanoğlu bütün bunları kader olarak görür ve ayrılığın insana acı verdiğini söyler.

Dolanır

Yuvadan ayrılan bir kuş,

Döner havada dolanır.

Gözlerinden akar kan yaş,

Bulmaz yuvada dolanır.

İnsan da buna misaldir,

Başa gelen kader hâldir,

Gülmez, ağlaması boldur,

Dağda ovada dolanır.

ŞEREF ağlar varım diye,

Hani huluskârım diye,

Gece gündüz yârim diye,

Düşer feryada dolanır.

Âşık Şeref Taşlıova, çıraklarından biri olan, gurbetteki dostu Hikmet Arif Ataman'a (Kaya, 1997: 499-508) seslenerek gurbetteki hâlini sormaktadır. Gurbet yani sevdiklerinden ayrı kalma, insana çok acı verir. Gurbette en büyük hasret sıla hasretidir. Hasreti sadece gurbetteki çekmez, geride bıraktığı dostları da aynı sıla

hasretini çeker ve aynı acıyı onlar da duyar. Taşlıova aşındaki şiirde bunu dile getirmiştir. Dosttan ayrılık Taşlıova'yı çok üzmüştür. Dostu Âşık Hikmet Arif Ataman'ın şuan gurbette ne yaptığını, onu kimlerin arayıp sorduğunu, sazının name okuyup okumadığını, kaldığı ıssız odada nice sırların saklı olduğunu merak etmektedir. Bu husus Taşlıova'yı daha da hüzünlendirmektedir. Taşlıova, arkadaşının kendisini yalnız bıraktığını ve ayrılırken mahzun bakışmalarını hatırlayarak ayrılık hasretinin katlandığını dile getirmektedir.

Hâlin Nasıl

Selamünaleyküm Hikmet!

Bizden sonra hâlin nasıl?

Gurbetten sılaya hasret,

Gözden akan selin nasıl?

Bizden ayrıldığın gece,

Bilemem nicesin nice?

Çok üzölmüşsün netice,

Dost ile ahvalin nasıl?

Yaş akıtan iki gözün,

Şimdi tükenmiyor sözün,

Name okuyor mu sazın?

Parmak perde telin nasıl?

Issız oda boş yataklar,

Orası nice sır saklar,

Acep seni kimler yoklar?

Uzakta mı yolun nasıl?

Hoş konuşurduk sizlerle,

Dert bölüşürdün bizlerle,

Ayrıldın yaşlı gözlerle,

Türkü diyen dilin nasıl?

ŞEREF' i yalnız bıraktın,

Üstelik ateşe yaktın,

Ayrılırken mahzun baktın,

Uzat tutam elin nasıl?

Gurbet, gariplik, yabancılık, yabancı bir memleket, yabancı yer, vatan dışı, yâdel anlamlarına gelir (Develioğlu, 1993: 338). Âşık Şeref Taşlıova “Görestim” adlı şiirini 19 Ocak 1977’de vatanında uzakta Almanya’da yazmıştır (Taşlıova, 2012: 255). Gurbet elde sılam burnumda tütüyor diyerek vatana olan hasretini dile getirmektedir. Gurbet elde eşten dosttan uzak kaldığını dile getirerek derde derman olan tabip Lokman’ı, Konya’daki âşıkları, irfan meclisini, Âşık Fezâyî’yi, her zaman ağırbaşlı olan Ali İzzet’i, Almus’tan Âşık Semanî’yi, Gülhanî’yi, Sefil Selimî’yi, Kul Sadi’yi, Nuri Devranî’yi, Usta Efkarî Baba’yı, Şavşatlı Âşık Kara’yı, Arif Ozan’ı, Adana’da Feymanî’yi, Kul Mustafa Karabulut’u, Âşık Mahmut’u, Eyyûbî’yi, Gül Mehmet’i, Kenanî’yi, Afyon’daki Ali Taş’ı, Gaziantep’te Çoşkuner’i, Âşık Mehmet’i, Ali Fuat’ı, Hüdâî’yi, Fermanî’yi, Âşık Ruhanî’yi, Reyhanî’yi, Bardız’dan Nuri Çırağı’yı, durağı Sarıkamış olan Mevlüt İhsanî’yi, Sefer Firganî’yi, Murat Yıldız’ı, Âşık Laçın’i, Nusret Yâdigâr’ı, İlhamî’yi, Sosgertli Mehmet Hicranî’yi, Koca Pünhan’ı, Âşık Bayram’ı, Usta Ahmet’i, Çıldır’dan Âşık Çerkez’i, yanık sesiyle Âşık Şenlik’in torunu Yılmaz’ı, Devranî’yi, Hakkı Viaran’ı, Günay Yıldız’ı, gazi olmuş Âşık Merdan’ı, Arif Yeniçağlı’yı, Ali Dadaşoğlu’nu, âşıkların sözlerini kısacası bütün vatanı özlediğini belirtmektedir.

Görestim

Uzak kaldım eşe dosta,
Tabip lokmanı görestim.
Gurbette hastayım hasta,
Derde dermanı görestim.

Göster kudret ışıkları,
Hak kavuştur maşukları,
Konya'daki âşıkları,
Meclis irfanı görestim.

Âşık Fezâyî baş usta,
Çok sayarım her hususta,
Selam olsun eşe dosta,
Gerçek meydanı görestim.

Ali İzzet çok yaşlıdır,
Her zaman ağırbaşlıdır,
Her sözü bin nakışlıdır,
Hâldeş insanı görestim.

Almus'tan Âşık Selmanî,
Semaî erenler canı,
Sözleri gönül mihmanı,
O garibanı görestim.

Gülhanî, Sefil Selimi,
Sularî bilir ilimi,
Kul Sadi bekler yolumu,
Nuri Devranî görestim.

Usta Efkârî Baba'yı,
Sarrafı bilir imlayı,
Şavşatlı Âşık Kara'yı,
Arif Ozan'ı görestim.

Sıra geldi Adana'ya,
Bitiremem saya saya,
Feymanî benzer kürreye,
O,Kocaman'ı görestim.

Kul Mustafa Karabulut,
Hacı ile Âşık Mahmut,
Eyyûbî'de var bir umut,
Yavru civanı görestim.

Gül Ahmet'in gençtir yaşı,
Kenanî çeker telaşı,
Afyon'daki Ali Taş'ı,
Sözü mercanı görestim.

Gaziantep'ten oşkuner,
Âşık Mehmet'te var hüner,
şahballı yeni aldı yer,
Yolu erknı görestim.

İsmail'i Zlfikr'ı,
Ali Fuat'la Kadir'i,
Hdt'nin gizli sırrı,
Fikret, Fermanı görestim.

Varalım bizim doğuya,
Her biri değer dünyaya,
Reyhanî bir yerli kaya,
Âşık Ruhani görestim.

Bardız'dan Nuri ırağı,
Âşıklığın umut dağı,
Sarıkamış'tır durağı,
Mevlüt İhsanî görestim.

Murat Yıldız, Âşık Laçın,
Bunlar söyler için için,
Ona da bir meydan açın,
Sefer Firgani görestim.

Hüseyin, Nusret yâdigâr,
Sümmani'nin kokusu var,
Nuri Meram, meydanı zor,
O,Emircan'ı görestim.

İlhamî'yi çok özledim,
Yâda düştü mü sızlarım,
Hep onu arar gözlerim,
Derya ummanı görestim.

Sosgertli Mehmet Hicranî,
Musa, Şevki aşk limanı,
Veysel'le Yanık İhsan'ı,
Koca Pünhan'ı görestim.

Âşık Bayram, Usta Ahmet,
İslam, Abbas ayrı kıymet,
Dursun'da derin marifet,
Gizli dükkânı görestim.

Mürsel ile Coşkun asker,
İsmail de hep beraber,
Ali Rıza alacak yer,
Her bir nişanı görestim.

Çıldır'dan Âşık Çerkez'i,
Yanık sesi, pişkin sözü,
Şenlik torunu Yılmaz'ı,
Durmuş, Devrâni görestim.

Hakkı Viran yanık sesli,
Günay Yıldız çok hevesli,
Sadrettin usludur uslu,
Yeni fidanı görestim.

Âşık Merdan olmuş gazi,
Eskiden çalardı sazı,
İlyas'ın ağırdır sözü,
Ehl-i kaptanı görestim.

Âdem, Arif yeniçağlı,
Sabri'nin sinesi dağlı,
Bir de Ali Dadaşoğlu,
Gülü bağbanı görestim.

Garip hasret Silasına,
Ben de Kars'ın kalesine,
Âşıklığın âlâsına,
Giren divanı görestim.

ŞEREF der ki dolmaz çilem,
Burnumda tütüyor sılam,
Benden her birine selam,
Bütün vatani görestim.

Gurbet, yurdundan ve sevdiklerinden ayrı kalmaktır. Gurbette geceler uzun olur ve bir türlü geçmek bilmez. Geçmek bilmeyen gecelerde dil susar, gözler ağlar ve yalnızlık en büyük dert olur. Âşık Şeref Taşlıova'ya göre gurbette gece yarısı hâlini anlayan olmaz, dertler şifa bulmaz, gelen giden olmaz, yüz gülmez, dilekler yerine gelmez, bir yudum su veren olmaz, kimse imdadına yetişmez, insanın aklına sadece vatani gelir ve uyuyamaz.

Gurbette Gece Yarısı

Dertlinin gözleri yaştır,
Gurbette gece yarısı.
Yastık yorganı ataştır,
Gurbette gece yarısı.

Hâlini anlayan olmaz,
Dertlerine şifa bulmaz,
Yapayalnız kimse gelmez,
Gurbette gece yarısı.

İnce ince esen yeller,
Sanki yaralarım eller,
Yaşlı gözler suskun diller,
Gurbette gece yarısı.

İçim sızlar yüzüm gülmez,
Dileğim yerine gelmez,
Bir yudum su veren olmaz,
Gurbette gece yarısı.

Kimse yetmez imdadına,
Eremezsın muradına,
Vatanı düşer yâdına,
Gurbette gece yarısı.

Gam kasavete belendim,
Su gibi aktım bulandım,
ŞEREF yıllardır dolandım,
Gurbette gece yarısı.

Âşık Şeref Taşlıova bir festivale katılmak için Galler'e gitmiştir. Festival bittikten sonra yalnız kalan âşık, konuşacak, dertleşecek birini aramış ama bulamamıştır. Yabancı bir ülkede ne yapacağını, nereye gideceğini bilmediğini hatta dilini anlayan birini aradığını ama bulamadığını dile getirmiştir. Aklına Türkiye'nin geldiğini, efkârlandığını, gözyaşı döktüğünü ve yalnızlığını sazını çalarak giderdiğini ifade etmiştir. Kendisinin hâlini ancak gurbete düşen birinin anlayabileceğini söyleyerek ülkenden uzak yabancı memleketlerde yaşamın çok zor olduğunu belirtmiştir. Gurbette zamanın adeta durduğunu söylemiştir.

Galler 'de Akşam Üzeri

Güneş Atlantik'i aştı,
Galler'de akşam üzeri.

Türkiye'm yâdıma düştü,
Galler'de akşam üzeri.

Ben bir festivale geldim,
Dört bir yana örnek oldum,
Herkes gitti yalnız kaldım,
Galler'de akşam üzeri.

Buranın hâlini bilmem,
Konuşan dilini bilmem,
Gidecek yolunu bilmem,
Galler'de akşam üzeri.

Gelip geçenden sorarım,
Türkçe konuşan ararım,
Bir şato var, bir ben varım,
Galler'de akşam üzeri.

Efkârlandım çaldım sazı,
Yüreğime düştü sızı,
Yaş akıttım bazı bazı,
Galler'de akşam üzeri.

Gurbete düşen insanlar,
Garibin hâlinden anlar,

Kayıp olmuş nice canlar,
Galler'de akşam üzeri.

ŞEREF der ki hâlim yaman,
Dağ gibi başımda duman,
Atlantik'te durmuş zaman,
Galler'de akşam üzeri.

Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiiri, gurbetteyken, en büyük çocuğu olan Ülkü'ye hitaben yazmıştır. Taşlıova gurbetin çok zor olduğunu, çocuklarını çok özlediğini, çok büyük yalnızlık çektiğini, sızısının hiç dinmediğini, gönlünün deftere dilinin kaleme benzediğini, sazının dert ortağı olduğunu, aklına devamlı sıla arzusunun geldiğini dile getirmektedir. Ayrıca âşık kendisine devamlı acı çektiren bu ayrılığa lanet etmektedir.

Kızım Ülkü

Çok özlemişim sizleri,
Canım yavrum kızım Ülkü!
Eğer sorarsan bizleri,
Gurbet çok zor kuzum Ülkü!

Çalışkan Benire kızım,
Songül, Çiğdem iki gözüm,
Dilek yavrum çok yalnızım,
Yaş akıtır gözüm Ülkü!

Umudum Muammer Mete,

Asla dayanmaz hasrete,
Lanet olsun Şu gurbete,
Hiç dinmiyor sızım Ülkü!

Son beşik Zübeyde balam,
Hatırıma düşer sılam,
Gönlüm defter dilim kalem,
Dert ortağım sazım Ülkü!

Yedi yavrumun anası,
Dertlilerin nişanesi,
Hasret ŞEREF 'in sinesi,
Tükenmiyor sözüm Ülkü!

Gurbette en zor Şey sevdiklerine duyulan özlemdir. İnsan gurbetteyken kolunun kanadının kırık olduğunu düşünür. Kendisini çaresiz hisseder. Gurbetteki insanın tek dileğİ vuslattır. Bu dileğİN gerçekteşmesi her Şeyden önemlidir.

Götür Beni

Ben ağlarım yana yana,
Al bu yerden götür beni.
Birkaç ninni söyle bana,
Dizlerine yatır beni.

Gurbette perişan hâlim,
Kırılmış kanadım kolum,

Lal olmuş konuşmaz dilim,
Dileğim yetir beni.

Böyledir bu devriâlem,
Ömür kısa budur kelim,
Gönlük kâğıt dilim kalem,
Yazar satır satır beni.

ŞEREF der gözlerim yolda,
Arzum yok devlette malda,
Hasta oldum gurbet elde,
Hasretlik aldatır beni.

Taşlıova aşağıdaki şiirde genç ömrünün zalim gurbet ellerde zayi olduğunu ve bu yüzden gönül şehrinin talan olduğunu dile getirmektedir. Gurbet ellerde olmaktan şikâyet eden âşık, bahtının kara yazıldığını ve gözlerinde devamlı yaş akıttığını ifade etmektedir.

Eyledi

Zalim gurbet elin kahrı,
Genç ömrümü zây eyledi.
Talan oldu gönül şehri,
El âleme pay eyledi.

Bir zulüme koydu beni,
Acı sözler oydu beni,
Yedi yerden eğdi beni,

Elif kaddim yay eyledi.

Bahtıma kara yazıldı,
Gözlerimden yaş süzüldü,
Yakın dost elden üzüldü,
Hain duydu toy eyledi.

Diken vuran güle benzer,
Yaprak döken dala benzer,
Akıp giden sele benzer,
Gözyaşımı çay eyledi.

ŞEREF der var mıdır çare?
Sinem baştanbaşa yara,
Mert yiğitler düştü dara,
Namertleri bay eyledi.

İnsanoğlu çeşitli nedenlerle doğduğu topraklardan uzaklaşır. Arkasında yolunu gözleyen sevenler bırakarak farklı ülkelere göç eder. Ancak hiçbir mekân cennet vatanın yerini tutmaz. Âşık şeref Taşlıova aşağıdaki şiirde doğduğu topraklara duyduğu özlemi söyleyerek tekrardan oralara dönme arzusunu dile getirmektedir. Taşlıova soylarımızın yok olmasından, köylerimizin viran kalmasından, gurbetin hiçbir derde derman olmamasından yakınarak gurbetin son bulmasını, gidenlerin doğdukları topraklara tekrar dönmesini istemektedir.

Bizim Ele

Gurbet elden yurt olur mu?

Gel gidelim bizim ele.

Elin oğlu mert olur mu?

Gel gidelim bizim ele.

Başı duman dağımız var,

Bahçemiz var bağımız var,

Döşeli otağımız var,

Gel gidelim bizim ele.

Güler yüzlü insanımız,

Cennet gibi vatanımız,

Oraya kurban canımız,

Gel gidelim bizim ele.

Gurbet derde derman olmaz,

El tarlası harman olmaz,

Bura bize vatan olmaz,

Gel gidelim bizim ele.

Günü güne ekleyen var,

Sürünüp emekleyen var,

Yolumuzu bekleyen var,

Gel gidelim bizim ele.

ŞEREF der ki boylarımız,

Yok oluyor soylarımız,
Viran kaldı köylerimiz,
Gel gidelim bizim ele.

Gurbet, insanoğlunun sevdiklerinden ayrı kalmasıdır. İnsanoğlu çeşitli nedenlerle sevdiklerinden hatta vatanından ayrı düşer. Gurbette en büyük ihtiyaç dertlerini paylaşacak bir dosttur. Aşağıdaki şiirde Âşık Şeref Taşlıova gurbetteki dostu Hikmet Ârifi'ye seslenmektedir. Hikmet Ârifi'ye yarasının çok derin olduğunu, aşkının tarifinin olmadığını, çok yer gezdiğini ama dertlerini paylaşacak bir dost bulamadığını dile getirmektedir.

Sarmamış Etme

Yaram derindir Ârifi!
Sargıyla sarmamış etme,
Aşkımın yoktur tarifi,
Sırrına ermemiş etme.

O gurbetin ellerini,
İnce uzun yollarını,
Sadık dostun hâllerini,
Yüzünü görmemiş etme.

ŞEREF der gezdim âlemi,
Anlatamam bu çilemi,
Bütün dostlara selamı,
Görürken vermemiş etme.

5.1.10.4.Üzüntü/Dert

Ağacı, içindeki kurdun yeyip çürütmesi gibi insanı da dert yer bitirir. İnsanoğlu yaşamı boyunca birçok dertle karşılaşır. Âşık Şeref Taşlıova Eyüp peygamber gibi bir derde düştüğünü, birçok derdinin olduğunu, dertlerinden hangi birine yanacağını bilmediğini, dertlerini kimsenin saramayacağını, acıda belinin büküldüğünü dile getirmektedir ve “Sabır ver Mevla'm sabır ver!” diyerek Allah'tan sabır istemektedir. Kendisini biçare dertli bir kul olarak gören Taşlıova Allah'tan tahammül gücünü elinden almamasını, zamanını boş yere geçirmemesini, imanını tamamlamasını, ağlatıp boyun büktürmemesini, dertlerine çare bulmasını, gözlerinde yaş döktürmemesini, dilinin hep Mevla'yı zikretmesini istemektedir. Canını Allah'ın yoluna koyduğunu söyleyen Taşlıova, bu hususta Mevla'nın kendisine sabır vermesini arzu etmektedir.

Mevla'm Sabır Ver

Bu ne acı bu ne sızı?

Sabır ver Mevla'm sabır ver!

Kimse sarmaz yaramızı,

Sabır ver Mevla'm sabır ver!

Istırabım perde perde,

Bilemem çaresi nerde,

Eyüp gibi düştüm derde

Sabır ver Mevla'm sabır ver!

Ateşlere pervaneyim,

Ya deli ya divaneyim,

Hangi derdime yanayım,

Sabır ver Mevla'm sabır ver!

Elden alma amanımı,
Boş eyleme zamanımı,
Eksik etme imanımı,
Sabır ver Mevla'm sabır ver!

Ağlatıp boyun bükürme,
Gözlerimden yaş döktürme,
Çare kıl acı çekirme,
Sabrı ver Mevla'm sabır ver!

Hep seni zikreder dilim,
Ağrıdan büküldü belim,
Ben bîçare dertli kulum,
Sabır ver Mevla'm sabır ver!

Büyük kapına dayandım,
Verdiğin nimetten kandım,
Bu dertten kavruldu yandım,
Sabır ver Mevla'm sabır ver!

Dilimdeki hecesin sen,
Yücelerden yücesin sen,
Hocalardan hocasın sen,
Sabır ver Mevla'm sabır ver!

Canımı koydum yoluna,
Acı ŞEREF' in hâline,
Ben gibi aciz kuluna,
Sabır ver Mevla'm sabır ver!

Âşık Şeref Taşlıova'ya göre vatanında uzakta olan, ağlayarak gözyaşlarını silen, dert çekip dertli insanları hâllerini bilen, bahtı kara olan, biçare etrafta gezen, aşk derdiyle ah edip dolaşan, gurbet elde gam sazını çalan insanlar dertli olurlar.

Dertli Olur

Vatanından uzaklarda,
Kalan insan dertli olur.
Ağlayarak göz yaşını,
Silen insan dertli olur.

Çektiğim senin elinden,
Hata duymadım dilinden,
Dert çekip dertli hâlinden,
Bilen insan dertli olur.

Kimisi gezer biçare,
Kimisinin bahtı kara,
Kaderinden ağır yara,
Alan insan dertli olur.

Ömür sürmez dertli âşık,

Âhından yolu dolaşık,
Dert çorbasın kaşık kaşık,
Bulan insan dertli olur.

ŞEREF, kim çeker nazını,
Boş harcama avazını,
Gurbet elde gam sazını,
Çalan insan dertli olur.

Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiirde “Yâr başıma neler geldi!” diyerek sevgiliye seslenmektedir. Taşlıova bugün canının çok sıkıldığını, damarlarındaki kanın bile titrediğini, iki gözünün de yaş akıttığını, içindeki sızının bir türlü bitmediğini, kendisini çok yalnız hissettiğini, yolunun çıkmaza girdiğini, felek elini kolunu bağladığını, çok dertli olduğunu söyleyerek sevgiliden hâlini sormasını istemektedir. Âşık bu sıkıntıların yanında sevgiliden kendisine sitem etmemesini, gönül evini terk etmemesini, kendisini yalnız bırakmamasını istemekte ve “Dur, başıma neler geldi!” diyerek çok fazla sıkıntılar çektiğini dile getirmektedir.

Neler Geldi

Bugün sıkılıyor canım,
Gör başıma neler geldi!
Damarda titriyor kanım,
Yâr başıma neler geldi!

Yaş akıtır iki gözüm,
İçimden bitmiyor sızım,
Dünyada sanki yalnızım,

Bir başıma neler geldi!

Çıkmaza saldı yolumu,
Felek bağladı kolumu,
Dertliyim benim hâlimi,
Sor, başıma neler geldi?

Ufukta bir kapı açın,
Her yana ümitler saçın,
Sanki dünya benim için,
Dar, başıma neler geldi!

ŞEREF der ki sitem etme,
Gönül evimi terk etme,
Beni yalnız koyup gitme,
Dur, başıma neler geldi!

5.1.10.5. Pişmanlık/Özlem

Âşık Şeref Taşlıova aşağıdaki şiirde şuan ki durumunda şikâyet ederek keşkelerini sıralamaktadır. Bir nevi pişmanlığını dile getirmektedir. Köy hayatının ne kadar saf ve temiz olduğunu söylemekte ve köy hayatına olan özlemini ifade etmektedir. En büyük hatasının köyden çıkmak olduğunu söyleyen ve bu konuda pişmanlığını da dile getiren şair zamanında pişman olmadığı için de yakınmaktadır.

Derman Olaydım

Bizim köyün dağlarının,
Başında duman olaydım.
Çiçek açan bağlarının,

Dalında fidan olaydım.

Arayıp yârini bulan,
Var mıdır muradın alan?
Sürüsüne kaval çalan,
Bir garip çoban olaydım.

Köyden kenara çıkmayan,
Kimseye kötü bakmayan,
Üstü siyaset kokmayan,
Temiz bir insan olaydım.

Eşkıya indi şehire,
Herkesi saldı kahıra,
Dilim değmeden zehire,
Vaktinde pişman olaydım.

Nakış nakış beden beden,
Sayısızca gelen giden,
Her geçeni konak eden,
Kervan saray ben olaydım.

ŞEREF der gördüm gözümle
Her şeyi ölçtüm özümle
Hem sazımla hem sözümle,

Dertlere dermen olaydım.

5.1.10.6.Yalnızlık

İnsanın en büyük ihtiyacı dertlerini, sevinçlerini paylaşacağı birilerinin etrafında olmasıdır. İnsanoğlu böyle birilerini etrafında görmeyince kendini yalnız hisseder ve tek dert ortağı yine kendisi olur. Yaşadığı âlem ne kadar kalabalık olursa olsun bu insan yine yalnızdır. Dertlerini gözyaşlarıyla dindirir. Yalnız insan, kendisini dipsiz bir denizde yüzüyor gibi hisseder ve derdini kendisinden başka kimseye söyleyemez. Hiçbir insan yalnızlığı istemez. Nasıl taşa tohum ekilmezse ve çelikten yay bükülmezse, hayat da yalnız çekilmez. Bunun farkında olan Taşlıova yalnızlık çeken insanın kızarak yaşamına devam ettiğini söylemektedir. Yalnızlık insan için öyle bir derttir ki bu dertten kurtulmak için ölüme bile seve seve razı olunur.

Yaşıyorum

Ben derdimi gözyaşıma,

Süze süze yaşıyorum.

Bu âlemde tek başıma,

Geze geze yaşıyorum.

Akşam olmuş güneş batmış,

Kuşlar uykusuna yatmış,

Hayat bana kement atmış,

Çöze çöze yaşıyorum.

Düşmüşüm âha feryada,

Derdimi açamam yâda,

Dibi görünmez deryada,

Yüze yüze yaşıyorum.

Taşa tohum ekilmiyor,
Çelikten yay bükülmüyor,
Hayat yalnız çekilmiyor,
Kıza kıza yaşıyorum.

Kime anlatam neyimi?
Bilemezler bir şeyimi,
Gizli gizli yüreğimi,
Eze eze yaşıyorum.

Haber gelsin karşı yandan,
Kervanım ayrılsın handan,
ŞEREF der ki tatlı candan,
Beze beze yaşıyorum.

Etkinlik-2

Mahlas, Türk saz şiirinde ve âşıklık geleneğinde, âşıkların asıl adları yerine kullandıkları takma adlarına verilen isimdir. Mahlas olarak kullanılan ad, âşığın gerçek adı veya soyadı olabileceği gibi farklı bir isim de olabilir. Âşıklar mahlaslarını şiirlerinin son kıtalarında kullanırlar.

Aşağıda farklı şiirlerden alınan, içinde âşığın mahlasının geçtiği dörtlüklere yer verilmiştir. Verilen bu dörtlükleri inceleyiniz. Âşığın kullandığı mahlası bularak yuvarlak içine alınız. Siz de kendinize bir mahlas belirleyiniz ve belirlediğiniz bu mahlası kullanarak bir dörtlük yazınız.

Şeref der ki sadık olan,
Kimseye söylemez yalan,
Tatlı sözle gönül alan,
Sevgi ile ferman ister.

Her kim ki olursa bu sırna mazhar
Dünyaya bırakır ölmez bir eser
Gün gelir Veysel'i bağrına basar
Benim sâdık yârim kara topraktır

Naçar Karacoğlan naçar,
Pençe vurup göğsün açar,
Kara gündür gelir geçer,
Gamlanma gönül gamlanma.

Ok atılır kal'asından
Hak saklasın belasından
Köroğlu'nun narasından
Dağlar gümbür gümbürlenir.

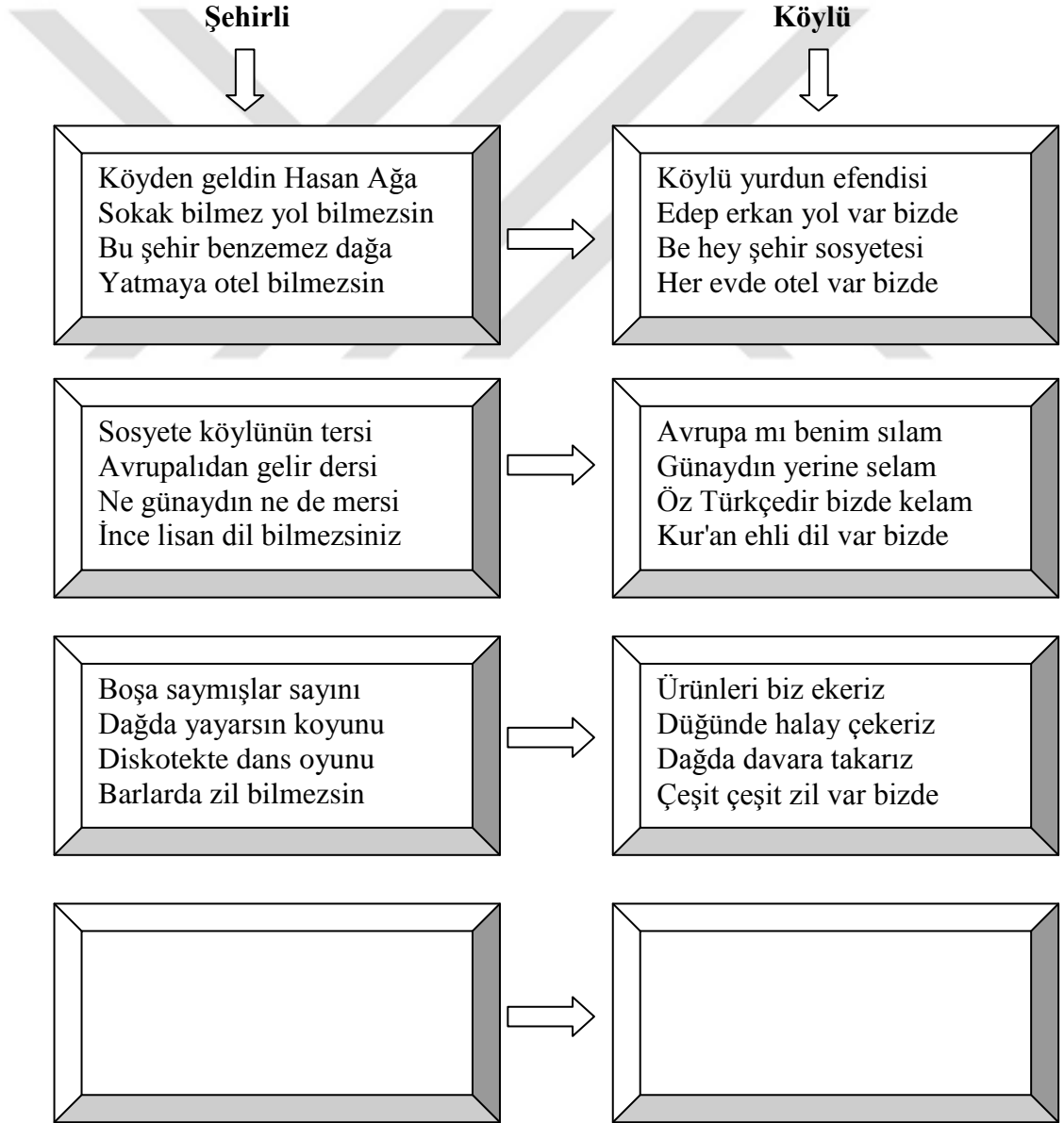
Belirlediğim mahlas:.....

.....
.....
.....
.....

Etkinlik-3

Halk edebiyatında âşıkların karşılıklı şiir söylemesine atışma denir. Âşıklar bazen soyut konuları daha iyi anlatmak, anlatımı güçlendirmek için kendi dışındaki unsurları atışmaya katar ya da kendisi atışmanın dışında kalarak bu unsurları karşılıklı konuşur. Âşık kimi zaman karşısında âşık varmış gibi bu somut veya soyut kavramlarla atıştır.

Aşağıda bu şekilde oluşturulmuş, Âşık İmami'nin yazdığı, şehirli ile köylü atışmasına yer verilmiştir. Verilen bu atışma örneğini inceleyiniz. Atışmanın devamını siz getiriniz.

Etkinlik-4

Bir bireye yapması veya yapmaması gereken şeyleri uygun bir şekilde söylemeye nasihat (öğüt) denir. Aşağıdaki şiirde yer alan nasihatleri bularak yazınız.

Yazıktır

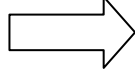
Nasihatler

Olur olmaz söze kulak,

Verme boşuna yazıktır!

Çalış kendi işine bak,

Durma boşuna yazıktır!

Yıkılsa gönül sarayı,

Tamire yoktur kolayı,

Anlamadan bir yarayı,

Sarma boşuna yazıktır!

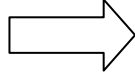

Fazla hürmet varsa sana,

Çok gidip gelme o yana,

İstenmeyen yerde bina,

Kurma boşuna yazıktır!

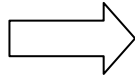

ŞEREF sen kendini yokla,

Yerinde dilini sakla,

Her öküzü bir çubukla,

Sürme boşuna yazıktır!

Âşık Şeref Taşlıova

Etkinlik-5

Aşağıdaki şiiri inceleyiniz. Şiire göre Atatürk'ün öldüğü gün olan 10 Kasımlarda neler yapıldığını belirleyerek aşağıya yazınız.

Atamızın Öldüğü Gün

Bugün günlerden on Kasım;
Atamızın öldüğü gün.
Boynum bükük kısık sesim,
Atamızın öldüğü gün.

Büyük cumhuriyet kurdu,
Bizlere emanet verdi,
Bugün kederli Türk yurdu,
Atamızın öldüğü gün.

Yazıldı topağa taşa,
Bütün yurtta baştan başa,
Gözler bürünmüştür yasa,
Atamızın öldüğü gün.

Mehmetçğim nöbet bekler,
Şeref üstüne şan ekler,
Ağladı çarkıfelek,
Atamızın öldüğü gün.

Adı yayıldı dünyaya,
Bitiremem saya saya,
Bayraklar inmiş yarıya,
Atamızın öldüğü gün.

ŞEREF der ki sözümüzde,
Gönlümüzde gözümüzde,
Matem vardır sazımızda,
Atamızın öldüğü gün.

Âşık Şeref Taşlıova

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....

Etkinlik-6

Aşağıda verilen kelimeleri bulmacada bulup üzerlerini boyayınız.

Cönk

Dörtlük

Güzelleme

Halk

Mahlas

Ozan

Saz

Sözlü Edebiyat

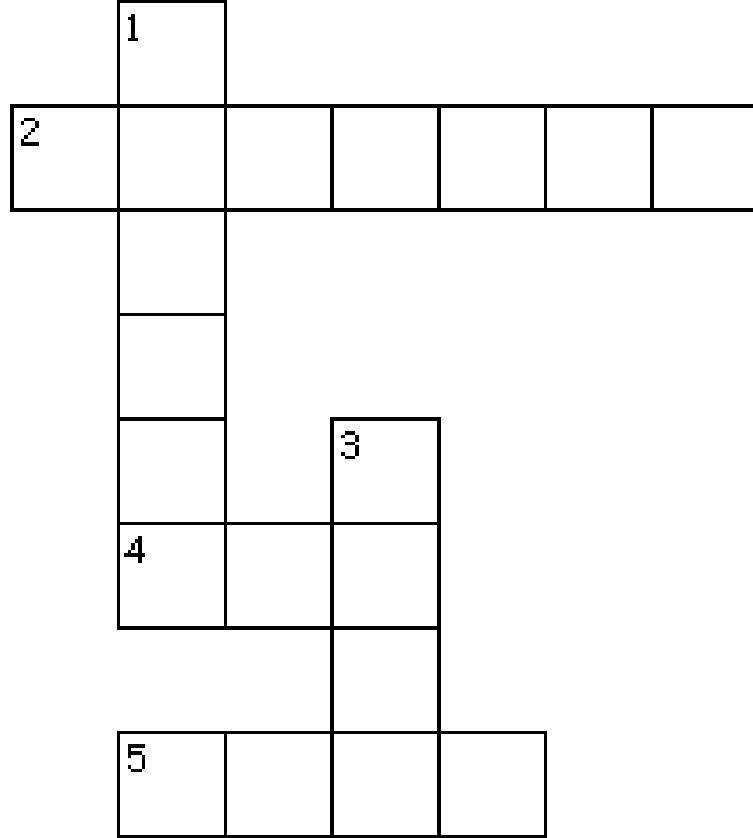
Türkü

T L H P V E N K J D U F F Z H K
S A X P U M S X D W H N D N Ü W
P S Y N A E D L T L Y J G L Y Z
Y P W I N L P Z C Ü B T T O P I
K Q G J B L K P T H R R T Z K B
H Z F I M E V P N A Ö K X A Q Y
N K N L S Z D E L D F H Ü N F J
S C Z N Y Ü N E N U W B I L A H
R I P Z K G Z Q Ü N M C H K O V
K T C J J E C X E L Z V U Z B E
I Y R C P Ö J E O M Z Z Q K I L
N L P Z N X L R X F M Ö K L A H
C F U K A L I M J O S L S N J T
M A H L A S K S U P S M R W G T
H W D V G S B S Z Z F T R X W X
C G D E H U P E P E M K N X F Z

Etkinlik-7

Aşağıda anlamları verilen kelimeleri bulmacada uygun yere yazınız.

1. Âşıkların asıl adları yerine kullandıkları takma ad.
2. Öğüt.
3. Sazla ya da sazsız ezgiler ve şiirler söyleyen kişi.
4. Türk halk müziğinde kullanılan, gövdesi ağaçtan oyularak yapılmış, telli, uzun saplı çalgı, bağlama.
5. Saz şairlerinin, kendilerinin veya başkalarının şiirlerini derledikleri, uzunlamasına açılan, deri kaplı defter.

Etkinlik-8

Aşağıda âşıklar ile günümüz ses sanatçılarının özellikleri verilmiştir. Hangi özelliğin kime ait olduğunu eşleştiriniz.

Usta-çırak ilişkisine bağlı olarak yetişirler.

Köylerde, kasabalarda ve şehirlerde, tekkelerde, medreselerde, asker ocaklarında yetişirler.

Usta-çırak ilişkisi yoktur.

Genellikle müzik eğitiminin verildiği okullarda, konservatuarda, yetişirler.

Gördüklerini ve yaşadıklarını dile getiren halk kahramanlarıdır.

Şarkılarını konserler düzenleyerek seslendirir

Kullandığı tek enstrüman (çalgi aleti) sazdır.

Şarkısını birçok enstrüman eşliğinde söyler.

Hem saz çalar hem türkü söyler.

Eserlerinde mahlasa yer vermez.

Genelde sadece şarkıyı seslendirir, herhangi bir müzik aleti çalmaz.

Diyar diyar dolaşarak; köy odalarında, kahvelerde ve meydanlarda, şiirlerini okur.

Karakterine veya sevdiği içeriklere uygun bir ismi mahlas olarak kullanır.

Âşık (Ozan)

Günümüz
Ses
Sanatçıları

Etkinlik-9

Aşağıdaki şiiri inceleyiniz. Şiiri inceledikten sonra:

- Hangi dördlükte hangi duygu(lar) ifade edilmiştir. Belirleyerek yanlarına yazınız.
- Dize sonlarındaki benzer sesleri belirleyerek altlarını renkli kalemlerle çiziniz.
- Dizelerdeki hece sayılarını belirleyiniz.

Derman Olaydım

Bizim köyün dağlarının,
Başında duman olaydım.
Çiçek açan bağlarının,
Dalında fidan olaydım

Eşkıya indi şehire,
Herkesi saldı kahıra,
Dilim değmeden zehire,
Vaktinde pişman olaydım.

Arayıp yârini bulan,
Var mıdır muradın alan?
Sürüsüne kaval çalan,
Bir garip çoban olaydım

Nakış nakış beden beden,
Sayısızca gelen giden,
Her geçeni konak eden,
Kervan saray ben olaydım

Köyden kenara çıkmayan,
Kimseye kötü bakmayan,
Üstü siyaset kokmayan,
Temiz bir insan olaydım.

Şeref de gördüm gözümle
Her şeyi ölçtüm özümle
Hem sazımla hem sözümle,
Dertlere dermen olaydım.

Âşık Şeref Taşlıova

Etkinlik-10

Aşağıdaki şiirde boş bırakılan dizeleri tamamlayınız

Ramazan Bayramı

Gökten yere rahmet yağar,
Bugün Ramazan Bayramı.
.....,
Bugün Ramazan Bayramı.

Nicesine erişsinler,
Hoşgörüyüyle görüşsünler,
.....,
Bugün Ramazan Bayramı.

Bir ay nurlu oruç tuttuk,
.....,
Çok şükür bugüne yettik,
Bugün Ramazan Bayramı.

Dede nine baba ana,
Onlar oturur yan yana,
.....
Bugün Ramazan Bayramı.

.....,
Bütün insan mutlu olsun,
Vatanıma kutlu olsun,
Bugün Ramazan Bayramı.

.....
Geleceğin umutları,
Sevindirin çocukları,
Bugün Ramazan Bayramı.

Hak yazdığı kaleminin,
.....,
Bunca İslam âleminin,
Bugün Ramazan Bayramı.

Dosta akrabaya gidin,
Fakirlere el uzatın,
.....,
Bugün Ramazan Bayramı.

Şeref der yüzümüz gülsün,
Yuvamız şefkatle dolsun,
.....,
Bugün Ramazan Bayramı

Âşık Şeref Taşlıova

Etkinlik-11

Aşağıdaki şiiri inceleyiniz. Şiirle ilgili bazı bilgiler verilmiştir. Bu bilgilerden doğru olanların başın D, yanlış olanların başına Y yazınız.

Benzer

Aşka düşün dertli âşık,
Kerem gibi küle benzer.
Mecnun'un çektiği figan,
Leyla için çöle benzer.

Bulunmaz aşkın ilacı,
Kanaat başımın tacı,
Bazı söz zehirden acı,
Bazı söz var bala benzer.

Garibin olmaz mekânı,
Gurbet elde çürür canı,
Sorarsın dertli insanı,
Aşkî bülbül güle benzer.

ŞEREF der ki geçen zaman,
Gariplere yoktur mekân,
Aşığa bulunmaz mesken,
Her yer gurbet ele benzer.

Âşık Şeref Taşlıova

- ( ) Şiir hece ölçüsüyle yazılmamıştır.
- ( ) Şiirde mahlas son dörtlükte kullanılmıştır.
- ( ) Şiirde bülbül kişileştirilmiştir.
- ( ) Şiirde bazı sözler zehire, bazı sözler de bala benzetilmiştir.
- ( ) Şiirin dize sonlarında ses benzerlikleri yoktur.
- ( ) Şiir dörtlüklerden oluşmaktadır.
- ( ) Âşık, mahlas olarak ismini kullanmıştır.
- ( ) Şiirin üçüncü dörtlüğünde abartma sanatı kullanılmıştır.

Etkinlik-12

Düz Konuşur

Adam var ki eğri büğrü,
Adam var ki düz konuşur.
Kimi insan sever seyri,
Ağır insan az konuşur.

Dağın tepesinde duman,
Tipi boran vermez aman,
Aşk devreye giren zaman,
Dudak susar göz konuşur.

Bu dünya geniş bir alan,
Yıllardır dolan boşalan,
Cahilin dilinde yalan,
Âlim doğru söz konuşur.

Sevgidir gönüle direk,
Her insanda böyle gerek,
Cesur yiğitlerde yürek,
Güzellerde naz konuşur.

Herkes der, adam olayım,
Gönülde bâki kalayım,
Bazı insan çok mülayim,
Bazı insan boz konuşur.

ŞEREF der ki benim dilim,
Diktir başım açık yolum,
Gönül kitabıdır telim,
Mızrap okşar saz konuşur.

Âşık Şeref Taşlıova

Yukarıdaki şiire farklı başlıklar bulunuz.

Tek kelimedden oluşan bir başlık

.....

İki kelimedden oluşan bir başlık

.....

Kısa cümleden oluşan bir başlık

.....

İsim ya da sıfat tamlamasından oluşan bir başlık

.....

Etkinlik-13

Aşağıdaki şiiri okuyunuz. Şiirin biçimiyle ilgili özellikleri belirlemek amacıyla aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Ruhum Şenlenir

Anadolu yollarında,
Gezince ruhum şenlenir.
Kalem alıp ellerime,
Yazınca ruhum şenlenir.

Sözlerim budur hülasa,
Yurda çektirmedim tasa,
Her sözünde bin bir hisse,

İyi düşün derin derin,
Bu topraklar senin yerin,
Millî mücadele sırrın,
Çözünce ruhum şenlenir.

Okuyanlar okutanlar,
ŞEREF' e ışık tutanlar,
Sanata sanat katanlar,
Sezince ruhum şenlenir.

Âşık Şeref Taşlıova

Dizelerdeki hece sayıları kaçtır?

.....

Sizce şiirdeki ezgiyi (ses uyumunu ve ahengi) sağlayan nedir?

.....

Arka arkaya gelen dizelerin sonlarında tekrar eden sesler nelerdir?

.....

Tablo 2: Âşık Edebiyatı Etkinlik Örnekleri Tablosu

Etkinlik Numarası	Uygulanacak Ders Adı	Uygulanabilecek Sınıf Düzeyi	Temel Beceriler	Temel Dil Becerileri	Amaç
Etkinlik-1	Türkçe	6	Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma; yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme	Yazma	Yazım ve noktalama kurallarını uygulama
Etkinlik-2	Türkçe	8	Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma; yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme	Yazma	Farklı türlerden metinler yazma
Etkinlik-3	Türkçe	8	Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma; yaratıcı düşünme	Yazma, Okuma	Söz varlığını zenginleştirme
Etkinlik-4	Türkçe	7	Eleştirel düşünme	Okuma	Okuduğu metni anlama ve çözümleme

Etkinlik-5	Türkçe	6	Eleştirel düşünme	Okuma	Okuduğu metni anlama ve çözümleme
Etkinlik-6	Türkçe	6	Karar verme	Okuma	Söz varlığını zenginleştirme
Etkinlik-7	Türkçe	7	Karar verme	Okuma	Söz varlığını zenginleştirme
Etkinlik-8	Türkçe	7	Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma	Okuma	Söz varlığını zenginleştirme
Etkinlik-9	Türkçe	8	Karar verme, problem çözme	Okuma	Okuduğu metni anlama ve çözümleme
Etkinlik-10	Türkçe	8	Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma; yaratıcı düşünme	Yazma	Farklı türlerden metinler yazma
Etkinlik-11	Türkçe	7	Karar verme, problem çözme	Okuma	Okuduğu metni anlama ve çözümleme

Etkinlik-12	Türkçe	6	Karar verme	Yazma	Farklı türlerden metinler yazma
Etkinlik-13	Türkçe	8	Karar verme, problem çözme	Okuma	Okuduğu metni anlama ve çözümleme

YEDİNCİ BÖLÜM

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

7.1. Sonuç

Âşık Şeref Taşlıova, 20. yüzyıl âşıklık geleneğinin önemli temsilcilerinden biridir. Şair, âşık edebiyatına 1000'in üzerinde şiir kazandırmıştır. Taşlıova, çok sayıda usta âşığın bulunduğu Kars'ta doğmuş ve ilkokul üçüncü sınıfta âşıklığa heves etmiştir. 1954 yılında Âşık Şenlik'in oğlu Âşık Kasım'ın yanına çırak olarak giren Şeref Taşlıova, Âşık Kasım'dan âşıklık geleneği üzerine ilk bilgileri almıştır. Daha sonra Âşık Gülistan ve Âşık Müdami'nin yanına gitmiştir. Bu üç usta âşıktan saz çalmayı, şiir söylemeyi, hikâye anlatmayı öğrenmiştir. Taşlıova, yazdığı şiirlerle, derlediği hikâyelerle, etkileyici anlatımıyla, kullandığı makamların zenginliğiyle zamanla herkesin beğenisini kazanmıştır. Belli bir süre sonra da çeşitli radyo ve televizyonlarda, ulusal ve uluslararası festivallerde âşıklık geleneğini hakkıyla temsil etmeyi başaran usta bir âşık olmuştur. 2008 yılında, UNESCO'nun Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi gereğince Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından âşıklık dalında "Türkiye'nin Yaşayan İnsan Hazinesi" ilan edilmiştir (http://www.unesco.org.tr/dokumanlar/duyurular/s_tasliova.pdf). 8'li, 11'li ve 15'li hece ölçüsüyle yazdığı şiirleri vardır. Bu çalışmada ise Âşık Şeref Taşlıova'nın 8'li hece ölçüsüyle yazdığı 203 şiiri değer eğitimi unsurları bağlamında incelenmiştir.

Toplumların yegâne hedefi erdemli bireyler yetiştirmektir. Bu hedef her toplumda ve her dönemde var olan bir hedeftir. Bu hedefler de ancak eğitimle gerçekleşecektir. Eğitimin aktif bir şekilde verildiği yerler ise okullardır. Özellikle okullarda erdemli bireyler yetiştirmek için eğitimciler çeşitli materyallerden, yazı türlerinden, yöntemlerden vb. yararlanmaktadırlar. Bu doğrultuda şiirler de kullanılabilir yazı türü/materyal olarak kabul edilebilir. Diğer bir ifadeyle sevgi, saygı, doğruluk, yardımlaşma, hoşgörü, çalışkanlık, şiddetten kaçınma vb. gibi erdemli davranışların şiirler vasıtasıyla aktarılabilirliği düşünülmektedir.

Erdemli bireyler yetiştirmek aynı zamanda değer eğitiminin de yegâne hedefidir. Sağlıklı bir toplum hayatı için son derece önemli olan değerler, edebî eserlerde de yer bulup bireylere ulaşır. Bir toplumun geleceği, iyi yetiştirilmiş ve

nitelikli karaktere sahip bireylerle arzu edilen şekilde devam edebilir. Değerler ise ailede, okulda ve sosyal hayatın içinde sonradan kazanılır. Bu nedenle her bireyin istenilen davranışlar sergilemesine yardımcı olacak değerler ve becerilerle donatılması gerekmektedir. Birey okuduklarıyla, dinledikleriyle, izledikleriyle, bizzat gördükleriyle değerleri davranış hâline dönüştürür. Değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması toplumsal ve kültürel birer çıktı konumunda olan şiirler vasıtasıyla daha sağlıklı yürütülebilir. Âşık Şeref Taşlıova da mütedeyyin kişiliğiyle millî, manevî, dinî, toplumsal ve kültürel değerleri eserlerinde yoğun bir şekilde işleyen bir âşıktır. Bu değerlerin aktarıldığı önemli bir araç olması nedeniyle, Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirleri çalışma konusu olarak seçilmiştir.

Âşık Şeref Taşlıova, kendisi ile yapılan bir görüşmede, değerlerin bazılarının anlatılarak, önemli bir kısmının da gerek aile içinde gerekse de toplumda yaşayarak kazandırılabilceğini belirtmiştir. Âşığın söyledikleriyle yaptıklarının, yaşantısının zıtlık taşımaması gerektiğine inandığını ifade eden Taşlıova, geleneğe gördüğü ustaları gibi kendisinin de bu doğrultuda yaşamaya çalıştığını aktarmıştır (Memiş, 2013: 181).

Taşlıova'nın kendi hayatında da uygulamaya çalıştığı değerlere şiirlerinde de önem verdiği, yapılan çalışma sonucunda, ulaşılmıştır. Bu doğrultuda araştırma kapsamında Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirlerinde ele aldığı değer eğitimi unsurları 10 ana ve 47 alt başlık altında sınıflandırılmıştır. Araştırmada verilerin analizi sonucunda **davranış başlığı** doğruluk, hoşgörü, huzur, çalışkanlık, kişilik, tatlı dilli ve güler yüzlü olma; **dil ve eğitim başlığı** nasihat, öğretmen ve okul, Türkçe, ilim; **dinî eğitim başlığı** Allah ve peygamber, dünyanın geçiciliği/ölüm, kader, ahiret, maneviyat; **doğa ve evren başlığı** doğa, mevsimler, doğal afetler; **zaman ve mekân başlığı** zaman, tarihî mekânlar, kültürel mekânlar; **toplum hayatı başlığı** arkadaşlık ve dostluk, toplumsal yozlaşma, birlik ve beraberlik, akrabalık, kadın, işi ehline verme; **millî kültür başlığı** Türk büyükleri, edebî şahsiyetler, dinî/millî bayramlar, âşıklık geleneği, beddua, şölenler/özel günler; **vatan sevgisi ve tarih başlığı** kahramanlık, Atatürk, cumhuriyet, vatan ve millet sevgisi, şehitlik; **yaşayış başlığı** toprak ve köy hayatı, hastalık, dünya meşgalesi; **beşerî duygular başlığı** aşk, sevgi, ayrılık/gurbet, üzüntü/dert, pişmanlık/özlem, yalnızlık alt başlıklarıyla sınıflandırılmıştır.

Âşık Şeref Taşlıova, şiirlerinde ahlakî değerlerden olan hoşgörölü olma, doğruluk, çalışkanlık, arkadaşlık, dostluk gibi konulara yer vermiştir. Taşlıova şiirlerinde insanların kötölüğe yer vermemeleri, iyiliklerin olduğu doğru bir yaşam sürmeleri gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca doğruluktan ayrılmayan insanların toplum içinde sevilen insanlar olduğunu veciz bir dille belirtmiştir. Sevgi dolu, hoşgörölü, tatlı dilli kişilerle birlikte olmanın insana huzur verdiğini şiirlerinde işleyen Taşlıova, dünyanın bir uğraş yeri olduğunu, insanoğlunun bu dünyada bir şeyler yapmak istiyorsa mutlaka çok çalışması gerektiğini anlatarak değerin önemini vurgulamıştır.

Sevgi, toplumdaki birlik ve beraberlik duygusunun tesis edilmesi için önemli bir değerdir. Huzurlu ve mutlu bir toplumun temelleri ancak sevgi ile atılabilir. Dünyada toplumları ve onları oluşturan insanları güçlü yapan şey sevgidir. Bunun farkında olan Âşık Şeref Taşlıova da şiirlerinde aşk ve sevgiye geniş bir yer ayırmıştır: Onun şiirlerinde vatan ve bayrak sevgisi, anne ve baba sevgisi, Allah ve peygamber sevgisi gibi sevginin değişik boyutları ele alınmıştır. Şeref Taşlıova hızla değişen günümüz dünyasında sevginin çok önemli bir değer olduğunu belirtmiştir.

Taşlıova, okuyucusuna ve dinleyicisine aktarmak istediğı çoğu değeri nasihat yolu ile iletir. Tecrübelerini, öğrendiklerini, düşüncelerini, tavsiyelerini, uyarılarını nasihat içeren şiirlerle insanlara ulaştırır. Taşlıova'nın nasihat içeren çok sayıda şiiri vardır. Âşık, şiirlerinde insanların kimseye kötölük yapmaması, dostluk kuracağı insanları iyi seçmesi, yaptığı işin hakkını vermesi, doğrularla yol alması, kötülerden öğüt olmaması, fitneden uzak durması, haram lokmanın boğazından geçmemesi, kötü sözlerle gönül kırmaması, kimseyi hakir görmemesi, devamlı Allah'a şükretmesi gibi öğütleri etkileyici bir anlatımla aktarmaktadır.

Âşıklar aynı zamanda kültür taşıyıcısıdır. Bu nedenle toplumun gelenek ve göreneklerini, değer yargılarını, kültürel değer olarak gördüğü şahsiyetleri gittikleri yerlerde şiirleriyle ve türküleriyle insanlara anlatarak kültürün yaşamasını, yayılmasını, zenginleşmesini sağlamaktadırlar. Taşlıova'nın da şiirlerinde millî kültür değerlerimizi çeşitli şekillerde ve çeşitli konu başlıkları altında işlediğı görölmüştür.

Âşıklık geleneğinin kültürün devamını sağlamak gibi önemli bir görevi de vardır. Âşık Şeref Taşlıova bazı şiirlerinde toplumdaki kültürel yozlaşmadan

yakınmaktadır. Toplumun kültürüne sahip çıkılması gerektiğini, kültürün insanları bir arada tutan önemli bir değer olduğunu ifade etmiştir.

İnsanlara iyiyi, doğruyu ve güzeli öğretmek için din eğitimi de önemli bir kaynaktır. Dinî öğretilerin amacı insanları olumsuz her türlü davranışlardan uzak tutmaktır. Bunun bilincinde olan ve inançlı bir kişiliğe sahip olan Taşlıova da şiirlerinde zaman zaman dinî kavramlarla isteklerini dile getirmiştir. Taşlıova dini içerikli yazdığı şiirlerinde başta Allah ve peygamber sevgisine, dünyanın geçiciliğine, ölüme, kadere, ahiret hayatına değinmiştir. Taşlıova'ya göre Allah'a ve peygambere olan sevgi bütün sevgilerin üstündedir.

Eğitimin hedeflerinden bir tanesi de insanlara tarih şuuru vermektir. Yetişen yeni neslin başarıya ulaşması için tarih şuuruna sahip olması önemli bir unsurdur. Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirlerinde tarih önemli bir yer tutmaktadır. Şiirlerinde Türk milletinin tarihteki kahramanlıklarını veciz bir dille anlatan Taşlıova bugünkü gençliğe seslenerek tarihten dersler çıkarmalarını, Atatürk'ün ilkeleri doğrultusunda daha çok çalışmalarını öğütlemiştir. Taşlıova'nın şiirlerinde Cumhuriyet ve onun kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk de geniş yer bulmaktadır.

Bu çalışma ile Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirlerinin de, diğer âşıkların şiirleri gibi, halkın dolaylı yoldan kültürlenip eğitilmesi konusunda büyük önem arz ettiği görülmüştür. Âşıkların özellikle yazdıkları şiirler, söyledikleri türküler, tasnif ettikleri hikâyeler ile yerel ve millî kültürün yaşatılması ve geliştirilip yayılması konusunda önemli bir görev üstlendiklerini rahatlıkla söylenebilir. Yapılan bu çalışma neticesinde, Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirleri vasıtasıyla halkın eğitiminin dolaylı yollardan gerçekleşmesine önemli katkıda bulunduğu ifade edilebilir.

7.2. Öneriler

- ✓ Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirleri, değer eğitimi ve âşıklık kültürü bağlamında Türkçe derslerinde ve ders kitaplarında kullanılabilir. Ancak bazı şiirlerinin özellikle ortaokul öğrencileri için uygun olup olmadığı noktasında pedogoglardan ve eğitim bilimcilerden destek alınmalıdır. Örneğin şairin aşk temalı birçok şiiri vardır. Bu tema pedagojik açıdan ortaokul öğrencilerine uygun olmayabilir. Zaten İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim

Programı (2006) incelendiğinde de aşk konulu bir temanın olmadığı görülmektedir.

- ✓ Çalışmada yer verilen âşık edebiyatı etkinlik örnekleri ile hazırlanabilecek benzer etkinlikler Türkçe derslerinde kullanılabilir.
- ✓ Eğitim kurumlarında, Âşık Şeref Taşlıova gibi âşıkların kaleme aldıkları şiirler vasıtasıyla öğrencilere şiir sevgisi kazandırılabilir.
- ✓ Âşık Şeref Taşlıova'nın şiirleriyle ilgili böyle bir çalışma daha önce hiç yapılmamıştır. Bu sebeple çalışma, aşığın şiirleriyle ilgili benzer konuda yapılacak olan diğer çalışmalar için örnek teşkil edebilir.
- ✓ Âşıklık geleneğinin kültürel bir kimliği vardır. Bu nedenle değer eğitimi oldukça önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Değer eğitimi ve değer aktarımı gibi faaliyetlerde âşıklardan faydalanılmasının çok etkili olacağı değerlendirilebilir.
- ✓ Diğer âşıklar da değer eğitimi açısından incelenebilir.

KAYNAKÇA

Akbaş, O., Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının İlköğretim II. Kademedede Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara 2004.

Albayrak, N. (2004). *Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, Leyla ile Mecnun Yayıncılık.

Altun, I., “Karacaoğlan’ın Şiirlerinde Dağ Algısı”, *Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(4), 2013, 67-80.

Alyılmaz, S., “İbrahim Terzioğlu ve Keçiören Şehrengizi”, *Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3), 2010, 750-762.

Arı, B. (2009). *Adana’da Geçmişten Bugüne Âşıklık Geleneği*, Adana, Altın Koza Yayınları.

Arslan, M., “Milli Mücadele’de Kâzım Karabekir Paşa”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 28(83), 2012, 115-122.

Artun, E. (2005). *Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı*, İstanbul, Kitabevi Yayınları.

Artun, E. (2008). *Âşık Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul, Kitabevi Yayınları.

Ayaz, E., “Gül Sözcüğünün Türk Dili ve Edebiyatındaki Yeri”, *Elektronik Meslek Yüksekokulları Dergisi*, 1(1), 2011, 140-145.

Aydın, A., Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi Öğrencilerinin Değer Hiyerarşileri ile İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Değer Hiyerarşilerinin Karşılaştırılması, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2005.

Balat, G. U. ve Beceren, B. Ö., “Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi”, *Eğitime Bakış*, 6(18), 2010, 59-62.

Beldağ, A., İlköğretim Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersindeki Değerlerin Kazanımla Düzeyinin Çeşitli Değişkenler Açısında İncelenmesi (Erzurum İli

Örneği), (Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum 2012.

Bildirici, M. (2009). *Tarihi Su Yapıları, Konya, Karaman, Niğde, Aksaray, Yalvaç, Side, Mut, Silifke*. Ankara, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayını.

Bilgin, B., “Din Eğitiminin Genel Eğitimdeki Yeri”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 24, (1981), 469-484.

Bolay, S. H. “Değerlerimiz ve Günlük Hayat”, *Değerler Eğitimi Merkezi Dergisi*, 1(1), 2007, 12-19.

Can, H., 19. Yüzyıl Türk Saz Şiirinde Muhtevâ, (Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta 2009.

Canman, D., “Atatürk Devrimleri”, *Amme İdaresi Dergisi*, 4(21), 1988, 3-13.

Çapoğlu E., Ortaokul 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Yer Alan Değerler, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya 2014.

Çengelci, T., İlköğretim Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler Eğitiminin Gerçekleştirilmesine İlişkin Bir Durum Çalışması, (Doktora Tezi), Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir 2010.

Çobanoğlu, Ö., “Büyük Âşık Dr. Şeref Taşlıova'nın Ardından Birkaç Söz”, *Türk Yurdu Dergisi*, 326, 2014, 32-34.

Demirel, M., “Sınıf Öğretmenlerinin ve Okul Yöneticilerinin Karakter Eğitimine İlişkin Öz-Yeterlik İnançları”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 2009, 36-49.

Demirel, Ö. (2012). *Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.

Develioğlu, F. (1993). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara, Aydın Kitapevi.

Dilmaç, B., İlköğretim Öğrencilerine İnsani Değerler Eğitimi Verilmesi ve Ahlaki Olgunluk Ölçeği ile Eğitimin Sınanması, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 1999.

Dinç, S., Fatih Sultan Mehmet Bir Rönesans Hükümdarı Mıdır? Franz Babinger'in Fatih Sultan Mehmet ve Zamanı Adlı Kitabındaki Tezine Yaklaşımlar, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2010.

Diyanet İşleri Başkanlığı. (2014). *Kur'an Yolu Meâli*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Doğan, H. (1997). *Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı*, Ankara, Önder Matbaacılık.

Doğanay, A. (2006). "Değerler Eğitimi". Cemil Öztürk (Ed.). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* (255-286). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Durbilmez, B., "Âşıklık Geleneklerinde Saz", *Millî Folklor*, 22(85), 2010, 148-158. (http://www.millifolklor.com/tr/sayfalar/85/17_.pdf).

Eğri, S. "Hitây Sefâretnâmesi ve Kanunnâme-i Çin Ü Hitây'da İpek Yolu İzlenimler", *Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(2), 2012, 411-422.

Ergün, M. (1993). *Mevlana'nın Eğitim Görüşleri*, Ankara, Ocak Yayınları.

Erkuş, S., Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programındaki Değerler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi, (Yüksek Lisans Tezi), Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır 2012.

Ertürk, S. (1972). *Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara, Yelkentepe Yayınları.

Fidan, N. (2012). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*, Ankara, Pegem Akademi Yayınları.

Gökdere, M. ve Çepni, S., "Üstün Yetenekli Çocuklara Verilen Değerler Eğitiminde Öğretmenin Rolü", *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(2), 2003, 93-107.

Gözütok Şahin, H., Âşık Fuat Çerkezoğlu'nun Şiirlerinde Yer Alan Eğitsel Unsurlar, (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum 2012.

Gözütok, Ş., *Âşık İhsan Yavuzer'in Şiirlerinde Yer Alan Eğitsel Unsurlar*, (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum 2011.

Gül, R., *Bir Değer Eğitimi Olarak İlköğretim Döneminde Doğruluk Eğitimi*, (Yüksek Lisans Tezi), Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum 2013.

Güleç, A. (2013). *Okula Yardımcı Sınavlara Hazırlık 7. Sınıf Türkçe*, Ankara, Palme Yayıncılık.

Günay, U. (1992). *Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği Ve Rüya Motifi*, Ankara, Akçağ Yayınlar.

Güzel, A. ve Torun, A. (2014). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Ankara, Akçağ Yayınları.

Heziyeva, Ş., "Kars Âşıklık Geleneği ve Badeli Âşık", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (44), 2010, 211-225.

Heziyeva, Ş., "Tarihi Süreç İçinde Türkiye'de Âşıklık ve Âşıklık Geleneği", *Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 10 (1), 2010, 81-89.

Hökelekli, H., "Kendini Bilmek ve Kendini Kontrol Etmek", *Dem Dergisi*, 1(1), 2007, 69-75.

İmâm-î Gazâlî, (2014). *Kur'ân-ı Kerîmde Kıyâmet ve Âhiret*, İstanbul, Hakikat Kitapevi.

İşler, A. ve Ataman, N. İ., "Şeref Taşlıova ile İki Söyleşi", [Söyleşi], *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 39, 2015, 213-228.

Karadeniz, A., *Âşık Şeref Taşlıova'nın Hayatı, Sanatı ve Eserleri*, (Yüksek Lisans Tezi), Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars 2006.

Karadeniz, B. (2007). *1900'den 2000'e Halk Şiiri*, Ankara, Atılım Üniversitesi Yayınları.

Karakaş, Ş., "Vatan Şairi Bahtiyar Vahapzade", *Gazi Türkiyat Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 1(6), 2010, 77-100.

Kaya, D. (2003). *Âşık Edebiyatına Giriş*, Bişkek, Manas Üniversitesi Yayınları.

Kaya, D. (2010). *Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Ankara, Akçay Yayınları.

Kaya, D., “Dualar ve Beddualar”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 4, 1997, 9-121.

Kaya, D., “Edebiyatımızda Âşık Kolları ve Şenlik Kolu”, *Türk Kültürü*, 412(8), 1997, 499-508.

Kaya, D., “Sivas Halk Şairleri Bayramı ve Geride Bıraktıkları” *Kültür Çağlayanı*, 15, 2012, 7-11.

Kızılçelik, S. ve Erjem, Y. (1994). *Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü*, Ankara, Atilla Kitabevi.

Koca, A. İ., Üniversite Öğrencilerinin Değerleri ve Bireysel Özellikleri ile Kariyer Tercihleri Arasındaki İlişki: Çukurova Üniversitesi’nde Bir Araştırma, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana 2009.

Komisyon (2007). *Minberden Öğütler*, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Köknel, Ö. (2007). *Çatışan Değerlerimiz: Aileden Topluma, Politikadan İnançlara, Sevğiden Aşka Kadar*, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi.

Köprülü, M. F. (1989). *Edebiyat Araştırmaları- I*, İstanbul, Ötüken Neşriyat.

Memiş, Y. S., Âşık Şeref Taşlıova’dan Derlenen Halk Hikâyelerinde Değerler Eğitimi, (Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya 2013.

Meydan, H., “Okulda Değerler Eğitiminin Yeri ve Değerler Eğitimi Yaklaşımları Üzerine Bir Değerlendirme”, *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(1), 2014, 93-108.

MEB. (2006). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Programı*. Ankara: MEB Yayınları.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2006). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar). Ankara: MEB Yayınları.

Oğuz, M. Ö. (1994). *Yozgat'ta Halk Şairlerinin Dünü ve Bugünü*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları.

Okay, F. (2013). *İstanbul'un Fethi*, İzmir, Gonca Yayınları.

Oktay, A. (1999). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*, İstanbul, Epsilon Yayıncılık.

Ozankaya, Ö., "Ulusal Bayramların Toplumsal İşlevleri Açısından 30 Ağustos Zafer Bayramı", *Atatürk Yolu Dergisi*, 1(4), 1989, 541-547.

Ozanoğlu, İ., (1940). *Âşık edebiyatı*, Kastamonu, Şenkıral Matbaası.

Öksüz, M., Artvin Âşıklık Geleneği, (Doktora Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon 2013.

Özdemir, C., "Âşıkların Dilinden Âşıklık Geleneği", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(17), 2011, 130-146.

Öztürk, A. (2007). *Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük 1 Ders Notu*. Ankara, MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Yayınları.

Öztürk, M. (2004). *Sosyoloji 2 Ders Notu*, Ankara, Açıköğretim Lisesi Yayınları.

Pamukçu, E., "Kerkük Tarihi", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 19, 2001, 181-190.

Püsküllüoğlu, A. (2012). *Türkçe Sözlük*, Ankara, Arkadaş Yayınevi.

Sakaoğlu S. (1986). Ozan, âşık saz şairi ve halk şairi kavramları üzerine, III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, Ankara.

Sivaslıoğlu, A. ve Türkmen, A. (2013). *Resimli Türkçe Sözlük*. İstanbul, Özyürek Yayınevi.

Sönmez, V. (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara, Anı Yayıncılık.

Şahin, S. “İhmal Ettiğimiz Bir Güzellik: Akrabalık”, *Sızıntı Dergisi*, 25(295), 2003, 5-8.

Şener, H., “Hayriyye-i Nâbi’de Aktarılan Değerler”, *Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (1), 2013, 2501-2524.

Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Tahiroğlu, M., İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Doğa Sevgisi, Temizlik ve Sağlıklı Olma Değerlerinin Öğretimi ve Değerlere İlişkin Öğrenci Tutumlarının Belirlenmesi, (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara 2011.

Tan, N. (2005). “Âşık Şeref Taşlıova Hayatı, Şairliği, Hikâyeciliği”. Gürer Gülsevin ve Metin Arıkan (Ed.). *Fikret Türkmen Armağanı* (655-666). İzmir: Kanyılmaz Matbaası.

Tan, N., Taşlıova, M. ve Türkmen, F. (2014). *Âşık Şeref Taşlıova’dan Derlenen Halk Hikâyeleri*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Tanrikulu, N. G. (1997). *Âşıklar Divânı Günümüz Âşıkları*, İstanbul, Güven Matbaacılık.

Taşlıova, M. M., (2012). *Âşık Şeref Taşlıova Hayatı ve Şiirleri*, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Taşlıova, Ü. (2015), “Âşık Şeref Taşlıova (Hayatı)”, E.T.: 19 Şubat 2016, <http://www.bursaanadolumedya.com/kose-yazilari/siksereftasliovahayati-328.html>

Turan, F. (2014). “Toplumsal Yozlaşma”, E.T.: 15 Mayıs 2015, <http://www.bendeyazarim.com/yazar/news/11550/toplumsal-yozlasma-feyzullah>

Türk Dil Kurumu. (2013). *İlköğretim Okulları İçin Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.

Türk, İ., Değerler Eğitiminde Saygı, (Yüksek Lisans Tezi), Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat 2009.

Türker, F., “Âşık Şeref Taşlıova’yı Kaybettik (1938-2014)”, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 14(2), 2014, 253-254.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Deprem Riskinin Araştırılarak Deprem Yönetiminde Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (Rapor No: 549), Türkiye Büyük Millet Meclisi, Ankara 2010.

Ulusoy, K., Lise Tarih Programında Yer Alan Geleneksel ve Demokratik Değerlere Yönelik Öğrenci Tutumlarının ve Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2007.

UNESCO, (t.y.), “Âşık Şeref Taşlıova”, E.T.: 17 Şubat 2016, http://www.unesco.org.tr/dokumanlar/duyurular/s_tasliova.pdf

Uslu, E., Kars İli Âşıklık Geleneği İçinde Kağızmanlı Âşık Cemâl Hoca’da Gelenek, Etkileşim ve Eğitim, (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir 2011.

Yardımcı, M. (2008). *Başlangıcından Günümüze Türk Halk şiiri*, Ankara, Ürün Yayınları.

Yazıcı, K., “Değerler Eğitimi’ne Genel Bir Bakış” *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19(19), 2006, 499-522.

Yelten, M. ve Özkan M. (2002). *Türkçe’nin Sözlüğü*, İstanbul, Babıali Kültür Yayıncılık.

Yeniterzi, E., “Mevlâna’nın Kişisel Değişim ve Gelişime Dair Düşünceleri”, *Selçuk Üniversitesi Mevlana Araştırma Dergisi*, 2, 2007, 13-28.

Yeşil, R. ve Aydın, D., “Demokratik Değerlerin Eğitiminde Yöntem ve Zamanlama.” *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (2), 2007, 65-84.

Yılmaz, M. Z. (2007). Eğitimci Gözüyle Çocuğun Eğitiminde Ailenin Önemi. E.T.: 02 Kasım 2015: <http://www.mehmetzekiaydin.com/alimalarim/2007-36.pdf>

Yiğittir, S. ve Kaymakçı, S., “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Uygulama Kılavuzunda Yer Alan Etkinliklerin Değer Eğitimi Yaklaşımları

Açısından İncelenmesi” *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 2012, 49-73.

Yiğittir, S. ve Öcal, A., “İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Değer Yönelimleri”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 2010, 407-416.

Yiğittir, S., İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 4. ve 5. Sınıf Değerlerinin Kazanılma Düzeyi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara 2009.

Yukay, M. (2006). “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Kişilerarası İlişkilerini Geliştirmeye Yönelik Hazırlanmış Sosyal Beceri Eğitimi Programının Değerlendirilmesi”, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi 1.Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi Cilt: I (78-89)*, İstanbul: Ya-pa Yayınları.

“3000 Yıllık Efsane: Ahalteke Atları”, *Tika Dünyası Dergisi*, 3(3), 2013, 72-77.

İnternet Kaynakları

<http://www.ataturkum.info/23-nisanin-anlam-ve-onemi.html>, E.T.: 29 Nisan 2016.

<http://www.egitimmezuat.com/index.php/201009091422/2010/1k-ders-201053-genelge.html>, E.T.: 03 Kasım 2015

<http://aregem.kulturturizm.gov.tr/tr,50999/mesir-macunu-festivali.html>, E.T.: 01 Nisan 2015.

<http://www.milliyet.com.tr/unesco-yasayan-insan-hazinesi--gundem-1943385/>, E.T.: 17 Şubat 2016

<http://www.turksoy.org/tr/turksoy/about>, E.T.: 21 Mayıs 2015.

<http://www.uludagsozluk.com/k/maneviyat/>, E.T.: 10 Mayıs 2015

https://tr.wikipedia.org/wiki/Ali_Ekber_%C3%87i%C3%A7ek, E.T.: 20 Haziran 2015.

https://tr.wikipedia.org/wiki/30_A%C4%9Fustos_Zafer_Bayram%C4%B1, E.T.: 29 Nisan 2016.

ÖZGEÇMİŞ

1983 yılında Gaziantep'in Araban ilçesinde doğdu. İlk ve ortaokulu Gaziantep'in Araban ilçesindeki Merkez İlköğretim Okulu'nda, liseyi Gaziantep'in Şahinbey ilçesindeki 19 Mayıs Lisesi'nde tamamladı.

2004 yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldu. 2004-2011 yılları arasında Erzincan'da özel bir kurumda Türkçe öğretmenliği yaptı. 2011 yılında Ağrı 100. Yıl YBO'ya; 2014 yılında ise Ağrı 15 Nisan Ortaokulu'na Türkçe öğretmeni olarak atandı.

2013 yılında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans programına başladı. Evli ve iki çocuk babasıdır.